

نامه به دیپراکل ملل متحد

اسناد شش سال بدعهدی غرب در اجرای برجام

مرکز مطالعات
سیاسی و
بین‌المللی

محمد جواد ظریف

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نامه به دبیرکل ملل متحد

اسناد شش سال بدعهدی غرب در اجرای پرجام

تألیف:

محمدجواد ظریف

مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی

۲۹ تیرماه - ۱۴۰۰

فهرست نویسی

سرشناسه: ظریف، محمدجواد، ۱۳۳۸-

عنوان و نام پدیدآور: نامه به دبیرکل ملل متحد: اسناد شش سال بدعهدی غرب در اجرای برجام / تألیف: محمدجواد ظریف [برای] مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه.

مشخصات نشر: تهران: وزارت امورخارجه، اداره چاپ و انتشارات، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۲۳۴ص.

شابک: ۹-۴-۹۸۶۰۶-۹۸۶۰۶-۶۲۲-۹۷۸

بها: ۸۵۰,۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

عنوان دیگر: اسناد شش سال بدعهدی غرب در اجرای برجام.

موضوع: برنامہ جامع اقدام مشترک، ۲۰۱۵م. ۱۴ ژوئیه

موضوع: Joint Comprehensive Plan of Action, 2015 July 14

موضوع: توافق‌نامه هسته‌ای ژنو، ۲۰۱۳م. ۲۴ نوامبر

موضوع: Geneva Interim Agreement, 2013 November 24

موضوع: انرژی اتمی - ایران - سیاست دولت

موضوع: Nuclear energy - Government Policy - Iran

شناسه افزوده: ایران، وزارت امورخارجه، مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی.

شناسه افزوده: Iran, Ministry of Foreign Affairs, Institute for Political and International Studies (IPIS)

شناسه افزوده: ایران، وزارت امورخارجه، اداره چاپ و انتشارات

شناسه افزوده: Iran, Ministry of Foreign Affairs, Printing and Publishing

رده‌بندی کنگره: KZ5675

رده‌بندی دیویی: ۳۲۷/۱۷۴۷۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۳۸۶۴۳

نامه به دبیرکل ملل متحد

اسناد شش سال بدعهدی غرب در اجرای برجام

تألیف: محمدجواد ظریف

چاپ اول: ۱۴۰۰

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

صفحه‌آراء: سحر حسینی صنعتی

صفحه‌آرایی، طراحی، لیتوگرافی، چاپ و صحافی:

اداره چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه

دفتر مرکزی: تهران، خیابان شهید باهنر (نیاوران)، خیابان شهید آقایی، چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه

تلفن: ۲۲۲۹۷۰۲۹، نمابر: ۲۲۸۳۲۵۶۵

فروشگاه شماره ۱: تهران، خیابان شهید باهنر (نیاوران)، خیابان شهید آقایی

تلفن: ۲۲۸۰۲۶۶۲

فروشگاه شماره ۲: تهران، خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، ساختمان ناشران، طبقه همکف پلاک ۱۶/۲۲

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۹۰۳۱۵، فاکس: ۰۲۱-۶۶۹۵۲۲۹۰، تلفن همراه: ۰۹۳۵۹۳۰۴۳۷۱

فهرست مطالب

پیشگفتار	۳
نامه	۹
پیوست‌ها	۲۳
پیوست یکم - بیانیه جمهوری اسلامی ایران، پس از تصویب قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل متحد در تأیید برجام	۲۵
پیوست دوم - نامه‌های وزیر امور خارجه به هماهنگ‌کننده برجام در دوران اوباما	۳۱
پیوست سوم - نامه‌های وزیر امور خارجه به هماهنگ‌کننده برجام، پیرامون نقض اساسی برجام توسط دولت ترامپ تا خروج آمریکا از برجام	۴۵
پیوست چهارم - نامه‌های پس از خروج آمریکا از برجام	۷۳
پیوست پنجم - تصمیمات اتحادیه اروپا و اعضای باقی‌مانده برجام به دنبال خروج آمریکا	۸۳
پیوست ششم - نامه‌های تحت بند ۳۶ برجام جهت ثبت نقض‌های اساسی آمریکا و سه کشور اروپایی	۹۱
پیوست هفتم - روند کاهش تعهدات	۱۲۷
پیوست هشتم - نامه‌ها پیرامون مسموع نبودن استفاده اروپا از ساز و کار حل و فصل اختلافات	۱۳۹
پیوست نهم - ترجمه نامه مورخ ۲۱ فروردین ۱۳۹۸ به دبیرکل ملل متحد پیرامون اقدام ایالات متحده در قراردادن سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در فهرست گروه‌های تروریستی	۱۶۹
پیوست دهم - نامه مورخ ۲۲ اسفند ۹۸ خطاب به دبیرکل ملل متحد پیرامون اقدامات غیرقانونی آمریکا برای جلوگیری از دسترسی ایران به دارو و اقلام بهداشتی جهت مقابله با کرونا	۱۷۱
پیوست یازدهم - ترجمه نامه مورخ ۱۹ اردیبهشت ۹۹ خطاب به دبیرکل ملل متحد پیرامون	۱۷۵
پیوست دوازدهم - نامه به رئیس دوره‌ای شورای امنیت و دبیرکل ملل متحد، در مورد اطلاعاتی ایالات متحده برای بازگرداندن تحریم‌ها	۱۸۵
پیوست سیزدهم - اطمینان از رفع تحریم‌ها قبل از بازگشت آمریکا به برجام	۲۰۳
پیوست چهاردهم - ترجمه پاسخ به اتهامات آمریکا در سخنرانی پمپئو	۲۱۵

پیشگفتار

ای رستخیز ناگهان، وی رحمت بی انتها

ای آتشی افروخته در بیشه اندیشه‌ها

برنامه جامع اقدام مشترک یا برجام که در غرب به «توافق هسته‌ای ایران» معروف شده، یکی از دستاوردهای کم‌نظیر دیپلماسی در دهه‌های اخیر است. این توافق یک بحران جدی جهانی - گرچه از نگاه ایران تماماً ساختگی و تصنعی - را از طریق راه‌حلی صلح‌آمیز و بر مبنای مذاکره خاتمه داد. برای اولین بار در تاریخ چند دهه‌ی ملل متحد، مسئله‌ای که موضوع چندین قطعنامه فصل هفتمی شورای امنیت بود، بدون جنگ، تغییر رژیم، فروپاشی - و یا همه این موارد که متأسفانه بارها من جمله در یوگسلاوی سابق، لیبی، سودان و موارد مشابه تجربه شده است - پایان یافت.

برجام ظرفیت‌های فراوانی داشت. در جهان سیاست و دیپلماسی نشان داد که دیپلمات‌ها واقعاً می‌توانند به یک توافق معقول علیرغم همه مشکلات و محذورات دست یابند. گرچه برجام امیدی را در جهان خسته از جنگ‌های بی‌پایان زنده ساخت، ولی این دستاورد بی‌نظیر دیپلماتیک برای اقلیت بسیار کوچک اما پرنفوذی در بسیاری از مناطق دنیا که منافع نامشروعی در جنگ، تخصیص و سلطه دارند، خوشایند نبود.

برجام می‌توانست شروع فصل جدیدی در روابط بین‌المللی باشد. اولین توثیت من پس از نهایی شدن توافق در ۲۳ تیرماه ۱۳۹۴ این بود: «#توافق_ایران سقف نیست، بلکه پایه استواری است. می‌باید از هم‌اکنون بر روی آن بنا کنیم.»^۱ هیچ‌یک از مذاکره‌کنندگان

^۱. این توثیت بر اساس بیانات مقام معظم رهبری در دیدار ۲۰ فروردین ۱۳۹۴ با مداحان اهل بیت علیهم‌السلام بود: «این مذاکراتی که دارد انجام می‌گیرد که بخشی از آن هم مذاکره با طرف‌های آمریکایی است فقط در موضوع هسته‌ای است؛ فقط. ما در هیچ موضوع دیگری فعلاً با آمریکا مذاکره نداریم؛ هیچ؛ این را همه بدانند؛ نه در مسائل منطقه، نه در مسائل گوناگون داخلی، نه در مسائل بین‌المللی؛ امروز فقط موضوع مورد بحث و مورد مذاکره، مسائل هسته‌ای است. حالا، این تجربه‌ای خواهد شد؛ اگر طرف مقابل از کجتابی‌های معمولی خودش دست برداشت، این یک تجربه‌ای برای

تردید نداشتند که توافق در یک فضای مشحون از بی‌اعتمادی شدید انجام شد. دهه‌ها خصومت و بیگانگی، همراه با پیش‌فرض‌های نادرست و تصورات غلط، هریک از مذاکره‌کنندگان را وادار کرده بود که قبل از پذیرش هر پیشنهاد و ورود به هر مصالحه‌ای چندین بار فکر و مشورت کند. لذا هریک از کلمات در توافق نهایی با موشکافی فراوان و تنها پس از رد گزینه‌های بی‌شمار - از سوی یک طرف یا طرف دیگر - انتخاب شد. چندین لایه راستی‌آزمایی پیش‌بینی شد و حتی پس از تمهید تمام این ریزه‌کاری‌ها، یک سازوکار حل و فصل اختلافات برای جلوگیری از کژتابی هریک از طرف‌ها در اجرای توافق ابداع گردید.

اجرای درست برجام می‌توانست به ایجاد اعتماد بینجامد و سیاسیون دلوپس در همه طرف‌ها - و به ویژه در تهران و واشنگتن - را متقاعد کند که جلوگیری از بحران، کاهش تنش و برخورد با چالش‌ها به روشی نسبتاً قابل قبول، نیازمند رفاقت و صمیمیت نیست. اسنادی که در این کتاب جمع‌آوری شده‌اند نشان می‌دهد که لااقل از دید طرف ایرانی مشکل در چه بود. در نتیجه، تجربه تعامل سازنده نه تنها به افزایش اعتماد نینجامید، بلکه بی‌اعتمادی عمیق موجود را مستحکم‌تر ساخت.

در طول ۶ سال گذشته و به دنبال نهایی شدن برجام در وین و سپس تصویب قطعنامه ۲۲۳۱ به اتفاق آرا توسط شورای امنیت در نیویورک در ۲۹ تیرماه ۱۳۹۴، مذاکره‌کنندگان ایرانی در داخل و خارج با چالش‌های سنگینی روبرو بوده‌اند. برای من - به عنوان یک دانشجو و کارگزار در حوزه حقوق و سیاست بین‌الملل در بیش از چهار دهه گذشته - حفظ باور به دیپلماسی، چندجانبه‌گرایی و حاکمیت قانون در روابط بین‌الملل نبردی طاقت‌فرسا بوده است. کوشیده‌ام این ابتلای شخصی، حرفه‌ای، ملی و جهانی را در قالب نامه‌هایی که به دو نماینده عالی روابط خارجی و سیاست دفاعی اتحادیه اروپا، فدریکا موگرینی و جوزپ بورل فونتلز، که همزمان هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام - تنها یکی از ابداعات متعدد توافق برای اطمینان از پایداری متقابل - نیز بودند، مستند سازم.

ما می‌شود که خیلی خوب، پس می‌شود در یک موضوع دیگر هم با اینها مذاکره کرد؛ اما اگر دیدیم نه، این کجتابی‌هایی که همیشه از اینها دیده‌ایم باز هم وجود دارد و کج‌راه دارند می‌روند، خوب طبعاً تجربه‌ی گذشته‌ی ما تقویت خواهد شد. <https://farsi.khamenei.ir/newspart-print?id=29415&nt=2&year=1394&tid=5362>

همچنین در برهه‌های حساس برای دبیرکل ملل متحد و رئیس دوره‌ای شورای امنیت نیز نامه‌هایی ارسال کرده‌ام که آنها را نیز در مجموعه گنجانده‌ام.

به مناسبت ششمین سالگرد تصویب قطعنامه (۲۱۰۵) ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد، یک جمع‌بندی در قالب نامه‌ای به دبیرکل ملل متحد نگاشتم و نامه‌های پیش‌گفته را بر اساس دسته‌بندی موضوعی به آن نامه پیوست کردم. این کتاب از آن نامه و پیوست‌هایش تشکیل شده است و اکنون که این پیش‌گفتار را می‌نویسم، به عنوان سند مجمع عمومی ملل متحد تحت شناسه A/75/968 و سند شورای امنیت ملل متحد تحت شناسه S/2021/669 در دست انتشار است.

نامه‌ها کاملاً گویا و تاریخچه‌ای از مسائل اجرای برجام که بسیار پیش از ورود ترامپ به کاخ سفید در بهمن ماه ۱۳۹۵ آغاز شده بود، می‌باشد. در هرنامه برای ادعاهایی که در آن شده است مستندات قوی آمده، اما ادعا نمی‌کنم که این تمام ماجرا است. اطمینان دارم که منتقدین داخلی و خارجی بسیاری از مطالب این کتاب را - که همزمان به فارسی و انگلیسی جهت شفافیت و سهولت مراجعه منتشر می‌شود - قابل نقد و مخالفت خواهند یافت. اما می‌توانم یک ادعا را بدون هرگونه تحفظ مطرح کنم: هیچ‌گاه هیچ‌یک از نامه‌های من به هماهنگ‌کننده برجام - که همگی به همه اعضای برجام نیز تحویل شد - از سوی هیچ‌یک از اعضای برجام رد نشد. این ممکن است نتیجه عوامل متعددی باشد. نخست آنکه آنها هیچ حرف منطقی و حقوقی در پاسخ در آن زمان نداشتند - چرا که نامه‌ها صرفاً بازگوکننده واقعیات بدیهی در زمان نگارش بودند. اما بی‌پاسخ ماندن نامه‌های من ممکن است دلیل نگران‌کننده‌تری نیز داشته باشد و آن این‌که آمریکا و سه کشور اروپایی (آلمان، انگلیس و فرانسه) هیچگاه ضرورتی برای ورود به گفتگوی حقوقی و مبتنی بر واقعیات نمی‌دیدند و باور داشتند که تنها با تکیه بر توان سیاسی، دیپلماتیک، اقتصادی و نظامی می‌توانند در شرایط حساس اوضاع را به نفع خود بچرخانند. نتیجه‌گیری نگران‌کننده دیگری که در طول تجربه طولانی‌ام در دیپلماسی بدست آورده‌ام این است که قدرت‌های غربی ورود به تعامل برابر با کشورهای با درآمد متوسط و نه حتی کشورهای درحال توسعه را کسرشان خود می‌دانند - مگر آن‌که آن را همچون دوران مذاکرات برجام از سال ۱۳۹۲ تا سال ۱۳۹۴ غیرقابل اجتناب ببینند. آنها عادت کرده‌اند که با «ما»ی غیرغربی

همواره به عنوان موضوع، مشتری و تأمین‌کننده منابع و نه هیچ‌گاه به عنوان شریک رفتار کنند. بدیهی است که این نگرش دیگر نتیجه نخواهد داد. در مورد ایران، با تمدن چندین هزار ساله‌اش، نتیجه معکوس داد و حتی در برخورد با تازه‌واردان به روابط بین‌المللی نیز دوامی نخواهد داشت.

اکنون که آماده ترک مسئولیت و اختصاص تمام وقت خود به تدریس و پژوهش می‌شوم، کماکان امیدوارم که منطق و عقلانیت در نهایت در جهان مستولی خواهد شد. جهان به شدت تغییر کرده است؛ نه فقط در دوره زندگی من و یا مسئولیتم به عنوان وزیر امور خارجه؛ بلکه حتی در همین یک سال گذشته. ویروس کورونا ناتوانی محض بزرگ‌ترین قدرت‌ها را عریان ساخته است. کورونا همچنین گریزناپذیری سرنوشت مشترک ما و نیز قدرت بلامنازع هم‌بستگی، هم‌افزایی و همکاری جهانی را نمایان کرده است. در دنیای جهانی‌شده یک ویروس نادیدنی می‌تواند ظرف تنها چند روز تمام کره خاکی را درگیر کرده و تا امروز ۱۸ ماه همه ابنای بشر را گرفتار کند - که متأسفانه ماه‌های فراوان دیگری نیز در پیش خواهد بود. در چنین جهانی باید بالاخره به این درک مشترک برسیم که ما همگی در یک کشتی نشسته‌ایم؛ یا همراه هم به ساحل می‌رسیم و یا همه با هم غرق خواهیم شد. دیگر هیچ ملتی نمی‌تواند به هزینه دیگران پیشرفت کند. امیدوار بودم که بعد از فاجعه ۱۱ سپتامبر این واقعیت در اذهان و ادراکات همه جایفتد که حتی کشوری با بیشترین توان نظامی نمی‌تواند در جهان نامنی و بی‌ثباتی، آرام و امن و باثبات بماند. ولی متأسفانه عادات کهنه بسیار سخت تغییر می‌کنند. تغییر ادراکی بسیار دشوارتر از آن بود که گمان می‌کردیم.

امیدوارم که توافق هسته‌ای ایران و تاریخچه (عدم) اجرای آن - که بخش‌هایی از آن با سند‌های دست اول در این کتاب بیان شده است - بتواند درس مهمی را به ما بیاموزد: مواضع حداکثری به ناکامی می‌انجامد؛ ناکامی برای همه طرف‌ها. هیچ توافق و یا ترتیبات بی‌عیب و نقصی وجود ندارد. هیچ طرفی در یک مذاکره به همه چیزهایی که می‌خواسته نخواهد رسید. و هیچ طرفی حتی نباید به دنبال چنین هدفی باشد؛ چون در جهان کنونی ما چنین ترتیباتی پیش از آن‌که ناممکن باشد ناپایدار است. گرایش حداکثری تنها به مذاکرات فرسایشی و بی‌پایان می‌انجامد؛ که تقریباً در تمامی شرایط ضرر و یا لاقبل عدم‌النفع آن

برای کشور و مردم از منافع فرضی رسیدن - ناممکن - به توافق ایده آل کمتر نیست. تلاش هر یک از کنشگران برای پیروزی به هزینه شکست طرف مقابل - بازی با حاصل جمع صفر - در جهان کنونی ناشدنی است و به ناکامی هر دو طرف - بازی با حاصل جمع منفی - می انجامد. برای موفقیت - حتی با یک نگرش کاملاً خودمحو رانه - هر طرف ناگزیر از شناسایی، احترام و توجه به نگرانی‌ها، دلواپسی‌ها و منافع طرف‌های دیگر است. باور دارم که مطالعه هوشیارانه و عینی موفقیت در رسیدن به برجام - در مقایسه با اجرای پر مشکل آن - می تواند نتایج آموزنده و روشنگرانه‌ای برای زمامداری در قرن بیست و یکم باشد. امید است بتوانیم از موفقیت‌ها و همچنین از ناکامی‌های مان بیاموزیم.

محمدجواد ظریف

۲۹ تیرماه ۱۴۰۰

به نام خداوند بخشنده مهربان

۲۹ تیرماه ۱۴۰۰

۲۰ ژوئیه ۲۰۲۱

عالیجناب،

آقای آنتونیو گوترش

دبیرکل ملل متحد

عالیجناب،

شش سال پیش در همین روز، شورای امنیت به اتفاق آرا قطعنامه (۲۰۱۵) ۲۲۳۱ را تصویب کرد. علی‌رغم مخالفت‌های جدی و مشروع ما نسبت به بدرفتاری تاریخی شورای امنیت در قبال ایران - به ویژه در طول ۸ سال تجاوز صدام حسین و همچنین در جریان یک بحران هسته‌ای غیرضروری - ایران با شرکت در مذاکرات، حسن نیت خود را برای رسیدن به یک راه حل دیپلماتیک برای مسئله هسته‌ای نشان داد. در سال ۱۳۹۴ پس از سیزده سال مذاکرات پیچیده، ایران و پنج عضو دائمی این شورا به علاوه آلمان برنامه جامع اقدام مشترک را منعقد کردند که توسط قطعنامه ۲۲۳۱ تأیید و به آن قطعنامه ضمیمه شد.

شورای امنیت در قطعنامه ۲۲۳۱ خود تأیید کرده است «که انعقاد برجام نشان دهنده یک تغییر بنیادین در بررسی این موضوع توسط شورای امنیت است...»^۱ هدف غایی ادعایی تمام قطعنامه‌های لغو شده شورای امنیت ملل متحد در مورد مسئله هسته‌ای ایران، دستیابی به «یک راه حل دیپلماتیک مذاکره شده که تضمین کند برنامه هسته‌ای ایران صرفاً برای اهداف صلح‌آمیز است می‌باشد.»^۲ آن «راه حل دیپلماتیک مذاکره شده»، به صورت نهایی و

۱. بند ۷ مقدماتی قطعنامه (۲۰۱۵) ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد

۲. بند ۱۳ مقدماتی قطعنامه ۱۹۲۹ شورای امنیت ملل متحد

جامع در قالب برجام،^۱ توسط قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد،^۲ مورد تأیید قرار گرفت. ایران برجام را به طور کامل و با حسن نیت اجرا کرد؛^۳ کلیه دسترسی‌هایی که بایستی وفق برجام برای آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای فراهم می‌آورد را ارائه نمود و پروتکل الحاقی را اجرا کرد؛ و کلیه مسائل باقی‌مانده گذشته به شکلی رضایت‌بخش برای شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی حل و فصل شد.^۴ در واقع، گرچه این توافق، به سبب سوءنیت و عدم صداقت از سوی ایالات متحده و بی‌میلی و بی‌کفایتی از سوی اتحادیه اروپا و سه کشور اروپایی نتوانست برای ایران مزایای لغو تحریم‌ها را فراهم کند - همانطور که در بندهای بعدی نشان داده خواهد شد، برجام ثابت کرد که یک راه حل قاطع جهت رفع نگرانی‌های ادعاشده در قطعنامه‌های لغو شده شورای امنیت است، لذا نه تنها موجبات لغو آنها را فراهم آورد، بلکه سبب شد که این قطعنامه‌ها هم در عمل و هم به صورت حقوقی موضوعیت خود را از دست بدهند.

قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد همچنین تأکید می‌کند که «برجام موجب تقویت و تسهیل توسعه همکاری و تعاملات اقتصادی و تجاری با ایران می‌شود...»^۵ و اینکه کشورهای عضو باید «توجه مقتضی به لغو» تحریم‌ها داشته باشند. شرکت‌کنندگان

۱. مطابق بند دوم مقدمه و مفاد عمومی برجام: «اجرای کامل این برجام ماهیت منحصراً صلح‌آمیز برنامه هسته‌ای ایران را تضمین می‌کند». علاوه بر این، بند چهارم از برجام تصریح می‌کند که «اجرای موفقیت‌آمیز این برجام به ایران امکان می‌دهد به طور کامل از حق خود در زمینه انرژی هسته‌ای برای اهداف صلح‌آمیز مطابق با مواد مربوطه پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای (NPT) مطابق با تعهدات خود در آن بهره‌مند شود، و با برنامه هسته‌ای ایران به شکلی همسان با برنامه‌های دیگر کشورهای فاقد تسلیحات هسته‌ای عضو NPT برخورد خواهد شد.»

۲. طبق بند ۸ مقدمه قطعنامه ۲۲۳۱: «تأیید می‌کند که اجرای کامل برجام به ایجاد اعتماد نسبت به ماهیت منحصراً صلح‌آمیز برنامه هسته‌ای ایران کمک خواهد کرد.»

۳. پانزده گزارش آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، کارآمدی برجام و اجرای توأم با حسن نیت تعهدات از سوی ایران را حتی پس از خروج ایالات متحده از برجام اثبات می‌کند: GOV/INF/2016/1؛ ۱۶ ژانویه ۲۰۱۶؛ GOV/2016/8؛ ۲۶ فوریه ۲۰۱۶؛ GOV/2016/23؛ ۲۷ مه ۲۰۱۶؛ GOV/2016/46؛ ۸ سپتامبر ۲۰۱۶؛ GOV/2016/55؛ ۹ نوامبر ۲۰۱۶؛ GOV/2017/10؛ ۲۴ فوریه ۲۰۱۷؛ GOV/2017/24؛ ۲ ژوئن ۲۰۱۷؛ GOV/2017/35؛ ۳۱ اگوست ۲۰۱۷؛ GOV/2017/48؛ ۱۳ نوامبر ۲۰۱۷؛ GOV/2018/7؛ ۲۲ فوریه ۲۰۱۸؛ GOV/2018/24؛ ۲۴ مه ۲۰۱۸؛ GOV/2018/33؛ ۳۰ اگوست ۲۰۱۸؛ GOV/2018/47؛ ۱۲ نوامبر ۲۰۱۸؛ GOV/2019/10؛ ۲۲ فوریه ۲۰۱۹؛ و GOV/2019/21؛ ۳۱ مه ۲۰۱۹.

۴. ر.ک. GOV/2015/53؛ ۱۴ اگوست ۲۰۱۵، GOV/2015/68؛ ۲ دسامبر ۲۰۱۵ و GOV/2015/72؛ ۱۵ دسامبر ۲۰۱۵.

۵. بند ۱۳ مقدمه قطعنامه (۲۰۱۵) ۲۲۳۱.

برجام تأکید کرده‌اند که «لغو تحریم‌ها، از جمله منفعت اقتصادی ناشی از آن، بخشی اساسی از برجام است»^۱.

با این حال، ایالات متحده - با کمک و تشویق همدستان اروپایی خود - هرگز این‌ها و بسیاری از مفاد قطعنامه ۲۲۳۱ و برجام را با حسن نیت اجرا نکرد. مشارکت‌کنندگان غربی برجام همچنان به استفاده از فشار اقتصادی برای دستیابی به اهداف سیاسی نامشروعی که در طی مذاکرات طولانی و خسته‌کننده برجام نتوانسته بودند به آن دست یابند، ادامه می‌دهند؛ همان اهدافی که سرانجام موافقت کردند تا به گونه‌ای که برای هیچ یک از مشارکت‌کنندگان برجام، از جمله - و به ویژه - ایران به طور کامل رضایت بخش نبود، بدان‌ها پرداخته شده و کنار نهاده شوند. ایران مواضع خود را در جلسه شورای امنیت در ۲۰ ژوئیه ۲۰۱۵^۲ و بلافاصله پس از تصویب قطعنامه به وضوح بیان کرد.^۳ با این حال، تمام تعهدات خود ذیل برجام را با حسن نیت انجام داد، که توسط گزارش‌های متعدد آژانس بین‌المللی انرژی اتمی^۴ - حتی ۱۵ ماه پس از خروج غیرقانونی ایالات متحده^۵ - تأیید شده است.

ایالات متحده و سه کشور اروپایی در مورد زیاده‌خواهی‌های خود شفاف بوده و بارها سوء نیت خود را برای وادار کردن ایران به مذاکره مجدد درباره آن مفاد از طریق فشار اقتصادی و باج‌خواهی اعلام کرده‌اند. چنین مقاصدی - که به‌خودی خود نقض فاحش بندهای ۲۸ و ۲۹ برجام^۶ است - به‌صورت خصوصی - و حتی عمومی - پس از «روز اجرایی

۱. بند ۶ بیانیه کمیسیون مشترک برجام که در ۶ ژوئیه ۲۰۱۸ در سطح وزرا برگزار شد (به پیوست ۵ مراجعه کنید).

۲. S / PV.7488

۳. نک: پیوست ۱. بیانیه جمهوری اسلامی ایران پس از تصویب قطعنامه (۲۰۱۵) ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد که برنامه جامع اقدام مشترک را تأیید می‌کند، ۲۰ ژوئیه ۲۰۱۵ (S/2015/550).

۴. رک: ده گزارش آژانس انرژی اتمی قبل از خروج ایالات متحده: GOV/INF/2016/1 ۱۶ ژانویه ۲۰۱۶؛ GOV/2016/8 ۲۶ فوریه ۲۰۱۶؛ GOV/2016/23 ۲۷ مه ۲۰۱۶؛ GOV/2016/46 ۸ سپتامبر ۲۰۱۶؛ GOV/2016/55 ۹ نوامبر ۲۰۱۶؛ GOV/2017/10 ۲۴ فوریه ۲۰۱۷؛ GOV/2017/24 ۲ ژوئن ۲۰۱۷؛ GOV/2017/35 ۳۱ آگوست ۲۰۱۷؛ GOV/2017/48 ۱۳ نوامبر ۲۰۱۷؛ GOV/2018/7 ۲۲ فوریه ۲۰۱۸.

۵. رک: پنج گزارش آژانس بین‌المللی انرژی اتمی بعد از خروج آمریکا: GOV/2018/24 ۲۴ مه ۲۰۱۸؛ GOV/2018/33 ۳۰ آگوست ۲۰۱۸؛ GOV/2018/47 ۱۲ نوامبر ۲۰۱۸؛ GOV/2019/10 ۲۲ فوریه ۲۰۱۹؛ و GOV/2019/21 ۳۱ مه ۲۰۱۹.

۶. «۲۸». گروه ۱+۵ و ایران متعهد هستند که این برجام را با حسن نیت و فضای سازنده بر مبنای احترام متقابل اجرا نمایند و از هرگونه اقدام مغایر با نص، روح و هدف این برجام که اجرای موفقیت‌آمیز آن را مختل سازد، خودداری

شدن برجام^۱ بیان شده‌اند، و توسط رئیس جمهور پیشین آمریکا ترامپ^۲ - و متأسفانه سه کشور اروپایی^۳ - از سال ۲۰۱۷ تکرار شده‌اند. دولت بایدن - دوباره با کمک و هم‌دستی - سه کشور اروپایی از زمان آغاز به کار خود در ژانویه ۲۰۲۱، تروریسم اقتصادی ترامپ علیه ایرانیان را به عنوان «اهرم فشار» خیالی برای دستیابی به همان اهداف ادامه داده است.

توهم ایالات متحده و سه کشور اروپایی مبنی بر امکان مذاکره مجدد در مورد زمان‌بندی‌های مندرج در برجام و قطعنامه ۲۲۳۱، بیانگر نهایت سوءنیت آن‌ها است. زمان‌بندی‌ها برای خاتمه‌دادن به محدودیت‌های داوطلبانه توسط ایران در برجام - که با شیطنت و به منظور هراس‌افکنی «بندهای غروب برجام» نامیده می‌شوند - موضوع طولانی‌ترین و دشوارترین مذاکرات بود - و از اولین روز گفتگوهای شهریور ۱۳۹۲ شهر مسقط آغاز شد و تا عصر ۲۲ تیر ۱۳۹۴ ادامه داشت. توافق در مورد زمان‌بندی‌های فعلی با

کنند. مقامات ارشد دولتی در گروه ۱+۵ و ایران تمام تلاش خود را برای حمایت از اجرای موفقیت‌آمیز این برجام از جمله در بیانات عمومی بکار خواهند بست. گروه ۱+۵ کلیه اقدامات لازم را برای لغو تحریم‌ها به عمل خواهند آورد و از تحمیل مقررات آئین‌نامه‌ای استثنائی یا تبعیض آمیز و الزامات شکلی به جای تحریم‌ها و اقدامات محدودیت‌ساز تحت پوشش این برجام، خودداری می‌ورزند»

«۲۹. اتحادیه اروپا و دولت‌های عضو و همچنین ایالات متحده منطبق با قوانین خود از هرگونه سیاست با هدف خاص تأثیرگذاری منفی و مستقیم بر عادی‌سازی تجارت و روابط اقتصادی با ایران، در تعارض با تعهداتشان مبنی بر عدم اختلال در اجرای موفقیت‌آمیز این برجام خودداری خواهند کرد.»

۱. ایران در نامه ۱ فوریه ۲۰۱۸ (نک: ضمیمه ۲)، به این موضوع اشاره کرد و این منطبق را به وضوح رد کرد: «بر خلاف حوزه برجام که صراحتاً محدود [به موضوع هسته‌ای] است، تلاش‌هایی در حال انجام است که برجام را مربوط، و اجرای تکالیف دیگر طرف‌ها را مشروط به موضوعات خارج از برجام کند؛ موضوعاتی که با تصمیم طرف‌های برجام خارج از شمول توافق قرار گرفتند. از جمله این موضوعات برنامه دفاع موشکی ضروری و متناسب ایران است. بگذارید به همه طرف‌های برجام یادآور شوم که هدف برجام صرفاً تضمین ماهیت منحصراً صلح‌آمیز برنامه هسته‌ای ایران در آینده است و همانطور که معاون وزیر خارجه، شرمین، در جلسه استماع سنا در ۳ دسامبر ۲۰۱۴ اظهار داشت: «در صورت توفیق در تضمین ماهیت صلح‌آمیز برنامه هسته‌ای ایران، موضوع سامانه‌های پرتاب [موشک] سالیه به انتفاء موضوع خواهد شد.»

۲. <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/statement-president-iran-nuclear-deal/>
۳. «با آگاهی از اهمیت تلاش‌های جمعی برای تضمین ثبات و امنیت منطقه، ما بر عقیده خود تأکید می‌کنیم که زمان آن فرا رسیده تا ایران در مورد یک چارچوب بلند مدت برای برنامه هسته‌ای خود و همچنین در مورد مسائل مربوط به امنیت منطقه، از جمله برنامه موشکی آن و سایر سامانه‌های پرتاب [موشک] مذاکره کند.»

<https://www.gov.uk/government/news/joint-statement-by-the-heads-of-state-and-government-of-france-germany-and-the-united-kingdom;>

همچنین بنگرید به پاراگراف ۵۲ در:

http://www.g8.utoronto.ca/foreign/g7_-_foreign_ministers_communique.pdf

انعطاف‌پذیری زیاد و مصالحه از طرف جمهوری اسلامی ایران و فداکاری‌های عظیم ایران در مورد سایر موضوعات مهم بدست آمد.

بدیهی است که هیچ یک از طرف‌ها از زمان‌بندی‌های توافق شده کاملاً راضی نبود - قطعاً ایران نیز که به حق معتقد بود هیچ دلیلی برای محدودیت در برنامه هسته‌ای خودش وجود ندارد، از این موضوع رضایت نداشت، زیرا از نظر ایران بحران هسته‌ای از ابتدا به صورت تصنعی ساخته شده بود. ایران از موضع رد هر گونه محدودیتی به پذیرش محدودیت‌های زمان‌دار فعلی رسید و ایالات متحده و سه کشور اروپایی نیز در عوض تمایل خود را برای بازه‌های زمانی طولانی‌تر کنار گذاشتند. با این حال، پس از خروج ترامپ از توافق، ایالات متحده و سه کشور اروپایی معتقد بودند که آنها می‌توانند میوه‌های درخت سمی خود (نقض برجام) را بچینند و عادت قدیمی خود یعنی «آنچه از آن من است، مال من است و آنچه از آن تو است قابل مذاکره است» را از سر بگیرند.

نباید امروز فراموش شود که برای نشان دادن اهمیت محوری بازه زمانی مورد توافق، قطعنامه در اولین بند عملیاتی خود «برجام را تأیید می‌کند و خواستار اجرای کامل آن بر اساس برنامه زمانی مندرج در برجام شده است». بنابراین، جدول زمانی - یا اصطلاحاً «بندهای غروب» - جزئی تفکیک‌ناپذیر و غیرقابل مذاکره از برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ است. بنابراین، هر تلاشی برای اخذی پیرامون برنامه زمانی مورد توافق، تمامیت برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ را تخریب می‌کند.

علاوه بر این، داد و ستدهای انجام شده در قطعنامه ۲۲۳۱ و دو پیوست آن کاملاً با آگاهی از اختلاف نظر ایران - که اغلب توسط روسیه و چین پشتیبانی می‌شد - با طرف‌های غربی ۱+۵ در مورد برخی مسائل، از جمله توانایی‌های دفاعی ایران و رفتارهای مخرب غربی در غرب آسیا و به ویژه منطقه خلیج فارس بود. گرچه سه کشور اروپایی و ایالات متحده آمادگی آن را نداشتند - یا احتمالاً حتی قادر نبودند - پاسخگوی نگرانی‌های شدید ایران در مورد سطح غیر قابل درک فروش سلاح آنها^۱ و رفتارهای مخرب و مداخلات

^۱. پس از توافق، به نظر می‌رسید ایالات متحده از منطق معامله قانع شده است. وزیر امور خارجه کری در جلسه‌ای در شورای روابط خارجی در تاریخ ۲ مرداد ۱۳۹۳ اظهار داشت: «کشورهای حاشیه خلیج فارس در حال حاضر سالانه حدود ۱۳۰ میلیارد دلار برای ارتش خود هزینه می‌کنند. عربستان سعودی ۸۰ میلیارد دلار هزینه می‌کند. ایران ۱۵

مداوم‌شان در همسایگی ایران که منطقه ما را ویران کرده است باشند،^۱ با این حال ایران هنوز هم مجبور به پرداخت هزینه سنگین در بندهای ۲، ۳، ۴ و ۵ ضمیمه ب قطعنامه ۲۲۳۱ شد. از آنجا که ایران و ۱+۵ در برنامه اقدام مشترک (بام) مقدماتی - که در ۲ آذر ۱۳۹۲ در ژنو انجام شد - توافق کرده بودند به قطعنامه‌های قبلی شورای امنیت در توافق نهایی (برجام)^۲ رسیدگی شود، لذا آنچه در ضمیمه ب قطعنامه ۲۲۳۱ - علیرغم نارضایتی ایران - منعکس شده است، آن موضوعات را به عنوان موضوعاتی که به آن‌ها رسیدگی شده، مختومه می‌نماید.

این سه موضوع اخاذی - اگرچه نامشروع هستند - علت اصلی نقض اساسی مداوم برجام به اشکال مختلف طی (حدود) ۶ سال گذشته بوده‌اند؛ در درجه اول توسط ایالات متحده، و همچنین توسط اتحادیه اروپا و سه کشور اروپایی؛ که منجر به صدمات جبران ناپذیری به مردم ایران شد که به ناروا از مزایای اقتصادی که حق آنها بود محروم شده‌اند. این رویه در نامه‌های رسمی متعدد به هماهنگ کننده کمیسیون مشترک برجام -- عموماً در قالب سازوکار حل اختلاف برجام - و دبیرکل ملل متحد به طور کامل مستند شده است. بی‌اعتنایی آشکار ایالات متحده به تعهدات خود در مورد برجام با اجرای حداقلی و بی‌رقم برجام در دوران دولت اوباما آغاز شد،^۳ و با خصومت آشکار و کارزار نابودی

میلیارد دلار هزینه می‌کند. بنابراین شما باید به این فکر کنید که چه چیزی در آنجا اتفاق می‌افتد؟ آنچه اتفاق می‌افتد این است که بسیاری از این کشورها دارای اسباب بازی‌های فانتزی F-16 هستند و موشک‌ها و ... شما می‌دانید، دفاع موشکی - اما آنها افراد کافی در زمین را ندارند که برای جنگ آماده باشند، آماده ایستادگی و جنگیدن با آدم‌های بد»
(<https://www.cfr.org/event/assessing-iran-nuclear-accord>)

۱. نک: ضمیمه ۱۴

۲. مقدمه بام بیان می‌دارد: «اقدامات بعدی بین اقدامات اولیه و مرحله نهایی شامل دیگر موارد وجود خواهد داشت، از جمله پرداختن به قطعنامه‌های شورای امنیت ملل متحد، با هدف حل و فصل رضایت بخش این موضوع توسط شورای امنیت ملل متحد».

۳. نک: پیوست ۲. نامه ۲ سپتامبر ۲۰۱۶ به هماهنگ کننده برجام در مورد عدم صدور مجوز فروش یا اجاره هواپیماهای مسافربری توسط ایالات متحده، ممانعت از دسترسی آزاد ایران به دارایی‌های خود در خارج از کشور، ممانعت از فعالیت مجدد جامعه بانکی و مالی غیر آمریکایی با ایران، - وضع مجدد تحریم‌هایی خاص تحت دستورالعمل اجرایی ۱۳۶۴۵ و تصور رئیس جمهور آمریکا در استفاده از اختیارات قانونی خود برای جلوگیری از «قانون بهبود برنامه اسقاط ویزا و جلوگیری از سفر تروریستی در سال ۲۰۱۵» و همچنین قصورهای جدی اتحادیه اروپا/ سه کشور اروپایی و نگرش غیرسازنده در قطعنامه شورای امنیت؛ نامه ۱۷ نوامبر ۲۰۱۶ به هماهنگ کننده برجام در مورد «قانون تمدید تحریم‌های ایران»، و اجرای ناصواب برجام به ویژه با توجه به خدمات بانکی و مالی

برجام در اولین سال دولت ترامپ ادامه یافت.^۱ با خروج دولت ترامپ از برجام،^۲ متعاقباً سیاست «فشار حداکثری» - که در واقع تروریسم اقتصادی^۳ و تروریسم درمانی^۴ است - شرایط وخیم تر شد، تا جایی که دولت‌هایی که به قطعنامه ۲۲۳۱ پایبند بودند در طول سه سال باقیمانده از دولت وی مجازات شدند.^۵ و دولت بایدن با تداوم جنایات علیه بشریت

و همچنین آزار و اذیت شرکای تجاری ایران؛ و نامه ۱۶ دسامبر ۲۰۱۶ به هماهنگ کننده برجام در مورد نقض فاحش ایالات متحده در تعهدات خود با تمدید «قانون تحریم‌های ایران» در ۱۴ دسامبر ۲۰۱۶. این موارد عدم انطباق به دبیرکل سازمان ملل متحد نیز ارائه شد و در گزارش وی به شورای امنیت منعکس شده است (نگاه کنید به S/2016/589: مورخ ۱۲ ژوئیه ۲۰۱۶).

۱. نک: پیوست ۳. نامه‌های مربوط به عدم پایبندی اساسی دولت ترامپ قبل از خروج ایالات متحده: نامه ۲۸ مارس ۲۰۱۷ به هماهنگ کننده برجام در مورد خصومت آشکار دولت ترامپ با برجام و جلوگیری شریانه از عادی سازی تجارت با ایران؛ نامه ۲۸ مه ۲۰۱۷ به هماهنگ کننده برجام در مورد سیاست ایالات متحده مبنی بر ممانعت از انتفاع ایران از برجام حتی زمانی که ادعا می‌کند اسقاطیه‌های لازم را تمدید کرده است؛ نامه ۱۹ ژوئیه ۲۰۱۷ به هماهنگ کننده برجام در مورد سیاست سیستماتیک ایالات متحده برای منصرف کردن شرکای اقتصادی ایران از تعامل با ایران و فشار رئیس جمهور ترامپ بر رهبران جهان برای توقف تجارت با ایران؛ نامه ۱۳ اوت ۲۰۱۷ به هماهنگ کننده برجام در مورد ادعای ایالات متحده مبنی بر عدم پایبندی ایران علیرغم راستی آزمایشی‌های مکرر توسط آژانس؛ نامه ۱۹ اوت ۲۰۱۷ به هماهنگ کننده برجام و مدیرکل آژانس در مورد تلاش‌های ایالات متحده برای تأثیرگذاری بر کار حرفه‌ای آژانس؛ نامه ۱۸ سپتامبر ۲۰۱۷ به هماهنگ کننده برجام در مورد فراهم کردن بهانه‌های ساختگی توسط ایالات متحده برای خارج شدن از برجام؛ نامه ۱۶ اکتبر ۲۰۱۷ به هماهنگ کننده برجام در مورد عدم تأیید غیرقانونی برجام طی یک رویه داخلی ایالات متحده در ۱۳ اکتبر ۲۰۱۷؛ نامه ۱ فوریه ۲۰۱۸ به هماهنگ کننده برجام در اعتراض به ضرب الاجل رئیس جمهور ترامپ در ۱۲ ژانویه ۲۰۱۸ به سایر اعضای برجام و درخواست پیروی از وی در تغییر غیرقانونی مفاد توافق.

۲. نک: پیوست ۴. نامه‌های مربوط به خروج آمریکا از توافق: نامه مورخ ۱۰ مه ۲۰۱۸ به هماهنگ کننده برجام ذیل بند ۳۶ در مورد اقداماتی که باید از طریق کمیسیون مشترک برای رسیدگی به اعمال متخلفانه ایالات متحده علیه ایران و حقوق بین‌المللی انجام شود، از جمله خروج غیرقانونی از توافق و بازگرداندن تحریم‌ها؛ نامه ۱۰ مه ۲۰۱۸ به دبیرکل ملل متحد در مورد خروج غیرقانونی ایالات متحده و سابقه عدم پایبندی اساسی ایالات متحده و قصورات سه دولت اروپایی (A/72/869-S/2018/453)

۳. تروریسم = استفاده غیرقانونی از خشونت و ارباب، به ویژه علیه غیرنظامیان، در جهت دستیابی به اهداف سیاسی.

۴. نک: پیوست ۱۰. نامه ۱۲ مارس ۲۰۲۰ به دبیرکل ملل متحد در مورد جلوگیری غیرقانونی ایالات متحده از دسترسی ایران به دارو و تجهیزات برای مقابله با کورونا.

۵. نک: پیوست ۶. نامه‌های ذیل بند ۳۶ برای ثبت موارد متعدد عدم پایبندی اساسی ایالات متحده و سه دولت اروپایی / اتحادیه اروپا: نامه ۱۷ ژوئن ۲۰۱۸ به هماهنگ کننده برجام با درخواست تشکیل جلسه کمیسیون مشترک در سطح وزیران طبق آیین بند ۳۶؛ نامه ۲۱ اوت ۲۰۱۸ به هماهنگ کننده برجام ذیل بند ۳۶ در مورد قصور اتحادیه اروپا و اعضای برجام در اجرای تعهدات ۲۵ مه و ۶ ژوئیه ۲۰۱۸؛ نامه ۶ نوامبر ۲۰۱۸ به هماهنگ کننده برجام در مورد طی آیین‌های سازوکار حل اختلاف توسط ایران و آغاز اقدامات جبرانی ذیل بند ۳۶؛ نامه ۷ آوریل ۲۰۱۹ به هماهنگ کننده برجام تحت بند ۳۶ در مورد قصور سه دولت اروپایی / اتحادیه اروپا با توجه به

ترامپ^۱ تلاش کرد از آنها به عنوان «اهرم فشار» برای اهداف غیرقانونی خود خارج از دامنه برجام و قطعنامه (۲۰۱۵) ۲۲۳۱ استفاده کند.^۲

سه دولت اروپایی / اتحادیه اروپا به نوبه خود از نظر سیاسی به برجام متعهد ماندند و در ابتدا موضع دیپلماتیک حساب شده و ملایمی را در برابر خروج غیرقانونی ایالات متحده از برجام و اعمال مجدد تحریم‌ها اتخاذ کردند. با این حال، به تدریج که برای سه دولت اروپایی و اتحادیه اروپا روشن شد که آنها قادر به انجام تعهدات خود ذیل برجام و تعهداتی که پس از خروج ایالات متحده در بالاترین سطح انجام شده، نیستند؛^۳ سعی کردند موارد متعدد عدم پایبندی اساسی خود^۴ را از طریق درخواست رسیدن به «توافق ترامپ»

بیانیه وزیران خارجه G7 در تاریخ ۶ آوریل ۲۰۱۹؛ نامه ۱۷ ژوئیه ۲۰۱۹ به هماهنگ کننده برجام در خصوص موارد عدم پایبندی اساسی سه دولت اروپایی / اتحادیه اروپا تحت بند ۳۶؛ نامه ۳ اکتبر ۲۰۱۹ به هماهنگ کننده برجام در مورد بیانیه مشترک رهبران سه دولت اروپایی که به منزله نقض برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ است؛ نامه ۱۸ ژوئن ۲۰۲۰ به هماهنگ کننده برجام در مورد پیامدهای تصمیم ایالات متحده برای جلوگیری از اسقاطیه‌های هسته‌ای؛ نامه ۲ ژوئیه ۲۰۲۰ به هماهنگ کننده برجام تحت بند ۳۶ در خصوص موارد عدم پایبندی اساسی سه دولت اروپایی.

همچنین نک: پیوست ۹، نامه ۱۰ آوریل ۲۰۱۹ به دبیرکل ملل متحد در مورد تعیین غیرقانونی سپاه به عنوان یک سازمان تروریستی توسط ایالات متحده و پیوست ۱۱، نامه ۸ مه ۲۰۲۰ به دبیرکل ملل متحد در مورد نقض مداوم حقوق بین‌الملل و منشور ملل متحد توسط ایالات متحده.

۱. طبق خبر نیوزویک-یک-iran-must-listen-us-if-they-want-their-people-eat-1208465 (<https://www.newsweek.com/mike-pompeo-says-iran-must-listen-us-if-they-want-their-people-eat-1208465>) «مایک پمپئو می‌گوید ایران باید به ایالات متحده گوش کند» اگر می‌خواهند مردمش غذا بخورند^۱». این به معنای تایید علنی سیاستی است که عمداً برای محروم کردن کل مردم از غذا و دارو طراحی شده و به منظور ایجاد گرسنگی گسترده برای پیشبرد اهداف نامشروع سیاسی است؛ که مصداق دقیق ارتکاب «جنایت علیه بشریت» است. علاوه بر این، تحریم‌ها و رفتار خصمانه و سیاست خصمانه ایالات متحده همچنین آشکارا دستور دیوان بین‌المللی دادگستری را که در ۳ اکتبر ۲۰۱۸ صادر شد، نقض می‌کند. (<https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/175/175-20181003-ORD-01-00-EN.pdf>)

۲. نک: پیوست ۱۳، نامه‌های مربوط به شرایط بازگشت احتمالی ایالات متحده به برجام: نامه مورخ ۱۲ مارس ۲۰۲۱ به هماهنگ کننده کمیسیون مشترک برجام در مورد پیش نیازهای بازگشت ایالات متحده به برجام؛ نامه مورخ ۱۱ آوریل ۲۰۲۱ به هماهنگ کننده کمیسیون مشترک برجام در مورد تعهدات رفع تحریم ایالات متحده.

۳. نک: پیوست ۵، تعهدات سه دولت اروپایی / اتحادیه اروپا و ۱+۵ به دنبال خروج ایالات متحده: بیانیه دیدار وزرای خارجه سه دولت اروپایی / اتحادیه اروپا با وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران (بروکسل، ۱۵ مه ۲۰۱۸)؛ بیانیه کمیسیون مشترک برنامه جامع اقدام مشترک در ۶ جولای ۲۰۱۸؛ بیانیه مشترک وزرای خارجه (۲۴ سپتامبر ۲۰۱۸).

۴. نک: پیوست ۶، به ویژه نامه های ۲۱ اوت ۲۰۱۸، ۶ نوامبر ۲۰۱۸، ۷ آوریل ۲۰۱۹، ۱۷ ژوئیه ۲۰۱۹، ۳ اکتبر ۲۰۱۹ و ۲ جولای ۲۰۲۰ به هماهنگ کننده برجام.

پوشانند،^۱ که خود نقض آشکار بندهای ۲۸ و ۲۹ برجام و بند ۲ قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت^۲ بود.

پس از خروج آمریکا از برجام، دبیرکل ملل متحد،^۳ سایر اعضای برجام^۴ و بسیاری دیگر از اعضای جامعه بین‌المللی از ایران خواستند تا از سازوکارهای حل اختلاف برجام استفاده کند و به سایر اعضای برجام اجازه دهد تا عواقب منفی ناشی از خروج غیرقانونی آمریکا از برجام را جبران نمایند. ایران در حالی که صراحتاً حق خود را برای انجام اقدامات متقابل فوری^۵ طبق بند ۲۶ حفظ می‌کرد،^۶ رسماً – برای سومین بار^۷ – سازوکار حل اختلاف را طبق بند ۳۶ برجام^۸

۱. نخست وزیر می‌گوید: «بوریس جانسون: «توافق ترامپ» را جایگزین توافق هسته‌ای ایران کنید» <https://www.bbc.com/news/uk-politics-51104386> همچنین نک:

<https://www.gov.uk/government/news/joint-statement-by-the-heads-of-state-and-government-of-france-germany-and-the-united-kingdom>

۲. «از همه دولتهای عضو، سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی می‌خواهد آن دسته اقداماتی را که برای حمایت از اجرای برجام مناسب باشد را اتخاذ نمایند، از جمله با انجام اقداماتی که همسو با برنامه اجرایی برجام و این قطعنامه هستند، و نیز از طریق خودداری از اقداماتی که اجرای تعهدات وفق برجام را با مشکل روبرو می‌نماید.»

۳. «بیانیه دبیرکل در مورد برنامه جامع اقدام مشترک برجام در ۸ مه ۲۰۱۸.» نک:

<https://www.un.org/sg/en/content/sg/statement/2018-05-08/statement-secretary-general-joint-comprehensive-plan-action-jcpoa>

۴. سخنان نماینده عالی / معاون رئیس فدریکا موگرینی در مورد بیانیه ترامپ، رئیس‌جمهور ایالات متحده در خصوص توافق هسته‌ای ایران (برجام) رم، ۸ مه ۲۰۱۸.

۵. نک: پیوست ۴، به ویژه به نام ۱۰ مه ۲۰۱۸ به هماهنگی کننده کمیسیون مشترک برجام: «این حق غیر قابل انکار ایران است – که وفق برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت به رسمیت شناخته شده – تا در پاسخ به اعمال مصرانه و مکرر غیرقانونی آمریکا، به ویژه در خروج از توافق با وضع مجدد همه تحریم‌ها، اقدامات متناسب انجام دهد. با این حال، آنچنان که رئیس‌جمهور روحانی، در اظهارات تلویزیونی مورخ ۸ می اعلام کردند و متعاقباً در بیانیه مورخ ۱۰ می ۲۰۱۸ از سوی دولت تبیین شد که «جمهوری اسلامی ایران ظرف چند هفته آتی، پس از مشورت با سایر طرف‌های باقی‌مانده برجام در خصوص چگونگی اتخاذ گام بعدی تصمیم خواهد گرفت؛ باید ببینیم که چگونه تعهدات جمعی کشورهای ۵+۱ در قبال ایران می‌تواند در غیاب یک عضو بهانه‌جو، از سوی ۵+۱ قابلیت اجرا شود. هیچ چیزی در این بازه زمانی نمی‌تواند حق ایران در واکنش و حفاظت مناسب از منافع ملی خود را متأثر سازد؛ حقی که صراحتاً در برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد مورد شناسایی قرار گرفته است.»

۶. بند ۲۶ برجام: «ایران اعلام کرده است که تحمیل یا بازگرداندن تحریم‌های مشخص شده در پیوست دو یا وضع تحریم‌های جدید هسته‌ای را به منزله مبنایی برای توقف کلی یا جزئی اجرای تعهدات خود وفق این برجام، تلقی خواهد نمود.»

۷. دو مورد اول استاد به بند ۳۶ برجام در نامه ۱۶ دسامبر ۲۰۱۶ (نک: پیوست ۲) و نامه ۱ فوریه ۲۰۱۹ (نک: پیوست ۳) بود.

۸. «۳۶. چنانچه ایران معتقد باشد که هر یک یا کلیه اعضای گروه ۱+۵ تعهدات خود را طبق این برجام رعایت ننموده‌اند، ایران می‌تواند موضوع را به منظور حل و فصل به کمیسیون مشترک ارجاع نماید؛ به همین ترتیب، چنانچه هر یک از اعضای گروه ۱+۵ معتقد باشد که ایران تعهدات خود را طبق برجام رعایت نکرده است، هر یک از دولت‌های گروه ۱+۵

در ۱۰ می ۲۰۱۸ فعال کرد.^۱ با این حال، ایران با حسن نیت و به منظور قادر ساختن دیگر اعضای برجام برای عمل به وعده‌های خود، از اعمال فوری «تدابیر جبرانی» پیش‌بینی شده در بند ۳۶ برجام خودداری نمود.^۲ متأسفانه، بخش خصوصی و دولتی اتحادیه اروپا/سه کشور اروپایی بجای اجرای تعهدات خود ذیل قطعنامه ۲۲۳۱ و برجام - به ویژه بند ۳ ضمیمه ۲ - و تعهدات خود ذیل بیانیه‌های صادره در تاریخ ۱۵ مه، ۶ ژوئیه و ۲۴ سپتامبر ۲۰۱۸،^۳ پایبندی بیش از حد به سیاست «فشار حداکثری» ایالات متحده - که تمامی را هدف قرار می‌دهد - را دنبال کردند. با توجه به قدرت و حجم اقتصاد اتحادیه اروپا/سه کشور اروپایی، ناتوانی کامل آنها - حتی در عملیاتی کردن یک اینستکس حداقلی برای

می‌تواند اقدام مشابهی به عمل آورد. کمیسیون مشترک ۱۵ روز زمان خواهد داشت تا موضوع را فیصله دهد، مگر اینکه این زمان با اجماع تمدید شود. متعاقب بررسی کمیسیون مشترک، چنانچه هر عضو معتقد باشد که موضوع پایبندی فیصله نیافته است، می‌تواند موضوع را به وزیران امور خارجه ارجاع دهد. وزیران ۱۵ روز زمان خواهند داشت تا موضوع را فیصله دهند، مگر اینکه این زمان با اجماع تمدید شود. پس از بررسی کمیسیون مشترک، به موازات (یا به جای) بررسی در سطح وزیران، عضو شاکی یا عضوی که اجرای تکلیفش زیر سوال بوده است، می‌تواند درخواست نماید که موضوع توسط یک هیات مشورتی که متشکل از ۳ عضو خواهد بود (یکی از سوی هر یک از طرف‌های درگیر در اختلاف و طرف سوم مستقل) بررسی شود. هیات مشورتی می‌بایست نظریه غیرالزام‌آوری را در خصوص موضوع پایبندی ظرف ۱۵ روز ارائه نماید. چنانچه، متعاقب این فرآیند ۳۰ روزه موضوع فیصله نیابد، کمیسیون مشترک در کمتر از ۵ روز نظریه هیات مشورتی را با هدف فیصله موضوع بررسی خواهد کرد. چنانچه موضوع کماکان به نحو مورد رضایت طرف شاکی فیصله نیافته باشد، و چنانچه طرف شاکی معتقد باشد که موضوع، مصداق «عدم پایبندی اساسی» می‌باشد، آنگاه آن طرف می‌تواند موضوع فیصله نیافته را به عنوان مبنای توقف کلی و یا جزئی اجرای تعهداتش وفق برجام قلمداد کرده و/یا به شورای امنیت سازمان ملل متحد ابلاغ نماید که معتقد است موضوع مصداق «عدم پایبندی اساسی» به شمار می‌آید.

۱. نک: پیوست چهارم، به خصوص نامه ۱۰ می ۲۰۱۸ خطاب به هماهنگ کننده کمیسیون مشترک برجام

۲. گزارش‌های آژانس بین المللی انرژی اتمی به شورای امنیت سازمان ملل متحد:

S/2016/57 (19 January 2016), S/2016/250 (15 March 2016), S/2016/535 (13 June 2016), S/2016/808 (22 September 2016), S/2016/983 (21 November 2016), S/2017/234 (20 March 2017), S/2017/502 (14 June 2017), S/2017/777 (13 September 2017), S/2017/994 (28 November 2017), S/2018/205 (8 March 2018), S/2018/540 (6 June 2018), S/2018/835 (12 September 2018), S/2018/1048 (26 November 2018), S/2019/212 (6 March 2019), S/2019/496 (14 June 2019).

۳. تعهدات تحقق نیافته اتحادیه اروپا/سه کشور اروپایی پس از خروج ایالات متحده شامل موارد زیر است: «حفظ و تعمیق روابط اقتصادی با ایران؛ تداوم فروش نفت، گاز، میعانات، فرآورده‌های نفتی و پتروشیمی و تبادلات مالی مرتبط؛ معاملات بانکی موثر با ایران؛ تداوم حمل و نقل دریایی، زمینی، هوایی و ریلی با ایران؛ تامین بیشتر اعتبار صادرات و توسعه شرکت‌های خصوصی خاص در زمینه‌های مالی، بانکی، بیمه‌ای و تجاری با هدف تسهیل همکاری اقتصادی و مالی، از جمله با ارائه حمایت عملی از تجارت و سرمایه‌گذاری؛ توسعه و اجرای بیشتر تفاهم‌نامه‌ها و قراردادهای میان شرکت‌های اروپایی و هم‌تایان ایرانی؛ سرمایه‌گذاری بیشتر در ایران؛ حمایت از فعالان اقتصادی اتحادیه اروپا و تضمین امنیت حقوقی؛ توسعه بیشتر فضای تجاری شفاف و قانون مند در ایران». بنگرید به بیانیه ۱۵ مه ۲۰۱۸. نک: پیوست شماره ۵.

تبادلات بشردوستانه - حاکی از همدستی آشکار با دولت ترامپ برای اخذ امتیاز از ایران از طریق اعمال فشار اقتصادی غیرانسانی، حتی در زمان یک همه‌گیری جهانی است.

به دنبال عجز کامل اتحادیه اروپا/ سه کشور اروپایی در اجرای حتی یک مورد از تعهدات یازده‌گانه‌ی خود پس از خروج ایالات متحده، توأم با عدم پایبندی بارز آنها به تعهدات خود وفق برجام، ایران در ۱۵ آبان ۱۳۹۷ هماهنگ‌کننده و مشارکت‌کنندگان باقی مانده در برجام را آگاه ساخت که دیگر تدابیر جبرانی ذیل بند ۳۶ برجام را به تعویق نخواهد انداخت.^۱ هیچ اقدامی از سوی اتحادیه اروپا/ سه کشور اروپایی صورت نگرفت و تا شش ماه پس از آن نامه هیچ یک از مشارکت‌کنندگان اروپایی برجام حتی به خود زحمت نگارش یک نامه در پاسخ به نامه ایران را هم ندادند. پس از چندین مرتبه توسل بی‌فایده به سازوکار حل و فصل اختلافات، جمهوری اسلامی ایران چاره‌ای جز استفاده از حقوق خود ذیل بندهای ۲۶ و ۳۶ برجام و اتخاذ اقدام جبرانی و متوقف ساختن اجرای بخشی از تعهدات خود در ۱۸ اردیبهشت ۱۳۹۸ نداشت. ایران به طریق مقتضی هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک را آگاه ساخت که «تصمیم ایران کاملاً منطبق با برجام و در چارچوب شرایط پیش‌بینی شده در آن است. ما مجدداً بر عزم خود را برای ادامه حمایت از برجام با حسن‌نیت و در یک فضای سازنده تاکید می‌کنیم. جمهوری اسلامی ایران همچنان آماده است تا در تمامی سطوح وارد گفتگوی توأم با حسن‌نیت با سه کشور اروپایی، روسیه و چین شود و متناسب با تحقق اهداف تعیین شده در برجام و تعهداتی که کمیسیون مشترک از ۱۸ اردیبهشت ۱۳۹۷ به این سو بر عهده گرفته است، اجرای کلیه مقررات فوق را از سر بگیرد.»^۲

مروری بر اسناد فوق‌الذکر - که بصورت کامل در ضمیمه این نامه آورده شده است - به وضوح نشان می‌دهد که از آغاز روند، ایالات متحده و اتحادیه اروپا/سه کشور

۱. نک: نامه مورخ ۶ نوامبر ۲۰۱۸ در پیوست شماره ۶.

۲. نک: پیوست شماره ۷. نامه‌های مربوط به اتخاذ تدابیر جبرانی از سوی ایران: نامه ۸ مه ۲۰۱۹ رئیس‌جمهور روحانی به رهبران سه کشور اروپایی +۲ در توسل به فرآیندهای مذکور در بند ۳۶ و آغاز اقدامات جبرانی از سوی ایران به موجب بند ۳۶؛ نامه ۸ مه ۲۰۱۹ به هماهنگ‌کننده برجام به منظور آگاه ساختن آنها از تدابیر جبرانی از سوی ایران متعاقب توسل به فرآیندهای مذکور در بند ۳۶؛ نامه ۷ ژوئیه ۲۰۱۹ به هماهنگ‌کننده برجام در مورد دومین گام جبرانی ایران ذیل بند ۳۶؛ نامه ۵ سپتامبر ۲۰۱۹ در مورد سومین گام جبرانی ایران ذیل بند ۳۶.

اروپایی، بهره‌مندی ایران از منافع اقتصادی و عادی سازی تجارت و روابط اقتصادی که در برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ وعده داده شده بود را مشروط به تامین خواسته‌های اضافی که قبلاً در مذاکرات برجام حل و فصل شده بود و در ضمیمه ب قطعنامه ۲۲۳۱ به آنها پرداخته شده است، کردند. افزون بر این، با بررسی اسناد ضمیمه شده به سادگی می‌توان دریافت که اتحادیه اروپا/سه کشور اروپایی - و متأسفانه هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک - به شکایات ایران، حتی پس از خروج ایالات متحده، به طور منصفانه و بی‌طرفانه، رسیدگی نکردند.

با بررسی سوابق عملی نزدیک به ۶ سال اجرای برجام، هیچکس نمی‌تواند جز این نتیجه بگیرد که از منظر حقوقی، اخلاقی و عملی، ایالات متحده و سه کشور اروپایی عملاً هرگونه مبنای معقول و مشروع برای توسل به سازوکارهای پیش‌بینی شده در بندهای ۳۶ و ۳۷ برجام و بندهای اجرایی ۱۱ و ۱۲ قطعنامه ۲۲۳۱ که به اعمال مجدد احتمالی مفاد قطعنامه‌های لغو شده پیشین به موجب بند (الف) قطعنامه ۲۲۳۱ می‌شود را از دست داده‌اند. در مذاکرات برجام، طرف‌ها درباره فرآیند حل و فصل اختلافات در بندهای ۳۶ و ۳۷ - که پیش شرط فعال سازی بندهای ۱۱ و ۱۲ قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت است - توافق کردند که فرآیندی پیچیده و به صورت عامدانه طاقت‌فرسا را به عنوان آخرین راه حل برای اجرای متقابل تعهدات ذیل برجام در یک فضای بی‌اعتمادی متقابل، ایجاد نمایند. این ابتکار روشی برای اطمینان از پایبندی بود، نه اینکه سازوکاری برای حفاظت از طرف خاطی باشد که با تهدید توسل به بندهای ۱۱ و ۱۲ از اجرای تعهدات خود طفره رود، آن هم در زمانی که طرف زیان دیده قبلاً با حسن نیت به همان بندهای برجام متوسل شده است.^۱ این فرآیند به طور قطع، هرگز با این مقصود نبوده است که به صورت خودسرانه از آن استفاده شود و به اعضا چک سفید برای تخریب یک‌جانبه راه حل جامعی که پس از

۱. نک: پیوست هشتم، نامه‌های مربوط به غیرقابل پذیرش بودن توسل سه کشور اروپایی به سازوکار حل و فصل اختلافات: نامه ۲۵ مورخ ژوئن ۲۰۱۹ به هماهنگ‌کننده برجام در پاسخ به اظهارات سفرای سه کشور اروپایی در ایران در رابطه با اقدام ایران ذیل بند ۳۶؛ نامه مورخ ۲۹ ژانویه ۲۰۲۰ به هماهنگ‌کننده جدید برجام و رد نامه وی در ۱۴ ژانویه مبنی بر ادعای فعال سازی سازوکار حل و فصل اختلافات توسط سه کشور اروپایی ذیل بند ۳۶؛ نامه مورخ ۱۰ مارس ۲۰۲۰ به هماهنگ‌کننده برجام که نشان دهنده طی فرآیندهای حل و فصل اختلافات ذیل بند ۳۶ و غیرقابل پذیرش بودن توسل سه کشور اروپایی به این سازوکار است.

سال‌ها بن بست، به صورت دقیق و با دشواری زیاد مذاکره شده است بدهد. پوچی این منطق در سیرکی که در پاییز ۱۳۹۹ توسط پمپئو وزیر خارجه سابق ایالات متحده آمریکا برگزار شد، به نمایش گذاشته شد.^۱

دیوان بین‌المللی دادگستری به روشنی در نظر مشورتی ۱۹۷۱ خود در پرونده مربوط به نامیبیا اظهار داشت که «یکی از اصول اساسی حاکم بر روابط بین‌الملل که تا کنون شکل گرفته این است که طرفی را که تعهدات خود را انکار نموده یا آن‌ها را ایفا ننماید، نمی‌توان دارای حقوق منبعث از آن رابطه دانست».^۲

در این راستا، ایالات متحده آمریکا و سه کشور اروپایی، با سابقه انکار و یا عدم اجرای تعهدات خود ذیل برجام و قطعنامه ۲۲۳۱، «نمی‌توانند دارای حقوق ادعایی منبعث از آن دو سند شناخته شوند». اعتبار سازمان ملل متحد وابسته به بر جلوگیری از تکرار سوء استفاده از فرآیندی است که برای سه کشور اروپایی و ایالات متحده آمریکا با توجه به سوء نیت اثبات شده آنها، دیگر قابل اعمال نیست. این وضعیت باید تا زمانی که آنها، با عمل خود، تعهد همراه با حسن نیت مبنی بر احترام به همه مفاد برجام همانگونه که در ابتدا مورد توافق قرار گرفت، تضمین منافع اقتصادی ناشی از آن برای ایران و مردم ایران و جبران زیان‌های عظیمی که از طرف آن‌ها وارد آمده را ثابت نمایند، باقی بماند.

در طول شش سال گذشته، جمهوری اسلامی ایران تعهد خود به برنامه جامع اقدام مشترک را در عمل و نه در حرف، اثبات نموده است. علی‌رغم خصومت ایالات متحده با برجام و تن‌دادن اتحادیه اروپایی / سه کشور اروپایی به چنین خصومتی، دولت من و مردم ایران برای حفظ برجام فداکاری‌های سترگی - اغلب به تنهایی - انجام داده‌اند. همانطور که تاریخ نشان داده است، مردم ایران در طول تاریخ هزاران ساله تمدن باشکوه خود بر ارعاب، اجبار و زورگویی غلبه کرده‌اند. هم‌زمان جمهوری اسلامی ایران آماده است تا به

۱. نک: پیوست دوازدهم. نامه‌های مربوط به رد سوءاستفاده ایالات متحده آمریکا از فرآیند شورای امنیت: نامه مورخ ۲۰ آگوست ۲۰۲۰ به رئیس شورای امنیت مبنی بر غیرقابل پذیرش بودن «ابلاغیه» آمریکا؛ نامه مورخ ۴ اکتبر ۲۰۲۰ به دبیرکل مبنی بر رد سوءاستفاده از فرآیند شورای امنیت ملل متحد توسط ایالات متحده آمریکا.

۲. آثار حقوقی ادامه حضور آفریقای جنوبی در نامیبیا برای دولت‌ها (آفریقا جنوب غربی) با وجود قطعنامه ۲۷۶ (۱۹۷۰) شورای امنیت، نظر مشورتی دیوان بین‌المللی دادگستری، گزارش‌ها ۱۹۷۱، بند ۹۱

۲۲ □ نامه به دبیرکل ملل متحد: اسناد شش سال بدعهدی غرب در اجرای برجام

صورت متقابل در تلاش‌های جدی برای احیای اجرای کامل برجام توسط همه طرف‌ها و در فضای حسن نیت، جایگاه برابر و احترام متقابل، مشارکت نماید. سپاسگزار خواهم بود که این نامه را به عنوان سند مجمع عمومی و شورای امنیت توزیع نمایید.

عالیجناب، لطفا احترامات فائقه اینجناب را پذیرا باشید.

محمدجواد ظریف

□ پیوست‌ها

□ پیوست یکم

بیانیه جمهوری اسلامی ایران

پس از تصویب قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل متحد در

تأیید برجام

۲۹ تیر ۱۳۹۴

(۱) جمهوری اسلامی ایران دانش و فناوری، از جمله فناوری صلح‌آمیز هسته‌ای ایران را به عنوان میراث مشترک بشریت قلمداد می‌نماید. در عین حال، بر اساس مبانی محکم ایدئولوژیک، راهبردی و بین‌المللی، سلاح‌های کشتار جمعی و به ویژه سلاح‌های هسته‌ای را به طور مطلق به عنوان سلاح‌هایی منسوخ، غیر انسانی و مضر برای صلح و امنیت بین‌المللی، مردود می‌داند. با الهام از آموزه‌های متعالی اسلامی و بر مبنای اندیشه‌ها و سیره بنیانگذار فقید انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی (ره)، و فتوای تاریخی رهبر انقلاب اسلامی، حضرت آیت الله خامنه‌ای، که کلیه سلاح‌های کشتار جمعی، به ویژه سلاح‌های هسته‌ای را در فقه اسلامی حرام اعلام نموده‌اند، جمهوری اسلامی ایران اعلام می‌دارد که سیاست همیشگی‌اش منع اکتساب، تولید، انباشت یا استفاده از سلاح‌های هسته‌ای می‌باشد.

(۲) جمهوری اسلامی ایران ضرورت امحاء کامل سلاح‌های هسته‌ای را به عنوان یک ضرورت امنیت بین‌المللی و یک تکلیف منطبق بر معاهده منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای (NPT) مورد تأکید قرار می‌دهد. جمهوری اسلامی ایران مصمم است به طور فعال در کلیه تلاش‌های بین‌المللی حقوقی و دیپلماتیک برای نجات بشریت از خطر سلاح‌های هسته‌ای و اشاعه آنها، از جمله از طریق ایجاد مناطق عاری از سلاح‌های هسته‌ای به ویژه در خاورمیانه، مشارکت نماید.

(۳) جمهوری اسلامی ایران قاطعانه ابرام می‌ورزد که دولت‌های عضو معاهده منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای، بدون تبعیض و منطبق با مواد ۱ و ۲ معاهده نباید از

بهره‌مندی از حقوق لاینفک خود برای توسعه تحقیقات، تولید و استفاده از انرژی هسته‌ای برای اهداف صلح‌آمیز، باز داشته شوند.

۴) جمع‌بندی برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) در تاریخ ۲۳ تیر ۱۳۹۴، نشانگر یک گام بسیار مهم توسط جمهوری اسلامی ایران و گروه ۵+۱ برای حل و فصل یک بحران غیر ضروری، از طریق مذاکره و بر مبنای احترام متقابل است؛ بحرانی که در نتیجه‌ی اتهامات بی پایه و اساس درباره برنامه هسته‌ای صلح‌آمیز ایران ایجاد، و با اقدامات ناموجه و مبتنی بر انگیزه‌های سیاسی علیه ملت ایران دنبال شده بود.

۵) برجام مبتنی است بر تعهدات متقابل جمهوری اسلامی ایران و گروه ۵+۱، که از یک سو، موجب حصول اطمینان از ماهیت منحصراً صلح‌آمیز برنامه هسته‌ای ایران شده، و از سوی دیگر، تمامی مفاد قطعنامه‌های شماره ۱۶۹۶ و ۱۷۳۷ (مصوب سال ۲۰۰۶)، ۱۷۴۷ (مصوب سال ۲۰۰۷)، ۱۸۰۳ و ۱۸۳۵ (مصوب سال ۲۰۰۸)، ۱۹۲۹ (مصوب سال ۲۰۱۰) و ۲۲۲۴ (مصوب سال ۲۰۱۵) را لغو کرده و همه تحریم‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد و تحریم‌های مرتبط با هسته‌ای که توسط ایالات متحده و اتحادیه اروپایی و دولت‌های عضو اتحادیه اروپایی تحمیل شده بودند را به طور جامع لغو می‌کند. جمهوری اسلامی ایران متعهد است که تعهدات داوطلبانه خود را با حسن نیت و منوط به اجرای با حسن نیت همه تعهدات توسط گروه ۵+۱ وفق برجام، از جمله تعهدات متضمن رفع تحریم‌ها و اقدامات محدودیت‌ساز، اجرا کند.

۶) رفع تحریم‌ها و اقدامات محدودیت‌ساز مرتبط هسته‌ای توسط اتحادیه اروپایی و ایالات متحده به این معنا خواهد بود که معاملات و فعالیت‌های مورد اشاره در برجام می‌توانند با ایران و اشخاص ایرانی در همه جای دنیا بدون هراس از مجازات‌های ناشی از مزاحمت‌های فراسرزمینی انجام شوند و همه اشخاص قادر خواهند بود تا با آزادی انتخاب به معاملات تجاری و مالی با ایران بپردازند. در برجام به وضوح تصریح شده است که اتحادیه اروپایی و آمریکا هر دو از بازگرداندن یا تحمیل مجدد تحریم‌ها و اقدامات محدودیت‌ساز که منطبق با برجام رفع شده‌اند، خودداری خواهند ورزید. تفاهم بر آن است که بازگرداندن یا تحمیل مجدد تحریم‌ها و اقدامات محدودیت‌ساز از جمله از طریق تمدید، به مثابه عدم پایبندی اساسی خواهند بود که ایران را از تعهداتش به طور جزئی یا

کلی معاف خواهد ساخت. برداشتن تحریم‌ها مستلزم اتخاذ اقدامات مقتضی حقوقی و اجرایی داخلی از جمله اقدامات تقنینی و آئین‌نامه‌ای به منظور لازم‌الاجرا نمودن رفع تحریم‌ها می‌باشد. برجام مستلزم خاتمه موثر همه تدابیر و رویه‌های الزامی تبعیض‌آمیز و همچنین بیانیه‌های عمومی است که با هدف موافقتنامه همسویی نداشته باشد. ایران بر توافق حاصله میان اعضاء برجام تاکید می‌نماید که بر مبنای آن بلافاصله پس از تصویب قطعنامه شورای امنیت در تایید برجام، اتحادیه اروپایی، کشورهای عضو اتحادیه اروپایی و ایالات متحده مشورت با ایران را درباره دستورالعمل‌های مربوطه و بیانیه‌های در دسترس عموم در خصوص جزئیات تحریم‌ها یا اقدامات محدودیت‌سازی که قرار است مطابق با برجام لغو شوند، آغاز خواهند نمود.

۷) جمهوری اسلامی ایران برنامه هسته‌ای صلح‌آمیز، از جمله غنی‌سازی و تحقیق و توسعه غنی‌سازی را منطبق با برنامه خود همان‌گونه که در برجام توافق شده، دنبال خواهد نمود و با طرف‌های خود از نزدیک کار خواهد کرد تا اطمینان حاصل شود که این توافق از گذر زمان به سلامت گذشته و همه اهداف خود را محقق خواهد ساخت. این تعهد بر مبنای تضمین‌هایی است که گروه ۱+۵ داده‌اند که بر مبنای آن در این برنامه صلح‌آمیز بر اساس تعهداتشان مطابق برجام همکاری خواهند نمود. همچنین این گونه تفاهم و توافق شد که از طریق گام‌های مورد موافقت با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، همه موضوعات موجب نگرانی گذشته و حال، قبل از پایان سال ۲۰۱۵ توسط شورای حکام آژانس بررسی و مختومه خواهند شد. آژانس بین‌المللی انرژی اتمی تاکنون مستمراً نتیجه‌گیری کرده است که فعالیت‌های اظهار شده ایران منحصراً صلح‌آمیز هستند. بنابراین، از این به بعد هدف از اجرای پروتکل الحاقی فراهم کردن زمینه برای «نتیجه‌گیری گسترده‌تر» بر این مبناست که مدرکی دال بر وجود فعالیت اظهار نشده نیز در ایران وجود ندارد. بدین منظور، جمهوری اسلامی ایران با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی وفق ضوابط پروتکل الحاقی به همان‌گونه که در مورد همه امضاءکنندگان اعمال می‌شود، همکاری خواهد نمود. در عین حال، آژانس بین‌المللی انرژی اتمی باید اقدامات احتیاطی لازم را برای تضمین حفاظت کامل از اطلاعات طبقه‌بندی شده به کار گیرد. جمهوری اسلامی ایران همواره تکالیف بین‌المللی عدم اشاعه‌ای خود را با دقت تام اجرا نموده است و با نهایت دقت همه فعالیت‌های مرتبط

خود را منطبق بر پروتکل الحاقی اظهار خواهد نمود. در این چهارچوب و از آنجا که هرگز هیچ گونه فعالیت هسته‌ای در هیچ یک از تأسیسات نظامی وجود نداشته و نخواهد داشت، جمهوری اسلامی ایران اطمینان دارد چنین تأسیساتی موضوع درخواست بازرسی نخواهند بود. (۸) کمیسیون مشترک ایجاد شده بر مبنای برجام بایستی قادر باشد تا اختلافات را به نحو بی طرفانه، موثر، کارآمد و سریع، رسیدگی و حل و فصل نماید. نقش اصلی این کمیسیون عبارت است از رسیدگی به شکایت های ایران و حصول اطمینان نسبت به این که آثار لغو تحریم های تصریح شده در برجام بطور کامل محقق گردند. در صورتی که آثار لغو تحریم های شورای امنیت سازمان ملل متحد، یا تحریم ها یا اقدامات محدودیت ساز مرتبط با هسته ای اتحادیه اروپایی و ایالات متحده به وسیله تداوم اعمال یا تحمیل تحریم های جدید با ماهیت و گستره ی همسان یا مشابه تحریم هایی که قبل از روز اجرا برقرار بودند، مخدوش گردد، جمهوری اسلامی ایران اختیار خواهد داشت تعهدات خود وفق برجام را مورد تجدید نظر قرار دهد؛ فارغ از اینکه چنین تحریم های جدیدی بنا به دلایل مرتبط هسته ای یا دیگر دلایل وضع شوند، مگر این که مسائل در طی یک دوره زمانی کوتاه و معقول اصلاح گردند.

(۹) اقدامات متقابل پیش بینی شده در ساز و کار حل و فصل اختلافات در برجام در واکنش به عدم پایبندی اساسی، به عنوان آخرین حربه در نظر گرفته شده‌اند، و در صورتی که کار گرفته خواهند شد که عدم پایبندی اساسی تداوم یابد و طی ترتیبات در نظر گرفته شده در برجام جبران نشده باشند. جمهوری اسلامی ایران چنین اقداماتی را بسیار غیرمحمول قلمداد می کند چرا که هدف، تضمین پایبندی است نه فراهم ساختن بهانه‌ای برای برگشت پذیری خودسرانه یا ابزاری برای فشار یا اعمال نفوذ. ایران متعهد است تعهدات داوطلبانه خود را به طور کامل و با حسن نیت اجرا کند. به منظور حصول اطمینان از پایبندی مستمر همه اعضا برجام، جمهوری اسلامی ایران تاکید می کند در صورتی که ساز و کار مذکور علیه ایران یا اشخاص ایرانی اعمال شوند و تحریم ها به ویژه تدابیر شورای امنیت اعاده گردند، جمهوری اسلامی ایران این کار را به منزله مبنایی برای توقف اجرای تعهدات خود وفق برجام و تجدید نظر در همکاری اش با آژانس بین المللی انرژی اتمی تلقی خواهد نمود.

۱۰) جمهوری اسلامی ایران تفاهم مشترک و توافق صریح همه طرف‌های شرکت‌کننده در برجام را مورد تأکید قرار می‌دهد که بر مبنای آن مفاد قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت در تایید برجام، به مثابه مفاد برجام نبوده و به هیچ وجه نمی‌تواند اجرای برجام را تحت تأثیر قرار دهد. ۱۱) دولت جمهوری اسلامی ایران مصمم است به طور فعال برای ارتقاء صلح و ثبات در منطقه در مواجهه با تهدید فزاینده‌ی تروریسم و افراط‌گرایی خشونت‌بار کمک کند. ایران نقش پیشرو خود را در مبارزه با این خطر ادامه خواهد داد و آماده است با همسایگان خود و جامعه بین‌المللی در پرداختن به این تهدید مشترک جهانی بطور کامل همکاری نماید. علاوه بر این، جمهوری اسلامی ایران تدابیر لازم برای تقویت توانمندی‌های دفاعی خود به منظور حراست از حاکمیت، استقلال و تمامیت ارضی خود در مقابل هر گونه تجاوز و همچنین مقابله با تهدید تروریسم در منطقه را ادامه خواهد داد. در این چهارچوب، توانمندی‌های نظامی ایران از جمله موشک‌های بالستیک، منحصرا برای دفاع مشروع هستند. این تجهیزات برای قابلیت حمل سلاح‌های هسته‌ای طراحی نشده‌اند و بنابراین، خارج از حیطه یا صلاحیت قطعنامه شورای امنیت و پیوست‌های آن می‌باشند.

۱۲) جمهوری اسلامی ایران انتظار دارد همانگونه که در مقدمه قطعنامه ۲۲۳۱ پیش‌بینی شده است، شاهد تحقق معنادار تغییر بنیادین در رویکرد شورای امنیت باشد. شورا سابقه سیاهی در رفتار با ایران دارد که از سکوت توأم با رضایت شورا در مواجهه با تجاوز صدام حسین علیه ایران در سال ۱۹۸۰ آغاز شد و با امتناع شورا حتی از محکوم کردن، چه برسد به اقدامی علیه، استفاده انبوه، سیستماتیک و گسترده از سلاح‌های شیمیایی توسط صدام حسین علیه رزمندگان و غیرنظامیان ایرانی طی سال‌های ۱۹۸۴ تا ۱۹۸۸ و همچنین حمایت مادی و اطلاعاتی چندین عضو شورا از جنگ شیمیایی صدام حسین ادامه یافت. حتی بعد از این که صدام حسین کویت را مورد تهاجم قرار داد، شورای امنیت نه تنها به طور لجاجت‌آمیز از اصلاح و جبران کینه‌توزی خود علیه ملت ایران امتناع کرد، بلکه پا را از این نیز فراتر گذاشت و علیه این قربانی جنگ شیمیایی و سکوت مماشات گرانه شورا در قبال آن، به تحمیل تحریم‌هایی پرداخت که علی‌الظاهر به بهانه نگرانی از سلاح‌های کشتار جمعی وضع شده بودند. در عوض آن که حداقل این واقعیت را مورد توجه قرار دهد که ایران حتی اقدام صدام حسین در استفاده از سلاح‌های شیمیایی را تلافی نکرده است،

شورای امنیت بر اساس اتهامات بی‌پایه و بر مبنای انگیزه‌های سیاسی به اقدام علیه ایران شتافت و طیف گسترده‌ای از تحریم‌ها را علیه ملت ایران با هدف مجازات مقاومت آنها علیه فشار زورگویانه برای کنار گذاشتن برنامه هسته‌ای صلح آمیزشان به نحو ناموجهی تحمیل کرد. مهم است یادآوری شود این تحریم‌ها که نبایست از همان ابتدا تحمیل می‌شدند، اکنون بر اساس برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ باید لغو شوند.

۱۳) بنابراین، جمهوری اسلامی ایران همچنان بر موضع خود مبنی بر این که همه تحریم‌ها و اقدامات محدودیت‌سازی که علیه ملت ایران وضع و اعمال شده‌اند از جمله آنهایی که به بهانه برنامه هسته‌ای ایران اعمال شده‌اند، بی‌پایه و اساس، ناعادلانه و غیرقانونی بوده و هستند پافشاری می‌نماید. در نتیجه، هیچ چیزی در برجام نباید به نحوی تعبیر و تفسیر شود که بطور مستقیم یا غیر مستقیم به معنای پذیرش یا مماشات جمهوری اسلامی ایران نسبت به مشروعیت، اعتبار یا قابل اجرا بودن تحریم‌ها و اقدامات محدودیت‌ساز تصویب شده توسط شورای امنیت، اتحادیه اروپا یا دولت‌های عضو اتحادیه اروپا، ایالات متحده یا هر کشور دیگری علیه ایران باشد؛ همچنین نباید به معنای چشم‌پوشی یا محدودیت در اعمال هر گونه حقی که جمهوری اسلامی ایران وفق قوانین ملی، اسناد بین‌المللی یا اصول حقوقی مربوطه دارد، تعبیر و تفسیر شود.

۱۴) جمهوری اسلامی ایران اطمینان دارد که اجرای با حسن نیت برجام توسط همه اعضاء برجام به اعاده اعتماد ملت ایران که به نحوی ناعادلانه متحمل فشارها و زورگویی‌های غیرقانونی به بهانه این بحران ساختگی بوده‌اند، کمک خواهد کرد و فرصت‌های جدیدی برای همکاری در جهت پرداختن به چالش‌ها واقعی جهانی و تهدیدات واقعی علیه صلح منطقه‌ای خواهد گشود. دیر زمانی است که منطقه ما دچار تنش‌های ناروا شده است، در حالی که افراط‌گرایان و تروریست‌ها مشغول تثبیت خود و پیشروی هستند. زمان آن فرا رسیده است که توجه و تمرکز بر این تهدیدات قریب الوقوع معطوف گردد و روش‌های موثر برای شکست دادن این تهدید مشترک دنبال و پیگیری شود.

□ پیوست دوم

نامه‌های وزیر امور خارجه به هماهنگ‌کننده برجام در دوران اوباما

پیوست ۱-۲: ترجمه نامه مورخ ۱۲ شهریور ۹۵ به هماهنگ‌کننده برجام پیرامون موارد نقض برجام توسط ایالات متحده از زمان اجرایی شدن برجام

بسم الله الرحمن الرحيم

۲ سپتامبر ۲۰۱۶

۱۲ شهریور ۱۳۹۵

عالیجناب، خانم فدريکا موگريني

معاون رئيس کميسيون اروپا

نماینده عالی اتحادیه اروپا در امور خارجی و سیاست امنیتی

عالیجناب،

برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) همه طرف‌های خود را ملزم نموده است که از فرصت زمانی بین روز قبول توافق و روز اجرا، برای اتخاذ کلیه تمهیدات ضروری جهت اطمینان از تحقق موثر و کامل تعهدات مربوطه‌شان در روز اجرا استفاده کنند. با وجود این، متأسفم به شما یادآوری نمایم قریب هشت ماه بعد از روز اجرا، مهمترین تعهدات ایالات متحده و برخی از طرف‌های اروپایی در رابطه با رفع تحریم‌ها هنوز ایفا نگردیده است. همچنین اقداماتی مغایر با برخی دیگر از تعهدات مشخص آن‌ها و نیز موارد متعددی از طفره رفتن از اجرای تعهدات وجود داشته است. علاوه بر این، شواهد فزاینده‌ای از اعمال فشار پشت پرده و تهدید آشکار از سوی مراجع رسمی دولتی علیه تعامل با ایران به اطلاع ما رسیده است که نشان از فقدان حسن نیت، حتی در حوزه‌هایی است که به ظاهر نسبت به تعهدات خود پایبند بوده‌اند.

همانطور که مکرراً توسط آژانس بین‌المللی انرژی اتمی راستی آزمایی شده و در موارد متعدد نیز رسماً از سوی همه طرف‌های برجام مورد اذعان قرار گرفته، ایران به‌طور کامل و با وسواس نسبت به اجرای تمامی اجزاء تعهدات داوطلبانه خود وفق برجام، به صورت دقیق پایبند بوده است و در برخی از حوزه‌ها حتی فراتر تعهدات خود عمل نموده است تا هرگونه بهانه‌ای را مرتفع نماید. با کمال تأسف، خویشتن داری، صبر و التزام یک طرفه ما، موجب بهبود شرایط نشده است. رهبری و مردم ایران، به حق، احساس می‌کنند که تاکنون بهره اقتصادی ملموسی از برجام عاید ایران نشده و این امر موجب نارضایتی عمومی فزاینده نسبت به تعامل گردیده است.

در حالی که ایران به صورت کامل تعهدات خود را رعایت کرده، رفع موثر تحریم‌ها، مقطعی، بسیار کند و در برخی مواقع به نحو باز دارنده‌ای پیچیده بوده است. روزنامه فایننشال تایمر در شماره ۲۶ اوت خود در مقاله‌ای با عنوان «بانک‌ها بدون تضمین امریکا نمی‌توانند در ایران سرمایه‌گذاری کنند» گزارش کرد: «بانک‌ها در عمل اعتصاب کرده و از تعامل مجدد با ایران خودداری می‌کنند» زیرا «موضع‌گیری امریکا چنان عجیب است که [آن‌ها] نمی‌تواند خطر کنند». روزنامه وال استریت ژورنال در تاریخ ۳۱ اوت، مقاله دیگری با عنوان «جامعه تجاری آلمانی، امریکا را مقصر سرخوردگی تجاری با ایران می‌داند»، منتشر کرد که در آن به نقل از یکی از مدیران عالی‌رتبه انجمن بازرگانی اروپا عنوان نمود: «شرکت‌ها نسبت به مجازات‌های امریکا هراسناک هستند».

تداوم حیات توافق‌های بین‌المللی تنها با پایبندی متقابل ممکن است. فضای منفی ناشی از وعده‌های عمل نشده مربوط به رفع تحریم‌ها نه تنها موجب فرسایش و تزلزل کل برجام می‌شود، بلکه فضای مثبت حاصل از انعقاد آن را نیز از بین می‌برد.

تاکید می‌گردد برجام همه طرف‌ها و نه فقط ایران را ملزم کرده‌است از بازه زمانی بین ۱۴ ژوئیه تا روز اجرایی‌شدن به منظور اطمینان از اینکه همه تمهیدات آماده‌سازی و فنی لازم جهت آغاز اجرای توافق از روز اجرا اتخاذ شده، استفاده نمایند؛ نه اینکه روز اجرا را تازه شروعی برای بررسی چند و چون اجرای تعهدات خود در نظر بگیرند.

همانطور که می‌دانیم این تمهیدات در رابطه با بانک‌های غیر آمریکایی قبل و یا حتی از روز اجرایی شدن برجام وجود نداشته است. در حالی که شواهد بسیاری دال بر مانع

تراشی آشکار و پنهان دستگاه‌ها و مراجع دولتی آمریکا، خصوصاً دفتر کنترل دارایی‌های خارجی (اوفک) وجود دارد، ایالات متحده آمریکا این بهانه غیرقابل قبول را مطرح می‌کند که بانک‌ها، نهادهای خصوصی بوده و در اختیارش نیستند. با وجود این، در خصوص مجوز فروش هواپیما که هشت ماه است اوفک از صدور آن‌ها خودداری کرده، حتی چنین عذر ناموجهی نیز قابل ارائه نیست. پرواضح است که مجوز فروش هواپیما فقط نیازمند اقدام اوفک بوده و نیاز به هیچ اقدام دیگری از سوی مرجعی خارج از دولت آمریکا ندارد. بنابراین، هیچ عذر و بهانه‌ای برای این تاخیرهای ناموجه و بازدارنده در ایفای این تعهد آمریکا که باعث از بین رفتن فرصت‌ها برای ایران و آسیب غیر قابل جبران به فضای بین‌المللی کسب و کار با ایران گردیده است، پذیرفته نیست.

با توجه به این اوضاع نامساعد، ناگزیر به طرح درخواست تشکیل کمیسیون مشترک در سطح وزرا در اسرع وقت می‌باشم تا قصورهای متعدد و مستمر، خصوصاً از جانب ایالات متحده آمریکا در ایفای تعهدات وفق برجام مورد رسیدگی قرار گیرد. در این رابطه مایلم چند نمونه از مهم‌ترین حوزه‌های چنین قصورهایی را به شرح زیر ارائه نمایم:

الف) فروش هواپیمای مسافربری به ایران

دولت آمریکا طی ۷ ماه گذشته دست کم در چهار مورد مشخص با ظفره رفتن آشکار از صدور مجوزهای لازم برای فروش یا اجاره هواپیماهای مسافربری به ایران، از انجام تکلیف خود قصور کرده‌است.

- در ۵ فوریه ۲۰۱۶، یک شرکت لیزینگ اماراتی (DAE) برای اجاره ۶ فروند هواپیمای ایرباس A330 به شرکت ایران ایر تحت شماره : DAE Aircraft Re-export case IA- 2016-326471-1 درخواست مجوز کرد. تاکنون هیچ پاسخی از اوفک دریافت نشده‌است.

- حدود هفت ماه قبل، شرکت ایرباس در چهارچوب یک قرارداد که پوشش رسانه ای وسیعی هم پیدا کرد درخواست مجوز برای فروش هواپیماهای غیرنظامی به ایران نمود. شرکت ایرباس بعد از حل مسئله IRU که به باور همگان توسط برخی

از دیوان سالاران اوفک با هدف برهم زدن قرارداد و یا حداقل تاخیر در اجرای آن ایجاد شده بود، حدود دو ماه پیش درخواستی بی نقص تسلیم اوفک کرده است. اوفک همچنان از صدور مجوز لازم طفره می‌رود.

▪ همزمان با شرکت ایرباس، شرکت ATR نیز درخواست کرد؛ هیچ خبری از پاسخ اوفک نیست.

▪ در تاریخ ۱۴ ژوئن ۲۰۱۶ شرکت بوئینگ برای فروش هواپیمای مسافری بوئینگ به ایران درخواست مجوز نمود. هیچ پاسخی از سوی اوفک داده نشده است و حتی ظاهراً با ارائه اطلاعات غلط به وزارت امور خارجه ادعا کرده است که بوئینگ هنوز چنین درخواستی نداده است.

شایان توجه است که ایالات متحده تعهد صریح و بدون قید و شرطی در رابطه با هواپیمایی کشوری در برنامه جامع اقدام مشترک پذیرفته است. اجرای این تعهد نه منوط به اقدام خاص دیگری از سوی ایران است و نه وابسته به سیاست‌های تجاری بخش خصوصی. این امر منحصرنا نیازمند صدور مجوز توسط اوفک به عنوان یک ارگان رسمی دولت آمریکا و تحت کنترل و اقتدار رئیس جمهور آمریکا و کابینه وی می‌باشد. این مجوزها باید ماه‌ها قبل با یک چرخش ساده قلم صادر می‌شد.

واضح است که طراحی و اجزای هواپیماهای غیرنظامی تولیدی شرکت‌های ایرباس و بوئینگ برای دولت آمریکا نامکشوف نبوده است. بنابراین، دولت آمریکا در زمان پذیرش این تعهدات وفق برجام از همه این پیچیدگی‌های ادعایی شامل قطعات مورد استفاده در هواپیماهای بوئینگ و ایرباس، اطلاع داشته است. دولت آمریکا از ۱۴ ژوئیه ۲۰۱۵ تا ۱۶ ژانویه ۲۰۱۶، بیش از شش ماه وقت داشت که راه حلی برای انجام تشریفات داخلی مورد نیاز برای ایفای تعهد خود بیابد.

جدیدترین اقدام اوفک که در لوای رفع یک محدودیت غیرموجود برای پرواز هواپیماهای دارای ۱۰ درصد قطعات ساخت آمریکا به ایران صورت گرفته است، در حقیقت محدودیت جدیدی را از طریق منع شرکت‌های هواپیمایی خارجی از به اشتراک‌گذاری کدهای پروازی با شرکت‌های هواپیمایی غیر تحریمی ایرانی ایجاد کرده

است. بند ب (۸) مجوز عمومی صادره توسط اوفک در تاریخ ۲۹ ژوئیه ۲۰۱۶، به اشتراک‌گذاران شماره پرواز شرکت‌های هواپیمایی ایرانی را با هر پرواز بویینگ و ایرباس شرکت‌های هواپیمایی غیرآمریکایی ممنوع می‌کند. این مقرره از اجرای رویه بسیار رایج به اشتراک‌گذاری کدهای پروازی که دهه‌ها، حتی در زمان اوج تحریم‌ها نیز انجام می‌شد، جلوگیری می‌کند. چنین اقدام متقلبانه و بدسگالانه‌ای در صدور این مصوبه جدید که احتمالاً توسط یک بوروکرات نابکار صورت گرفته است، نه تنها در حد یک مصداق عدم اجرای مهم تعهد برجاسی آمریکا مبنی بر خودداری از وضع تحریم‌های جدید است، بلکه به نحو بارزی یک اقدام بدخواهانه مبتنی بر سوءنیت است که اندک اعتماد باقی‌مانده را نیز از بین می‌برد.

ب) مسائل مالی و بانکی

بانک مرکزی ایران به دلیل عدم همکاری آمریکا در تبدیل دارایی‌هایش به ارزهایی غیر از دلار و نیز انتقال آن‌ها، کماکان قادر به «دسترسی آزاد» به منابع مالی خود در خارج از کشور نیست. این امر به منزله قصور آمریکا در ایفای تعهداتش وفق بند ۲۱ (د) و بندهای ۴.۱.۱ و ۷.۲ پیوست شماره ۲ برجاس است. چنانچه تحقق این تعهد مستلزم برداشتن محدودیت‌های بیشتری از سوی آمریکا باشد، آمریکا می‌بایست از آنجایی که این محدودیت‌ها مانع اجرای کامل رفع تحریم‌ها می‌شوند، آن‌ها را رفع کند.

علاوه بر این، بانک‌های غیرآمریکایی عمدتاً به دلیل پیام‌ها و اقدامات بازدارنده اوفک که مقررات رفع تحریم‌ها را به شدت مشروط و پیچیده جلوه می‌دهد و همزمان تحریم‌های باقیمانده را برجسته و تهدیدآمیز معرفی می‌نماید، از ایجاد یا احیای روابط تجاری و اقتصادی با ایران اکراه دارند. مانع عمده دیگر، فقدان هرگونه تضمین از جانب وزارت دادگستری آمریکا مبنی بر خودداری از مجازات مجدد بانک‌های غیرآمریکایی به خاطر تعامل با ایران است. وزیر امور خارجه در اظهارات علنی خود بانک‌ها را تشویق به همکاری با ایران نموده است. اما همانطور که در مقاله منتشر شده در روزنامه فایننشال تایمز به شرح فوق ذکر شده، «وی تاکنون نتوانسته یا نخواسته است وزارت دادگستری را مجاب به صدور چنین ضمانتی نماید. در نتیجه بانک‌ها در عمل اعتصاب کرده و از تعامل مجدد با ایران خودداری می‌کنند». قصور در ارائه چنین تضمین‌هایی [برای حمایت از

بانک‌ها و موسسات مالی] در برابر تکرار عملکرد وزارت دادگستری در اعمال مجازات‌های سنگین در آینده، بر خلاف تعهدات آمریکا ذیل بند ۲۶ برجام می‌باشد که به موجب آن آمریکا موظف به «خودداری از هرگونه مداخله در تحقق انتفاع کامل ایران از رفع تحریم‌های مذکور در پوست شماره ۲» شده است. تکلیف آمریکا برای «اتخاذ تدابیر قانونی و اداری لازم برای اطمینان از شفافیت و تأثیرگذاری رفع تحریم‌ها مطابق برجام» تعهدی اساسی در حوزه رفع تحریم‌ها محسوب می‌شود و بنابراین دولت آمریکا را ملزم به اتخاذ تدابیر فعالانه برای اطمینان از رفع موثر تحریم‌ها می‌نماید.

آمریکا، اتحادیه اروپایی و سایر اعضای گروه ۵+۱ تکلیف ایجابی صریح و روشنی وفق بند ۳۳ برجام برعهده گرفته‌اند تا «... دسترسی ایران به حوزه‌های تجارت، فناوری، تامین مالی و انرژی را تضمین نمایند.» بنابراین آمریکا طبق برجام متعهد به تسهیل دسترسی آزاد ایران به دارائی‌های خارجی‌اش و تعامل مجدد جامعه بانکی و موسسات مالی غیرآمریکایی با ایران شده است، نه اینکه اقدام به ایجاد موانع بصورت مستقیم و غیرمستقیم در این مسیر نماید.

ج) برنامه لغو روادید آمریکا

در چهارچوب قانون بهبود برنامه لغو روادید آمریکا و پیشگیری از تروریسم مصوب ۲۰۱۵، اتباع کشورهای برنامه لغو روادید که از ۱ مارس ۲۰۱۱ به ایران مسافرت نمودند یا در آنجا حاضر بوده‌اند یا تابعیت ایرانی هم دارند دیگر نمی‌توانند تحت برنامه لغو روادید به آمریکا مسافرت نمایند یا در آنجا مورد پذیرش قرار گیرند. متعاقبا اعلام شد که اسقاط موردی برای کسانی که برای اهداف مشروع تجاری بعد از نهایی شدن برجام (۱۴ ژوئیه ۲۰۱۵) به ایران سفر کرده‌اند، می‌تواند صادر شود. این درحالی است که تاکنون هیچ اسقاطی برای سفرهای گردشگری به ایران یا برای مبادلات دانشگاهی و علمی که همواره بدون محدودیت انجام می‌شده و حتی پیش از برجام نیز مشمول مجازات نمی‌شد، پیش‌بینی نشده است.

قانون جدید برخلاف مقررات متعددی از برجام از جمله بندهای ۲۶، ۲۸ و ۲۹ آن تصویب شد. براساس بند ۲۶ برجام ایالات متحده متعهد است از مداخله در منتفع شدن ایران از آثار لغو تحریم‌های مشخص شده در پیوست شماره ۲ خودداری نماید. طبق بند

۲۸ برجام، ایالات متحده متعهد است از هرگونه اقدامی که اجرای موفقیت‌آمیز برجام را مختل سازد، خودداری کند. همین مطلب در بند (xiii) مفاد عمومی برجام نیز پیش‌بینی شده است و تا آنجا پیش می‌رود که بیان می‌دارد گروه ۱+۵ «از تحمیل الزامات مقرراتی و آئین‌نامه‌ای تبعیض‌آمیز، برای جایگزینی تحریم‌ها و اقدامات محدودیت‌سازی که تحت پوشش برجام قرار می‌گیرند، خودداری خواهد ورزید.» همچنین، بند ۲۹ برجام ایالات متحده را متعهد نموده است از هرگونه سیاست با هدف مشخص تاثیرگذاری منفی و مستقیم بر عادی‌سازی تجارت و روابط اقتصادی با ایران خودداری نماید.

د) وضع مجدد برخی تحریم‌ها توسط آمریکا

فرمان اجرایی شماره ۱۳۶۴۵ رئیس‌جمهور آمریکا در مغایرت با برجام مجدداً معرفی گردیده است. فرمان اجرایی ۱۳۶۴۵ می‌بایستی وفق بند (xix) ۲۱، بند ۴ پیوست شماره ۲ و بند ۱۷.۴ پیوست شماره ۵ برجام در «روز اجرا» ملغی می‌گردید. اگرچه بخش ۱(د) فرمان اجرایی ۱۳۷۱۶، آن فرمان اجرایی را ملغی نمود، لیکن بخش‌های مختلفی از فرمان لغو شده از جمله بخش‌های ۹ تا ۱۹ آن مجدداً در فرمان اجرایی ۱۳۷۱۶ درج گردیده است. این امر با تعهد ایالات متحده برای لغو فرمان اجرایی مزبور و نیز بند ۲۶ برجام مبنی بر خودداری از بازگرداندن یا تحمیل مجدد تحریم‌های لغوشده مغایرت دارد.

علاوه بر این، شواهدی مبنی بر انجام تحرکاتی در کنگره آمریکا وجود دارد که نقض اساسی تعهدات برجام تلقی خواهد شد. براساس گزارش‌های روزجاری، هیلاری کلینتون از تمدید قانون تحریم‌های ایران حمایت می‌کند و معتقد است کنگره بایستی اینکار را پس از بازگشت از تعطیلات در قالب یک تصمیم ساده به انجام رساند.

ه) محدودیت‌های اعمال شده توسط اتحادیه اروپایی بر صادرات برخی اقلام به ایران
اتحادیه اروپایی محدودیت‌های تبعیض‌آمیزی برای فروش اقلام با کاربری دو گانه (علاوه بر اقلام موسوم به فهرست NSG) به ایران از طریق اضافه کردن اقلام دیگری به فهرست ضمیمه ۲ مقرر ۱۸۶۱ اتحادیه اروپایی وضع کرده و شرط فروش این اقلام به

خریداران ایرانی را ارانه یک گواهی بهره‌بردار نهایی که به امضاء یک مقام صلاحیتدار ایرانی رسیده باشد، قرار داده است. چنین شرطی هرگز حتی قبل از برجام وجود نداشته است. این مقررہ جدید برخلاف تعهد اتحادیه اروپایی وفق بند ۲۸ برجام مبنی بر «خودداری از تحمیل مقررات آئین‌نامه‌ای استثنائی یا تبعیض‌آمیز و الزامات شکلی به جای تحریم‌ها و اقدامات محدودیت‌ساز تحت پوشش برجام» وضع شده است.

و) رویکرد غیر سازنده اتحادیه اروپایی و آمریکا در قبال ایران در شورای امنیت ملل متحد

قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل بدون هیچ گونه ابهامی رویکرد پسابرجامی روابط بین ایران و شورای امنیت را با «تاکید بر این امر که انعقاد برجام موجب تغییر بنیادین در رسیدگی شورای امنیت به این موضوع» می‌شود، مشخص نموده است. باید توجه داشت که این «تغییر بنیادین» نتیجه انعقاد برجام و نه حتی اجرایی شدن آن است. حداقل توقع ایران که نه تنها در نهایی کردن برجام نقش آفرینی نمود، بلکه تعهدات خود وفق برجام را به‌طور تمام و کمال و حتی فراتر از آن و به صورت قابل راستی‌آزمایی اجرا کرده، این است که چنین تغییر بنیادینی را در نحوه رفتار شورای امنیت، اعضای آن و دبیرخانه سازمان ملل متحد مشاهده کند. اولین گزارش دبیرخانه در مورد اجرای قطعنامه ۲۲۳۱، به نحو بسیار روشنی منعکس‌کننده ذهنیت تقابلی و جانب‌دارانه و یادآور بدترین روزهای دوره تقابلی شورای امنیت با ایران قبل از شروع فرایند منتهی به توافق «ژنو» و «برجام» بود که توسط یکی از طرف‌های برجام بر دبیرخانه سازمان ملل متحد تحمیل شد و برخی دیگر به آن تن دادند یا حتی از آن حمایت کردند. متعاقباً مباحثی که به مناسبت بررسی گزارش در شورای امنیت در گرفت و طی آن آمریکا و سه کشور اروپایی عضو شورا تصمیم به احیای فضای منفی ماقبل برجام در شورای امنیت علیه ایران گرفتند، به نحو آزاردهنده‌ای در تعارض با تعهد جمعی ۵+۱ برای تحقق «تغییر بنیادین» شورا نسبت به ایران بود.

عالیجناب؛

ایران ظرف ۱۴ ماه گذشته با حسن نیت کامل تعهدات خود به موجب برجام را رعایت کرده است و قبل از آن نیز به مدت ۲۰ ماه تعهدات خود وفق توافق موقت ژنو را به‌طور

کامل و راستی‌آزمایی شده اجرا نمود. این امر نشانگر عزم و اراده ایران برای عمل به قول خود است، اما این امر نباید موجب سوء برداشت یا سوء تعبیر شود که ایران تمایل یا حتی توان ادامه اجرای یک طرفه برجام را دارد. هیچ توافقی تاب اجرای یک طرفه بدون رعایت متقابل از جانب سایر طرف‌ها را ندارد.

من قویا به شما هم در جایگاه هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک و هم به عنوان نماینده اتحادیه اروپایی، و از طریق شما به سایر اعضای ۱+۵ توصیه می‌نمایم فوریت این وضعیت را درک نموده و تمامی طرف‌های برجام به‌ویژه ایالات متحده را به تبعیت کامل و موثر از تعهدات مربوطه وفق برجام جلب نمایید. صادقانه امیدوارم این قصورهای جدی تا قبل از نشست کمیسیون مشترک اصلاح و جبران شوند تا از پیچیدگی‌های غیرضروری احتراز گردد. اولین گام‌های ضروری برای تحقق این امر به‌طور خاص حصول اطمینان از رفع موثر تحریم بخش‌های بانکی و مالی و صدور مجوزهای مربوط به فروش هواپیما به ایران بدون هرگونه تاخیر بیشتر است.

پیامدهای مهلک ادامه وضعیت فعلی کشورهای متعدد در اجرای مفاد اساسی برجام از سوی یک یا در مواردی چند طرف برجام غیر قابل توصیف است. این پیامدها بسیار فراتر از برجام و طرف‌هایش خواهد رفت. تاثیرات تداوم بی‌اعتنایی نسبت به تعهدات برجامی در حوزه‌های گسترده‌تر جهانی شامل موضوعات تحت شمول برجام و نیز کل دیپلماسی چند جانبه، جدی و غیرقابل جبران خواهد بود.

عالیجناب، لطفا پذیرای احترامات فائقه اینجانب باشید.

محمدجواد ظریف

پیوست ۲-۲: ترجمه نامه مورخ ۲۷ آبان ۹۵ خطاب به هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام پیرامون تصویب قانون تمدید تحریم‌های ایران

بسم الله الرحمن الرحيم

۱۷ نوامبر ۲۰۱۶

۲۷ آبان ۱۳۹۵

عالیجناب، خانم فدریکا موگرینی

نماینده عالی اتحادیه اروپا در امور خارجی و سیاست امنیتی

هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام

عالیجناب،

در تاریخ ۱۵ نوامبر کنگره‌ی ایالات متحده آمریکا، با تصویب لایحه‌ای برای تحمیل مجدد قانون تحریم‌های ایران ۱۹۹۶ که با بی‌اعتنایی کامل به تعهدات آمریکا وفق برجام صورت گرفت، تهدیدی بی‌سابقه را متوجه برجام نمود. لایحه‌ی موسوم به «قانون تمدید تحریم‌های ایران» در صورت تصویب و تبدیل شدن به قانون، آشکارا «متن، روح و هدف» برجام را نقض کرده و می‌تواند باعث تبعاتی غیرقابل بازگشت شود که کنترل آن از عهده‌ی همه خارج خواهد بود.

همانطور که وزیر امور خارجه‌ی ایالات متحده در ساعات پایانی مذاکرات برجام در وین به روشنی تضمین داد، تعهد آمریکا به عدم تمدید قانون تحریم‌های ایران که قرار است در ۳۱ دسامبر ۲۰۱۶ منقضی گردد، بخش لاینفک توافق هسته‌ای محسوب می‌گردد. وی صریحا اعلام کرد که تمدید قانون تحریم‌های ایران به منزله‌ی «وضع و تحمیل مجدد» تحریم‌ها خواهد بود و بر همین اساس اشاره‌ی خاص به این موضوع غیرضروری تلقی گردید.

عالیجناب؛

همه‌ی طرف‌های برجام، از جمله آمریکا، «متعهد شده‌اند با حسن نیت برجام را اجرا کرده ... و از هر گونه اقدام مغایر با متن، روح و هدف برجام که اجرای موفقیت‌آمیز آن را با مشکل روبرو می‌کند، خودداری کنند.» آمریکا، به طور خاص، در بند ۲۶ (مقدمه و

شروط عمومی) منعقد شده است که «از وضع یا تحمیل مجدد تحریم‌های موضوع پیوست ۲ که تحت برجام اجرای آن‌ها را متوقف کرده است، خودداری ورزد، و در کمال حسن نیست همه‌ی تلاش خود را برای دوام برجام به کار گیرد.»

بر این اساس، دولت امریکا ملزم است به‌منظور جلوگیری از وقوع چنین «عدم پابندی» از سوی ایالات متحده، از همه‌ی ابزارها و اختیارات خود استفاده کند. خاطراتان را به بیانیه ایران در بند ۲۶ جلب می‌کنم که اشعار می‌دارد ایران هرگونه وضع یا تحمیل مجدد تحریم‌ها را به‌عنوان مبنایی برای توقف اجرای همه یا بخشی از تعهدات خود وفق برجام تلقی خواهد کرد. راستی آزمایشی‌های مستمر آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و تصدیق مکرر همه‌ی طرف‌های برجام و کل جامعه‌ی بین‌المللی گواه آن است که جمهوری اسلامی ایران به صورت تمام و کمال به همه‌ی تعهدات خود وفق برجام عمل کرده است. با این وجود ایران تاکنون در قبال اجرای ناقص برجام از سوی برخی طرف‌ها، خصوصا امریکا، به‌ویژه در حوزه‌های بانکی و مالی و همچنین اقدامات ایدئاتی مستمر آشکار و پنهان شرکای تجاری ایران از سوی نهادهای دستگاه‌ها و ارگان‌های مختلف امریکایی خویشتنداری فوق‌العاده‌ای نشان داده است، ما کما کان خود را به برجام، به عنوان یک سند چندجانبه و متقابلا سودمند، منعقد می‌دانیم.

از شما، به عنوان هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام، قویا درخواست می‌کنم تا فوریت این وضعیت و مسیر پرخسارتی که ممکن است در نتیجه‌ی تمدید تحریم‌های ایران آغاز شود را به صورت جدی مورد توجه قرار دهید و از همه‌ی ابزارهای موجود، از جمله رایزنی با سایر طرف‌های برجام و کمیسیون مشترک، برای حصول اطمینان از پابندی ایالات متحده به همه‌ی تکالیف خود طبق برجام بهره گیرید.

عالیجناب لطفا مراتب احترامات فائقه‌ی این جانب را پذیرا باشید.

**پیوست ۲-۳: ترجمه نامه مورخ ۲۶ آذر ۱۳۹۵ به هماهنگ کننده برجام تحت بند ۳۶
برجام پیرامون تصویب قانون تحریم‌های ایران (ISA)**

بسم الله الرحمن الرحيم

۱۶ دسامبر ۲۰۱۶

۲۶ آذر ۱۳۹۵

عالیجناب، خانم فدريکا موگريني

نماینده عالی اتحادیه اروپا در امور خارجی و سیاست امنیتی،

هماهنگ کننده کمیسیون مشترک برجام

عالیجناب،

پیرو نامه‌های مورخ ۲ سپتامبر و ۱۷ نوامبر ۲۰۱۶ که در آن‌ها مجموعه‌ای از نقض‌های مهم ایالات متحده‌ی آمریکا در اجرای تعهداتش وفق برجام را برشمرده و نسبت به تمدید قانون تحریم‌های ایران هشدار دادم، لازم است به اطلاع جنابعالی، به عنوان هماهنگ کننده‌ی کمیسیون مشترک برجام؛ برسانم که در ۱۴ دسامبر ۲۰۱۶ ایالات متحده با وضع مجدد تحریم‌ها تحت قانون تحریم‌های ایران مرتکب نقض عمده تکالیف خود وفق برجام گردید.

تمدید قانون تحریم‌های ایران، چه با امضای رئیس جمهور باشد چه بدون آن، نقض آشکار تعهد آمریکا در برجام مبنی بر «خودداری از وضع و تحمیل مجدد تحریم‌هایی است که وفق برجام اجرای آن‌ها را متوقف نموده است» (بندهای ۲۶ و ۲۸). این اقدام همچنین مغایر با اصل حسن نیت است که همه‌ی طرف‌های برجام متعهد شده‌اند در اجرای تعهداتشان آن را رعایت کنند، از جمله با «خودداری از هر اقدام مغایر با متن، روح و هدف برجام که اجرای موفقیت‌آمیز آن را تضعیف نماید» (بند هشتم مقدمه و مقررات کلی برجام).

علیرغم موارد مکرر نقض، تاخیر و اهمال در اجرای تعهدات از سوی برخی طرف‌های برجام خصوصاً آمریکا، ایران به گواه و تایید مکرر آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و همه‌ی طرف‌های برجام از روز «پذیرش توافق» تاکنون به صورت کامل نسبت به تعهدات داوطلبانه‌ی خود طبق برجام پایبند بوده است.

ایران کماکان با حسن نیت متعهد به اجرای کامل برجام است و در عین حال بر ماهیت «متقابل» تعهدات مندرج در برجام و همچنین خصلت «چندجانبه» بودن این سند تأکید می‌نماید، که مسئولیت مشترک همه‌ی طرف‌های برجام نسبت به اجرای تکالیف مربوطه‌شان را برای حراست از انسجام و بقای این دستاورد تاریخی ضروری می‌نماید.

با عنایت به مراتب فوق، از شما، به عنوان هماهنگ‌کننده‌ی کمیسیون مشترک برجام، می‌خواهم:

۱. طبق بند ۳۶ برجام این نامه را به اطلاع همه طرف‌های برجام برسانید؛
 ۲. طبق بندهای ۲.۱.۱۲ و ۲.۱.۱۴ پیوست شماره ۴ جلسه‌ی کمیسیون مشترک را تشکیل دهید؛
 ۳. طبق بندهای ۷.۱، ۷.۴ و ۷.۵ پیوست شماره ۲ فوراً تمهیدات لازم برای برگزاری جلسه‌ی گروه کاری تحریم‌ها را اتخاذ نمایید.
- عالیجناب، لطفاً پذیرای احترامات فائقه اینجانب باشید.

محمدجواد ظریف

□ پیوست سوم

نامه‌های وزیر امور خارجه به هماهنگ‌کننده برجام
پیرامون نقض اساسی برجام توسط دولت ترامپ تا خروج آمریکا از برجام

پیوست ۳-۱: ترجمه نامه مورخ ۸ فروردین ۱۳۹۶ به هماهنگ‌کننده برجام پیرامون
اقدامات دولت جدید آمریکا

بسم الله الرحمن الرحيم

۲۸ مارس ۲۰۱۷

۸ فروردین ۱۳۹۶

عالیجناب، خانم فدريکا مومگرينی

معاون رئيس کمیسیون اتحادیه اروپا

نماینده عالی سیاست خارجی و امنیتی اتحادیه اروپا

عالیجناب؛

از زمان روی کار آمدن دولت جدید ایالات متحده آمریکا اجرای ضعیف برجام توسط دولت قبل تبدیل به دشمنی آشکار و تمام عیار در برابر آن شده است و معنا، تعادل و ادامه‌ی حیات این توافق را به خطر انداخته است.

جمهوری اسلامی ایران به تمامی تکالیف خود وفق توافق عمل کرده و استحقاق مطالبه و دریافت تمامی منافع که در برجام مقرر گردیده است را دارد. برجام تعهدی چند جانبه است که «در برگیرنده‌ی تعهدات متقابل است» و بایستی «با حسن نیت و در فضایی سازنده مبتنی بر احترام متقابل» اجرا شود و تجلی تعهد همه‌ی طرف‌های برجام برای خودداری از هرگونه اقدامی است که ناقض متن، روح و هدف برجام بوده و اجرای

موفقیت‌آمیز آن را تضعیف می‌کند». در مقدمه‌ی قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل متحد نیز بر این نکته تأکید شده است که «به نتیجه رسیدن برجام تغییری بنیادین» در تعامل با ایران است. سیاست اعلامی و عملی دولت کنونی ایالات متحده‌ی آمریکا دهن کجی آشکار به تک‌تک این تعهدات شفاف دولت ایالات متحده آمریکا است. بدیهی است که دولت ایالات متحده‌ی آمریکا از همان ابتدا بدخواهانه به دنبال جلوگیری از عادی‌سازی تجارت با ایران و محروم ساختن این کشور از بهره‌مندی از منافع اقتصادی پیش‌بینی شده در برجام بوده است و این کار را از طریق دامن‌زدن و بدتر کردن شک و تردید نسبت به آینده روابط اقتصادی و همکاری با ایران انجام می‌دهد.

از روز پذیرش برجام تاکنون بیش از ۵۰ پیشنهاد قانون برای تحریم علیه ایران در کنگره‌ی آمریکا مطرح شده است که آشکارا حکایت از یک هدف حساب شده دارد و این هدف چیزی جز جلوگیری از عادی‌سازی تجارت و تخریب فضای اعتماد برای روابط اقتصادی نیست. سیاست غیرقانونی «بازنگری [برجام]»، که موضعی غیرقابل قبول از سوی دولت جدید آمریکاست و بر خلاف درخواست همه‌ی طرف‌های دیگر برجام برای پایبندی به مفاد این توافق است، از دیگر مظاهر این رویکرد است. هدف این رویکرد ایجاد تردید و ترس نامحدود در جامعه‌ی اقتصادی جهانی نسبت به آینده‌ی روابط اقتصادی با ایران است که در حقیقت عواقب مخرب و قابل توجهی، از جمله به تعویق افتادن اجرای قراردادهای بعد از تشدید غیرقانونی آیسا در دولت قبل، و اشارات غیرمستقیم به امکان عدم تمدید اسقاط لازم برای توقف اجرای تحریم‌ها وفق برجام در نتیجه‌ی «فرایند بازنگری» داشته است.

این سیاست، که در حال حاضر به موضع رسمی دولت آمریکا تبدیل شده است، در نتیجه‌ی فشارهای پشت صحنه و مقررات دست و پاگیر اوفک مخصوصاً برای شرکت‌های غیر آمریکایی ایجاد شده، و نقض آشکار بند ۲۹ برجام است که بدون هیچ ابهامی مقرر می‌کند که «اتحادیه اروپا و اعضای آن و ایالات متحده، مطابق قوانین متبوع خود و وقتی تعهدات مبنی بر عدم تضییق اجرا موفقیت‌آمیز اجرای برجام، به طور خاص از هر سیاستی که تاثیر مستقیم و نامطلوب بر عادی‌سازی روابط تجاری و اقتصادی با ایران می‌گذارد خودداری خواهند کرد.»

روند اظهارات تحریک‌آمیز مقامات ارشد دولت آمریکا علیه برجام فضای لازم برای اجرای موفقیت‌آمیز تعهدات مربوط به برداشتن تحریم‌ها را با تنگنا روبرو ساخته و بقای این توافق را تهدید می‌کند. این اظهارات نه تنها بی‌اعتنایی به اصول حقوق بین‌الملل، به ویژه اصول مندرج در منشور ملل متحد که در برجام نیز مجدداً مورد تأکید قرار گرفته‌اند، می‌باشد که نقض تعهدات مندرج در برجام است.

به طور خاص بند ۲۸، که اشعار می‌دارد «مقامات ارشد دولتی E3/EU +3 و ایران همه‌ی تلاش خود را از جمله در اظهارات عمومی خود، برای اجرای موفق‌آمیز برجام به کار خواهند گرفت.» به همین دلیل از شما، به عنوان مسئول هماهنگ‌کننده‌ی کمیسیون مشترک برجام، می‌خواهم از همه ابزارهای موجود من جمله از طریق طرف‌های برجام و کمیسیون مشترک برای حصول اطمینان از توقف فوری این دست رفتارها از سوی ایالات متحده، که آشکارا نقض تعهدات برجامی این کشور است، و همراهی کردن سیاست‌ها و اقدامات این کشور منطبق با توافق با «حسن نیت»، استفاده نمایید. همچنین از دیگر طرف‌های برجام انتظار داریم اقدامات لازم برای ترمیم تأثیر این اظهارات و اقدامات را صورت داده تا بقای برجام تضمین گردد.

در همین راستا به معاون وزیر خارجه جناب آقای عراقچی دستور داده‌ام که به صورت رسمی این موضوع را در نشت بعدی کمیسیون مشترک در ۲۷ آوریل (۵ اردیبهشت ۱۳۹۶) مطرح کرده و از شما می‌خواهم آن را در دستور کار کمیسیون قرار دهید.

ایران این حق را برای خود محفوظ می‌دارد که در پاسخ به هر فعل یا ترک فعل، که در عمل توازن «تعهدات متقابل» مندرج در برجام را بر هم زده و تأثیری منفی بر اجرای متوازن آن بر جای می‌گذارد، اقدامات لازم را انجام دهد. در شرایطی که یکی از طرف‌های کلیدی برجام، بر نقض سیستماتیک شروط اصلی برجام اصرار می‌ورزد و بهانه‌های واهی، زائد و بی‌اساس در توجیه آن ذکر می‌کند، ایران زیر بار اجرای یک طرفه‌ی برجام نخواهد رفت.

عالیجناب، لطفاً احترامات فائقه اینجانب را پذیرا باشید.

پیوست ۳-۲: ترجمه نامه مورخ ۷ خرداد ۱۳۹۶ به هماهنگ‌کننده برجام پیرامون اقدامات دولت ترامپ

بسم الله الرحمن الرحيم

۲۸ می ۲۰۱۷

۷ خرداد ۱۳۹۶

عالیجناب خانم فدریکا موگرینی

معاون رئیس کمیسیون اروپایی

نماینده عالی اتحادیه اروپا در امور خارجی و سیاست امنیتی

عالیجناب؛

مواضع و رفتارهای دولت ایالات متحده، به خصوص طی چهار ماه اخیر همواره در تضاد با هدف و روح برجام بوده و در موارد متعدد در حکم نقض صریح تعهدات روشن ایالات متحده است که بدون هیچ ابهامی در برجام تصریح شده است. ایالات متحده آمریکا، به‌عنوان سیاست اعلام شده خود، یک اصل کلی حقوق بین‌الملل، که در برجام هم مشخصا تکرار شده یعنی «لزوم اجرای با حسن نیت برجام» را نقض می‌کند. باید تاکید کرد که این تعهد از جمله در بند ۲۶ برجام که به‌موجب آن ایالات متحده متعهد است «با حسن نیت نهایت تلاش خود را برای پایداری برجام و پیشگیری از ایجاد تداخل در تحقق بهره‌مند شدن ایران از لغو تحریم‌های مشخص شده در پیوست دو به عمل آورد» عملیاتی شده است.

اظهارات رئیس جمهور ترامپ و مقامات ارشد دولت وی که بدون هرگونه مراعاتی نسبت به نص برجام ابراز شده‌اند، منجر به یک باتکلیفی کلی در جهان گردیده است، هرگونه اطمینان نسبت به آینده برجام را از بین برده و شرکای بالفعل و بالقوه ایران را ناگزیر از اتخاذ سیاست صبر و انتظار در تعامل خود با ایران و طرف‌های ایرانی و خودداری از نهایی کردن توافقاتی کرده است که برای بهره‌مندی حداقلی — چه رسد به بهره‌مندی کامل — ایران از لغو تحریم‌های مشخص شده در برجام و ضمیمه‌های آن حیاتی است.

تمامی اقدامات آمریکا، حتی زمانی که به اجرای صوری تعهدات برجامی خود می‌پردازد، با هدف اعلام شده‌ی تشدید بلا تکلیفی و محروم ساختن ایران از منافع حقه‌ی خود طراحی، تبیین و ارائه شده‌است. مهم‌ترین نمونه این است که دولت آمریکا اقدام به اعلام «سیاست بازبینی» نموده و خودسرانه یک «روز باز بینی» نیز تعیین کرده‌است که کاملاً بیگانه و ناسازگار با برجام است؛ برجامی که وفق آن همه تعهدات بایستی با حسن نیت و طبق زمان‌بندی مشخص شده عملی گردد.

پیرو مکاتبات قبلی، مایلم توجه طرف‌های برجام را به برخی از موارد اخیر عدم پایبندی به تعهدات برجامی از سوی ایالات متحده‌ی آمریکا جلب کنم:

۱- در تاریخ ۱۷ می ۲۰۱۷ (۲۷ اردیبهشت ۱۳۹۶) وزارت خارجه آمریکا اعلام کرد «اسقاط تحریم‌های ایران که طبق برجام بخشی از تعهدات این کشور در حوزه لغو تحریم‌ها است را ادامه می‌دهد.» با این حال عاملان این تعهد را از حیث شکل، مفاد، زبان و اقدامات همزمان به نحوی انجام دادند که کمترین فضای مساعد را برای «بهره‌مندی کامل ایران از لغو تحریم‌های مشخص شده در پیوست دو» به وجود آورد.

الف) آمریکا در همان روز شماری اشخاص و نهادهای ایرانی را به فهرست‌های تحریمی افزود^۱. در اعلام این اضافات، بر خلاف موارد گذشته حتی اشاره‌ای به لغو تحریم‌ها وفق برجام هم نشد.

ب) اعلام ادامه‌ی توقف اجرای تحریم‌ها در گزارش رسانه‌ای وزارت خارجه با عنوان تحریم‌های حقوق بشری ایران صورت گرفت.^۲

این یک امر اتفاقی نیست. در حال حاضر سایت وزارت خارجه آمریکا اعلام عمومی تعهدات برجامی خود در منق‌ترین عنوان بندی‌ها است تا اطمینان حاصل گردد که ایران از کمترین اثرات مثبت بهره‌مند می‌شود. در تاریخ ۱۸ آوریل ۲۰۱۷ (۲۹ فروردین ۱۳۹۶) وزارت خارجه آمریکا با استفاده از عنوان «ایران به پشتیبانی از تروریسم ادامه می‌دهد» طی بیانیه‌ای مطبوعاتی به اطلاع عموم رسانید که «امروز وزارت خارجه آمریکا به رئیس مجلس نمایندگان پل رایان، گواهی داد که ایران تا ۱۸ آوریل به تعهدات خود وفق برنامه‌ی جامع اقدام مشترک پایند بوده است.»^۳

1. <https://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/sm0088.aspx>

2. <https://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2017/05/270925.htm>

3. <https://www.state.gov/secretary/remarks/2017/04/270315.htm>

تنها برداشتی که می‌توان از این اقدامات کرد آن است که به هدف ممانعت از بهره‌مندی ایران از برجام صورت می‌گیرند. در واقع، هدف اعلام شده این رفتار که شبیه نحوه عمل در خصوص اقدام ضروری مطابق مصوبه کنگره در تاریخ ۱۸ آوریل ۲۰۱۷^۱ است که اکنون رسانه‌ای شده است. «ایجاد تردید در مورد تعهد دراز مدت ایالات متحده به توافق هسته‌ای است» تا از این طریق تردیدها را افزایش داده و دیگران را از رابطه با ایران منصرف کنند. جدا از اصرار بی‌محابا بر آنچه به اصطلاح «سیاست بازنگری» لقب داده‌اند، که خود نقض تعهدات آمریکا محسوب می‌گردد، عبارت پردازی مخرب اعلامیه‌های وزارت خارجه آمریکا و همچنین تذکاریه ریاست جمهوری مورخ ۱۸ می ۲۰۱۷^۲ (۲۸ اردیبهشت ۱۳۹۶) شک و تردید بیشتری نسبت به تمایل دولت آمریکا برای پایبندی به تعهدات خود با حسن نیت و در فضایی سازنده ایجاد کرده است.

۲- به گزارش رسانه‌ها، استیون منوچین وزیر خزانه‌داری آمریکا در جلسه استماع کنگره اعلام کرده است که «ایالات متحده در حال بازبینی مجوزهایی است که برای فروش هواپیما به ایران برای بوئینگ و ایرباس صادر کرده است».^۳ لازم به تاکید است که هرگونه تاخیر و یا مانع تراشی جدید به هر بهانه‌ای نقض فاحش تعهدات مشخص آمریکا ذیل بند ۲۲ برجام تلقی خواهد گردید.

۳- در ۲۵ می ۲۰۱۷ (۴ خرداد ۱۳۹۶) کمیته روابط خارجی سنای ایالات متحده لایحه‌ای جدید با عنوان «قانون مقابله با فعالیت‌های بی‌ثبات‌کننده‌ی ایران ۲۰۱۷» (S.۷۲۲)^۴ را تصویب کرد. ارزیابی اولیه ما حاکی از این است که این لایحه، با اصلاحات اعمالی، در مغایرت با بند ۲۶ برجام، اقدام به وضع مجدد برخی از تحریم‌هایی کرده که قرار بر توقف اجرای آن‌ها بوده و رژیم گسترده تحریمی علیه ایران برپا خواهد کرد که آثار لغو فعلی تحریم‌ها را به شدت کاهش داده و خاتمه تحریم‌ها وفق برجام در روز انتقالی را بلا اثر و نامربوط خواهد کرد. این لایحه همچنین به دنبال وضع تحریم‌های بیشتر است که در بهره‌مند شدن ایران از لغو تحریم‌ها ایجاد اختلال کرده و نقض بند ۲۶ برجام نیز می‌باشد.

1. <https://www.wsj.com/articles/white-house-intervened-to-toughen-letter-on-iran-nuclear-deal-1493151632>

2. <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2017/05/17/presidential-memorandum-secretary-statesecretary-treasury-and-secretary>

3. <https://www.reuters.com/article/us-usa-iran-sanctions-idUSKBN18K2U4>

4. <https://www.congress.gov/115/bills/s722/BILLS-115s722rs.pdf>

مقامات ارشد کنونی و سابق دولت آمریکا علنا اقرار کرده‌اند که لایحه جدید موانعی سخت در برابر اجرای موفقیت‌آمیز برجام ایجاد خواهد کرد و اثربخشی لغو تحریم‌ها وفق برجام را به‌طور منفی متاثر خواهد ساخت.

در اینجا مایلیم ثبت نمایم، در صورتی که لایحه کنونی تصویب و اجرایی گردد، ایران توسط رسمی به آیین مقرر شده در بند ۳۶ برجام را مد نظر قرار خواهد داد.

با کمال احترام از شما به‌عنوان هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام می‌خواهم از همه ابزارهای موجود، از جمله ظرفیت‌های دیگر طرف‌های برجام و کمیسیون مشترک، استفاده نمایید تا اطمینان حاصل گردد که ایالات متحده این قبیل رفتارها را، که آشکارا نقض تعهدات برجامی آن کشور است، متوقف کرده و از آن‌ها دست بکشد و اقدامات و سیاست‌های خود را با «حسن نیت» با توافق هماهنگ سازد. همچنین از دیگر شرکت‌کنندگان برجام انتظار داریم، به منظور تضمین بقای برجام، تدابیر لازم را جهت جبران خسارت‌های ناشی از این اقدامات آمریکا در دستور کار قرار دهند.

عالیجناب، لطفا احترامات فائقه اینجانب را پذیرا باشید.

محمدجواد ظریف

پیوست ۳-۳: ترجمه نامه مورخ ۲۸ تیر ۱۳۹۶ به هماهنگ کننده برجام پیرامون اقدامات مخرب دولت ترامپ

بسم الله الرحمن الرحيم

۱۹ ژوئیه ۲۰۱۷

۲۸ تیر ۱۳۹۶

عالیجناب، خانم فدریکا موگرینی

معاون رئیس کمیسیون اروپایی

نماینده عالی اتحادیه‌ی اروپا در امور خارجی و سیاست امنیتی

عالیجناب؛

این نامه را در ادامه‌ی مکاتبات قبلی‌ام در خصوص عملکرد ناامید کننده‌ی ایالات متحده‌ی آمریکا در اجرای تعهدات برجامی‌اش به شما می‌نویسم. در روز ۱۰ ژوئیه ۲۰۱۷ معاون مطبوعاتی کاخ سفید طی یک «بیانیه‌ی عمومی»^۱ رسماً اذعان کرد رئیس جمهور ترامپ «طی رایزنی‌هایی که با رهبران چندین کشور جهان داشت ... بر لزوم توقف تجارت با ایران .. تاکید کرد»^۲.

در حالی که از روز «اجرای برجام» تاکنون از شدت اقدامات ایزدایی بروکراتیک همراه با فشارهای پشت صحنه‌ی آمریکا بر شرکای ایران برای منصرف نمودن آن‌ها از ارتباط با ایران کاسته نشده، این اظهارات از زبان «بالاترین مقام ارشد دولت آمریکا» نشان می‌دهد که ایالات متحده به طور سیستماتیک «سیاستی را در پیش گرفته است که هدف آن ایجاد اختلال مستقیم در عادی‌سازی روابط تجاری و اقتصادی با ایران است.» بنابراین ایالات متحده علناً پذیرفته است که رئیس جمهور و دولت این کشور نقض عمده‌ی نص بند ۲۹ برجام را مرتکب شده که تصریح می‌کند:

^۱. Public statement

^۲. همچنین در این بیانیه‌ی عمومی ادعاهای بی اساسی نیز مطرح شده است که ایران را به حمایت از تروریسم متهم می‌کند. خاطر نشان می‌سازد که چنین ادعاهایی خارج از حوزه‌ی شمول این بحث است چرا که تکالیف آمریکا وفق بند ۲۹ مطلق و بی‌قید و شرط است. علاوه بر این، افشاگری‌های اخیر متحدین آمریکا علیه یکدیگر جای شکی باقی نگذاشته است که خود ایالات متحده به حمایت از شریرترین کشورهای حامی ترور افراط گرایانه در منطقه ادامه می‌دهد.

اتحادیه‌ی اروپا و اعضای آن و ایالات متحده‌ی آمریکا، مطابق با قوانین متبوع خود، از هرگونه سیاستی که مشخصا به هدف ایجاد اختلال مستقیم در عادی سازی روابط تجاری و اقتصادی با ایران و منافی تعهدشان مبنی بر عدم تضعیف اجرای موفقیت آمیز برجام باشد خودداری خواهند کرد.

مضاف بر این، اعلام این موضوع از زبان معاون مطبوعاتی کاخ سفید یک «بیانه‌ی عمومی» توسط یک «مقام ارشد دولت آمریکا» به هدف تضعیف اجرای موفقیت آمیز برجام است، که به خودی خود نقض عمده‌ی نص بند ۲۸ برجام است که تصریح می‌کند:

مقامات ارشد کشورهای ۱+۵ و ایران تمامی تلاش خود را برای حمایت از اجرای موفقیت آمیز این برجام، از جمله در بیان‌های عمومی خود، به کار خواهند گرفت.

دولت آمریکا بی‌اعتنایی به برجام را به جایی رسانده است که نه تنها تکلیف خود برای عمل به تعهداتش «با حسن نیت» و در «فضایی سازنده» را نادیده می‌گیرد، بلکه سایر کشورها را فعالانه و آشکارا از همکاری با ایران منصرف نموده و اجرای موفقیت آمیز برجام را با اخلال روبرو ساخته است. بنابراین دولت آمریکا حتی از عمل به سیاست اعلامی خود مبنی بر پایبندی به برجام تا به نتیجه رسیدن «بازنگری در سیاست» غیرقانونی و غیرقابل قبول خود نیز فرومانده است. همانطور که در مکاتبات قبلی نیز بیان گردیده مجددا باید تاکید کنم که «بازنگری در سیاست» فی‌نفسه نقض آشکار دیگری از نص و روح برجام است، زیرا عامدانه باعث ایجاد بلاتکلیفی طولانی و بی‌پایان جهانی گردیده و عادی سازی تجارت و کسب و کار با ایران را با اخلال روبرو می‌کند.

علاوه بر موارد فوق، اکنون سیاست تحمیل تحریم‌های ناموجه و غیرقانونی علیه اشخاص ایرانی همزمان با اقدامات حداقلی برای اجتناب از نقض عمده برای ایالات متحده تبدیل به عادت شده است. محتوای نامه‌های تایید پایبندی ایران به تعهدات برجامی به کنگره، روش و محتوای اطلاعیه‌ها و تحمیل همزمان تحریم‌ها، که اکنون تبدیل به امر عادی شده است، آشکارا نشان دهنده‌ی تلاش‌هایی است که با سوء نیت به دنبال جلوگیری از کوچک‌ترین تأثیرات مثبتی است که الزامات قانونی حداقلی آمریکا می‌تواند بر عادی سازی تجارت و کسب و کار با ایران داشته باشد. آنچه در ۱۷ و ۱۸ ژوئیه روی داد سومین مورد از عملی شدن ناشیانه‌ی این سوء نیت طی سه ماه است.

این مواضع و اقدامات لجوجانه‌ی آمریکا مرتباً نص و روح برجام، که در بند ۲۶، ۲۸ و ۲۹ تصریح شده است را نقض می‌کند. از شما به عنوان هماهنگ‌کننده‌ی کمیسیون مشترک برجام می‌خواهم تا از همه اختیارات خود استفاده نمایید تا اطمینان حاصل گردد ایالات متحده‌ی آمریکا فوراً از ادامه نقض برجام دست کشیده و با «حسن نیت» تکالیف خود را ادا کند. همچنین از دیگر اعضای برجام نیز انتظار داریم به منظور تضمین بقای برجام تدابیر لازم برای جبران تاثیرات رفتارهای غیرقانونی آمریکا را اتخاذ نمایند.

در شرایطی که ایالات متحده و یا دیگر اعضای برجام از اقدامات ترمیمی اصلاحی فوری، معنادار و موثر خودداری می‌کنند، جمهوری اسلامی ایران این حق را برای خود محفوظ می‌دارد که به منظور مقابله با رفتار غیرقانونی ایالات متحده و صیانت از منافع و حقوق مشروع مردم ایران، اقدامات لازم، شامل توسل به آیین مقرر شده در بندهای ۲۶ و ۳۶ برجام را انجام دهید.

عالیجناب، لطفا مراتب احترامات فائقه‌ی این جانب را پذیرا باشید.

محمدجواد ظریف

پیوست ۳-۴: ترجمه نامه مورخ ۲۲ مرداد ۱۳۹۶ به هماهنگ‌کننده برج‌ام پیرامون نقض مستمر برج‌ام توسط دولت ترامپ

بسم الله الرحمن الرحيم

۱۳ اوت ۲۰۱۷

۲۲ مرداد ۱۳۹۶

عالیجناب، خانم فدریکا موگرینی

معاون رئیس کمیسیون اروپا

نماینده‌ی عالی اتحادیه‌ی اروپا در امور خارجی و سیاست امنیتی

عالیجناب؛

در ادامه‌ی نامه‌های قبلی‌ام در خصوص وضعیت نگران‌کننده ایالات متحده آمریکا در اجرای تعهدات برج‌امی‌اش که آخرین نامه به تاریخ ۱۹ ژوئیه ۲۰۱۷ برمی‌گردد، مایلم موارد زیر را به اطلاع شما برسانم؛

پایبندی کامل ایران به مفاد برج‌ام واقعی کاملاً اثبات شده است که آژانس بین‌المللی انرژی اتمی نیز هفت بار آن را گواهی کرده‌است. اما مقامات ارشد آمریکایی با بازی با کلمات مجذانه تلاش می‌کنند تا کلیت موضوع پایبندی ایران به برج‌ام را تحریف کنند. وزیر امور خارجه آمریکا که در ۱۷ جولای ۲۰۱۷ برای دومین بار ظرف شش ماه به پایبندی ایران به توافق اقرار کرد، فرصت را مغتنم شمرده و اتهاماتی نامربوط و بی‌اساس را علیه ایران مطرح نمود و بدین ترتیب با نمایش سوء نیت خود «فضای» مورد نیاز «برای اجرای موفقیت‌آمیز برج‌ام» را باز هم تخریب نمود.

تنها چند روز بعد [از تایید پایبندی ایران به برج‌ام از سوی وزیر خارجه‌ی آمریکا]، رئیس‌جمهور ایالات متحده در ادامه‌ی این خط مشی طی مصاحبه‌ای با وال استریت ژورنال پیشگویانه اظهار داشت که ایران «پایبند نخواهد بود و انتظار ندارم که آن‌ها پایبند باشند...» او در سخنان خود تا بدانجا پیش رفت که برخلاف گواهی تایید پایبندی ایران به تعهداتش از سوی وزیر خارجه‌ی خودش اظهار داشت: «گفتن اینکه آن‌ها پایبند هستند کار

آسانی است... و... خیلی هم آسان تر است... اما کار اشتباهی است.» رئیس جمهور ترامپ حتی آشکارا خواسته‌ی خود را که در حکم دستورالعملی از سوی وی بود، بیان کرد که ظرف ۹۰ روز آینده عدم پایبندی ایران اعلام شود. او به وضوح جای هیچ شکی باقی نگذاشت که اگر تصمیم‌گیری در خصوص پایبندی ایران بر عهده‌ی وی می‌بود ۱۸۰ روز قبل، عدم پایبندی ایران را اعلام می‌کرد. در نهایت هم مشخص شد که وی قصد دارد در صورتی که کارمندانش ظرف ۹۰ روز آینده پایبندی ایران را اعلام کنند، آن را لغو نماید. گزارش‌ها حاکی از آن است که ترامپ تیم مخصوصی را در کاخ سفید موظف به ارائه‌ی نتیجه‌گیری مد نظر خود [در خصوص عدم پایبندی ایران به توافق هسته‌ای آماده] کرده‌است. بر اساس یک نقل خبری او از قبل نتیجه‌گیری را نوشته‌است و فقط از دستیارانش می‌خواهد توجیحات لازم را سرهم‌بندی کنند. روشن است که مسیر کنونی و مد نظر [آمریکا] و همچنین لفاظی‌های رئیس جمهور ترامپ نقض آشکار متن، روح و قصد برجام است.

ظاهراً مقامات ارشد دولت آمریکا، که از قرار متعهدند «هر تلاشی برای حمایت از اجرای موفقیت‌آمیز برجام، از جمله در بیانیه‌های رسمی خود انجام دهند»، به‌طور هماهنگ و با اهداف سیاسی در تضعیف برجام گوی سبقت از یکدیگر می‌ربایند. حتی یک بیانیه عمومی، مصاحبه و یا نطق رسمی در سازمان ملل متحد و یا گزارش مطبوعاتی نیست که در آن‌ها مقامات ارشد دولت آمریکا به تضعیف برجام پردازند.

آنچه بیشتر موجبات نگرانی را فراهم کرده‌است رویکرد «منطق‌سازی» برای تحقق همین هدف شوم است، که از سوی برخی قانون‌گذاران و مقامات دولتی آمریکا نیز حمایت می‌شود. در تاریخ ۲۶ ژوئیه سناتور باب کورکر طی مصاحبه‌ای با واشنگتن پست پیشنهاد کرد که تاکتیک محتاطانه‌تر برای پاره‌کردن توافق آن است که صبر کنیم تا همه متحدین آمریکا همراه شوند. رکس تیلرسون، وزیر خارجه آمریکا، طی جلسه‌ای توجیهی در یکم اوت این تاکتیک را بیشتر تشریح کرد و گفت به نظر من آنچه اهمیت دارد هماهنگی هرچه بیشتر با متحدین اروپایی مان و با چین و روسیه، که توافق را امضا کرده‌اند، است؛ زیرا بیشترین فشاری که می‌توانیم بر ایران برای تغییر رفتارش ایجاد کنیم، فشار جمعی است. مذاکراتی را به طور خاص، با متحدین اروپایی مان داریم تا از دیدگاه آن‌ها در خصوص عملکرد ایران وفق توافق مطلع شویم. آن‌ها به طور کلی این نکته را تأیید می‌کنند که در

گذشته، دولت و ایالات متحده فشار زیادی به ایران وارد نکردند و مطالبه‌ی زیادی در توافق از آن‌ها نداشتند و در واقع، آن‌ها [طرف‌های اروپایی] هم می‌خواهند همین کار را انجام دهند. بنابراین به توافق خوبی با آن‌ها برای فشار به ایران دست یافته‌ایم. تلاش‌هایی که برای تحت فشار قرار دادن آژانس صورت می‌گیرد، از جمله گزارش سفر نماینده‌ی دائم آمریکا نزد سازمان ملل متحد به وین، مبین این سیاست است که نقش آژانس را هم به خطر می‌اندازد. این اقدامات نشان دهنده‌ی سوءنیت نهادینه شده‌ی خطرناک و مخرب است که نقض بند ۲۸ برجام است. در صورت ادامه‌ی این سیاست، این تکنیک در حکم عدم پایبندی اساسی^۱ به مفاد دیگر برجام خواهد بود، که در صورت عملیاتی شدن این تاکتیک شریانه به اطلاع‌تان خواهد رسید.

با توجه به مراتب فوق از شما، به عنوان هماهنگ‌کننده‌ی کمیسیون مشترک برجام و از همه‌ی دیگر اعضای برجام می‌خواهم که اقدامات اصلاحی و ترمیمی لازم در برابر چنین اقدامات و سیاست‌های غیرمسئولانه‌ای که آشکارا نقض متن و روح برجام است را انجام دهید. کاملاً واضح است مسئولیت عواقب چنین سیاست‌هایی متوجه ایالات متحده‌ی آمریکا خواهد بود.

عالیجناب؛ لطفا مراتب احترامات فائقه‌ی این جانب را پذیرا باشید.

محمدجواد ظریف

^۱. Significant non-performance

پیوست ۳-۵: ترجمه نامه مورخ ۲۸ مرداد ۱۳۹۶ خطاب به هماهنگ‌کننده برجام و مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی پیرامون سفر مداخله جویانه نماینده آمریکا به وین

بسم الله الرحمن الرحيم

۱۹ اوت ۲۰۱۷

۲۸ مرداد ۱۳۹۶

عالیجناب؛

خانم فدریکا موگرینی

معاون رئیس کمیسیون اروپا

نماینده‌ی عالی اتحادیه‌ی اروپا در امور خارجی و سیاست امنیتی

عالیجناب

آقای یوکیکو آمانو

مدیر کل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی

عالیجنابان،

این نامه را برای جلب توجه شما به اقدام دیگری از سوی آمریکا می‌نویسم که مغایر با برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت بوده و اگر برای آن چاره‌جویی نشود، اعتبار آژانس را خدشه‌دار خواهد کرد. در خبرها به طور وسیعی گزارش شده است که نماینده دائم آمریکا در سازمان ملل متحد «به وین سفر خواهد کرد تا نگرانی‌های دولت آمریکا در خصوص توافق هسته‌ای ایران را با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی مورد بحث قرار دهد» و «آژانس را در خصوص پابندی ایران به توافق تحت فشار قرار دهد».

اگرچه مقامات آمریکایی آزاد هستند که به وین یا هر جای دیگری سفر کنند و مسئولین آژانس هم حق دارند افراد مختلف را به حضور بپذیرند، اما هدف اعلام شده این بازدید نگرانی‌هایی جدی نسبت به نقض بیشتر متن و روح برجام و قطعنامه‌ی ۲۲۳۱ ایجاد می‌کند، که این بار به اعتبار آژانس نیز - که نقش حیاتی برای رژیم عدم اشاعه به طور عام و برای برجام به طور خاص دارد- ضربه وارد می‌کند.

از یکسو، حتی پیش از انجام این دیدار، نحوه‌ی برنامه‌ریزی و اعلان عمومی آن و پیامی که ارسال می‌کند، باعث می‌شود دولت‌ها و بخش خصوصی نسبت به ثبات و پایداری برجام در آینده دچار بلاتکلیفی بیشتر و سردرگمی شوند، که این مسئله، همانطور که هدف اولیه‌ی طراحی این دیدار نیز بوده است، اجرای موفقیت‌آمیز برجام را تضعیف می‌کند. از این منظر، این هم نمونه‌ی دیگری از «سوء نیت» حکومت آمریکا، با هدف محدود کردن بهره‌مند شدن ایران از توافق است؛ یعنی همان رویه ثابتی که نهادها و ارگان‌های مختلف در ایالات متحده از زمانی که برجام حتی هنوز در دست مذاکره بود در پیش گرفته‌اند، و به‌طور مستمر در دولت فعلی این کشور به نحو وخیم‌تر و آشکارتری تشدید شده است. همانند سایر نمونه‌هایی که در نامه‌های پیشین من به نماینده عالی اتحادیه اروپایی اشاره شد، این اقدام در تغایر هم با روح و هم متن برجام، خصوصاً بندهای ۲۶، ۲۸ و ۲۹ آن است.

علاوه بر این، این بازدید با هدفی که برای آن اعلام شده است، با مفاد متعددی از برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ در خصوص نقش آژانس و ضرورت صیانت از استقلال آن و حفاظت از اطلاعات حساسی که در معرض اطلاع آژانس قرار می‌گیرد نیز همخوانی ندارد. شورای امنیت به‌نحوی آشکار بر «نقش اساسی و مستقل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در راستی آزمایشی پایبندی به موافقتنامه‌های پادمان» تاکید کرده است. متأسفانه، برداشت عمومی جامعه بین‌المللی از این بازدید و هدف اعلامی آن مبنی بر «تحت فشار قرار دادن آژانس» آن است که این تلاشی عیان و گستاخانه از سوی یک عضو دائم شورای امنیت است - که آشکارا نسبت به برجام خصومت می‌ورزد و مصمم به تضعیف و نابودی آن است - تا با تحت فشار قرار دادن آژانس، ماهیت حرفه‌ای و بی‌طرفانه‌ی کار این نهاد در انجام وظایفی که به واسطه‌ی قطعنامه ۲۲۳۱ و قطعنامه‌های شورای حکام به آن محول شده است را به شکلی نامطلوب متاثر سازد؛ و از این طریق استقلال و اعتبار عملکرد آژانس تضعیف می‌شود.

باید تاکید کرد که - همچنانکه به وضوح در برجام و در قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت مندرج است - آژانس باید از «اخلال در توسعه اقتصادی و فناوری ایران» پرهیز کرده و «مقررات امنیتی لازم‌الاجرا و حقوق اشخاص را محترم شمرده و هرگونه احتیاط لازم را برای حفاظت از اسرار صنعتی، فناوری و تجاری و سایر اطلاعات محرمانه‌ای که در اختیارش قرار می‌گیرد مبذول دارد». هرگونه مشارکت در رویکرد مخرب دولت آمریکا در

جهت تضعیف «اجرای موفقیت‌آمیز» برجام، یا ارائه هر نوع اطلاعاتی در خصوص ایران و فعالیت‌های هسته‌ای ایران، که در گزارش‌های معمول مدیرکل که به شورای حکام آژانس ارائه می‌شود درج نشده باشد، به هر شخص ثالثی از جمله به فرستاده دولت آمریکا با مقرر فوق‌الاشاره همخوانی نخواهد داشت.

من اطمینان دارم که مدیرکل و تیم او با این بازدید و سایر تلاش‌های مشابه با امانتداری و حرفه‌ای‌گری کامل برخورد خواهند کرد. من از نماینده عالی اتحادیه اروپایی در امور خارجی و سیاست امنیتی، در ظرفیت وی به عنوان هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام، درخواست می‌کنم که این نامه را میان تمام اعضای کمیسیون مشترک توزیع کرده و این موضوع را به دستورکار نشست آتی کمیسیون مشترک به منظور بررسی بیشتر و اقدام مقتضی بیافزاید.

عالیجنابان، لطفاً مراتب احترامات فائقه اینجانب را پذیرا باشید.

محمدجواد ظریف

پیوست ۳-۶: ترجمه نامه مورخ ۲۷ شهریور ۱۳۹۶ به هماهنگ‌کننده برجام پیرامون تلاش آمریکا برای بهانه‌جویی جهت خروج از برجام

بسم الله الرحمن الرحيم

۱۸ سپتامبر ۲۰۱۷

۲۷ شهریور ۱۳۹۶

عالیجناب، خانم فدریکا موگرینی

نایب رئیس کمیسیون اروپایی

نماینده عالی اتحادیه‌ی اروپا در امور خارجی و سیاست امنیتی

عالیجناب؛

پیرو مکاتبات قبلی درباره نقض مکرر و مداوم تعهدات آمریکا تحت برجام، می‌خواهم توجه شما و از طریق شما توجه تمامی اعضای برجام را به مطالب زیر جلب نمایم:

هم‌اکنون یک واقعیت رایج است که دولت ایالات متحده در حال انباشتن بهانه‌های واهی به قصد خروج از برجام است یا می‌خواهد باقی‌ماندن در برجام با حسن نیت، بردباری و وفاداری کامل را برای ایران غیرممکن و غیرمنطقی سازد. این سناریو که اخیراً توسط نیکی هیلی، سفیر ایالات متحده در سازمان ملل متحد مطرح گردید، شامل عدم تایید پایبندی ایران به برجام در تعارض کامل با ۸ گزارش آژانس بین‌المللی انرژی اتمی از جمله گزارش اخیر آن و از سوی دیگر، آسودگی از اینکه چنین «سازوکار داخلی»، دولت آمریکا را از تعهدات بین‌المللی تحت برجام رها می‌سازد.

علاوه بر تاثیرات مخرب چنین سیاستی بر اعتبار کلی آژانس به‌عنوان تنها نهاد صالح برای راستی‌آزمایی پایبندی ایران و اثرات بعدی در حوزه عدم اشاعه، می‌خواهم صراحتاً اعلام دارم که این نحوه اقدام حاکی از سوءنیت محض است، چرا که از جایگاه رئیس جمهور آمریکا در برابر کنگره سوء استفاده می‌کند تا روندی را در کنگره شروع کند که می‌تواند به نقض فاحش برجام توسط دولت آمریکا منجر گردد. اگرچه عدم تایید پایبندی توسط دولت آمریکا ارتباطی با برجام ندارد و در برجام مورد شناسایی قرار نگرفته است،

مقدمه‌ای بر فلج‌سازی برجام از طریق تحمیل مجدد تحریم‌ها توسط کنگره ظرف مدت ۶۰ روز با ایجاد فضای عدم اطمینان است که ۲ سال گذشته و به‌ویژه پس از روی کار آمدن دولت جدید، یک سیاست ثابت ایالات متحده در نقض تعهدات وفق بندهای ۲۶، ۲۸ و ۲۹ برجام بوده است.

کنگره آمریکا نیز همراه با دولت در مخالفت با برجام حرکت کرده است. علاوه بر تمدید قانون تحریم‌های ایران در سال ۲۰۱۶، و تصویب قانون مقابله با دشمنان آمریکا از طریق تحریم در سال جاری، که هر دو وفق توضیحات من در نامه‌های قبلی نقض برجام است، مجلس نمایندگان آمریکا در ۱۳ سپتامبر ۲۰۱۷ طرحی را تصویب نمود که هدف آن منع هرگونه تامین مالی صدور مجوز براساس بند ۵,۱,۱ ضمیمه ۲ برجام و نهایتاً الغاء «بیانیه سیاست مجوزدهی صادرات با صادرات مجدد هواپیمای غیر نظامی، قطعات و خدمات آن به ایران» که براساس تعهدات آمریکا وفق برجام صادر شده است. اگر این طرح قانون شده و اجرا گردد، نقض فاحش بند ۵.۱.۱ ضمیمه ۲ برجام خواهد بود که ایالات متحده را ملزم می‌سازد «اجاره فروش هواپیمای مسافربری تجاری و قطعات و خدمات مربوط به ایران از طریق اعطای امتیاز در الف) صادرات، فروش، اجاره یا انتقال هواپیمای مسافربری تجاری انحصاراً با کاربری غیر نظامی؛ ب) صادرات، فروش، اجاره یا انتقال قطعات یدکی و قطعات عمده برای هواپیمای مسافربری تجاری به ایران؛ ج) ارائه خدمات تبعی، از جمله ضمانت، نگهداری و خدمات تعمیر و بازرینی‌های ایمنی برای کلیه موارد مذکور» را بدهد.

این قانون، در صورت نهایی و اجرا شدن، نقض فاحش برجام خواهد بود که نه تنها بند ۵,۱,۱ ضمیمه ۲ برجام را نقض می‌کند، بلکه مقررات دیگر برجام از جمله بند ۲۶ (تعهد آمریکا به خودداری از تحمیل یا معرفی مجدد تحریم‌هایی که ایالات متحده وفق ضمیمه ۲ اجرای آن‌ها را متوقف نموده است)، بند ۲۸ (تعهد ایالات متحده به خودداری از تحمیل مقررات و آیین‌های تبعیض‌آمیز و خاص در ارتباط با تحریم‌ها و اقدامات محدود کننده تحت شمول برجام) و بند ۲۹ (تعهد ایالات متحده به خودداری از هرگونه اقدامی که مستقیماً تاثیر منفی بر عادی‌سازی روابط تجاری و اقتصادی ایران باقی می‌گذارد) را نیز نقض می‌نماید.

عالیجناب

تعهدات همه اطراف ذیل برجام و سازوکارهای راستی‌آزمایی پابندی کامل ایران به تعهداتش به صورت ریز در برجام و ضمیمه‌های آن درج شده است و نمی‌تواند موضوع تفسیر مجدد و دلبخواه هیچ یک از طرف‌ها قرار گیرد. در حالیکه ایالات متحده از اجرای تعهدات آشکارش وفق برجام باز مانده است، نمی‌تواند با طرح ملزوماتی که برای ایران وجود ندارد یا حتی صراحتاً کنار گذاشته شده است، نقض‌های خود را توجیه کند یا سیاست علنی خود در ابطال یا مذاکره مجدد برجام را عملی سازد. بایستی به خاطر داشت که جمهوری اسلامی ایران مسلماً ترجیح می‌دهد که حیات و اجرای دقیق برجام ادامه یابد و حسن نیت خود را در این راه نشان داده و خویشتن داری زیادی در قبال نقض‌های مکرر و مداوم برجام توسط آمریکا داشته است. لیکن صبر آشکار مردم ایران نامحدود نیست و گزینه‌های دولت ایران نیز محدود نیست. ایران از آن گزینه‌ها در صورتی استفاده خواهد کرد که تداوم نقض‌ها، تفسیرهای غلط، تلاش‌های ناشی از سوءنیت برای محرومیت مردم ایران از منافع حقه‌شان از این توافق، در کنار عدم اقدام دیگران باعث شود توازن توافق در منافع طرفین بهم بخورد که به دقت و با جزئیات توسط تمامی ما در طول ۱۰ سال مذاکره و نگارش شده است. بازگشت ایالات متحده به حالت آزموده شده پیش از مذاکرات یک بی‌احتیاطی است و در صورت اصرار، مجبور است تمامی مسئولیت نابودی این توافق تاریخی و اثراتش را بپذیرد. اجرای موفق برجام بستگی به اجرای واقعی تعهدات مربوطه توسط تمامی طرف‌ها در کمال حسن نیت است.

احتراماً از شما به عنوان هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک می‌خواهم به همه اعضاء نیاز به یک اقدام مشترک برای جلوگیری از این روند خطرناک که توسط یکی از اعضاء تعقیب می‌شود و می‌تواند تأثیرات جدی بر کل توافق داشته باشد را یادآوری کنید.

عالیجناب، لطفاً مراتب احترامات فائقه‌ی این جانب را پذیرا باشید.

**پیوست ۳-۷: ترجمه نامه مورخ ۲۴ مهر ۱۳۹۶ خطاب به هماهنگ‌کننده برجام
پیرامون ادعای عدم پایبندی ایران توسط آمریکا و آثار قوانین کاتسا و اینارا**

بسم الله الرحمن الرحيم

۱۶ اکتبر ۲۰۱۷

۲۴ مهر ۱۳۹۶

عالیجناب خانم فدریکا موگرینی

معاون کمیسیون اروپایی

نماینده‌ی عالی اتحادیه‌ی اروپا در امور خارجی و سیاست امنیتی

عالیجناب؛

در سیزدهم اکتبر، کمتر از یک ماه بعد از سوء استفاده‌ی رئیس جمهور آمریکا از تریبون مجمع عمومی سازمان ملل متحد برای تکرار لفاظی‌های ضدبرجامی خود که این توافق را یکی از بدترین معاملات و مایه‌ی شرمساری ایالات متحده « لقب داد، بالاخره تهدیدهای غیرقانونی خود برای اعلام عدم پایبندی ایران به توافق هسته‌ای در چهارچوب رویه‌ی داخلی آمریکا وفق قانون بازنگری توافق هسته‌ای ایران را عملی کرد. این اقدام کاملاً بی‌پایه و اساس بوده و بی‌توجهی تام به گزارش‌های متوالی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در تایید اجرای کامل تعهدات ایران است، این اقدام که با لفاظی‌های شدید، اتهامات واهی و توهین‌های زشت علیه ملت ایران همراه بود، پرده از بی‌اعتنایی آمریکا نسبت به برجام برداشته و قصور مکرر این کشور در عمل به وظایف برجامی‌اش را آشکار ساخت. در این خصوص مایلم توجه شما را به نامه‌ی مورخ ۱۸ سپتامبر ۲۰۱۷ جلب کنم، که در آن توضیح دادم چگونه اقداماتی از این دست تحت لوای رویه‌ی داخلی قوانین ایالات متحده نه تنها اعتبار آژانس را به مخاطره می‌اندازد، بلکه ناقض مفاد برجام نیز می‌باشد. در همان نامه تاکید کردم که دولت آمریکا نمی‌تواند پشت چنین رویه‌های داخلی، که خودش از سر عناد ایجاد می‌کند، پنهان شود و باید مسئولیت عواقب بعدی این اقدامات در کنگره را به عهده بگیرد.

سخنرانی علیه برجام و با طرح موضوعات مغالطه‌آمیز غیر هسته‌ای برای انتقاد از این توافق یکی از عادات نخ نما شده و آزاردهنده‌ی رئیس‌جمهور و دیگر مقامات آمریکایی بوده است، تا از این طریق بتوانند از زیر بار تکالیف خود وفق برجام شانه خالی کرده و با ایجاد هیاهوی بی‌مورد موارد متعدد عدم پایبندی خود را بیوشانند. موارد عدم پایبندی آمریکا را از جمله در نامه‌های مورخ ۲ سپتامبر ۲۰۱۶، ۱۷ نوامبر ۲۰۱۶، ۱۶ دسامبر ۲۰۱۶، ۲۸ مارس ۲۰۱۷، ۲۸ مه ۲۰۱۷، ۱ ژوئیه ۲۰۱۷، ۱۳ اوت ۲۰۱۷، ۱۹ اوت ۲۰۱۷ و ۱۸ سپتامبر ۲۰۱۷ به اطلاع شما و دیگر اعضای برجام رساندم.

کلیت سخنان رئیس‌جمهور ایالات متحده در ۱۳ اکتبر نقض محرز متن، روح و هدف برجام بود. جدا از اتهامات فراوان نامربوط و نادرست علیه جمهوری اسلامی ایران، ترامپ نیت واقعی آمریکا برای نابودی برجام را آشکار ساخت، رئیس‌جمهور آمریکا علنا اعلام کرد که دولت قصد دارد تا با کمال سوءنیت از طریق سازوکارهای کنگره دیگر طرف‌های برجام را مجبور به مذاکره مجدد کند. وی به صورت غیرقانونی جهان را تهدید کرد که در صورتی که نتوانیم طی همکاری با کنگره و متحدین مان به راه‌حلی دست یابیم، توافق خاتمه خواهد یافت. این اظهارات و اقدامات متصوره که به صورت عمومی اعلام می‌شود به علاوه‌ی مصوبات ملی اخیر از جمله قانون کاتسا و پیشنهادهاتی که برای تصویب قوانین تحریمی دیگر مطرح شده است، از جمله اصلاح قانون بازننگری توافق هسته‌ای (INARA)، که به ادعای رئیس‌جمهور آمریکا به هدف «تقویت اجراء ممانعت از توسعه‌ی موشک‌های قاره‌پیما توسط ایران و تبدیل محدودیت‌های موقت بر برنامه‌ی هسته‌ای ایران به منع دائم تحت قانون آمریکا» تدوین شده است، نقض اساسی مفاد بنیادین برجام است که تبدیل به بخش جدایی‌ناپذیر قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل متحد شده است؛ قطعنامه‌ای که یکی از هم‌بنیان آن ایالات متحده است و به اتفاق آراء از تصویب شورای امنیت گذشته و مفاد آن قطعی و غیر قابل مذاکره است.

همه‌ی دیگر اعضای برجام مکرراً با مذاکره‌ی مجدد توافقی که در نتیجه‌ی مذاکرات فشرده به دست آمده و حاوی تعهدات متوازی است و به خوبی کار می‌کند مخالفت کرده‌اند، جمهوری اسلامی ایران، که مهم‌ترین بخش‌های سهم خود از توافق را قبل از روز اجرا انجام داده است و کاملاً و مستمراً به همه ملزومات دیگر برجام هم مطابق با

راستی آزمایی مکرر آژانس که تنها مرجع ذیصلاح نظارت بر عملکرد ایران است پایبند بوده است، چنین تقاضای نامشروعی را هرگز نخواهد پذیرفت و همین انتظار را هم از دیگر اعضای برجام دارد.

در همین حین و حتی پیش از آنکه دولت ایالات متحده یا دستگاه‌هایش دست به اقدامات دیگری بزنند، آمریکا فعالانه با چنین اظهاراتی درصدد است اجازه ندهد از تکالیف آمریکا برای رفع تحریم‌ها وفق برجام نفعی به ایران برسد. این اقدامات نقض عمده‌ی متن بندهای ۲۶، ۲۸ و ۲۹ برجام است. این مصادیق نقض، صرفاً لفاظی نیست و به صورت حساب شده در عرصه‌ی عمل اجرا شده و دارای آثار حساب شده‌ی خلاف برجام است. این اقدامات در کنار موارد دیگری که در نامه‌های قبلی به اطلاع شما رسید، مصداق چندین نقض فاحش از سوی ایالات متحده است. جمهوری اسلامی ایران به دقت شرایط کنونی را تحت نظر دارد و از همه‌ی اقدامات مناسب برای صیانت از حقوق و منافع خود تحت برجام استفاده خواهد کرد.

احتراما از شما، به عنوان هماهنگ‌کننده‌ی کمیسیون مشترک برجام، می‌خواهم این نامه را در اختیار دیگر اعضای برجام قرار داده و همه‌ی اقدامات لازم برای بازگرداندن ایالات متحده به مسیر پایبندی به تعهدات برجامی‌اش را انجام دهید و از اجرای کامل برجام با حسن نیت و به شکلی سازنده حصول اطمینان فرمایید.

عالیجناب، لطفا مراتب احترامات فائقه‌ی این جانب را پذیرا باشید.

محمدجواد ظریف

پیوست ۳-۸: ترجمه نامه مورخ ۱۲ بهمن ۱۳۹۶ تحت بند ۳۶ برجام خطاب به هماهنگ‌کننده برجام پیرامون اولتیماتوم ترامپ به دیگر اعضای برجام

بسم الله الرحمن الرحيم

۱ فوریه ۲۰۱۸

۱۲ بهمن ۱۳۹۶

عالیجناب فدریکا موگرینی

نایب رییس کمیسیون اروپایی

نماینده عالی در امور خارجی و سیاست امنیتی

هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام

عالیجناب؛

پیرو نامه‌های قبلی‌ام و با خاطرنشان ساختن بند ۳۶ برنامه جامع اقدام مشترک، مایلم موضوعات حساس زیر را از طریق شما به اطلاع اعضای برجام برسانم.

در تاریخ ۱۲ ژانویه ۲۰۱۸ رئیس جمهور ایالات متحده در اجرای وظایف خود وفق برجام اسقاطیه‌های مربوط به تحریم‌های کنگره علیه ایران را تمدید کرد. همزمان با تمدید اسقاطیه‌ها، وی به دیگر اعضا اولتیماتوم داد و از آن‌ها خواست در اعمال تغییرات غیرقانونی در مفاد توافق با او همراهی کنند - حرکتی که به مثابه نابودی برجام از بیخ و بن است. دولت ترامپ هرگز نفرت خود نسبت به برجام و نیت خود برای نابودی آن چه به صورت مستقیم، غیر مستقیم و یا تحمیل شرایط غیرقابل تحمل پنهان نکرده است. طرح فریبکارانه‌ی کنونی دولت آمریکا نیز قرار دادن برخی از اعضای برجام در برابر دیگران به هدف تحمیل مطامع زیاده خواهانه‌ی خود به هدف غایی از بین بردن برجام است، که رئیس جمهور آمریکا در سخنرانی خود در مجمع عمومی سازمان ملل متحد آن را «یکی از بدترین معاملات» و «مایه‌ی شرمساری ایالات متحده» توصیف کرد.

جمهوری اسلامی ایران قویا ادبیات قلدرمآبانه رئیس جمهور و دولت ایالات متحده را رد می‌کند. حملات مستمر ایالات متحده به برجام طی یک سال گذشته به همراه امتناع

وقیحانه از عمل به تکالیف خود وفق این توافق به ویژه بر اساس بندهای ۲۶، ۲۸ و ۲۹ و در ارتباط با صدور مجوزهای مربوطه در حکم تخریب فعالانه‌ی عادی‌سازی تجارت و روابط اقتصادی با ایران است و موجب آسیب جبران ناپذیر به ایران، مردم این کشور و منافع مشروع آن شده است. جمهوری اسلامی ایران خواستار آن است که نقض‌های مکرر برجام توسط حکومت آمریکا فوراً متوقف شده و اصلاح گردد. اقدامات جبرانی موثر، عمدتاً از طرف آمریکا، باید اتخاذ گردد تا جبران خسارات و فرصت‌های از دست رفته‌ی ایران گردد که به خصوص در یک سال گذشته در نتیجه‌ی سیاست و رویه‌ی ایالات متحده بر ایران تحمیل شده است تا به شکلی شریانه و عامدانه این کشور را از منافع برحقش وفق برجام محروم کنند.

همچنین ضرورت دارد دیگر اعضای برجام با آگاهی از مسئولیت مشترک خود برای صیانت از این توافق آمریکا را به خاطر رفتار بی‌مهابا و اقدامات غیرقانونی‌اش مسئول بدانند و از هرگونه بیانیه و اقدامی که می‌تواند به عنوان امتیاز و یا مماشات در برابر آمریکا در تلاش برای تغییر، اصلاح و یا تضعیف برجام تفسیر شود خودداری نمایند و در این راستا تدابیر ترمیمی موثر برای تضمین منافع حقه‌ی ایرانی از این توافق را اتخاذ کنند. در این خصوص لازم به توضیحات بیشتر است:

۱. اولتیماتوم رئیس جمهور آمریکا برای تغییر یک جانبه‌ی متن، روح و هدف برجام نه‌تنها نقض تمامیت آن، که بی‌حرمتی به اراده‌ی جامعه بین‌المللی و ضربه‌ای شدید به چندجانبه‌گرایی و حکومت قانون است. با نادیده گرفتن وقیحانه‌ی تعهدات ایالات متحده وفق برجام، رئیس جمهور آمریکا با اشاره به میل شدید خود برای خروج از توافق تهدید کرد در صورتی که سه کشور اروپایی عضو برجام تن به خواسته‌های دیکتاتور مآبانه‌اش برای مشارکت در نابودی برجام در لوای اصلاح «معایب فاجعه‌بار» آن ندهند از برجام خارج خواهد شد.

۲. قبل از صدور این اولتیماتوم، آمریکا در تک تک موارد از عمل به تعهدات خود با حسن نیت وفق بند ۲۱ برجام، که به وضوح این کشور را موظف به توقف اجرای تحریم‌های مربوطه و «استمرار در آن» می‌کند، خودداری کرده بود. در این مسیر، آمریکا با سوء نیت نسبت به توافق در هر فرصت ممکن مخصوصاً وقتی وفق برجام

یا قوانین داخلی خود مکلف به اتخاذ اقدامات قانونی در تبعیت از برجام در بازه‌های ۹۰، ۱۲۰ و ۱۸۰ روزه است، به طور مستمر بندهای ۲۶، ۲۸ و ۲۹ برجام را نقض کرده است. بنابراین، حتی وقتی آمریکا به ظاهر مطابق توافق عمل می‌کند، اطمینان حاصل می‌کند که بلا تکلیفی تشدید شده و فضای مخرب برای آینده‌ی برجام ایجاد شود و بدین ترتیب از اجرای موفقیت‌آمیز آن به طور موثر جلوگیری می‌کند.

۳. از ژانویه ۲۰۱۷ تاکنون، تلاش مقامات آمریکایی برای تشدید بلا تکلیفی در مورد برجام و جلوگیری از «عادی‌سازی تجارت و روابط اقتصادی با ایران» محوریت اصلی سیاست آمریکا را به خود اختصاص داده است. در یکی از موارد اخیر در تاریخ ۱۱ ژانویه ۲۰۱۸، استیو منوچین وزیر خزانه‌داری ایالات متحده آشکارا با تهدید به وضع تحریم‌های بیشتر جامعه‌ی تجاری را از تعامل با ایران دلسرد کرد.

۴. با پافشاری رئیس جمهور آمریکا، در مجلس نمایندگان و کنگره‌ی این کشور تلاش‌هایی در جریان است تا به هدف تغییر یکطرفه مفاد برجام، قانون‌گذاری صورت گیرد؛ حرکتی که یکی دیگر از نقض‌های عمده‌ی این توافق است. باید تاکید کرد، ایجاد الزام قانونی برای نقض برجام در آینده، نقض برجام در وهله‌ی کنونی است.

۵. سیاست آمریکا مبنی بر نادیده انگاشتن و حتی نفی جمع‌بندی‌های آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به‌عنوان نهاد ذی‌صلاح وفق برجام برای راستی‌آزمایی اجرای تعهدات ایران در برجام - که طی یک سال گذشته بی‌وقفه ادامه یافته است، نشان دهنده سوء نیت آمریکا و نیت شوم آن برای تضعیف و نهایتاً نابودی برجام است.

۶. بر خلاف حوزه برجام که صراحتاً محدود [به موضوع هسته‌ای] است، تلاش‌هایی در حال انجام است که برجام را مربوط، و اجرای تکالیف دیگر اعضا را مشروط به موضوعات خارج از برجام کند. موضوعاتی که با تصمیم اعضای برجام خارج از شمول توافق قرار گرفتند. از جمله‌ی این موضوعات برنامه دفاع موشکی لازم و متناسب ایران است. بگذارید به همه‌ی اعضای برجام یادآور شوم که هدف برجام مشخصاً تضمین ماهیت منحصرأ صلح‌آمیز برنامه‌ی هسته‌ای ایران در آینده است و همانطور که معاون وزیر خارجه، شرمین، در جلسه استماع سنا در ۳ دسامبر ۲۰۱۴

- اظهار داشت: «در صورت توفیق در تضمین ماهیت صلح‌آمیز برنامه هسته‌ای ایران، موضوع سیستم‌های پرتاب [موشک] سالبه به انتفاء موضوع خواهد شد».
۷. به دلایل اخلاقی و ایدئولوژیک و همچنین بر اساس محاسبات متقن راهبردی، تسلیحات هسته‌ای جایی در دکترین دفاعی ایران ندارند و بنابراین موشک‌های دفاعی ایران منحصرًا به گونه‌ای طراحی شده‌اند که قادر به حمل کلاهک‌های متعارف باشند و بر همین اساس نه تنها صریحاً خارج از دایره شمول برجام قرار می‌گیرند، بلکه خارج از ضمیمه‌ی ۲ قطعنامه‌ی ۲۲۳۱ شورای امنیت نیز هستند.
۸. بنابراین ظرفیت‌های دفاعی ایران به برجام و قطعنامه‌ی ۲۲۳۱ شورای امنیت «ارتباطی ندارد» و بر همین اساس منحصرًا در شمول حقوق ذاتی حاکمیتی ایران برای دفاع از خود قرار می‌گیرد که در ماده ۵۱ منشور ملل متحد نیز به رسمیت شناخته شده است. بر همین اساس، ابزارهای ایران برای تضمین دفاع مناسب از مردم، سرزمین و منافع حیاتی خود هرگز موضوع هیچ مذاکره‌ای نخواهد بود. هر گونه تلاشی برای نفی یا ایجاد محدودیت برای این حق ذاتی، یا محدود کردن خودسرانه‌ی ابزارهای اعمال موثر این حق، نه تنها برجام را تضعیف، که در واقع ناقض اصول و اهداف منشور ملل متحد و قواعد آمره حقوق بین‌الملل است.
۹. ایران در دو قرن گذشته به هیچ کشوری حمله نکرده‌است، اما سکوت ناشی از رضایت جامعه‌ی بین‌المللی و حتی حمایت فعالانه‌ی بسیاری [از اعضای جامعه‌ی بین‌المللی] از متهاجم در زمانی که صدام مشغول کشتار غیرنظامیان ایرانی با استفاده از اطلاعات شناسایی آواکس، تانک‌های چیفتن، جت‌های فرانسوی سوپراتاندارد و سلاح‌های شیمیایی کارل کلب بود، به ایران یاد داد که در دفاع از مردم خود در برابر تهاجم و تروریسم در منطقه‌ای که برخی از همین اعضای برجام صدها میلیارد دلار تسلیحات پیشرفته به آن سراریز کرده‌اند. تنها می‌تواند به ابزارهای خود متکی باشد.
۱۰. نباید درباره‌ی این حقیقت دچار خیال خام شویم که مسیر تجویز شده توسط رئیس جمهور آمریکا فقط به فروپاشی کامل برجام منتهی می‌شود، که البته هدف اعلامی‌اش هم همین است. جمهوری اسلامی ایران به هیچ عنوان تحت هیچ

شرایطی هرگونه تغییر، تعدیل یا اضافه، یا مرتبط کردن برجام به موضوعات نامربوط را نخواهد پذیرفت.

۱۱. ایالات متحده نه تنها در عمل به تعهدات خود وفق توافق کنونی موفق نبوده است، بلکه مانع از اجرای تعهدات برجامی برخی دیگر از اعضا شده است. از همین رو، هیچ دلیل اخلاقی و حقوقی برای هرگونه تغییر در برجام باقی نمی‌ماند و هیچ بنیان قانونی برای ایجاد هرگونه سازوکار اضافه‌ای که می‌تواند بهره‌مندی کامل ایران از حقوق و منافع خود وفق برجام را به شکل نامطلوبی متاثر کند وجود ندارد. صرف نظر از نام یا شکل و سوای اینکه چه کسی در آن شرکت دارد، چنین ساز و کاری به خودی خود موجب سوءنیت مضاعف و نقض چندگانه‌ی برجام توسط کسانی است که در این ساز و کار شرکت دارند.

۱۲. ناقضین توافق را باید نکوهش کرد نه اینکه پاداش داد. نباید هیچ خیال خامی وجود داشته باشد که انفعال، سکوت ناشی از رضایت و یا مماشات در برابر دشمن خودخوانده‌ی برجام کمک و همدستی در توطئه شوم رئیس جمهوری است که علنا در سخنرانی خود در ۲۱ مارس ۲۰۱۶ در آیا اظهار داشت اولویت شماره یک من از بین بردن توافق فاجعه‌بار با ایران است.»

اعمال ایالات متحده مدت هاست که از مرز هشدار عبور کرده است. اقدام اخیر رئیس جمهور آمریکا برای تمدید اسقاطی‌ها که به گفته‌ی وی برای آخرین بار بود باعث وخامت بیشتر اوضاع گردید. بی‌توجهی به واقعیات باعث می‌شود که برجام دلیل وجودی خود را از دست بدهد.

۱۳. جمهوری اسلامی ایران یک بار دیگر هرگونه تلاشی برای مذاکره مجدد برجام، تغییر، اصلاح، تمدید، وسیع‌تر کردن، تکمیل کردن، ضمیمه زدن، و یا به هر شکل دیگری که این نیت شوم برای «از بین بردن توافق فاجعه بار با ایران» از آستین درآید، را از اساس رد می‌کند و آن را غیر قانونی، غیرقابل قبول، نامشروع و غیرعملی می‌داند. باید روشن شود که تبعات خطرناک چنین اقداماتی تماما و منحصراتوجه ایالات متحده و هر طرف دیگری است که تصمیم خطرناک پیوستن به آمریکا در این ماجراجویی را اتخاذ کند.

۱۴. ضمن یادآوری بندهای ۲۶ و ۳۶ برنامه جامع اقدام مشترک به اعضای برجام و بند ۱۳ قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل متحد، تاکید می‌کنم که هر حرکتی برای «درست کردن» توافق به هر شکل، در هر قالب و فرمولی و تحمیل مجدد تحریم‌ها و با اعمال اقدامات محدودیت‌ساز اتحادیه اروپا از طرف هر کدام از اعضای برجام، باعث نقض اساسی آن شده و این حق را به جمهوری اسلامی ایران خواهد داد که اقدامات متقابل را به بهترین شکلی که منافع ملی‌اش را تامین می‌کند انجام دهد.

با توجه به این واقعیات، کمیسیون مشترک باید تمامی اقدامات لازم را اتخاذ نماید تا اطمینان حاصل گردد حکومت آمریکا از سیاست‌ها و اقدامات خلاف برجام خود دست کشیده و نقض عهدهای گذشته و عدم اجرای تکالیف خود را بدون تاخیر اصلاح و جبران کند و تمامی عواقب ادامه‌ی مسیر کنونی متوجه آمریکا خواهد بود.

موجب امتنان خواهد که این نامه را به اطلاع اعضا برجام برسانید.

عالیجناب، لطفاً پذیرای احترامات فائقه اینجانب باشید.

محمدجواد ظریف

□ پیوست چهارم

نامه‌های پس از خروج آمریکا از برجام

پیوست ۴-۱: ترجمه نامه مورخ ۲۰ اردیبهشت ۱۳۹۷ خطاب به هماهنگ‌کننده برجام
پیرامون خروج آمریکا از برجام

بسم الله الرحمن الرحيم

۱۰ مه ۲۰۱۸

۲۰ اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۷

عالیجناب، خانم فدريکا مוגرینی

نماینده‌ی عالی اتحادیه‌ی اروپا در امور خارجی و سیاست امنیتی

هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام

عالیجناب؛

همانطور که مطلع هستید، در ۸ مه ۲۰۱۸ (۱۸ اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۷) رئیس‌جمهور ایالات متحده آمریکا خروج غیرقانونی و یکجانبه دولت آمریکا را از برجام اعلام کرد و یک یادداشت ریاستی صادر کرد که بر اساس آن به مراجع و مقامات ذیربط آمریکا دستور داد «حضور آمریکا در برجام را متوقف کنند» و «همه تحریم‌های لغو یا تعلیق شده آمریکا به موجب برجام را مجدداً وضع کنند». بدین ترتیب، آمریکا با بی‌احترامی تمام نسبت به دیگر طرف‌های برجام، در تقابل آشکار نسبت به حقوق بین‌الملل و رویه‌های جا افتاده دولت‌ها در خصوص توافقات چندجانبه، مرتکب نقض فاحش مفاد برجام شد.

خروج غیرموجه از توافق چندجانبه‌ای که به صورت بین‌المللی مذاکره شده و توسط قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل تایید شده، علیرغم عملکرد بی‌نقص ایران در

تطابق با مفاد آن، که مورد تایید آژانس بین‌المللی انرژی اتمی قرار گرفته است، یک عمل غیرقانونی و غیرقابل توجیه است و موجب مسئولیت بین‌المللی، ورود تخریب بی‌سابقه به حاکمیت قانون، بی‌حرمتی نسبت به چندجانبه‌گرایی و دیپلماسی و سیلی به صورت سازمان ملل متحد و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی محسوب می‌شود.

با توجه به مراتب فوق، مایلیم توجه شما را به نکات زیر جلب نمایم:

۱. خروج غیرقانونی آمریکا از برجام تنها عملی نیست که دولت آمریکا به صورت ناگهانی و بی‌سابقه مرتکب شده باشد، ایالات متحده تقریباً از همان ابتدای انعقاد برجام مدام متن آن را نقض کرده و حتی دیگر اعضای برجام را از اجرای کامل تعهداتشان باز داشته است.

موارد نقض شامل اجرای ناقص، ظاهری، غیرموثر، حداقلی و همراه با بی‌میلی و تاخیر و قصور، امتناع از صدور مجوزهای اوفک در ۱۶ ماه گذشته، تأخیرهای غیرموجه، تحریم‌های جدید و سخنان ضد برجامی مقامات ارشد به ویژه شخص رئیس‌جمهور و تلاش هماهنگ سازمان‌ها و عوامل آمریکا برای بی‌رغبت کردن صاحبان کسب و کار برای همکاری با ایران را شامل می‌شود. در ۱۱ نامه‌ای که اینجانب از سپتامبر ۲۰۱۶ تا فوریه ۲۰۱۸ برای شما نوشتم (که همگی برای سهولت در ارجاع شما به این نامه پیوست شده‌اند) این نقض‌ها مستند شده‌اند. این‌ها یادآور این نکته است که ایالات متحده از همان ابتدا حسن نیت لازم را برای اجرای تعهداتش نداشته است.

با خروج غیرقانونی و غیرموجه آمریکا از برجام این دولت برای نقض اساسی تعهداتش ذیل این توافق مسئولیت دارد. ایالات متحده قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت را نیز وقیحانه نقض نموده است که توسط خودش هم مورد حمایت بود و با اتفاق آرای شورا تصویب شد. لذا، ایالات متحده باید در برابر عواقب عمل خلاف و بی‌پروا در قبال منشور ملل متحد و حقوق بین‌الملل مسئول شناخته شود.

نقض‌های متعدد و مستمر ایالات متحده در سه سال گذشته به ویژه در ۱۶ ماه اخیر، مانع تراشی‌های فعالانه در مسیر اجرای تعهدات دیگر اعضای برجام، اجرای صوری همراه با سوءنیت، توقف غیرقانونی و غیرموجه اجرای تعهداتش ذیل برجام و وضع رسمی تحریم‌های غیرقانونی باعث ورود زیان غیرقابل جبران به روابط تجاری

بین‌المللی ایران شده است. ایالات متحده باید برای این خسارت‌ها مسئول شناخته شود و خسارت ملت ایران جبران گردد.

۲. برجام یک توافقنامه چندجانبه استوار بر عمل متقابل است. گستره، مقررات و زمان‌بندی آن مبتنی بر یک توازن مورد توافق چندجانبه و حساس است که نمی‌تواند تغییر یابد، مجدداً مذاکره شود یا گسترده‌تر شود. منافع آن برای مردم ایران نمی‌تواند مشروط به هیچ شرایط دیگری به جز اقدامات داوطلبانه هسته‌ای مندرج در برجام و ضمایم آن گردد. برخی از مهمترین منافع اقتصادی ایران از برجام ناشی از تعهدات رفع تحریم‌های ایالات متحده است. چنانچه برجام بخواهد به حیات خود ادامه دهد، مابقی اعضای برجام باید کاملاً تضمین‌های عینی ارائه نمایند که خسارت ایران بدون قید و شرط از طریق اقدامات مناسب ملی، منطقه‌ای و جهانی جبران می‌گردد.

۳. این حق غیر قابل سوال و خدش‌های ایران است - که وفق برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ شناخته شده - تا در پاسخ به اعمال مصرانه و مکرر غیرقانونی آمریکا، به‌ویژه در خروج از توافق با وضع مجدد همه تحریم‌ها، اقدامات متناسب انجام دهد. با این حال، آنچنان که رئیس‌جمهور روحانی، در اظهارات تلویزیونی مورخ ۸ مه (۱۸ اردیبهشت ۱۳۹۷) اعلام کردند و متعاقباً در بیانیه مورخ ۱۰ مه ۲۰۱۸ (۲۰ اردیبهشت ۱۳۹۷) از سوی دولت تبیین شد، جمهوری اسلامی ایران ظرف چند هفته‌ی آتی، پس از مشورت با سایر اعضای باقی‌مانده در برجام در خصوص چگونگی اتخاذ گام بعدی تصمیم خواهد گرفت. باید ببینیم که چگونه تعهدات جمعی کشورهای ۵+۱ (EU/E3+3) در قبال ایران می‌تواند در غیاب یک عضو بهانه‌جو، از سوی اتحادیه اروپا و سه کشور اروپایی به همراه چین و روسیه، قابلیت اجرا بیابد. هیچ چیزی در این بازه زمانی نمی‌تواند حق ایران در واکنش و حفاظت مناسب از منافع ملی خود را متأثر سازد؛ حقی که صراحتاً در برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل مورد شناسایی قرار گرفته است.

۴. من از سایر اعضای برجام می‌خواهم ایالات متحده را به‌خاطر رفتار یک‌جانبه و غیرمسئولانه‌اش که تاثیر مخربی بر حاکمیت قانون، نهادهای چندجانبه و دیپلماسی داشته است، مسئول بدانند، نه آن که تشویق کنند.

۵. نظر به اهمیت بررسی شرایط حاصل از عمل غیرقانونی ایالات متحده، من از جنابعالی می‌خواهم که نسبت به برگزاری نشست اضطراری کمیسیون مشترک با حضور اعضای باقی‌مانده برجام (EU/E3+2)، بر اساس رویه مشخص شده در ضمیمه ۵ برجام، اقدام نمائید.

همچنین موجب امتنان خواهد بود، چنانچه این نامه میان سایر اعضای باقی‌مانده در برجام توزیع شود.
احترامات فائقه اینجانب را پذیرا باشید.

محمدجواد ظریف

پیوست ۴-۲: ترجمه نامه مورخ ۲۰ اردیبهشت ۱۳۹۷ به دبیرکل ملل متحد پیرامون خروج آمریکا از برجام

بسم الله الرحمن الرحيم

۱۰ مه ۲۰۱۸

۲۰ اردیبهشت ۱۳۹۷

عالیجناب، آقای آنتونیو گوترش

دبیر کل ملل متحد

عالیجناب؛

همانگونه که آگاهی دارید، در تاریخ ۸ مارس ۲۰۱۸ (۱۸ اردیبهشت ۱۳۹۷)، رئیس‌جمهور ایالات متحده، با نقض اساسی قطعنامه ۲۲۳۱ (۲۰۱۵) شورای امنیت که برجام هم‌ضمیمه‌ی آن است، تصمیم یکجانبه و غیرقانونی خود مبنی بر خروج از برنامه جامع اقدام مشترک را اعلام کرد. به‌طور همزمان، وی با امضای یک یادداشت ریاستی به مراجع آمریکایی ذیربط دستور داد، «حضور ایالات متحده آمریکا در برجام را متوقف کند» و «همه تحریم‌های آمریکا که وفق برجام لغو یا اجرای آنها متوقف شده بود را مجدداً تحمیل نمایند»، و بدین ترتیب مرتکب چندین مورد «عدم پایبندی اساسی» و عدول آشکار از قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت گردید. این اقدامات بی‌اعتنایی آشکار به حقوق بین‌الملل و منشور ملل متحد است، اصل حل و فصل صلح‌آمیز اختلافات را تضعیف می‌کند، چندجانبه‌گرایی و نهادهای آن را به مخاطره می‌اندازد، حاکی از بازگشت به عصر فاجعه‌بار و شکست‌خورده یک‌جانبه‌گرایی است و باعث تشویق ناسازگاری و اعمال غیرقانونی می‌شود.

برخلاف جمهوری اسلامی ایران که به‌طور دقیق به وظایف خود وفق برجام عمل کرده و به‌طور مکرر و پیوسته توسط آژانس بین‌المللی انرژی اتمی نیز راستی‌آزمایی شده است، ایالات متحده از روز اجرای برجام و به‌ویژه بعد از روی کار آمدن ترامپ به‌عنوان رئیس‌جمهور، مستمراً در ایفای تعهدات خود وفق برجام سر باز زده است. اینجانب مهم‌ترین موارد عدم اجرا توسط آمریکا را از جمله از طریق ۱۲ نامه رسمی خطاب به نماینده عالی

اتحادیه اروپا در امور خارجی و سیاست امنیتی، در ظرفیتش به عنوان هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام، به اطلاع کمیسیون مشترک رسانده‌ام.

در نامه‌ای به تاریخ ۲ سپتامبر ۲۰۱۶ (۱۲ شهریور ۱۳۹۵) شکایت ایران از آمریکا به دلیل اهمال در اجرای تعهداتش هشت ماه بعد از «روز اجرا»ی برجام در صدور مجوزهای لازم برای فروش یا اجاره هواپیماهای مسافربری، مانع‌تراشی برای دسترسی آزاد ایران به سرمایه‌های خود در خارج از کشور، ممانعت از برقراری مجدد روابط جامعه بانکی و مالی غیرآمریکایی با ایران و وضع/ اعمال مجدد برخی تحریم‌هایی که طبق دستور اجرای ۱۳۶۴۵ قرار بود کاملاً خاتمه یابد را به ثبت رساندم. در آن نامه همچنین به عدم استفاده رئیس‌جمهور آمریکا از اختیارات خود وفق قانون اساسی این کشور برای جلوگیری از نقض تعهدات آمریکا در برجام به موجب «قانون بهبود برنامه معافیت‌روادید و پیشگیری از مسافرت تروریست‌های سال ۲۰۱۵» اشاره شده است.

در نامه‌ی مورخ ۱۷ نوامبر ۲۰۱۷ (۲۷ آبان ۱۳۹۵) بر ضرورت استفاده رئیس‌جمهور آمریکا از اختیارات خود وفق قانون اساسی برای جلوگیری از اجرایی شدن «قانون تمدید تحریم‌های ایران» که در حکم تحمیل مجدد تحریم‌های رفع شده وفق برجام بود که آشکارا در برجام منع شده، تاکید کردم. در همان نامه تاکید شد که «ایران تا کنون خویشتنداری وافر در مقابل اهمال در اجرای برجام توسط برخی از اعضا، به خصوص ایالات متحده، به ویژه در حوزه خدمات بانکی و مالی و همچنین ایجاد مزاحمت‌های پنهان و آشکار برای شرکای تجاری ایران توسط نهادها، کارگزاری‌ها و دستگاه‌های آمریکایی از خود نشان داده است.»

متعاقباً در نامه‌ای به تاریخ ۱۶ دسامبر ۲۰۱۶ (۲۶ آذر ۱۳۹۵) به اطلاع کمیسیون مشترک برجام رساندم که در نتیجه تمدید «قانون تحریم‌های ایران» در ۱۴ دسامبر ۲۰۱۶ (۲۴ آذر ۱۳۹۵)، «ایالات متحده با وضع مجدد تحریم‌های آیسا مرتکب نقض فاحش تعهداتش ذیل برجام شده است.»

در نامه‌ای به تاریخ ۲۸ مارس ۲۰۱۷ (۸ فروردین ۱۳۹۶) به کمیسیون مشترک شکایت نمودم که «از زمان شروع به کار دولت جدید آمریکا، آنچه اهمال در اجرای برجام توسط دولت قبل به حساب می‌آمد تبدیل به خصومت آشکار و تمام عیار علیه این توافق شده

است و معنا، توازن و پایداری کل این توافق را به خطر انداخته است». در این نامه تاکید گردید که دولت ترامپ «با تداوم - حتی تشدید - تردید افکنی درباره آینده روابط اقتصادی و همکاری با ایران، بدخواهانه در صدد جلوگیری از عادی سازی تجارت با ایران و محروم نمودن ایران از منافع اقتصادی است که به طور شفاف مد نظر برجام بوده است» [این هدف] با حربه فرایند غیرقانونی «بازنگری» و با «یک سلسله اظهارات تحریک آمیز علیه برجام توسط مقامات ارشد دولت آمریکا» دنبال می گردید.

در نامه‌ی مورخ ۲۸ مه ۲۰۱۷ (۷ خرداد ۱۳۹۶) موارد متعددی را به اطلاع کمیسیون مشترک رساندم و شرح دادم حتی زمانی که آمریکا علی الظاهر در اجرای تعهدات برجامی خود اسقاطیه‌ها را تمدید می کرد «هدفش تقابل با منافع ایران از برجام ... و زیر سوال بردن قصد آمریکا برای حمایت بلند مدت از توافق هسته‌ای بود تا فضای عدم قطعیت و تردید را تشدید و دیگران را از رابطه با ایران دلسرد کند».

در نامه‌ای به تاریخ ۱۹ ژوئیه ۲۰۱۷ (۲۸ تیر ۱۳۹۶) مدارکی قطعی دال بر وجود سیاست نظام مند ایالات متحده برای منصرف کردن شرکای اقتصادی ایران از رابطه با ایران در تعارض آشکار با تعهدات آمریکا وفق برجام به خصوص بندهای ۲۸ و ۲۹ ارائه کردم. در این رابطه، به بیانیه معاون مطبوعاتی کاخ سفید اشاره کردم که در آن، وی رسماً طی یک «بیانیه علنی» تصدیق نمود که رئیس جمهور ترامپ «در بحث‌هایی که با چندین رهبر خارجی داشته است ... بر ضرورت توقف تجارت ... با ایران تأکید کرده است».

در نامه‌ی مورخ ۱۳ اوت ۲۰۱۷ (۲۲ مرداد ۱۳۹۶) به کمیسیون مشترک هشدار دادم که ایالات متحده با نشان دادن سوء نیت خود در حال تخریب «فضای» لازم برای «اجرای موفقیت آمیز» برجام است. مشخصاً به لفاظی‌های رئیس جمهور ترامپ و تحریف‌های صورت گرفته از سوی دولت وی در نقض آشکار متن، روح و هدف برجام اشاره کردم که ادعای عدم پایبندی ایران علیرغم تاییدهای مکرر آژانس بین‌المللی انرژی اتمی را مطرح می کردند.

در نامه‌ای به تاریخ ۱۹ اوت ۲۰۱۷ (۲۸ مرداد ۱۳۹۶) نمونه‌ای از اقدام آمریکا برای تاثیرگذاری بر کار حرفه‌ای آژانس را مطرح کردم. ضمن اعتراض به سفر نماینده دائم آمریکا در سازمان ملل متحد به وین برای «طرح نگرانی‌های دولت آمریکا در خصوص توافق هسته‌ای با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی» و «تحت فشار قرار دادن آژانس در موضوع

پایبندی ایران به توافق»، تاکید کردم که هدف اعلانی چنین سفرهایی باعث نگرانی‌های جدی درباره نقض بیشتر متن و روح برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت شده و همچنین می‌تواند باعث خدشه دار شدن اعتبار آژانس گردد که اهمیتی حیاتی برای نظام عدم اشاعه به طور عام و برجام به صورت خاص دارد.

در نامه‌ای به تاریخ ۱۸ سپتامبر ۲۰۱۷ (۲۷ شهریور ۱۳۹۶) به اطلاع کمیسیون مشترک رساندم که دولت ایالات متحده در حال ایجاد بهانه‌های ساختگی است تا یا کاملاً از برجام خارج شود، یا اینکه ادامه اجرای برجام همراه با حسن نیت و پایبندی صبورانه و دقیق، را برای ایران غیرممکن سازد. در آن زمان واقعیات حاکی از آن بود که ایالات متحده به دنبال مدرک‌سازی برای «عدم تأیید» پایبندی ایران علیرغم همه گزارش‌های آژانس بین‌المللی انرژی و تأیید مکرر پایبندی ایران توسط وزارت خارجه آمریکا بود. در آن نامه متذکر شدم که دولت آمریکا نمی‌تواند پشت چنین روندهای داخلی که خود شیرانه به راه انداخته است پنهان شود، و باید مسئولیت کامل تبعات آن‌ها را در کنگره بپذیرد. خاطرنشان ساختم «در حالی که جمهوری اسلامی ایران آشکارا مایل به بقا و اجرای مستمر و دقیق برجام است، و حسن نیت خود را به اثبات رسانده و خویشتنداری و افری از خود در برابر نقض‌ها و قانون‌شکنی‌های مصرانه و مستمر آمریکا از خود نشان داده است، صبر مردم ایران که زبان‌زد همگان است، بی حد و مرز نیست، و گزینه‌های دولت ایران نیز محدود نیستند».

در نامه‌ی مورخ ۱۶ اکتبر ۲۰۱۷ (۲۴ مهر ۱۳۹۶) با اشاره به لغو غیرقانونی مجوزها در یک رویه داخلی در تاریخ ۱۳ اکتبر ۲۰۱۷ (۲۱ مهر ۱۳۹۶) در عدم تأیید پایبندی ایران به برجام در لوای فرایندهای داخلی قانون آمریکا، تاکید کردم که آمریکا فعالانه در صدد محروم ساختن ایران از منافع رفع تحریم‌های آمریکا وفق برجام است. بدین لحاظ، آمریکایی‌ها مرتکب نقض شدید متن و محتوای بندهای ۲۶، ۲۸ و ۲۹ برجام شدند. در همین نامه تصریح کردم که جمهوری اسلامی ایران هرگز تن به تقاضاهای غیرقانونی نخواهد داد و از دیگر اعضای برجام نیز چنین انتظاری دارد.

در نامه‌ای به تاریخ ۱ فوریه ۲۰۱۸ (۱۲ بهمن ۱۳۹۶) به صورت رسمی به اولتیماتوم رئیس‌جمهور ترامپ در تاریخ ۱۲ ژانویه (۲۲ دی ۱۳۹۶) اعتراض کردم که طی آن از دیگر اعضای برجام خواسته بود در تغییر غیرقانونی مفاد توافق از وی تبعیت کنند. از دیگر اعضای

برجام خواستم از مسئولیت مشترک خود برای صیانت از توافق آگاه باشند، آمریکا را در برابر اقدامات بی‌مهابا و غیرقانونی‌اش مسئول بدانند و از صدور هرگونه بیانیه یا اقدامی که می‌تواند نرمش یا امتیاز به آمریکا در تغییر، اصلاح و یا تضعیف برجام تفسیر شود، خودداری کنند.

در نامه‌ای به تاریخ امروز تدابیری را برشمرده‌ام که از طریق کمیسیون مشترک برای رسیدگی به تخلفات آمریکا در قبال ایران و حقوق بین‌الملل از جمله خروج غیرقانونی از توافق و بازگرداندن تحریم‌ها باید اتخاذ شود.

عالیجناب،

همانطور که در این مکاتبات ملاحظه کردید، ایالات متحده تقریباً از همان ابتدا مدام متن توافق را نقض کرده و حتی دیگر اعضای برجام را از اجرای کامل تعهدات‌شان باز داشته است. این نقض‌ها شامل تخطی‌های نظام‌مند، اهمال در ایفای تعهدات به نحوی که منجر به اجرای صوری، غیرموثر، سطحی، معیوب و دیرهنگام شود، تاخیرهای غیرموجه، تحریم‌های جدید، سخنرانی‌های مقامات عالی رتبه به ویژه خود رئیس‌جمهور علیه برجام، خودداری از صدور مجوزهای اوفک در ۱۶ ماه گذشته و تلاش‌های هماهنگ نهادها و عوامل دولتی آمریکا برای بازداشتن فعالانه جامعه تجاری از همکاری با ایران بوده است.

با خروج غیرقانونی و غیرموجه آمریکا از برجام این دولت برای نقض اساسی تعهداتش ذیل این توافق مسئولیت دارد. ایالات متحده قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت را نیز وقیحانه نقض نموده است که توسط خود ایالت متحده هم مورد حمایت بود و با اتفاق آرا در شورا تصویب شد. لذا، ایالات متحده باید در برابر عواقب عمل خلاف و بی‌پروایش در قبال منشور ملل متحد و حقوق بین‌الملل مسئول شناخته شود.

نقض‌های فاحش متعدد و پیوسته ایالات متحده طی سه سال گذشته به ویژه در ۱۶ ماه گذشته، مانع تراشی‌های فعالانه در مسیر اجرای تعهدات دیگر اعضای برجام، اجرای صوری همراه با سوءنیت، توقف غیرموجه و غیرقانونی اجرای تعهداتش ذیل برجام و وضع رسمی تحریم‌های غیرقانونی باعث زیان غیرقابل جبرانی به ایران و روابط تجاری بین‌المللی‌اش شده است. ایالات متحده باید برای این خسارت‌ها مسئول شناخته شود و خسارت ملت ایران جبران گردد.

برجام یک توافقنامه چندجانبه براساس عمل متقابل است. گستره مقررات و زمان‌بندی آن مبتنی بر یک توازن مورد توافق چندجانبه و حساس است که نمی‌تواند گسترده‌تر شود،

تغییر یابد و مجدداً مورد مذاکره قرار گیرد. منافع آن برای مردم ایران نمی‌تواند مشروط به هیچ شرط دیگری به جز اقدامات داوطلبانه هسته‌ای مندرج در برجام و ضمایم آن گردد. برخی از مهمترین منافع اقتصادی ایران از برجام ناشی از تعهدات رفع تحریمی ایالات متحده است. چنانچه برجام بخواهد به حیات خود ادامه دهد، مابقی اعضای برجام و جامعه بین‌المللی بایستی کاملاً اطمینان دهند که خسارات ایران بدون هیچ شرطی از طریق اقدامات مناسب ملی، منطقه‌ای و جهانی جبران می‌گردد.

جمهوری اسلامی ایران به تعهدات خود ذیل برجام به صورت کامل پایبند بوده است. این امر به صورت مکرر توسط آژانس بین‌المللی انرژی اتمی راستی‌آزمایی شده که در گزارش‌های مدیرکل به شورای حکام آژانس و شورای امنیت سازمان ملل از «روز اجرا» در ژانویه ۲۰۱۶ تاکنون منعکس شده است. در راستای تعهد ایران به قانونمندی و حل و فصل صلح‌آمیز اختلافات بین‌المللی، جمهوری اسلامی ایران تصمیم گرفته است با حسن نیت به سازوکارهای برجام برای یافتن راهکارهای اصلاح موارد متعدد نقض فاحش برجام از سوی ایالات متحده و خروج غیرقانونی‌اش متوسل شود و توانمندی و چگونگی تضمین منافع کامل و حقوق حقه مردم ایران از این دستاورد دیپلماتیک جهانی را توسط مابقی اعضای برجام و دیگر شرکای اقتصادی بسنجد. چنانچه پس از طی تمامی راهکارهای موجود برای جبران خسارت، حقوق و منافع مردم ما به صورت کامل تامین نگردد، حق غیرقابل تردید ایران که در چهارچوب برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت هم شناسایی شده، برای اتخاذ اقدامات مناسب در قبال اعمال غیرقانونی فراوان و مدام ایالات متحده به ویژه خروج و تحمیل مجدد همه تحریم‌ها، محفوظ است.

من از سازمان ملل متحد می‌خواهم که ایالات متحده را برای اقدام غیرمسئولانه و یک جانبه‌اش که تاثیر مخربی بر حاکمیت قانون، چندجانبه‌گرایی و بنیان‌های دیپلماسی داشته است، مسئول بداند.

عالیجناب، احترامات فائقه اینجانب را بپذیرید.

□ پیوست پنجم

تصمیمات اتحادیه اروپا و اعضای باقی مانده برجام به دنبال خروج آمریکا

پیوست ۵-۱: بیانیه مطبوعاتی خانم موگرینی در پایان مذاکرات ایران و سه کشور اروپایی بروکسل - ۲۵ اردیبهشت ۹۷

در پی اعلام ایالات متحده مبنی بر خروج آن کشور از برنامه جامع اقدام مشترک (برجام)، نماینده عالی اتحادیه اروپا در امور امنیتی و سیاست خارجی و وزاری امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، فرانسه، آلمان و انگلیس در تاریخ ۲۵ اردیبهشت ۱۳۹۷ در بروکسل دیدار نمودند. شرکت کنندگان در این نشست:

- تعهد خود بر ادامه اجرای کامل و موثر برجام را، که به اتفاق آرا توسط قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت به عنوان عنصری کلیدی در ساختار نظام عدم اشاعه هسته ای جهانی و یک دستاورد دیپلماتیک قابل توجه مورد تاکید قرار گرفته است، یادآوری کردند؛
- با اظهار تاسف از خروج آمریکا از برجام، بر اینکه رفع تحریم‌های مرتبط هسته‌ای و عادی‌سازی تجارت و روابط اقتصادی با ایران بخش‌های اساسی توافق (برجام) را تشکیل می‌دهد، صحنه گذاردند. آنها [همچنین] بر تعهد خود به ایجاد اطمینان نسبت به ادامه تحقق این اهداف تاکید کرده و موافقت کردند که گفتگوهای خود را در راستای این هدف تعمیق بخشند.
- به طور ویژه متعهد شدند که مباحث کارشناسی فشرده ای را با ایران در خصوص مسائل زیر، با هدف رسیدن به راه‌حل‌های عملی ظرف چند هفته آتی آغاز نمایند:
- حفظ و تعمیق روابط اقتصادی با ایران؛

- تداوم فروش نفت، گاز، میعانات گازی و فرآورده‌های نفتی و پتروشیمی ایران و تعاملات مربوطه؛
- تعاملات موثر بانکی با ایران؛
- ادامه روابط حمل و نقل موثر دریایی، زمینی و هوایی و خط آهن با ایران؛
- تامین بیشتر اعتبارات صادراتی اتحادیه اروپا و ایجاد مسیرهای ویژه در حوزه‌های مالی، بانکی، بیمه ای و تجاری با هدف تسهیل همکاری‌های اقتصادی و مالی شامل ارائه حمایت‌های عملی از تجارت و سرمایه گذاری؛
- تکمیل و اجرای بیشتر یادداشت‌های تفاهم و قراردادهای منعقد شده بین شرکت‌های اروپایی و طرف‌های ایرانی؛
- سرمایه گذاری بیشتر در ایران؛
- حمایت از فعالان اقتصادی اتحادیه اروپا و تامین فضای اطمینان بخش حقوقی.

یک بار دیگر عزم و اراده خود را برای اجرای برجام در تمامی بخش‌های آن همراه با حسن نیت و در فضایی سازنده مورد تاکید قرار داده و موافقت کردند به مشورت‌های فشرده خود در تمامی سطوح و با سایر اعضای باقی مانده برجام ادامه دهند.

پیوست ۵-۲: ترجمه بیانیه اجلاس وزرای امور خارجه کمیسیون مشترک به دنبال خروج آمریکا از برجام ۱۵ تیر ۹۷

۱. بنا به درخواست جمهوری اسلامی ایران، نشست کمیسیون مشترک برجام در سطح وزرا در تاریخ پانزده تیرماه در وین برگزار شد.

کمیسیون مشترک به منظور بحث در مورد مسیر پیش رو برای حصول اطمینان از اجرای مستمر توافق هسته‌ای در تمامی ابعاد آن و بررسی مسائل حل نشده ناشی از خروج یکجانبه آمریکا از این توافق و وضع مجدد تحریم‌هایی که وفق برجام و پیوست شماره دو آن رفع شده بود؛ موضوعی که عمیقاً موجب تاسف اعضای کمیسیون مشترک گردیده است، تشکیل شد.

۲. کمیسیون مشترک مسئولیت نظارت بر اجرای برجام را برعهده دارد.

۳. کمیسیون مشترک به ریاست خانم فدریکا موگرینی مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپایی و با حضور آقای وانگ یی وزیر امور خارجه و عضو شورای دولتی جمهوری خلق چین، آقای ژان-ایو لودریان وزیر امور اروپایی و خارجه فرانسه، آقای هایکو ماس وزیر امور خارجه آلمان، آقای سرگی لاوروف وزیر امور خارجه فدراسیون روسیه، آقای آلیستر برت وزیر مشاور در امور خاورمیانه در وزارت امور خارجه و مشترک المنافع انگلستان، و نیز آقای محمدجواد ظریف وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران تشکیل شد.

۴. اعضای برجام مجدداً بر تعهد خود نسبت به اجرای کامل و موثر توافق هسته‌ای تاکید نمودند. آنها خاطر نشان نمودند که برجام یک عنصر کلیدی در ساختار جهانی عدم اشاعه بوده و یک دستاورد بسیار مهم در حوزه دیپلماسی چندجانبه می‌باشد که بر اساس قطعنامه ۲۲۳۱ با اتفاق آرا مورد تایید شورای امنیت سازمان ملل متحد قرار گرفته است. اعضای برجام از یازدهمین گزارش آژانس بین المللی انرژی اتمی در تاریخ ۲۴ ماه می که ایفای تعهدات هسته‌ای از سوی ایران را مورد تایید قرار داد ابراز خرسندی نمودند.

۵. همه اعضای برجام بر ضرورت تداوم اجرای کامل و موثر تمامی تعهدات هسته‌ای تاکید کردند. آنها از پیشرفت‌های صورت گرفته در پروژه مدرنیزاسیون رآکتور تحقیقاتی

اراک استقبال کرده و از اینکه انگلستان مسئولیت ریاست مشترک کارگروه اراک را عهده دار شده است ابراز خرسندی نمودند. اعضای برجام کماکان پروژه نوین سازی رآکتور تحقیقاتی اراک به عنوان بخشی از برجام و طرح تبدیل تاسیسات فردو به یک مرکز هسته ای، فیزیک و فناوری را مورد حمایت قرار خواهند داد. اعضای برجام همچنین از پروژه های مهم در حوزه های همکاری هسته ای صلح آمیز که در چهارچوب پیوست شماره سه برجام انجام می شود استقبال به عمل آوردند.

۶. اعضای برجام اذعان نمودند که در ازای اجرای تعهدات هسته ای از سوی ایران، رفع تحریم ها، از جمله برخورداری از منافع اقتصادی حاصله از آن، بخش حیاتی برجام است. آنها همچنین به این نکته توجه نمودند که کنشگران اقتصادی که به دنبال کسب و کار مشروع با ایران بوده اند، با حسن نیت و بر مبنای تعهدات مندرج در برجام که در بالاترین سطح مورد تایید شورای امنیت سازمان ملل متحد قرار گرفته است عمل نموده اند.

۷. اعضای برجام تلاش های اخیر خود برای ارائه راه حل های عملی به منظور استمرار عادی سازی روابط تجاری و اقتصادی با ایران را مورد بحث قرار دادند. آنها از فعالیت های گسترده ای که تا کنون صورت گرفته، تقویت گفتگوهای فنی و بسیج منابع قابل توجه توسط همه استقبال نمودند.

۸. اعضای برجام بر تعهد خود در رابطه با موارد زیر، با حسن نیت و در یک فضای سازنده، تاکید کردند:

- حفظ و ارتقاء روابط گسترده تر اقتصادی در حوزه های مختلف با ایران؛
- حفظ و استمرار کانال های موثر مالی برای تعامل با ایران؛
- تداوم صادرات نفت و میعانات گازی، محصولات نفتی و پتروشیمی؛
- تداوم روابط حمل و نقل دریایی (از جمله کشتیرانی و بیمه)، زمینی، هوایی و ریلی
- تقویت پوشش های اعتبار صادراتی
- حمایت روشن و موثر از کنشگران اقتصادی که با ایران تجارت می کنند، به ویژه شرکت های کوچک و متوسط که شاکله اصلی بسیاری از اقتصادها محسوب می شوند؛
- تشویق سرمایه گذاری های بیشتر در ایران؛

- حمایت از کنشگران اقتصادی در سرمایه‌گذاری‌ها و دیگر فعالیت‌های تجاری و مالی که با، یا در رابطه با، ایران انجام می‌دهند؛
- گردهم‌آوردن کارشناسان بخش دولتی و خصوصی، از جمله از طریق تقویت شوراهای تجاری؛
- حمایت عملی از تجارت و سرمایه‌گذاری در ایران؛
- حمایت از شرکت‌ها در برابر آثار فراسرزمینی تحریم‌های ایالات متحده؛

اعضای برج‌ام اقدام اتحادیه اروپا به منظور حمایت از شرکت‌های دول عضو اتحادیه، فرایند به روز رسانی قانون انسداد و به روز رسانی مجوز اعطای وام‌های خارجی توسط بانک سرمایه‌گذاری اروپا به ایران را مورد توجه قرار دادند. اعضای برج‌ام مستقیماً به صورت دوجانبه و از طریق همکاری با شرکای بین‌المللی بر روی موضوعات فوق‌الذکر کار خواهند کرد تا آنها را تشویق به اتخاذ سیاست‌ها و ایجاد مکانیزم‌های مشابه در روابط اقتصادی با ایران نمایند.

۹. اعضای برج‌ام خاطرنشان نمودند که این ابتکارات با هدف حفظ توافق هسته‌ای صورت می‌گیرد که منافع امنیتی همه را تامین خواهد ساخت.
۱۰. اعضای برج‌ام توافق کردند پیشرفت‌های حاصله را به دقت زیر نظر داشته باشند و مجدداً جلسه کمیسیون مشترک را، از جمله در سطح وزیران، به نحو مقتضی برای پیشبرد تلاش‌های مشترک تشکیل دهند. اعضای برج‌ام بر عزم خود برای طراحی و اجرای موثر راه‌حل‌های عملی در خصوص موضوعات فوق‌الذکر تاکید کردند.

پیوست ۵-۳: ترجمه بیانیه اجلاس وزرای امور خارجه کمیسیون مشترک برجام

۲ مهر ۱۳۹۷

۱- نشست وزیران اتحادیه اروپا و ۱+۴ (چین، فرانسه، آلمان، فدراسیون روسیه و انگلیس به علاوه نماینده عالی اتحادیه اروپا در امور خارجی و سیاست امنیتی) و جمهوری اسلامی ایران، طرف‌های برنامه جامع اقدام مشترک، در ۲۴ سپتامبر ۲۰۱۸ در نیویورک برگزار شد. طرف‌ها مسیرهای پیش‌رو برای تضمین اجرای کامل و موثر برجام در تمامی ابعاد آن را بررسی کردند. آنها همچنین فرایند یافتن و عملیاتی کردن راهکارهای عملی برای مسایل ناشی از خروج یکجانبه ایالات متحده از این توافق و وضع مجدد تحریم‌هایی که وفق برجام و پیوست شماره دو آن رفع شده بود—موضوعی که عمیقاً موجب تاسف است—را مورد مذاقه قرار دادند.

۲- نشست به ریاست خانم فدریکا موگرینی، نماینده عالی اتحادیه اروپایی و با حضور E3+2 و ایران در سطح وزرای خارجه برگزار شد.

۳- طرف‌های برجام مجدداً بر تعهد خود نسبت به اجرای کامل و موثر آن در کمال حسن نیت و در فضایی سازنده تاکید کردند. آنها خاطرنشان کردند برجام یک عنصر کلیدی در معماری جهانی عدم اشاعه بوده و یک دستاورد بسیار مهم در حوزه دیپلماسی چندجانبه می‌باشد که از طریق قطعنامه ۲۲۳۱ به اتفاق آرا مورد تایید شورای امنیت ملل متحد قرار گرفته است.

۴- طرف‌ها تصدیق کردند همانطور که دوازده گزارش پی‌در پی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی تایید کرده است، ایران به اجرای کامل و موثر تعهدات هسته‌ای خود ادامه داده و بر ضرورت تداوم این عملکرد تاکید کردند. طرف‌ها کماکان پروژه نوین‌سازی رآکتور تحقیقاتی اراک به‌عنوان بخشی از برجام و طرح تبدیل تاسیسات فردو به یک مرکز هسته‌ای، فیزیک و فناوری را مورد حمایت قرار خواهند داد. طرف‌ها همچنین مجدداً حمایت خود از پروژه‌هایی که در حوزه همکاری صلح‌آمیز هسته‌ای در چهارچوب پیوست شماره سه برجام قرار دارند را اعلام کردند.

- ۵- طرف‌ها تصدیق کردند که در کنار اجرای تعهدات هسته‌ای از سوی ایران، رفع تحریم‌ها و از جمله برخورداری ایران از منافع اقتصادی حاصله از آن، بخش بنیادین برجام است.
- ۶- طرف‌ها بر اراده خود برای حمایت از آزادی کنشگران اقتصادی برای پیگیری کسب و کار مشروع با ایران، در تطابق کامل با قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد، تاکید کردند.
- ۷- طرف‌ها همچنین فعالیت‌های فشرده و پیشرفت‌های ماهوی که تاکنون صورت گرفته است، تشدید گفتگوهای فنی، تلاش‌هایی که برای حفظ و تقویت روابط دوجانبه اقتصادی انجام می‌شود، بسیج منابع قابل توجه توسط همه اعضا، از جمله با کشورهای ثالث علاقمند برای حمایت از برجام و پیگیری به‌موقع و موثر عادی‌سازی روابط تجاری و بازرگانی با ایران را مورد توجه و تاکید قرار دادند.
- ۸- در این زمینه، طرف‌ها از به‌روزرسانی «قانون انسداد» اتحادیه اروپا و اعطای مجوز به بانک سرمایه‌گذاری اروپا برای واجد شرایط نمودن ایران جهت دریافت وام‌های خارجی که در ۷ اوت اجرایی شد، استقبال کردند.
- ۹- طرف‌ها تداوم تعهد خود به اهداف مندرج در بیانیه وزرای جلسه کمیسیون مشترک در ۶ ژوئیه ۲۰۱۸، به‌ویژه پیگیری اقدامات مشخص و موثر برای تضمین کانال‌های پرداخت با ایران و تداوم صادرات نفت و میعانات گازی، محصولات نفتی و پتروشیمی را مجدداً مورد تایید قرار دادند.
- ۱۰- نظر به فوریت و ضرورت حصول نتایج ملموس، طرف‌ها از پیشنهادهای عملی برای حفظ و توسعه کانال‌های پرداخت و به‌طور مشخص ابتکار تاسیس یک «سازوکار ویژه» برای تسهیل پرداخت‌های مربوط به صادرات (شامل نفت) و واردات ایران، که کنشگران اقتصادی را در پیگیری تجارت مشروع با ایران مساعدت کرده و به آنها اطمینان مجدد می‌دهد، استقبال کردند. طرف‌ها مجدداً بر عزم قوی خود برای حمایت از فعالیت بیشتر برای عملیاتی کردن این «سازوکار ویژه» در کنار تداوم تعامل با شرکای منطقه‌ای و بین‌المللی تصریح کردند.
- ۱۱- طرف‌ها بر اراده خود برای حمایت از راهکارهای عملیاتی درخصوص موارد فوق تاکید و توافق کردند پیشرفت‌های حاصله را به دقت زیر نظر داشته باشند و جلسه

۹۰ □ نامه به دبیرکل ملل متحد: اسناد شش سال بدعهدی غرب در اجرای برجام

کمیسیون مشترک راه، از جمله در سطح وزیران، به نحو مقتضی برای پیشبرد تلاش های مشترک تشکیل دهند.

۱۲- طرف ها خاطرنشان کردند این ابتکارها با هدف حفظ برجام که در جهت منافع بین المللی است، صورت می گیرد.

□ پیوست ششم

نامه‌های تحت بند ۳۶ برجام جهت ثبت نقض‌های اساسی آمریکا
و سه کشور اروپایی

پیوست ۶-۱: ترجمه نامه مورخ ۲۷ خرداد ۹۷ خطاب به هماهنگ‌کننده
کمیسیون مشترک برجام پیرامون درخواست برای تشکیل اجلاس وزرای خارجه
کمیسیون مشترک طبق مفاد ماده ۳۶

بسم الله الرحمن الرحيم

۱۷ ژوئن ۲۰۱۸

۲۷ خرداد ۱۳۹۷

عالیجناب، خانم فدريکا موگيريني

نماینده عالی اتحادیه اروپا در امور خارجی و سیاست امنیتی

هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام

عالیجناب؛

بر اساس دستورالعمل حکومت ایران و متعاقب نامه مورخ ۱۰ مه ۲۰۱۸، که در آن به منظور بررسی موارد چندگانه و مستمر نقض‌های فاحش آمریکا در سه سال گذشته، علی‌الخصوص در ۱۶ ماه اخیر، از جمله ممانعت فعالانه از اجرای تعهدات دیگر اعضای برجام؛ اجرای صوری برجام از سر سوء نیت؛ و توقف غیرقانونی و نابجای اجرای تعهدات این کشور وفق برجام و وضع مجدد تحریم‌های غیرقانونی به صورت رسمی که باعث زیان غیرقابل جبران اقتصاد ایران و روابط تجاری بین‌المللی‌اش گردید، خواستار برگزاری نشست اضطراری کمیسیون مشترک شده بودم، این نامه را به شما می‌نویسم. همانطور که به خاطر

دارید، در آن نامه تاکید کردم که بخشی از مهم ترین منافع اقتصادی ایران از برجام ناشی از تکالیف آمریکا برای رفع تحریم ها است. همچنین تاکید کردم که برجام تنها در صورتی تداوم خواهد یافت که باقی اعضای آن با اتخاذ تدابیر مناسب ملی، منطقه ای و جهانی، تضمین های واقعی برای جبران خسارات ایران را به وجود آورند.

ضمن تقدیر از شما به خاطر برگزاری کمیسیون مشترک، و تلاش هایی که شما و همکارانتان از روی حسن نیت در سرویس اقدام خارجی اتحادیه اروپا انجام می دهید، پر واضح است که «مسئله عدم پایبندی» هنوز حل نشده است. بنابراین، ناگزیر از ارجاع موضوع به وزرای امور خارجه اعضای برجام هستیم، که می بایست ظرف مدت ۱۵ روز مسئله را حل و فصل نمایند. از شما می خواهم ظرف همین مدت نشست وزرای خارجه سه کشور اروپایی به اضافه چین و روسیه را برای بررسی تدابیر اتخاذ شده به منظور «حل مسئله عدم پایبندی» برگزار کنید. در همین راستا از شما و دیگر وزرا دعوت می کنم این نشست را در تهران برگزار کنید.

موجب امتنان خواهد بود اگر نامه را به اطلاع سایر اعضای برجام (اتحادیه اروپا، سه کشور اروپایی و چین و روسیه) برسانید.

محمدجواد ظریف

پیوست ۶-۲: ترجمه نامه مورخ ۳۰ مرداد ۹۷ خطاب به هماهنگ‌کننده برجام ذیل بند ۳۶ برجام پیرامون قصور ۱+۴ در اجرای تعهدات خود در جلسات ۲۵ مه و ۶ ژوئیه

بسم الله الرحمن الرحيم

۲۱ اوت ۲۰۱۸

۳۰ مرداد ۱۳۹۷

عالیجناب، خانم فدريکا موگريني

نماینده عالی اتحادیه اروپا در امور خارجی و سیاست امنیتی

هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام

عالیجناب؛

بیش از سه ماه از خروج ایالات متحده آمریکا از برجام می‌گذرد و روز ۶ اوت ۲۰۱۸ اولین نوبت از تحریم‌های هسته‌ای یکجانبه، غیرقانونی و فراسرزمینی آن کشور، که وفق برجام رفع شده بودند، به‌طور کامل اجرایی شدند. غیر از آنکه خروج آمریکا از برجام به‌خودی خود یک نقض فاحش قطعنامه ۲۲۳۱ (۲۰۱۵) شورای امنیت و برخلاف نظر اجماعی تقریباً تمامی اعضای ملل متحد می‌باشد، اقدام آن کشور به اجرایی کردن تحریم‌های یکجانبه خود بر خلاف بندهای ۲۱ الی ۳۳ متن اصلی و بندهای ۷ و ۸ پیوست شماره یک، بندهای ۴ الی ۷ پیوست شماره دو، و تمام پیوست شماره سه برجام می‌باشد. این اقدامات غیرقانونی ایالات متحده بسیاری از مفاد اساسی برجام را بی‌اثر کرده و تعادل ظریف تعهدات بین طرفین در این توافق—که در پی حدود ۱۲ سال مذاکرات بسیار سخت و دشوار به‌دست آمده بود—را مورد حمله قرار داده‌است. متعاقب خروج ایالات متحده، رییس جمهوری اسلامی ایران به درخواست سران کشورهای باقی‌مانده در برجام، پذیرفت تا اتخاذ اقدامات پیش‌بینی شده وفق بند ۳۶ برجام را به مدت چند هفته به تاخیر بیندازد، تا ایشان را قادر سازد تدابیر لازم را برای علاج و جبران خسارت ناشی از اثرات و تبعات منفی خروج آمریکا اتخاذ نموده و تعادل را به توافق را بازگردانند. به‌دنبال وعده‌های داده شده از سوی شما و همچنین سران E3+2، آن مهلت چند هفته‌ای تمدید و اکنون به بیش از سه ماه رسیده است.

در این مدت جمهوری اسلامی ایران به سازوکار حل اختلاف مندرج در بند ۳۶ برجام استناد نموده و در این راستا کمیسیون مشترک برجام در سطح معاونین در تاریخ ۲۵ مه و در سطح وزرای خارجه در تاریخ ۶ ژوئیه ۲۰۱۸ تشکیل جلسه داد. در بیانیه نشست کمیسیون مشترک در سطح وزرای خارجه که در ۶ ژوئیه ۲۰۱۸ برگزار شد، وزرا با به وضوح تصریح کردند که «رفع تحریم‌ها، از جمله برخورداری از منافع اقتصادی حاصله از آن، بخش حیاتی برجام را تشکیل می‌دهد» و بر تعهد خود در جهت یافتن «راه‌حل‌های عملی به منظور استمرار عادی‌سازی روابط تجاری و اقتصادی با ایران» تاکید کردند. در این راستا، وزرای خارجه اتحادیه اروپا و ۱+۴ «بر تعهد خود به اهداف زیر، با حسن نیت و در یک فضای سازنده، تاکید کردند:

- حفظ و ارتقاء روابط گسترده‌تر اقتصادی و در حوزه‌های مختلف با ایران؛
- حفظ و استمرار کانال‌های موثر مالی برای تعامل با ایران؛
- تداوم صادرات نفت و میعانات گازی، محصولات نفتی و پتروشیمی؛
- تداوم روابط حمل‌ونقل دریایی (از جمله کشتیرانی و بیمه)، هوایی و ریلی؛
- تقویت پوشش اعتبار صادراتی؛
- حمایت روشن و موثر از کنشگران اقتصادی که با ایران تجارت می‌کنند، به ویژه شرکت‌های کوچک و متوسط که شاکله اصلی بسیاری از اقتصادها هستند؛
- تشویق سرمایه‌گذاری‌های بیشتر در ایران؛
- حمایت از کنشگران اقتصادی در سرمایه‌گذاری‌ها و دیگر فعالیت‌های تجاری و مالی ایشان که با ایران، یا در رابطه با این کشور معامله انجام می‌دهند؛
- گرد هم آوردن کارشناسان بخش خصوصی و عمومی، از جمله از طریق تقویت شوراهای تجاری؛
- حمایت عملی از تجارت و سرمایه‌گذاری در ایران؛
- حمایت از شرکت‌ها در برابر آثار فراسرزمینی تحریم‌های ایالات متحده؛
- متعهد شدند که برای تحقق این اهداف راه‌حل‌های عملی تعبیه کنند.»

متأسفانه علی‌رغم این تعهدات توسط وزیران در کمیسیون مشترک، هنوز هیچ سازوکار عملیاتی برای جبران تحریم‌های آمریکا ایجاد یا حتی به روشنی طراحی نشده است. در واقع آنچه ما شاهد بوده‌ایم، خروج روزافزون بنگاه‌های اقتصادی خارجی از ایران—به خصوص بنگاه‌های متعلق به کشورهای اتحادیه و سه کشور اروپایی—حتی پیش از اجرایی شدن تحریم‌های غیرقانونی آمریکا است، که این امر موجب ایجاد یک فضای روانی مبتنی بر عدم اطمینان و در نتیجه مسبب خسارات جبران‌ناپذیر اقتصادی به مردم عادی ایران شده است؛ از جمله در زمینه ابتیاع دارو و تجهیزات پزشکی، ناشی از قصور بانک‌های اروپایی در فراهم آوردن خدمات مالی برای خرید دارو، که حتی پیش از برجام نیز بیش از اینها در دسترس بود. به علاوه، میزان سفارش خرید نفت خام از ایران برای ماه سپتامبر—دو ماه پیش از اجرایی شدن بخش دوم تحریم‌های غیرقانونی آمریکا—کاهش قابل توجهی داشته و به پایین‌ترین حد خود رسیده است.

بنابراین، ایران چاره‌ای ندارد جز آنکه در پاسخ به اجرایی شدن مجدد و کامل بخش اول تحریم‌های آمریکا، از طریق «توقف جزئی ایفای تعهدات خود وفق برجام» به احیای نوعی تعادل در تعهدات و مزایای متقابل مقرر شده در برجام اقدام نماید؛ حقی که ایران بلافاصله پس از خروج غیرقانونی آمریکا در تاریخ ۸ مه نیز محق به استفاده از آن بود. چنانچه به سرعت تدابیر اصلاحی توسط طرف‌های باقیمانده در برجام اتخاذ نگردد و سازوکارهای مربوط به تامین انتظارات به حق ایران—به ویژه در دو حوزه بانکی و نفتی—مستقر و عملیاتی نشوند، جمهوری اسلامی ایران، در چهارچوب حقوق خود، از جمله وفق بند ۳۶ برجام، به تدریج و طبق یک جدول زمان‌بندی شده، «ایفای تعهدات خود وفق برجام را به طور جزئی متوقف» خواهد نمود. جزئیات این جدول زمانی و نحوه اجرای آن به نحو مقتضی به اطلاع جنابعالی خواهد رسید. در صورتی که «برخورداری از منافع اقتصادی حاصله از [برجام، که] بخش حیاتی» آن است بار دیگر احیا گردد، روند توقف جزئی ایفای تعهدات می‌تواند پایان یافته و معکوس شود.

به خاطر دارید که اینجانب در ملاقات مورخ ۶ ژوئیه ۲۰۱۸ با جنابعالی در وین، به اطلاع شما رساندم مادام که مفاد قطعنامه‌های پیشین شورای امنیت ملل متحد بازگردانده نشده باشند و سطح صادرات نفت ایران یا امکان انتقال عواید آن به شکل جدی کاهش

نیافته باشد، حتی در صورت توقف جزئی ایفای تعهدات، جمهوری اسلامی ایران کماکان بر شفافیت برنامه هسته‌ای صلح‌آمیز خود پایبند است و تعهدات پادمانی و اجرای داوطلبانه پروتکل الحاقی را ادامه خواهد داد.

مایلم بار دیگر تاکید نمایم که عزم دولت جمهوری اسلامی ایران تاکنون بر حفظ برجام به عنوان یک دستاورد ارزشمند دیپلماسی قرار داشته و برای این منظور متحمل هزینه‌ای گزاف شده و در برابر تلاش‌های مخرب و معاندانه آمریکا و تحریکات خصمانه آشکار و متخلفانه این کشور به نحوی مثال‌زدنی خویشتن‌داری کرده است. اطمینان دارم که از یازده گزارش پی‌درپی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی که همگی آن‌ها بر پایبندی کامل ایران به تمامی تعهدات خود در برجام گواهی می‌دهند، مطلع هستید. بدین جهت نایستی هیچ تردیدی وجود داشته باشد که مسئولیت شکست احتمالی برجام و تبعات آن، صرفاً بر عهده آمریکا قرار دارد.

موجب امتنان خواهد بود چنانچه به‌عنوان هماهنگ‌کننده برجام این نامه را به اطلاع سایر طرف‌های باقیمانده در برجام برسانید.

عالیجناب، لطفاً احترامات فائقه اینجانب را پذیرا باشید.

محمدجواد ظریف

پیوست ۶-۳: ترجمه نامه مورخ ۱۵ آبان ۹۷ خطاب به هماهنگ‌کننده برجام پیرامون تکمیل کلیه مراحل حل و فصل اختلاف و شروع اقدامات جبرانی ذیل بند ۳۶ برجام

بسم الله الرحمن الرحيم

۶ نوامبر ۲۰۱۸

۱۵ آبان ۱۳۹۷

عالیجناب خانم فدریکا موگرینی
نماینده عالی اتحادیه اروپا در امور خارجی و سیاست امنیتی
هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام
عالیجناب؛

متعاقب نامه‌های اینجناب در مورخ ۱۰ مه ۲۰۱۸ و ۲۱ اوت ۲۰۱۸، این نامه را ذیل
بند ۳۶ برجام به منظور حفظ و تضمین حقوق جمهوری اسلامی ایران وفق این توافق به
شما می‌نویسم.

در ۵ نوامبر ۲۰۱۸، ایالات متحده به‌طور غیرقانونی تمامی تحریم‌هایی که بر اساس
برجام رفع شده بودند را مجدداً وضع و به‌طور کامل اجرا نمود و به‌نحوی کاملاً معاندانه
۳۰۰ نهاد و فرد دیگر، که مشتمل بر تمامی بخش‌های مالی، انرژی و حمل‌ونقل ایران
هستند را به لیست‌های تحریمی خود افزود. همانگونه که در ادامه آمده است، طرف‌های
باقیمانده‌ی برجام در عمل هیچ اقدام ترمیمی، حتی در اجرای تعهدات برجامی خودشان،
به‌منظور تضمین عادی‌سازی روابط اقتصادی ایران، اتخاذ نکرده‌اند. حتی سوئیفت هم که
یک شرکت اروپایی بوده و مقر آن در مقر اتحادیه‌ی اروپا است، بلافاصله روابط خود را
با اغلب بانک‌های ایرانی تعلیق کرد.

در نشست کمیسیون مشترک وزرای برجام که در تاریخ ۶ ژوئیه‌ی ۲۰۱۸ به درخواست
ایران برای «بررسی مسائل حل‌نشده‌ی ناشی از خروج یکجانبه‌ی آمریکا از توافق و اعلام
وضع مجدد تحریم‌هایی که وفق برجام و ضمیمه دوم آن رفع شده‌بودند» برگزار گردید،

طرف‌های برجام تایید کردند که رفع تحریم‌ها و بهره‌مندی ایران از منافع ناشی از آن جزء اساسی برجام است. وزرای خارجه «بر تعهد خود به اهداف زیر، با حسن نیت و در یک فضای سازنده، تاکید کردند:

- حفظ و ارتقاء روابط گسترده‌تر اقتصادی و در حوزه‌های مختلف با ایران؛
- حفظ و استمرار کانال‌های موثر مالی برای تعامل با ایران؛
- تداوم صادرات نفت و میعانات گازی، محصولات نفتی و پتروشیمی؛
- تداوم روابط حمل‌ونقل دریایی (از جمله کشتیرانی و بیمه)، زمینی، هوایی و ریلی؛
- تقویت پوشش اعتبار صادراتی؛
- حمایت روشن و موثر از کنشگران اقتصادی که با ایران تجارت می‌کنند، به ویژه شرکت‌های کوچک و متوسط که شاکله اصلی بسیاری از اقتصادها هستند؛
- تشویق سرمایه‌گذاری‌های بیشتر در ایران؛
- حمایت از کنشگران اقتصادی در سرمایه‌گذاری‌ها و دیگر فعالیت‌های تجاری و مالی ایشان که با ایران، یا در رابطه با این کشور معامله انجام می‌دهند؛
- گرد هم آوردن کارشناسان بخش خصوصی و عمومی، از جمله از طریق تقویت شوراهای تجاری؛
- حمایت عملی از تجارت و سرمایه‌گذاری در ایران؛
- حمایت از شرکت‌ها در برابر آثار فراسرزمینی تحریم‌های ایالات متحده؛»
- در نشست وزیران مورخ ۲۴ سپتامبر ۲۰۱۸ در نیویورک، طرف‌های باقیمانده‌ی برجام «مجدداً بر تعهد مستمر خود به اهداف مصرح در بیانیه کمیسیون مشترک وزرای برجام ۶ ژوئیه ۲۰۱۸ علی‌الخصوص برای انجام اقدامات ملموس و موثر ایجاد کانال‌های پرداخت برای ایران و تداوم صادرات نفت و میعانات گازی، محصولات نفتی و پتروشیمی» تاکید کردند.

اینکه شش ماه پس از خروج غیرقانونی آمریکا از برجام و چهار ماه پس از نشست کمیسیون مشترک وزراء، ایران مطلقاً نمی‌تواند هیچ منفعتی از برجام ببرد موجب نگرانی شدید و تاسف عمیق است. واقعیت این است که امروز روابط تجاری ایران بسیار

محدودتر از سال ۲۰۱۲ شده است. لذا نه تنها ایران منفعتی از برجام نمی‌برد، که در حقیقت به‌خاطر اجرای کامل تعهداتش وفق این توافق مجازات هم می‌شود.

فروش نفت ایران به پایین‌ترین حد خود، حتی کمتر از سال ۲۰۱۲، رسیده است؛ برخی از طرف‌های برجام تمامی خریدهای نفتی خود از ایران را خاتمه داده‌اند؛ ایران عملاً دسترسی به، و منافع خود از، درآمدهای نفتی و دیگر سرمایه‌های خود در بانک‌های خارجی—من جمله بانک‌هایی که عمدتاً مقر آنها در طرف‌های برجام است—را از دست داده است؛ کشتیرانی ایران تقریباً متوقف شده است؛ شرکت‌های بیمه از پوشش کشتی‌های ایرانی و دیگر کشتی‌هایی که به ایران خدمات ارائه می‌کنند امتناع می‌کنند؛ خطوط هوایمایی مسافربری اروپایی یا پروازهایشان را به ایران متوقف کرده‌اند و یا از تعداد آنها کاسته‌اند؛ خطوط هوایی ایران به سختی می‌توانند خدمات لازم از جمله سوخت را در فرودگاه‌های مقصد دریافت کنند؛ از شرکت‌های ایرانی (و حتی شهروندان عادی ایران که در خارج از کشور سکونت دارند) خواسته شده است برای بستن حساب‌های بانکی خود اقدام کنند و شاه بیت این وضعیت هم این است که حتی نمایندگی‌های کنسولی و دیپلماتیک ایران در نگهداری حساب‌های بانکی خود که منحصراً برای فعالیت‌های مرتبط کاری استفاده می‌کنند با مشکلاتی روبرو شده‌اند.

از همه تعهدات پرطمطراقی که طرف‌های باقیمانده‌ی برجام متقبل شده‌اند، هیچکدام به راه‌حل‌های عملی نیانجامیده است. مثلاً، همین سازوکار ویژه^۱، که قرار بود برخی از مشکلات اساسی ولی اولیه را حل کند، هنوز تاسیس هم نشده است، چه برسد به اینکه شروع به کار کرده باشد. همچنین، کارشناسان حتی با فرض اینکه سازوکار ویژه به صورت کامل عملیاتی شود، نسبت به اینکه آیا کسی از آن استفاده خواهد کرد یا نه، ابراز تردید کرده‌اند. چنین به نظر می‌رسد که کنشگران اقتصادی تنها در صورتی که تضمین‌های مناسب از مراجع دولت متبوع خود مبنی بر امن بودن این کانال و حمایت لازم در صورت استفاده از آن را دریافت کنند، از این مکانیزم استفاده خواهند کرد.

در ۶ ژوئیه، وزیر خارجه مضافاً «بر عزم خود برای صیانت از آزادی کنشگران اقتصادی‌شان که در انطباق کامل با قطعنامه ۲۲۳۱ در پی تجارت مشروع با ایران هستند،

^۱. SPV

تاکید کردند». باید به اطلاع‌تان برسانم که تقریباً تمامی کنشگران اقتصادی اکثریت کشورهای اتحادیه اروپا و ۱+۴ و همه شرکت‌های اصلی اروپایی، تاکنون از ایران خارج شده‌اند، که باعث آسیب جبران‌ناپذیر به اقتصاد ایران و زندگی شهروندان عادی ایرانی شده است.

حتی در حوزه غذا و دارو و تراکنش‌های مالی مرتبط با آن، که گفته می‌شود از تحریم‌های آمریکا معاف است، بانک‌های اروپایی و بانک‌های دیگر کشورهای عضو برجام از ارائه خدمات مالی برای غذا و دارو خودداری می‌کنند که منجر به کمیاب شدن دارو و به تبع آن به خطر افتادن زندگی بیماران شده است. توجه به این نکته حائز اهمیت است که در این وضعیت صرفاً شاهد نقض تعهدات برجامی و دو بیانیه‌ی نشست وزرای برجام نیستیم، بلکه شاهد نقض حکم دیوان دادگستری بین‌المللی نیز هستیم که به آمریکا دستور داده است فوراً همه‌ی موانع ناشی از تحریم‌های غیرقانونی‌اش را رفع و مجوز و سایر اختیارات لازم برای غذا، دارو و قطعات یدکی هواپیما را تضمین کند.

و با اینکه وزرا «از اجرایی‌شدن به‌روزرسانی مقررات انسداد اتحادیه اروپا و دستورالعمل اعطای وام‌های خارجی بانک سرمایه‌گذاری اروپا برای واجد شرایط کردن ایران در ۷ اوت استقبال کردند»، این مقررات نتوانست حتی مانع از تبعیت یک شرکت فرانسوی از تحریم‌های آمریکا—که به اشتباه آن را «تحریم‌های بین‌المللی» خوانده بود—و جلوگیری از حضور اشخاص ایرانی در یک «نمایشگاه غذا» در فرانسه شود. در ذیل پاسخی را که یک شهروند ایرانی برای شرکت در بازار جهانی غذا در پاریس^۱ دریافت کرده است مشاهده می‌کنید:

به اطلاع شما می‌رسانیم که به دلیل تحریم‌های بین‌المللی علیه ایران و تبعات خطیری که در صورت تخطی از هر کدام از این تحریم‌ها به وجود می‌آید، گروه تصمیم‌گیرنده نمایشگاه Groupe Comexposium تصمیم گرفته است تمامی مرادوات با نهادها، افراد و گروه‌های مستقر در ایران را تا اطلاع ثانوی به حالت تعلیق درآورد.

در نتیجه متأسفانه امکان پذیرش تقاضای شما برای ثبت‌نام در بازار جهانی غذا در پاریس ۲۰۱۸ وجود ندارد.

^۱. SIAL Paris 2018

در حالی شاهد چنین تبعیض شنیعی علیه ایران و شهروندان آن هستیم که وزرای خارجه در تاریخ ۲۴ سپتامبر ۲۰۱۸ در نیویورک وعده داده بودند «منابع قابل توجهی را از سوی همه‌ی طرف‌ها، از جمله از طرف کشورهای ثالث که علاقه‌مند به حمایت از برجام هستند و می‌خواهند در زمان مقتضی و به‌گونه‌ای موثر، عادی‌سازی روابط تجاری و اقتصادی با ایران را دنبال کنند، بسیج کنند».

عالیجناب؛

برجام اختیار ایران به اعمال حق خود برای «متوقف ساختن کلی یا جزئی اجرای تعهدات خود وفق برجام»، در صورت بازگشت مجدد و تحمیل دوباره‌ی تحریم‌ها را به رسمیت شناخته است. بندهای ۲۶ و ۳۶ حاکی از این فهم مشترک در دوران مذاکرات است، که هرگونه وضع مجدد تحریم‌ها این حق را به ایران خواهد داد که با متوقف ساختن کلی یا جزئی اقدامات متقابل خود وفق توافق واکنش نشان دهد.

ذکر این نکته حائز اهمیت است که حتی تیم حقوقی آمریکا در دیوان بین‌المللی دادگستری نیز این موضوع را تایید کرد که «اگر یکی از طرف‌های برجام به این جمع‌بندی برسد که مسئله حل نشده است و در حکم عدم پایبندی اساسی است، برجام به آن طرف اجازه می‌دهد که عمل به تعهدات خود وفق این برجام را، به صورت کلی یا جزئی، متوقف سازد». . . این همان چاره‌ای بود که طرف‌ها در صورتی که مکانیزم حل اختلاف از فیصله دادن به موضوع ناکام بماند اندیشیده بودند^۱.

جمهوری اسلامی ایران در روز ۸ مه ۲۰۱۸ و مکرراً بعد از آن این مسئله را کاملاً روشن ساخته است که وضع مجدد تحریم‌ها «نقض اساسی و جدی» برجام است. در همین زمینه، ایران از طرف‌های باقیمانده برجام خواسته که «آمریکا را مسئول تبعات عمل بی‌پروا و متخلفانه خود بدانند» و اعلام کرده است که برای استمرار اجرای تمامیت برجام، «طرف‌های باقیمانده برجام بایستی برای تضمین جبران بی‌قیدوشرط خسارات ایران، با اتخاذ تدابیر ملی، منطقه‌ای و جهانی مناسب، ضمانت‌های عینی ارائه کنند».

دولت متبوع اینجناب در تاریخ ۱۰ مه ۲۰۱۸ سازوکار حل اختلاف برجام وفق بند ۳۶ را آغاز نمود. اما، در کمال حسن نیت، از اعمال «چاره» خودداری کرده و بلافاصله دست

^۱. <http://icj-cij.org/files/case-related/175/175-20180828-ORA-01-00-BI.pdf>. Page 26, Para. 17

به «متوقف ساختن اجرای تعهدات وفق برجام» نزد تا به طرف‌های باقیمانده برجام این امکان را بدهد که به وعده‌های خود که در بالا اشاره شد عمل نمایند. اما همانطور که به صورت مشخص در نامه‌ی مورخ ۱۰ مه ۲۰۱۸ بیان کردم «در این بازه‌ی زمانی، هیچ چیز حق ایران برای واکنش و صیانت از منافع ملی خود به شیوه‌ی مقتضی را تحت تاثیر قرار نمی‌دهد؛ حقی که به آشکارا در برجام و متعاقباً قطعنامه ۲۲۳۱ (۲۰۱۵) شورای امنیت ملل متحد به رسمیت شناخته شده است».

ایالات متحده اکنون تمامی تحریم‌های مصرح در برجام و ضمیمه دوم آن را مجدداً وضع و به صورت کامل اعمال کرده است و همانگونه که در بالا اشاره شد، هیچ اقدام جبرانی از سوی طرف‌های باقیمانده برجام انجام نشده است. اکثریت در عمل به اقدامات محدودیت‌ساز علیه ایران پیوسته‌اند و حتی امکان تراکنش‌های مربوط به نمایندگی‌های دیپلماتیک ایران و غذا و دارو با نهادهای مالی خود را سلب کرده‌اند. یکی از طرف‌های برجام علی‌الظاهر به دلیل این محدودیت‌ها حتی از پرداخت یکی از بدهی‌های عقب‌مانده خود به دولت ایران خودداری می‌کند.

این استدلال هنوز برای من پذیرفته نیست که همه‌ی این جریان‌ها سناریوی پلیس خوب و پلیس بد میان ایالات متحده و «متحدین» اروپایی‌اش باشد، تا تمامی آثار تحریم‌های بی‌رحمانه علیه ایران را بازگردانده و ایران را برای استمرار پایبندی کامل فریب دهند. شخصاً شاهد کوشش بی‌شائبه‌ی شما و زحمتی که با همکارانتان برای یافتن راه حل می‌کشید بوده‌ام. اما برای آن‌هایی که از تبعات تحریم‌های غیرقانونی آمریکا در رنج هستند، فرقی نمی‌کند که آیا اتحادیه اروپا و ۱+۴ اراده لازم را ندارند یا اینکه نمی‌توانند آثار منفی خروج هم‌تیمی‌شان از توافق را جبران کنند. برای آن‌ها، نتایج هر دو وضعیت یکسان است: دولت ما به شکلی بی‌معنی به اجرای کامل همه تعهدات هسته‌ای خود وفق توافقی که کاملاً از حیز انتفاع خارج شده است، استمرار می‌ورزد. توازن مدت‌هاست از بین رفته و تلاش‌های انجام شده برای اعاده آن تاکنون به شکست انجامیده است.

مانند هر توافق بین‌المللی دیگری، بقای برجام—به مثابه یک دستاورد منحصربه‌فرد دیپلماسی چندجانبه—به وجود یک توازن بستگی دارد. یا اتحادیه اروپا و ۱+۴—که مکرراً بر تبعات امنیتی و استراتژیک برجام تاکید کرده‌اند—باید منافع مشروع ایران از

برجام را با عمل به تعهداتی که در بیانیه‌ی ۶ ژوئیه و ۲۴ سپتامبر متقبل شده‌اند به صورت واقعی و عملی بدون تاخیر تامین کنند، یا اینکه ایران ناگزیر خواهد بود وضعیتی نزدیک به توازن را به منظور جلوگیری از مرگ کامل برجام اعاده کند—که همان چاره‌ای است که طرف‌های برجام در صورت ناکامی سازوکار حل اختلاف برجام برای فیصله دادن به موضوع مورد اختلاف اندیشیده بودند.

با عنایت به موارد فوق‌الذکر، اینجانب خواستار برگزاری کمیسیون مشترک برجام در سطح وزیران طی روزهای آینده در تهران هستم.

موجب امتنان خواهد بود که شما به‌عنوان هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام، فوراً ترتیب برگزاری این نشست را داده و این نامه را به رویت طرف‌های باقیمانده برجام برسانید.

عالیجناب، لطفاً پذیرای احترامات فائقه اینجانب باشید.

محمدجواد ظریف

پیوست ۶-۴: ترجمه نامه مورخ ۱۱ مهر ۹۸ خطاب به هماهنگ‌کننده کمیسیون

مشترک برجام پیرامون نقض اساسی برجام در بیانیه مشترک سران سه کشور

بسم الله الرحمن الرحيم

۳ اکتبر ۲۰۱۹

۱۱ مهر ۱۳۹۸

عالیجناب فدریکا موگرینی

نماینده عالی اتحادیه اروپایی در امور خارجی و سیاست دفاعی

و هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام

عالیجناب؛

پیرو نامه‌های پیشین اینجناب، به ویژه نامه ۷ آوریل ۲۰۱۹، این نامه را می‌نویسم تا ناخرسندی شدید خود را نسبت به بیانیه مشترک ۲۳ سپتامبر ۲۰۱۹ سران سه دولت اروپایی ابراز نمایم. علاوه بر ادعاهای بی‌پایه و اساس، بیانیه مشترک به وضوح تغییر موضع چشمگیر سه دولت اروپایی در قبال قصد و هدف اصلی برجام را آشکار می‌نماید. در این راستا، بیانیه همچنین در تناقض آشکار با مفاد قطعنامه ۲۲۳۱ (۲۰۱۵) شورای امنیت ملل متحد قرار دارد.

با هدف وخیم‌تر کردن اوضاع، در همان روز انتشار بیانیه مشترک، نخست‌وزیر بریتانیا در مصاحبه تلویزیونی که تنها رئیس‌جمهور ایالات متحده را در موضع تهاجمی طولانی مدت خود در مورد برجام گستاخ‌تر می‌کند، به تبعیت از تصور آقای ترامپ از برجام به-عنوان یک «توافق بد» می‌پردازد و فراتر از آن رفته و خواستار یک «توافق بهتر» می‌شود که توسط «یک نفری که می‌تواند توافق بهتری را انجام دهد»، منعقد گردد. بیانیه مشترک و اظهارات روسای سه دولت اروپایی، قابل توجه‌ترین آن اظهارات نخست‌وزیر بریتانیا، در تناقض صریح با بند ۲۸ برجام قرار داشته و نشانه‌ای از نگرش وارونه اروپایی نسبت به این توافق تاریخی است. به‌نحوی کاملاً قابل پیش‌بینی، کوتاهی خفت‌بار اتحادیه و سه کشور اروپایی در اجرای تعهداتشان برای جبران پیامدهای مخرب خروج غیرقانونی و یکجانبه

ایالات متحده از برجام و تعهدات رفع تحریمی‌اش، تنها پیش‌درآمدی بر وضعیت کنونی تسلیم آشکار و کامل به هوا و هوس‌های این دولت ایالات متحده بود. به وضوح، ایالات متحده با اتحادیه و سه کشور اروپایی به عنوان رعیت خود برخورد می‌نماید و به نظر می‌رسد که اتحادیه و سه کشور اروپایی بی‌میل و/یا ناتوان هستند که به گونه دیگری رفتار نمایند؛ به هر صورت، این وضعیت نمی‌تواند تنها به هزینه ایران ادامه یابد.

بیانیه مشترک و دیگر اظهارات رهبران سه دولت اروپایی نشان می‌دهد که وارد یک وضعیت فلج‌کننده خودخواسته شده‌اند و به‌جای طراحی ابتکارات خلاقانه برای انجام تعهداتشان ذیل برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد به منظور ابقای توافق، ترجیح داده‌اند تا رویکرد از پیش آزموده و شکست‌خورده مباحثات با ایالات متحده را به امید بیهوده و عبث دریافت اسقاطیه‌ها در پیش گرفته‌اند تا آن‌ها را قادر به انجام تعهدات خود ذیل برجام سازد.

اصولاً، اظهارات سه دولت اروپایی در بیانیه مشترک مبنی بر اینکه «زمان آن رسیده که ایران مذاکرات بلندمدت درباره برنامه هسته‌ای و مسائل مرتبط با امنیت منطقه‌ای از جمله برنامه موشکی و سایر پرتابه‌های خود را بپذیرد» موجب نگرانی شدید بوده و در تناقض با رژیم عدم اشاعه است و همه دستاوردهای به‌سختی حاصل شده برجام را بی‌اثر می‌کند.

برجام، همانگونه که از نامش برمی‌آید، یک برنامه «جامع» اقدام بوده و به‌عنوان یک راه‌حل نهایی برای یک بحران تماماً ساختگی و تحریک‌شده علیه برنامه صلح‌آمیز هسته‌ای ایران، مذاکره و منعقد شده است. مدت زمان‌های دقیق و واضح در برجام، گواه دیگری بر این موضوع است. اطراف برجام که به اتفاق آراء به تایید قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد رسیده، به وضوح اظهار داشتند که پس از چهارچوب زمانی پیش‌بینی‌شده در این توافقنامه، با برنامه هسته‌ای ایران به همان شیوه‌ای که با هر دولت غیرهسته‌ای عضو پیمان NPT برخورد می‌شود، رفتار خواهد شد. درمقابل این پیش‌زمینه، جمهوری اسلامی ایران هیچ چیزی فراتر از آن را نخواهد پذیرفت.

جمهوری اسلامی ایران تأکید می‌نماید که برنامه دفاعی موشکی‌اش، براساس توانمندی‌های بومی، با هدف بازدارندگی بوده و متناسب با تهدیدات واقعی و موجود علیه ملت ایران است. در این راستا، اقدامات ایران در جهت توسعه چنین توانایی‌هایی کاملاً

مسئولانه و مطابق با هنجارها و مقررات بین‌المللی است. موضوع آزمایش موشک‌های بالستیک ایران در حال حاضر در چهارچوب قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت حل و فصل شده و این حقیقت توسط مقامات ارشد طرف‌های مذاکره پذیرفته شده است؛ از جمله اخیراً رئیس‌جمهور فعلی ایالات متحده—البته ضمن انتقاد از برجام—صریحاً تایید نموده که ایران طبق توافقنامه «مجاز» به آزمایش موشک‌های بالستیک است. به این ترتیب، جمهوری اسلامی ایران از مذاکره مجدد در مورد این موضوع و موارد دیگری که قبلاً به آن‌ها پرداخته شده و فیصله یافته، خودداری می‌کند.

جمهوری اسلامی ایران به‌طور کامل اتهامات بی‌اساس مطروحه علیه خود در بیانیه مشترک را رد می‌کند. ما قویاً و مصرانه خواستاریم اتحادیه و سه کشور اروپایی در رویکرد آشکار مندرج در بیانیه تجدیدنظر نمایند. علاوه بر این، ما درخواست برگزاری کمیسیون مشترک برجام می‌نماییم تا بدین موضوع پرداخته و اقدامات متناسبی را برای حل این موضوع به شیوه رضایت‌بخشی در یک بازه زمانی معقول اتخاذ نماید. جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان یک قدرت مسئول منطقه‌ای، بارها از لزوم ادامه گفتگوی فراگیر منطقه‌ای برای تقویت صلح و امنیت در منطقه خلیج فارس و پایان دادن به جنگ علیه یمن سخن گفته است. ابتکار صلح هرمز^۱ که رئیس‌جمهوری اسلامی ایران در سخنرانی خود در هفتاد و چهارمین مجمع عمومی ملل متحد پیشنهاد نموده، از آخرین تلاش‌های دیرینه ایران از سال ۱۹۸۵ برای تضمین یک ساختار پایدار امنیت منطقه‌ای است، همانطور که در قطعنامه ۵۹۸ (۱۹۸۷) شورای امنیت ملل متحد تصدیق شده است. بیانیه مشترک به‌طور واضح چشم‌انداز صلح و گفتگو را در منطقه تضعیف می‌کند، که، سه دولت اروپایی مسئولیت مستقیمی برای این اقدام خواهند داشت.

موجب امتنان خواهد بود که در ظرفیت هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام، این نامه را میان طرف‌های باقی‌مانده برجام توزیع نمایید.

عالیجناب، لطفاً احترامات فائقه اینجانب را پذیرا باشید.

محمدجواد ظریف

^۱. Hormuz Peace Endeavor (HOPE)

پیوست ۶-۵: ترجمه نامه مورخ ۲۹ خرداد ۹۹ خطاب به هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام پیرامون تبعات تصمیم ایالات متحده برای توقف معافیت‌های هسته‌ای

بسم الله الرحمن الرحيم

۱۸ ژوئن ۲۰۲۰

۲۹ خرداد ۱۳۹۹

عالیجناب، آقای جوزف بورل فوتلس

نماینده عالی اتحادیه اروپا در امور خارجی و سیاست امنیتی

هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام

عالیجناب؛

من این نامه را ذیل بند ۳۶ برجام می‌نویسم تا توجه شما را به مورد دیگری از اقدام غیرقانونی ایالات متحده، علیه همکاری‌های هسته‌ای صلح‌آمیز و فعالیت‌های مقرر در برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) و قطعنامهٔ شورای امنیت (۲۰۱۵) ۲۲۳۱ جلب نمایم. این یک نقض فاحش دیگر منشور ملل متحد و مضافاً مانع اجرای کامل برجام توسط ایران و طرف‌های باقی‌مانده در برجام است. مهم است که بی‌درنگ تدابیر فوری جهت تضمین اجرای تعهدات، اتخاذ شده و ایالات متحده برای این عمل متخلفانه بین‌المللی و تبعات آن مسئول شناخته شود.

در ۲۷ مه ۲۰۲۰ ایالات متحده اعلام کرد که اقدامات قهری یکجانبه علیه «تمام پروژه‌های باقی‌مانده‌ی هسته‌ای مقرر در برجام در ایران—تبدیل رآکتور اراک و تامین اورانیوم غنی‌شده برای رآکتور تحقیقاتی تهران و صادرات سوخت رآکتور تحقیقاتی ایران» اتخاذ می‌کند.^۱ این اقدام به همراه سیاست‌های مخرب پیشین و اقدامات ایالات متحده علیه همکاری هسته‌ای و فعالیت‌های مقرر در برجام و قطعنامهٔ (۲۰۱۵) ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد خصوصاً افزودن سازمان انرژی اتمی ایران و رئیس آن دکتر علی اکبر صالحی (۳۱)

^۱. <https://www.state.gov/keeping-the-world-safe-from-irans-nuclear-program/>

ژانویه ۲۰۲۰^۱) به فهرست تحریمی و نیز اعمال مجازات برای همکاری‌ها و فعالیت‌های میان ایران و دیگر کشورها در مورد اورانیوم طبیعی و آب سنگین (۳ مه ۲۰۱۹)^۲ و همچنین فردو (۱۸ نوامبر ۲۰۱۹)^۳ با هدف محرومیت اساسی ایران، دیگر طرف‌های برجام و جامعه بین‌المللی جهت بهره‌بردن از حقوق و مزایای مندرج در برجام و همچنین بازداشتن آن‌ها از اجرای تعهدات و وظایف ذیل برجام و قطعنامه^۴ (۲۰۱۵) ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد انجام شده است.

اقدام قهری و غیرقانونی یکجانبه فوق‌الذکر ایالات متحده، یکی دیگر از ستون‌های مهم برجام و قطعنامه^۴ (۲۰۱۵) ۲۲۳۱ را هدف قرار داده و پیرو همان الگوی اقدامات غیرقانونی قبلی ایالات متحده، علیه بهره‌مندی از آثار رفع تحریم‌ها ذیل برجام، در امتداد سیاست غیرانسانی فشار حداکثری است. این رویکرد خطرناک در قبال اراده جامعه بین‌المللی با هدف تخریب کامل برجام است که بدون شک پیامدهای سنگین و گسترده‌ای فراتر از برجام دارد که ایالات متحده باید مسئول آن شناخته شود.

قطعنامه^۴ (۲۰۱۵) ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد همکاری‌های هسته‌ای مشخص شده‌ای بین طرف‌های برجام مقرر می‌کند و دیگر دولت‌های عضو را به همکاری با ایران در چهارچوب برجام در حوزه استفاده صلح‌آمیز انرژی هسته‌ای و مشارکت در همکاری‌های هسته‌ای که مشترکاً مورد قبول واقع شده است، تشویق می‌کند. مطابق این قطعنامه دولت‌ها مجازند نسبت به تامین، فروش یا انتقال اقلام، مواد، ادوات، کالاها، فناوری‌ها و ارائه هرگونه کمک فنی مرتبط، آموزش، کمک مالی، سرمایه‌گذاری، واسطه‌گری یا دیگر خدماتی که مستقیماً به اصلاح دو آبشار مستقر در تاسیسات فردو جهت تولید ایزوتوپ پایدار مربوط است اقدام کنند؛ به صادرات اورانیوم غنی‌شده مازاد بر ۳۰۰ کیلوگرم در قبال اورانیوم طبیعی و نوین‌سازی رآکتور اراک مبادرت ورزند. این قطعنامه تایید می‌کند که حتی اگر مفاد قطعنامه‌های پیشین اعمال شوند همچنان این فعالیت‌ها واجد اثر خواهند بود. علاوه بر این، تامین مقداری اورانیوم اکسید^۴ غنی‌شده با درصد غنای ۱۹.۷۵ منحصراً با

1. <https://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/OFAC-Enforcement/Pages/20200130.aspx>

2. <https://www.state.gov/advancing-the-maximum-pressure-campaign-by-restricting-irans-nuclear-activities/>

3. <https://translations.state.gov/2019/11/18/secretary-michael-r-pompeo-remarks-to-the-press/>

4. U308

هدف ساخت سوخت جهت رآکتور تحقیقاتی تهران در ایران و همچنین تامین نمونه‌های اورانیوم غنی شده در طول عمر این رآکتور در قطعنامه (۲۰۱۵) ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد تضمین شده است.

آخرین اقدامات غیرقانونی ایالات متحده لزوماً منحصر به حوزه‌های فوق‌الذکر نیستند، بلکه به کاربردهای بشردوستانه‌ی دانش و فناوری هسته‌ای از طریق وضع تدابیر قهری یکجانبه بر یک شرکت تولیدی رادیودارو (پارس ایزوتوپ) و مرکز نظام ایمنی هسته‌ای ایران و حتی ارباب و تهدید متخصصان هسته‌ای ایران که مغایر صریح متن و روح اساسنامه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی است، گسترش می‌یابد.^۱ این رفتار غیرمسئولانه و غیرانسانی ایالات متحده، نه تنها جان صدها هزار بیماری که نیاز مبرم به آن رادیوداروها دارند را به‌خطر می‌اندازد، بلکه تهدیدی جدی علیه دانشمندان هسته‌ای است. ایالات متحده باید در قبال هرگونه فعل یا ترک فعل ناشی از این تهدید غیرقانونی، پاسخگو باشد.

این اقدامات غیرقانونی از لحاظ فنی و عملی مانع از اجرای کامل برجام توسط طرف‌های باقی‌مانده در برجام و نیز دیگر طرف‌های جامعه بین‌المللی می‌شود. از این لحاظ این اقدامات بر همکاری‌های هسته‌ای صلح‌آمیز بین‌المللی و فعالیت‌های مشخص در ضمیمه اول و سوم برجام تاثیر منفی خواهد داشت. اگر به این تحولات به‌طور مناسب رسیدگی نشود، بر ادامه همکاری‌ها و فعالیت‌های موجود به‌ویژه بازطراحی و بازسازی یک رآکتور آب سنگین و درن‌سازی شده در اراک، همانگونه که در نامه مورخ ۷ ژوئیه ۲۰۱۹ ذکر کردم، اثر منفی می‌گذارد. ایران قانوناً تدابیر جبرانی مناسب اتخاذ خواهد کرد و تمام مسئولیت باید متوجه ایالات متحده و آن‌هایی که تسلیم دستورات غیرقانونی او هستند، باشد.

با اشاره به بیانیه‌های ارائه شده در جلسه شورای امنیت مورخ ۲۸ مه ۲۰۲۰،^۲ و قدردانی از رد این تدابیر غیرقانونی توسط طرف‌های باقی‌مانده در برجام^۳، از کمیسیون مشترک

^۱ . همچنین در تاریخ ۲۷ مه ۲۰۲۰ وزیر امور خارجه ایالات متحده، و قیاحانه اظهار داشت: «من همچنین دو نفر از سران برنامه غنی‌سازی هسته‌ای ایران را تحریم می‌کنم، دانشمندان ایرانی باید بین شغل صلح‌آمیز خارج از حوزه اشاعه یا ریسک تحریم شدن یکی را انتخاب کنند.»

^۲ . <https://www.un.org/press/en/2020/sc14197.doc.htm>

^۳ . مشخصاً نامه‌های وزرای امور خارجه فدراسیون روسیه و جمهوری خلق چین خطاب به دبیرکل ملل متحد در تاریخ‌های ۲۷ مه و ۷ ژوئن ۲۰۲۰.

برجام می‌خواهم تا سریعاً به این موضوع رسیدگی نموده و تدابیر مناسب جهت حل این موضع را از طریق اراده‌ی تضمین‌های عینی و متقن جهت استمرار عادی همکاری‌ها و فعالیت‌های هسته‌ای صلح‌آمیز تصریح شده در ضمیمه اول و سوم برجام اتخاذ کند.

همانطور که در نامه ۸ مه ۲۰۲۰ خطاب به دبیرکل ملل متحد ذکر کردم^۱، زمان آن فرارسیده است که جامعه بین‌المللی در کنار هم در مقابل اقدامات غیرقانونی و یکجانبه ایالات متحده که آشکارا ناقض وظایف آن کشور ذیل حقوق بین‌الملل و منشور ملل متحد است، بایستند و به بی‌کیفری مطلق این کشور پایان دهند.

موجب امتنان خواهد بود، در ظرفیت هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام، این نامه را میان طرف‌های باقی‌مانده برجام توزیع نمایید.

عالیجناب، لطفاً احترامات فائقه اینجانب را پذیرا باشید.

محمدجواد ظریف

^۱. A/74/850 – S/2020/380

پیوست ۶-۶: ترجمه نامه مورخ ۱۲ تیر ۱۳۹۹ خطاب به هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام تحت ماده ۳۶ پیرامون موارد نقض اساسی برجام توسط سه کشور اروپایی

بسم الله الرحمن الرحيم

۲ جولای ۲۰۲۰

۱۲ تیر ۱۳۹۹

عالیجناب، آقای جوزپ بورل فونتلس
نماینده عالی اتحادیه اروپا در سیاست خارجی و امور امنیتی
و هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام
عالیجناب؛

مطابق بند ۳۶ برجام و پیرو نامه‌های متعدد قبلی اینجانب از سپتامبر ۲۰۱۶، به‌ویژه نامه‌های اینجانب در تاریخ ۲۹ ژانویه ۲۰۲۰ و ۱۰ مارس ۲۰۲۰، و ضمن یادآوری و محفوظ داشتن مواردی که قبلاً برای ایران حل و فصل نشده^۱، مایلیم برخی دیگر از موضوعات مربوط به «عدم پایبندی اساسی» را به کمیسیون مشترک ارجاع دهم. این موضوعات، همانطور که در این نامه کاملاً تشریح شده، مربوط به اجرای برجام توسط سه دولت اروپایی (فرانسه، آلمان و انگلیس) به‌صورت جداگانه و جمعی است. همانطور که کاملاً بدان خواهم پرداخت، سه دولت اروپایی طی دو سال گذشته، از طریق عمل و بی‌عملی، به تعهدات خود ذیل برجام پایبند نبوده‌اند. بنابراین، اینجانب درخواست می‌کنم کمیسیون مشترک برجام به موضوع رسیدگی و در چهارچوب مقرر در بند ۳۶ برجام، اقدامات مناسب را برای حل موارد ارجاعی به نحوی که رضایت ایران جلب شود، انجام دهد. ایران حقوق خود را در این بند و سایر مفاد مربوطه محفوظ می‌دارد.

۱. همانگونه که از طریق نامه‌های ۱۰ مه ۲۰۱۸ و ۶ نوامبر ۲۰۱۸ اینجانب ارجاع شده است.

۱- تهیه پیش نویس قطعنامه شورای حکام آژانس بین المللی انرژی اتمی توسط سه دولت اروپایی

اقدام مخرب اخیر سه دولت اروپایی برای تهیه پیش نویس قطعنامه شورای حکام آژانس بین المللی انرژی اتمی در ۱۷ ژوئن ۲۰۲۰،^۱ نقض ماهوی، روح و هدف برجام، به ویژه بند ۱۴ برجام است، که تصریح می نماید: «(۱+۵ به عنوان طرف های شورای حکام، قطعنامه ای را برای اتخاذ اقدامات لازم، با هدف بسته شدن این موضوع، بدون خدشه دار ساختن صلاحیت شورای حکام، به شورای حکام ارائه خواهند کرد.»^۲ این اقدام غیرمسئولانه به طور کامل تمامی همکاری های جاری که عمدتاً در برجام پایه گذاری شده نادیده گرفته، و فعالانه در بازشدن موضوعاتی که به صورت قطعی و نهایی به واسطه برجام و فرآیندهای مربوطه در آژانس بسته شده، کمک می کند. می بایست تاکید نمود که قصد اعلامی آنهایی که این اسناد جعلی را ارائه داده اند، تخریب برجام بود. سه دولت اروپایی با تهیه پیش نویس قطعنامه شورای حکام و تحمیل فشارهای سیاسی فشرده به اعضای شورای حکام، بار دیگر بی اعتنائی آشکار خود به متن، قصد و روح برجام را اثبات کردند. این اقدام، همراه با اقدامات و سیاست های غیرقانونی ایالات متحده، بنیاد برجام را به خطر افکنده و به قصد تخریب توافق می باشد. در ۱۹ ژوئن ۲۰۲۰، برایان هوک، نماینده ویژه ایالات متحده در امور ایران، اظهار داشت: «خرسندیم که شورای حکام آژانس بین المللی انرژی اتمی امروز قطعنامه ای را تصویب کرد ... اینجانب می خواهم به طور ویژه از شرکای اروپایی خود از جمله انگلستان، فرانسه و آلمان به خاطر نقش رهبری که در تصویب این قطعنامه ایفا کردند، تشکر کنم.»^۳

^۱. IAEA, "NPT Safeguard Agreement with the Islamic Republic of Iran: Draft Resolution submitted by France, Germany, and the United Kingdom", 17 June 2020, GOV/2020/33

^۲. بند ۱۴ برجام اظهار می دارد: «ایران "نقشه راه برای رفع ابهام از مسائل مورد اختلاف حال و گذشته" مورد توافق با آژانس شامل ترتیباتی برای پرداختن به مسائل مورد نگرانی حال و گذشته ی مربوط به برنامه هسته ای ایران مندرج در ضمیمه گزارش مورخ ۸ نوامبر ۲۰۱۱ آژانس (GOV/2011/65) را کاملاً اجرا خواهد نمود. اجرای کامل فعالیت هایی که ایران بر اساس این نقشه راه برعهده می گیرد تا ۱۵ اکتبر ۲۰۱۵ تکمیل خواهد شد و متعاقباً مدیرکل تا ۱۵ دسامبر ۲۰۱۵ ارزیابی نهایی خود پیرامون حل و فصل تمامی مسائل اختلافی باقیمانده مانده ی گذشته و حال را به شورای حکام ارائه خواهد نمود، و کشورهای عضو گروه ۵+۱ به عنوان طرف های شورای حکام، قطعنامه ای را برای اتخاذ اقدامات لازم، با هدف بسته شدن این موضوع، بدون خدشه دار ساختن صلاحیت شورای حکام، به شورای حکام ارائه خواهند کرد.»

^۳. برایان هوک، نماینده ویژه ایران، کنفرانس خبری، ۱۹ ژوئن ۲۰۲۰، قابل دسترس در:

مطابق بند ۱۴ برجام، طرف‌های برجام مکلفند تصویب هر قطعنامه در شورای حکام را «با هدف بسته شدن موضوع ابعاد احتمالی نظامی» مشروط نمایند. مشارکت و نقش سه دولت اروپایی در این رابطه لازم است با توجه به بند ۱۴ تنظیم شود. سه دولت اروپایی در پشت "نقاب سازمانی" آژانس و آیین‌های شورای حکام پنهان شده‌اند. سه دولت اروپایی با سایر کشورهای عضو در وین و پایتخت کشورهای عضو شورای حکام برای تصویب این قطعنامه به شدت رایزنی کرده و برای تصویب قطعنامه در وین و پایتخت‌ها فشار وارد نمودند، علیرغم این‌که آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای به روشنی اعلام کرده بود که هیچ نگرانی عدم‌اشاعه‌ای وجود ندارد و اختلاف بین ایران و آژانس در آستانه حل شدن بود. سه دولت اروپایی باید مسئول شناخته شوند زیرا آنها نقش قلمداری در تصویب قطعنامه داشتند. بر این اساس، مسئولیت آنها برای رفتار فردی‌شان احراز می‌شود، نه برای تصمیم شورای حکام. از این رو، عمل سه دولت اروپایی چیزی بیش از ارائه صرف پیش‌نویس قطعنامه بوده و خود این عمل عدم پایبندی اساسی به بند ۱۴ برجام در بردارد. عمل آنها یک نقض ماهوی است و بنابراین مصداق عدم پایبندی در ذیل بند ۳۶ برجام است.

براساس آنچه که در فوق ذکر گردید، طرف‌های برجام قانوناً موظفند عناصر مندرج در بند ۱۴ برجام را در نظر بگیرند تا بتوانند رفتار خود را در مورد برنامه هسته‌ای ایران در سازمان‌های بین‌المللی، از جمله، آژانس تنظیم کنند. به عبارت دیگر، بند ۱۴ برجام مستلزم تعهدات سلبی و ایجابی است و به وضوح رفتار طرف‌های برجام را در تهیه و پیشنهاد پیش‌نویس قطعنامه‌های مربوط به مسائل مختومه را مشروط می‌نماید. ژست‌های سیاسی و توجیه نمی‌تواند مانع از احراز مسئولیت این کشورها باشد.

سه دولت اروپایی ادعا کرده‌اند که آنها پیش‌نویس را به منظور تضمین اعتبار آژانس ارائه داده‌اند، در حالی که مشارکت فعال برای بازگشایی موضوعات مختومه، خلاف این بیانیه را می‌رساند. آژانس «ارزیابی نهایی در مورد مسائل باقیمانده حال و گذشته برنامه هسته‌ای ایران» را در دسامبر سال ۲۰۱۵ منتشر کرد.^۱ در آن زمان مدیرکل پیشین آژانس اظهار داشت: «آژانس هیچ نشانه معتبری از انحراف مواد هسته‌ای در ارتباط با ابعاد احتمالی

¹. IAEA, Board of Governors, Report by the Director General, "Final Assessment on Past and Present Outstanding Issues regarding Iran's Nuclear Programme", 2 December 2015, GOV/2015/68. Available at: <https://www.iaea.org/sites/default/files/gov-2015-68.pdf>

نظامی برنامه هسته‌ای ایران نیافت.» متعاقب این گزارش، آژانس قطعنامه‌ای را تصویب نمود^۱ که در آن اظهار داشت: «تمامی فعالیت‌های نقشه راه برای شفاف‌سازی موضوعات باقیمانده گذشته و حال در مورد برنامه هسته‌ای ایران مطابق با برنامه توافق‌شده اجرا گردید» و همچنین «ماهیت طولانی مدت مفاد برجام» به رسمیت شناخته شد. سه دولت اروپایی کاملاً به نتیجه‌گیری این گزارش و قطعنامه مصوب در سال ۲۰۱۵ تغافل نموده، و فعالانه اقدام به باز کردن پرونده مخومه به اصطلاح «ابعاد احتمالی نظامی» کرده که به طور کامل در خدمت سیاست اعلامی بنیامین نتانیاهو— پرنفرت‌ترین دشمن برجام — بوده که وی به دروغ، جعلیات متوسل شده — و حتی در صورتی که عین ادعای خودش را بپذیریم اقدام به دخالت غیرقانونی مسلحانه، قتل و سرقت نمود — تا راه خروج غیرقانونی ترامپ از برجام در ۸ مه ۲۰۱۸ را هموار سازد.^۲ چنین تلاش‌های مایوس‌کننده نه تنها نمایانگر همدستی سه کشور در تلاش‌های آشکارا برای از بین بردن برجام است، بلکه مشارکت در تحرکات مخرب برای تضعیف اعتبار آژانس بوده و همکاری‌های عادی و جاری پادمانی را به خطر می‌اندازد.

با تفاهم برجام و با رویکردی سازنده، ایران داوطلبانه پروتکل الحاقی را بطور موقت اجرا می‌کند و دسترسی بی‌سابقه‌ای به آژانس داده تا به عنوان یک اقدام اعتمادساز زمینه و دسترسی کافی برای اطمینان از ماهیت منحصرأصلح‌آمیز مواد و فعالیت‌های هسته‌ای خود فراهم کند.^۳ اگر طرف‌های برجام — که مکلف به عدم بازگشایی مجدد مسائل حل‌شده قبلی آژانس هستند — سعی کنند ایران را وادار به انجام درخواست بی‌اساس خود نمایند، ایران به این نتیجه خواهد رسید که اقدامات شفافیت‌ساز گسترده و داوطلبانه‌اش در مسیری اشتباه پیش رفته و دیگر در خدمت منافع عالی امنیت ملی ما نیست. در این راستا، چنانچه طرف‌های برجام اقدامات اصلاحی انجام ندهند، مطابق با حقوق ما در بند ۳۶ و پیمان عدم

^۱. IAEA, Resolution adopted by the Board of Governors, “Joint Comprehensive Plan of Action implementation and verification and monitoring in the Islamic Republic of Iran in light of United Nations Security Council Resolution 2231 (2015)”, 15 December 2015, GOV/2015/72. Available at: <https://www.iaea.org/sites/default/files/gov-2015-72-derestricted.pdf>

^۲. منبع: کاخ سفید؛ متن اظهارات ترامپ در ۸ مه ۲۰۱۸ در خصوص خروج از برجام: «امروز ما ادله قطعی داریم که این وعده ایرانی دروغ بوده است. هفته گذشته، اسرائیل اسناد اطلاعاتی — مدتها توسط ایران پنهان شده — را منتشر کرد که به طور قطع نشانگر رژیم ایران و در تاریخ آن به دنبال تسلیحات هسته‌ای بوده است.» متن سخنرانی قابل دسترس در:

<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-joint-comprehensive-plan-action/>

^۳. IAEA, “Verification and Monitoring in Iran”, Available at: <https://www.iaea.org/newscenter/focus/iran>

گسترش تسلیحات هسته‌ای، چهارچوب همکاری ایران با آژانس می‌تواند تحت بازبینی و بازنگری قرار گیرد.

یکی از اصول تثبیت شده حاکم بر تأسیس و اجرای تعهدات حقوقی، حسن نیت است. حسن نیت بخشی جدایی‌ناپذیر از همکاری‌های بین‌المللی است، خصوصاً هنگامی که این همکاری زمینه‌ساز اجرای برجام باشد. اقدامات و مواضع سه دولت اروپایی ثابت کرده است که آنها هرگز با حسن نیت عمل نکرده‌اند و در کنار ایالات متحده، همواره در جهت تضعیف برجام گام‌هایی برداشته‌اند. تهیه پیش‌نویس قطعنامه در کنار بیانیه سه دولت اروپایی در ۱۹ ژوئن سال ۲۰۲۰ نشان‌دهنده سوءنیت سه دولت اروپایی در اجرای تعهدات خود ذیل قطعنامه ۲۲۳۱ برجام و قطعنامه شورای امنیت ملل متحد و به منزله نقض ماهوی بند ۱۴ برجام است. با این کار، آنها همچنین اتحاد بین طرف‌های برجام را مختل کردند. روسیه و چین علیه پیش‌نویس رأی دادند و همانطور که ما مطلع شدیم، حتی اتحادیه اروپا نیز نسبت به رویکرد سه دولت اروپایی در این زمینه تحفظ داشته است.

۲- پیشنهاد برای بررسی خاتمه محدودیت‌های تسلیحاتی

سه دولت اروپایی — در همکاری عملی با ایالات متحده — به صورت علنی در تلاش‌هایی برای نابودسازی مفاد بسیار صریح قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد — که برجام را به تأیید رسانده و زمان‌بندی مشخص را که به عنوان بخشی جدایی‌ناپذیر از روند برجام پس از مذاکرات سخت بدست آمده بود تأیید کرده بود — مشارکت نموده‌اند. در ۱۹ ژوئن ۲۰۲۰، سه دولت اروپایی اظهار داشتند: «ما معتقدیم که رفع تحریم‌های تسلیحات متعارف ملل متحد که توسط قطعنامه ۲۲۳۱ در اکتبر آینده تجویز شده، پیامدهای اساسی برای امنیت و ثبات منطقه خواهد داشت. یادآوری می‌کنیم که تحریم‌های اتحادیه اروپا در صادرات تسلیحات متعارف و فناوری‌های موشکی تا سال ۲۰۲۳ ادامه خواهد یافت. ما می‌خواهیم این موضوع را با هماهنگی نزدیک با روسیه و چین به عنوان طرف‌های باقیمانده در برجام، سایر طرف‌های شورای امنیت و همچنین سایر ذینفعان اصلی بررسی کنیم.»^۱

^۱. بیانیه سه دولت اروپایی در ۱۹ ژوئن ۲۰۲۰، قابل دسترس در:

در جلسه شورای امنیت در مورخ ۳۰ ژوئن ۲۰۲۰ در چهارچوب ۲۲۳۱، سه دولت اروپایی بار دیگر موضع غیرقانونی خود در قبال مفاد قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت ابراز نمودند: «فرانسه، به همراه آلمان و انگلیس، نگرانی‌های مربوط به پیامدهای انقضاء آینده تحریم سلاح‌های متعارف مطروحه در قطعنامه ۲۲۳۱ را درک و اعلام می‌دارد. ما آمادگی خود را درخصوص یافتن راه‌حل‌های سازنده برای رسیدگی به نگرانی‌های مشترک‌مان ابراز کرده‌ایم.»^۱ نخست آنکه، تکبر در عدم بردن ایران به عنوان یکی از طرف‌های باقیمانده در برجام—محدود کردن گروه به خودشان، روسیه و چین—کاملاً مشمئزکننده بوده و بازتاب‌دهنده نگرشی است که به فاجعه کنونی منجر شده است.

دوم، این واقعیت که اتحادیه اروپا تا سال ۲۰۲۳ محدودیت‌های تسلیحاتی مستقل خود را رفع نخواهد کرد، کاملاً یک موضوع نامربوط است. کلیه طرف‌های ملل متحد باید طبق ماده ۲۵ منشور ملل متحد به تعهدات خود عمل کنند. قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد از همه کشورها مصرانه خواسته نسبت به خاتمه مفاد قطعنامه‌های قبلی و سایر اقدامات پیش‌بینی شده در قطعنامه ۲۲۳۱، توجه لازم را داشته باشند.

سه دولت اروپایی ضمیمه «ب» را به شورای امنیت ارائه نمودند (S/2015/545)^۲ و تعداد زیادی نامه را به دبیرخانه و شورای امنیت ملل متحد در رابطه با اجرای ضمیمه «ب» قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد ارسال کرده‌اند. آنها مکرراً خود را به مفاد بیانیه در ضمیمه «ب»، از جمله چهارچوب زمان خاتمه محدودیت‌ها، متعهد کرده‌اند.^۳ نامه‌های سه دولت اروپایی در رابطه با ضمیمه «ب»، برای خودشان تعهد ایجاد می‌کند. سه دولت اروپایی با بند ۵ از ضمیمه «ب» تصمیم گرفتند موضع مشخصی در خصوص رفع محدودیت‌های تسلیحاتی اتخاذ کنند تا خود را به بند ۲ قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت ملزم نمایند.^۴

۱. بیانیه نیکولاس دی ریوییه نماینده دائم فرانسه در ملل متحد، ۳۰ ژوئن ۲۰۲۰، قابل دسترس در:

<https://onu.delegfrance.org/Our-priority-remains-to-ensure-that-Iran-does-not-acquire-nuclear-weapons>

۲. به عنوان بخشی از نتیجه مذاکرات.

۳. این بند تا تاریخ ۵ سال پس از «روز قبول توافق» برجام یا تاریخی که آژانس گزارشی در تایید «نتیجه‌گیری گسترده‌تر» ارائه دهد، هر کدام زودتر حادث شود، اعمال خواهد شد.

۴. شایان ذکر است که جمهوری اسلامی ایران قویاً معتقد است که این بیانیه فقط نظرات ۵+۱ را منعکس می‌کند، اما بند ۵ از ضمیمه «ب» در بند ۲ قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد تأیید شده است.

با توجه به آنچه که در نامه اینجانب به دبیرکل ملل متحد به مناسبت دومین سالگرد خروج غیرقانونی ایالات متحده از برجام در تاریخ ۸ مه ۲۰۲۰ (A/74/850-S/2020/380) تصریح شده، یادآوری می‌نمایم دولت‌های عضو ملل متحد ذیل ماده ۲۵ منشور مکلف هستند به تصمیمات شورای امنیت پایبند باشند. در غیر اینصورت، این رکن اصلی از اجرای اختیارات و عملکردهایش ذیل منشور محروم خواهد شد. به همین خاطر، شورای امنیت در چهاردهمین بند مقدماتی قطعنامه ۲۲۳۱ (۲۰۱۵) به ماده ۲۵ منشور استناد کرده و تأکید نموده «اعضاء ملل متحد موافقت می‌نمایند که تصمیمات شورای امنیت را بر طبق این منشور قبول و اجرا نمایند.»

شایان ذکر است که قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت باید در سیاق مفاد تصریح‌شده در برجام (که به عنوان ضمیمه اول قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت است) نیز قرائت شود. در واقع، به یک معنا، قطعنامه اساسا پیوندی ناگسستنی با برجام دارد. در قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت (۲۰۱۵)، شورا «برجام را تایید کرده، و مصرانه خواستار اجرای کامل آن بر اساس چهارچوب زمانی مندرج در برجام می‌باشد.» این مفاد در برجام برای ارائه یک برنامه عمل «جامع» و یک راه‌حل نهایی برای بحرانی ساختگی در مورد برنامه صلح‌آمیز انرژی هسته‌ای ایران است.

در تاریخ ۲۷ مه ۲۰۲۰ برایان هوک اذعان کرد «ما به صورت روش‌مند کار می‌کنیم تا در شورا حمایت لازم برای تمدید تحریم تسلیحاتی را کسب نماییم. ما پیش‌نویس قطعنامه‌ای را تهیه کرده‌ایم؛ مطمئناً امیدواریم که آن به تصویب برسد ... اینجانب درباره گفتگوهای محرمانه دوجانبه با متحدان اروپایی مان، به غیر از اعلام تداوم آن، حرفی برای گفتن ندارم.»^۱

بیانیه سه دولت اروپایی مورخ ۱۹ ژوئن ۲۰۲۰ و تلاش‌های اعلام‌شده برخی از سه دولت اروپایی برای ارائه به اصطلاح «راه‌حل‌های میانه» که بدین طریق «چهارچوب زمانی تعیین‌شده در برجام» را تضعیف می‌کند مضمن عدم پایبندی اساسی و فاحش سه دولت اروپایی است، که اگر بلافاصله ترک و اصلاح نشود، فوراً و تماماً توافق را نابود خواهد کرد. ایالات متحده، همراه با سه دولت اروپایی، باید مسئولیت کامل پیامدهای اقدامات‌شان را بپذیرند، از جمله مواردی را که در نامه ۸ مه ۲۰۱۹ رئیس‌جمهوری اسلامی ایران خطاب به هم‌تایان خود ذکر شده است.

۱. برایان هوک، نماینده ویژه ایران، کنفرانس خبری، ۲۷ مه ۲۰۲۰، قابل دسترس در:

۳- اظهارات متناقض مقامات سه دولت اروپایی

مقامات سه دولت اروپایی مستمرا قطعیت و نهایی بودن برجام را به عنوان راه‌حل نهایی که در ۱۴ ژوئیه ۲۰۱۵ به دست آمد، به چالش کشیده‌اند. این اظهارات مغایر با بند ۲۸ برجام است که بیان می‌دارد: «مقامات ارشد دولت‌های ۱+۵ تمام تلاش خود را برای حمایت از اجرای موفقیت‌آمیز این برجام از جمله در بیانیه‌های عمومی خود به کار خواهند بست.»

همانطور که در نامه خود در تاریخ ۲۹ ژانویه سال ۲۰۲۰ به کمیسیون مشترک هشدار دادم، چنین اظهاراتی مغایر با بند ۲۸ قانون برجام و نشانه‌ای از بازگشت اروپا از نگرش خویش به توافق تاریخی، و حاکی از تسلیم آشکار هر سه دولت اروپایی به هوا و هوس‌های ایالات متحده است. در مجموع، اظهارات و اقدامات اخیر سه دولت اروپایی به سیاست غیرقانونی و یکجانبه ایالات متحده علیه ایران کمک می‌کند.

نخست وزیر پیشین انگلیس، تونی بلر، در مورد ریاکاری مقامات سه دولت اروپایی، اظهار داشت: «من فکر می‌کنم بین آنچه اروپایی‌ها در موضع رسمی خود می‌گویند با آنچه رهبران اروپایی که اینجانب به صورت خصوصی با آنها صحبت کردم، تفاوتی وجود دارد. موضع رسمی آنها این است که، ما بخشی از برجام بودیم ... ما می‌خواهیم به آن عمل کنیم.»^۱ اما این روزها مقامات سه دولت اروپایی حتی تعارف را هم کنار گذاشته و آشکارا به اشتراک در منافع خود با ایالات متحده در تخریب برجام معترف شده‌اند. در ۳۰ ژانویه ۲۰۲۰، دومینیک راب، وزیر خارجه انگلیس، به هماهنگی بین اروپا و ایالات متحده اشاره کرد و اظهار داشت: «من فکر نمی‌کنم بین اروپایی‌ها و آمریکایی‌ها تفاوت زیادی وجود داشته باشد که بخواهند ببینند ایران این مسئولیت‌ها را بپذیرد و پشیمان شده و معامله جامع‌تر را قبول کند.»^۲ در ۱۴ ژانویه ۲۰۲۰ نخست‌وزیر انگلیس در مصاحبه تلویزیونی پا را فراتر نهاده و علنا کشور خود را با طرفی هم‌راستا قرار دارد که قصد نابودی برجام را دارد: «بگذارید آن را با توافق ترامپ جایگزین کنیم، رئیس جمهور ترامپ یک فروشنده عالی است. بگذارید با هم کار کنیم تا برجام را جایگزین کنیم و به جای آن به "توافق ترامپ" رسیم.»^۳

۱. شورای روابط خارجی، "راه پیش رو با ایران: گفتگو با تونی بلر"، ۴ فوریه، قابل دسترس در:

Available at: <https://www.cfr.org/event/road-ahead-iran-conversation-tony-blair-0>

۲. Policy Exchange "The Future of the Special Relationship", 30 January, 2020, Available at: <https://policyexchange.org.uk/pxevents/the-future-of-the-special-relationship/>

۳. مصاحبه بوریس جانسون، نخست‌وزیر انگلیس، با "اخبار بی بی سی"، ۱۴ ژانویه ۲۰۲۰. قابل دسترس در:

<https://www.bbc.com/news/uk-politics-51104386>

وزرای امور خارجه سه دولت اروپایی با بی‌اعتنایی کامل به متن برجام، هرگونه اطمینان از آینده برجام را زیر سوال برده‌اند و اخیراً بیان داشتند: «ما متقاعد شدیم که می‌بایست در دراز مدت به نگرانی‌های مشترکمان در خصوص برنامه هسته‌ای ایران، برنامه موشک‌های بالستیک و فعالیت‌های ثبات‌زدای منطقه‌ای اش پردازیم».^۱ ای دقیقاً همان مسیری است که ایالات متحده پیش از خروج غیرقانونی‌اش از برجام در پیش گرفته بود. این اقدامات تنها می‌تواند به این صورت تفسیر گردد که هدفش نابودی پایه‌های توافقی است که پس از مذاکرات طاقت‌فرسا بدست آمد و تمام منافع ایران از برجام را بطور کامل از بین می‌برد.

باعث تأسف است که سه دولت اروپایی حتی به مواضع اعلامی خود در زمان تصویب ۲۲۳۱ نیز پایبند نیستند. نماینده آلمان در نشست شورای امنیت در زمان تصویب قطعنامه ۲۲۳۱ بیان داشت: «برنامه جامع اقدام مشترک یک گام مهم و شاید تاریخی در جهت خاتمه مناقشه بیش از یک دهه‌ای پیرامون برنامه هسته‌ای ایران می‌باشد».^۲ نماینده فرانسه نیز بیان داشت: «این توافق مسیری را برای ایجاد اعتماد در ماهیت منحصرأ‌صلح‌آمیز برنامه هسته‌ای ایران ایجاد نمود».^۳ علاوه بر این، نماینده بریتانیا اظهار داشت: «تصمیم امروز یک نقطه عطف در تاریخ این شورا است، نقطه اوج مذاکراتی که بیش از یک دهه به طول انجامید».^۴

درکنار اینها، نماینده عالی سابق اتحادیه اروپایی در امور سیاسی و امنیتی مشترک، خانم فدريکا موگرینی در پیام خود به شورا این‌طور بیان داشت که: «اجرای این توافق حاصل تلاش‌های دیپلماتیک طولانی مدت جهت رسیدن به یک توافق جامع و پایدار و یک راهحل مسالمت‌آمیز برای موضوع هسته‌ای ایران بود و از طرفی تضمین‌های لازم برای ماهیت منحصرأ‌صلح‌آمیز برنامه هسته‌ای ایران را فراهم خواهد کرد و طرف دیگر این توافق، رفع تحریم‌هاست».^۵

۱. بیانیه سه دولت اروپایی در مورد ایران در تاریخ ۱۹ جولای ۲۰۲۰. قابل دسترسی در:

<https://www.auswaertiges-amt.de/en/newsroom/news/-/2354554>

۲. اظهارات نماینده آلمان در جلسه شورای امنیت در زمان تصویب قطعنامه ۲۲۳۱، ۲۰ جولای ۲۰۱۵. قابل دسترسی در:

<https://undocs.org/S/PV.7488>

۳. اظهارات نماینده فرانسه در جلسه شورای امنیت در زمان تصویب قطعنامه ۲۲۳۱، ۲۰ جولای ۲۰۱۵. قابل دسترسی در:

<https://undocs.org/S/PV.7488>

۴. اظهارات نماینده بریتانیا در جلسه شورای امنیت در زمان تصویب قطعنامه ۲۲۳۱، ۲۰ جولای ۲۰۱۵. قابل دسترسی در:

<https://undocs.org/S/PV.7488>

۵. پیام خانم فدريکا موگرینی به شورای امنیت در زمان تصویب قطعنامه ۲۲۳۱، ۲۰ جولای ۲۰۱۵. قابل دسترسی در:

<https://undocs.org/S/PV.7488>

آژانس بین‌المللی انرژی اتمی نیز در قطعنامه ۱۵ دسامبر ۲۰۱۵ خود بر ماهیت طولانی مدت مفاد برجام اذعان داشته است.^۱

اظهارات اخیر ما را به این نتیجه می‌رساند که سه دولت اروپایی اعتقادی به قطعیت و جامعیت برجام ندارند. حتی پیش از خروج غیرقانونی ایالات متحده از برجام، آنها قصد خود در تضعیف برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ را آشکارا بیان کردند. رئیس‌جمهور فرانسه بیان داشت «برجام می‌بایست تکمیل شود».^۲ علاوه بر این، سران سه دولت اروپایی اظهار داشتند: «ما موافق هستیم مولفه‌های مهمی وجود دارند که توافق به آنها نپرداخته است و می‌بایست به آنها پرداخته شود. ما متعهد هستیم که به کار نزدیک به آمریکا ادامه دهیم تا بتوانیم به طیفی از چالش‌هایی که ایران ایجاد می‌کند بپردازیم، از جمله موضوعاتی که توافق جدید می‌تواند به آنها بپردازد».^۳ درست در همان روزی که ایالات متحده بطور غیرقانونی از برجام خارج شد، سران سه دولت اروپایی بیان داشتند «ما موافق هستیم که موضوعات مهم نگران‌کننده‌ای نیازمند این هستند که به آنها پرداخته شود. یک چهارچوب طولانی مدت برای برنامه هسته‌ای ایران پس از اینکه برخی از مفاد برجام در سال ۲۰۲۵ منقضی می‌شوند، می‌بایست تعریف شود».^۴

در حال حاضر، ایالات متحده بیش از سایرین خوشنود است؛ دولتی که بطور غیرقانونی برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ را نقض کرده و با کمال اطمینان نظاره‌گر اعمال و مواضع سه دولت اروپایی است و بارها رویکرد سه دولت را در این زمینه تأیید کرده است، هم‌زمان همیشه خواهان چیز بیشتری است، همانطور که همه قلدرها اینگونه‌اند. نماینده ویژه آمریکا در امور ایران، برایان هوک، خوشنودی خود را در ۱۷ ژانویه ۲۰۲۰ بیان داشت: «ما از اینکه شاهد بودیم بریتانیا، فرانسه و آلمان سازوکار حل اختلاف توافق هسته‌ای ایران را فعال

^۱ قطعنامه شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، ۱۵ دسامبر ۲۰۱۵. سند شماره GOV/2015/72. قابل دسترسی در: <https://www.iaea.org/sites/default/files/gov-2015-72-derestricted.pdf>

^۲ اظهارات رئیس‌جمهور فرانسه در ۴ ژانویه ۲۰۱۸. قابل دسترسی در:

<https://www.diplomatie.gouv.fr/en/the-ministry-and-its-network/news/2017/article/president-emmanuel-macron-new-year-greetings-to-the-diplomatic-corps-04-01-18>

^۳ گفتگوی تلفنی سران سه دولت اروپایی در ۲۹ آوریل ۲۰۱۸. قابل دسترسی در:

<https://www.gov.uk/government/news/pm-calls-with-president-macron-and-chancellor-merkel-29-april-2018>

^۴ بیانیه مشترک سران سه دولت اروپایی در ۸ مه ۲۰۱۸. قابل دسترسی در:

<https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/security-disarmament-and-non-proliferation/news/news-about-disarmament-and-non-proliferation/article/jcpoa-joint-statement-by-france-the-united-kingdom-and-germany-08-05-18>

کرده‌اند خوشحال هستیم. نخست وزیر جانسون نیز خواهان جایگزینی توافق هسته‌ای ایران با یک توافق جدید شده است که ما از آن به شدت حمایت می‌کنیم»^۱.

هم‌راستا با سیاست‌های مخرب ایالات متحده علیه برجام، این اظهارات مغایر با برجام توسط سه دولت اروپایی در تناقض آشکار با بند ۲۸ برجام^۲ قرار دارد و تاثیرات منفی بر رفع موثر تحریم‌ها وفق برجام داشته و حتی سایر دول عضو اتحادیه اروپایی را از انجام تعهدات خود بازداشته و ثبات و تمامیت کل توافق را به مخاطره انداخته است.

سه دولت اروپایی می‌بایست به این فهم برسند که برجام نهایی شده و آنها، درکنار ایالات متحده، علیرغم عدم تفاهم در سایر موضوعات، تعهدات قطعی را پذیرفته‌اند. این موضوعات در جریان مذاکرات مورد غفلت واقع نشدند، بلکه تمامی طرف‌ها موافقت کردند که به آنها پرداخته نشود. اگر قرار بود درباره سایر موضوعات نیز توافق انجام شود، سه دولت اروپایی و ایالات متحده می‌بایست سیاست‌ها و رفتارهای خود در قبال ایران و منطقه را بطور کامل تغییر می‌دادند. در نتیجه ما بطور مشترک تصمیم گرفتیم که قلمرو مذاکرات را محدود کنیم، همانطور که انتفاع ایران از توافق نیز محدود شد. درحالی‌که نتوانستند حتی انتفاع محدود ایران از توافق محدود را تضمین نمایند، حال سه دولت اروپایی به تدریج با حيله‌گری در حال القاء این نکته به ایران هستند که جهت انتفاع از توافق کنونی، نیازمند یک توافق بزرگتر می‌باشد؛ این نشان‌دهنده اوج سوءنیت طرف اروپایی می‌باشد.

۴- تعهدات رفع تحریمی

الف) به‌روز رسانی فهرست‌های تحریمی اتحادیه اروپایی

ادله جدید بیان شده در آئین‌نامه اجرایی اتحادیه اروپایی به شماره ۸۴۷/۲۰۲۰ (مورخ ۱۸ ژوئن ۲۰۲۰)^۳ موجب نگرانی شدید است. ما باور داریم که دلایل اشاره شده در این

^۱ اظهارات برایان هوک در ۱۷ ژانویه ۲۰۱۸. قابل دسترسی در:

<https://www.state.gov/special-representative-for-iran-brian-hook>

^۲ بند ۲۸ برجام: «گروه ۵+۱ و ایران متعهد هستند که این برجام را با حسن نیت و در فضایی سازنده، بر مبنای احترام متقابل اجرا نمایند و از هرگونه اقدام مغایر با نص، روح و نیت این برجام که اجرای موفقیت آمیز آن را مختل سازد، خودداری کنند».

^۳ Council Implementing Regulation (EU) 2020/847 of 18 June 2020 implementing Regulation (EU) No 267/2012 concerning restrictive measures against Iran. Available at: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2020/847/oj

آئین‌نامه جدید است. همانطور که در آن سند اشاره شده است، تمامی این اصلاحات بر مبنای «پیشنهاد‌های نماینده عالی اتحادیه اروپای در سیاست خارجی و امور امنیتی» انجام شده است. درحالی که توضیحات ارائه شده توسط اتحادیه اروپایی را در نظر داریم، کماکان معتقدیم تحت لوای «تجدید ادله» این اقدام در عمل منجر به بسط و توسعه دامنه اجرای تحریم‌های اتحادیه علیه اشخاص و نهادهای ایرانی خواهد شد و می‌تواند آثار اقتصادی و مالی منفی حتی بر اشخاص غیر تحریمی داشته باشد. شیوه‌ای که اتحادیه در به‌روز رسانی فهرست‌های تحریمی خود در پیش گرفته است موجب نگرانی بوده و باید به سرعت به آن پرداخته شود. این موضوع را پیش از این بطور مفصل در نامه ۱۷ جولای ۲۰۱۹ خود به شما اشاره کرده‌ام که چگونگی این به‌روز رسانی‌ها بصورت منفی اجرای برجام را متأثر ساخته است.

دبیرکل سرویس اقدام خارجی اروپایی، در مکاتبه خود با معاون وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در تاریخ ۲۲ ژوئن ۲۰۲۰ اذعان داشت «تصمیم شورا جهت به‌روز رسانی برخی از ادله‌های تحریم به معنی توسعه تحریم‌های کنونی نیست. ادله تحریم فقط به‌روز رسانی شکلی اطلاعات موجود است و هیچ محدودیت جدیدی را علیه شخص یا نهادی وضع نمی‌کند». هرچند، بر مبنای موارد مطروحه، انتظار می‌رود اتحادیه در این راستا تضمین‌های قاطع ارائه نماید.

ب) قانون انسداد

علیرغم ناکارآمدی قانون انسداد، برخی از تحریم‌های یکجانبه ایالات متحده که آثار فراسرزمینی و منفی قابل توجهی بر روابط تجاری ایران دارند، از جمله تحریم صنعت اتومبیل، حتی در ضمیمه قانون انسداد مورد اشاره قرار نگرفتند. شرکت‌های اتومبیل‌سازی اروپایی پس از خروج آمریکا از برجام، بدون هیچ واگهی از مجازات ذیل به اصطلاح قانون انسداد، ایران را ترک کردند. این سازوکار ناکارآمدی خود را ثابت کرد و تجارت ایران با عوامل اروپایی امروز حتی نسبت به دوره پیش از برجام محدودتر شده است. برخلاف آنچه آنها ادعا می‌کنند، سه دولت اروپایی حتی از ابزارهای حاکمیتی‌شان برای اجرای کامل قانون انسداد خود جهت حمایت از کارگزاران اروپایی در برابر اعمال فراسرزمینی تحریم‌های آمریکا استفاده نکردند. آنها توصیه‌های عملگرایانه ایران جهت

تسهیل اجرای قانون انسداد جهت ترغیب و حمایت از شرکت‌های کوچک و متوسط اروپایی که مایل به همکاری با ایران بودند را نادیده گرفتند.^۱ سه دولت همواره از سازوکارهای ساختاری و بروکراتیک بعنوان بهانه‌ای جهت توجیه بی‌عملی خود در این زمینه استفاده کردند. در واقع، سه دولت اروپایی در عمل، اعمال فراسرزمینی تحریم‌های غیرقانونی ایالات متحده را در قلمرو خود تسهیل نمودند که این نقض تعهداتشان ذیل برجام می‌باشد.

از دیدگاه حقوقی، هرگونه همدستی در حقوق بین‌الملل منع شده است. سه دولت اروپایی بواسطه اقدامات و ترک‌فعل خود موجب تسهیل ارتکاب جرایم آمریکا در قلمرو خود شدند که در نقض آشکار برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ می‌باشد. ترک‌فعل از جانب سه دولت اروپایی به ارتکاب اعمال متخلفانه آمریکا کمک اساسی می‌نماید. قصور آنها در اتخاذ اقدامات پیشگیرانه جهت ممانعت از اعمال تحریم‌های فراسرزمینی تحریم‌های ایالات متحده را در قلمرو خود، به ضرر ایران و در مغایرت با تعهدات خودشان در برجام بود. بواسطه این قصور، سه دولت تعهدات بین‌المللی خود ذیل قطعنامه ۲۲۳۱ را نقض کرده و از همان آغازین روزهای اجرای برجام، چندین مرتبه عدم‌پایبندی اساسی به برجام را مرتکب شده‌اند که بر همان مبنای ایران مکررا به بند ۳۶ برجام استناد نمود.

ج) اینستکس

سه دولت اروپایی مکررا ادعا کرده‌اند که بطور کامل تعهدات برجامی خود را اجرایی کردند، از جمله تعهدات رفع تحریمی که در توافق مشخص شده است. آنها همچنین با غرور منجرکننده‌ای ادعا می‌نمایند که «علاوه بر این، ما پا را فراتر از تعهدات گذاشته و ورای تعهدات برجام، از تجارت مشروع با ایران از طریق اینستکس حمایت می‌کنیم، سازوکاری که بطور کامل عملیاتی شده و معاملات را تسهیل می‌نماید».^۲

^۱. پیشنهادات عملگرایانه ایران در جلسات مختلف کارگروه رفع تحریم‌های برجام، علی‌الخصوص در نشست‌های سپتامبر و دسامبر ۲۰۱۹ توسط سه دولت اروپایی نادیده گرفته شد.

^۲. بیانیه سه دولت اروپایی در مورد ایران در تاریخ ۱۹ جولای ۲۰۲۰. قابل دسترسی در:

اینستکس ثابت کرد که یک سازوکار بی‌فایده، ناکارآمد و بی‌ثبات است و بدلیل عدم وجود منابع مالی، افق روشنی برای آن متصور نیست. بیش از یکسال و نیم از زمان اعلام عملیاتی شدن آن می‌گذرد و تاکنون فقط یک معامله به ارزش چند صد هزار یورو از طریق آن انجام شده است. طنز ماجرا اینجاست که سه دولت بیان می‌کنند که این سازوکار «بطور کامل عملیاتی شده و معاملات را تسهیل می‌نماید»، درحالیکه خود آنها این سازوکار را غیرقابل اتکاء قلمداد می‌کنند. اینستکس به یک ناکارآمدی ملالت‌بار دچار شده است. ناکارآمدی این سازوکار به‌همراه حقایق متقن حاکی از آن است که این سازوکار خود را ملزم به رعایت تحریم‌های آمریکا کرده و فقط تجارت انسان‌دوستانه را انجام می‌دهد. اینستکس بر مبنای تعهدات بیانیه کمیسیون مشترک مورخ ۶ جولای ۲۰۱۸ ایجاد شد که بیان می‌داشت اروپایی‌ها می‌بایست با تحریم‌های غیرقانونی آمریکا مقابله نمایند. حال این سازوکار نتوانسته حتی اعتماد سهامداران خود را جلب کند. بریتانیا اخیراً حاضر نشد بدهی خود به ایران (بالغ بر چند میلیون پوند) را از طریق اینستکس بپردازد و بدلایل فنی، ترجیح داد از کانال سوئیس که بر مبنای نظام تحریم‌های آمریکا ایجاد شده، استفاده نماید. بانک‌های کارگزاری اروپایی حاضر نشدند برای اینستکس گشایش حساب نموده و اسناد مربوط به انجام معاملات را تهیه نموده و بعنوان عامل کارگزاری اینستکس عمل نمایند. حتی خود سه دولت نیز چنین نگاه فرومایه‌ای به اینستکس دارند. با چنین سابقه‌ای، آنها پیشنهاد مضحک تزریق ۱۵ میلیون دلار به اینستکس را مطرح کردند. هرچند ایران در راستای حسن‌نیت، به بسته پیشنهادی آنها موسوم به «بسته موقت» که در ۲ آوریل ۲۰۲۰ ارائه شد، پاسخ داد. سه دولت پاسخ ایران را رد کردند و با بهانه‌های بدون پشتوانه، سایر پیشنهادهای ایران جهت تأمین مالی این سازوکار رو نادیده گرفتند.

بسط اینستکس به کشورهای ثالث و عضویت دولت‌های اروپایی در این سازوکار فقط یک ژست توخالی است. ما اطلاع یافتیم که سهامداران جدید با مشارکت مالی اندکی به سازوکار پیوستند، چیزی حدود چند هزار یورو.

علیرغم مشارک نهادهای ایرانی جهت عملیاتی شدن این سازوکار، ما با توجیحات ضعیف طرف اروپایی مواجه شدیم که قابل قبول نیست. درحال حاضر، این سازوکار با دو هدف مورد اشاره سه دولت قرار می‌گیرد: اول، جهت بهره‌برداری‌های سیاسی در راستای سوءاستفاده در روند به‌اصطلاح سازوکار حل اختلاف برجام؛ و دوم، جهت اشاره به آن در

اسناد بین‌المللی برای اثبات اینکه آنها با حسن‌نیت تمام تلاش خود برای حفظ توافق را انجام داده‌اند. مثال بارز این رویکرد، اعمال فشار برای گنجاندن اینستکس و سازوکار حل اختلاف در گزارش نهم دبیرکل ملل متحد در مورد اجرای قطعنامه ۲۲۳۱ بود. علاوه بر این، نمایندگان دائم سه دولت اروپایی در ملل متحد، در نشست شورای امنیت در مورخ ۳۰ ژوئن ۲۰۲۰ وقیحانه بیان داشتند: «ما بعنوان سه دولت اروپایی تعهدات خود را اجرایی کردیم و حتی در مورد اینستکس از تعهداتمان فراتر رفته‌ایم».^۱

سه دولت اروپایی می‌بایست تصمیم بگیرند از شعار دادن بپرهیزد؛ یا آنها در جانب حاکمیت قانون هستند یا در برابر ارزش‌هایی که که دهه‌ها سه دولت اروپایی به صدای بلند آنها را فریاد می‌زدند. درحالی‌که تاثیرات بسیار شدید تحریم‌های غیرقانونی آمریکا بر ملت ایران افزایش می‌یابد، زنگ خطر برای اعتبار جامعه بین‌المللی به صدا در آمده است.

ما سه دولت اروپایی را به اجرای تعهدات خودشان وفق قطعنامه ۲۲۳۱، برجام و تصمیمات کمیسیون مشترک برجام، و همچنین اصل وفای به عهد که بر مبنای حسن‌نیت است، فرامی‌خوانیم. بعنوان نتیجه‌گیری مایلم بیان کنم، پیشنهاد برگزاری نشست وزرای امور خارجه که توسط سه دولت اروپایی در ۱۹ ژوئن ۲۰۲۰ مطرح شد، به هیچ عنوان نمی‌تواند در راستای تلاش بی‌مبنای آنها در زمینه سازوکار حل و فصل اختلاف آنها مورد استفاده قرار گیرد. ایران مدت‌ها پیش تمامی روند سازوکار حل و فصل اختلاف برجام را طی نموده—که هرگز توسط سه دولت اروپایی / اتحادیه اروپا به چالش کشیده نشد—اقدامات مربوطه توسط ایران در اجرای حقوقش وفق بندهای ۲۶ و ۳۶ بوده است. جای تعجب نیست که رویکرد برتری‌جویانه آنها که بطور شرورانه و توهین‌آمیزی در بیانیه آنها در ۱۹ ژوئن ۲۰۲۰ متجلی شده است، ایران را از طرف‌های باقیمانده برجام مستثنی کرده و استناد مکرر ایران به بند ۳۶ را شایسته توجه و حتی یک پاسخ کتبی توسط سه دولت/اتحادیه اروپایی ندانسته است. لذا مایلم تاکید نمایم رد کامل پیشنهاد سه کشور عضو بر اساس دلایل شکلی و محتوایی در نامه‌های پیشین اینجانب و همچنین نشست‌های کمیسیون مشترک به صراحت بیان شده است. نیل به هدف مشترک حفظ برجام، نیازمند پابندی به هنجارهای پایه‌ای و قواعد مبتنی بر حسن‌نیت است که متأسفانه سه دولت فاقد آن هستند.

۱. اظهارات نماینده دائم آلمان در ملل متحد در نشست شورای امنیت در مورخ ۳۰ ژوئن ۲۰۲۰.

با حسن نیت کامل، از شما می‌خواهم که به اطلاع سایر طرف‌های باقیمانده برجام برسانید که موضوعات بیان شده در این نامه ذیل بند ۳۶ به کمیسیون مشترک ارجاع شده است. مایلم تاکید نمایم که اقدام امروز از سایر موضوعاتی که از سال ۲۰۱۶ ذیل بند ۳۶ به کمیسیون ارجاع شده بود، مجزا می‌باشد.

باتوجه به موارد فوق‌الذکر، درخواست دارم شما، در ظرفیت خود بعنوان هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام، اقدامات لازم طبق بند ۳۶ برجام را اتخاذ نموده و موارد اخیر عدم پایبندی اساسی توسط سه دولت اروپایی را حل و فصل نمایید.

موجب امتنان خواهد بود چنانچه شما، در ظرفیت هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام، این نامه را با طرف‌های باقیمانده به‌اشتراک گذارید.

عالیجناب، لطفا احترامات فائقه اینجانب را پذیرا باشید.

محمدجواد ظریف

□ پیوست هفتم

روند کاهش تعهدات

پیوست ۷-۱: نامه مورخ ۱۸ اردیبهشت ۹۸ رییس جمهور روحانی خطاب به سران ۱+۴ پیرامون تکمیل مراحل حل و فصل اختلافات و شروع اقدامات جبرانی توسط ایران ذیل ماده ۳۶ برجام

بسم الله الرحمن الرحيم

۸ مه ۲۰۱۹

۱۸ اردیبهشت ۱۳۹۸

عالیجناب آنگلا مرکل، صدر اعظم محترم آلمان
عالیجناب ترزا می، نخست وزیر محترم انگلستان
عالیجناب شی جین پینگ، رئیس جمهور محترم چین
عالیجناب ولادیمیر پوتین، رئیس جمهور محترم روسیه
عالیجناب امانوئل مکرون، رئیس جمهور محترم فرانسه
عالیجناب؛

اکنون یک سال از خروج ایالات متحده آمریکا از توافق برجام در تاریخ ۱۸ اردیبهشت ۱۳۹۷ می‌گذرد و امروز نه تنها آن کشور تمامی تحریم‌های هسته‌ای یکجانبه و غیرقانونی خود را مجدداً اعمال کرده است، بلکه رسماً و علناً به دنبال سیاست «فشار حداکثری» و «فروش نفت صفر» برای ایران است. خروج آمریکا از برجام نقض صریح قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت و بر خلاف خواست جامعه بین‌المللی می‌باشد. اما متأسفانه با اقدام درخور و متناسب از سوی شورای امنیت یا کشورهای باقی‌مانده در برجام مواجه نشده است.

این اقدام آمریکا بخش مهمی از توافقات برجام را بی‌اثر کرده و توازن بین داده‌ها و ستانده‌ها در این توافق را—که در پی حدود ۱۲ سال مذاکرات بسیار سخت و دشوار به دست آمده بود—به شکل اساسی از بین برده است. پس از خروج آمریکا، اینجانب به درخواست شما مهلتی چند هفته‌ای را در نظر گرفتم تا طرف‌های باقی‌مانده در برجام اثرات و تبعات خروج آمریکا را جبران نموده و تعادل از دست رفته را به این توافق برگردانند. مهلت چند هفته‌ای به درخواست شما تمدید و اکنون به یک سال رسیده است.

در این مدت جمهوری اسلامی ایران سازوکار حل اختلاف مندرج در بند ۳۶ برجام را فعال نمود و کمیسیون مشترک برجام دو بار در سطح معاونین و دو بار در سطح وزرای امور خارجه تشکیل گردید. در این جلسات کشورهای باقی‌مانده در برجام به صراحت اذعان نمودند که رفع تحریم‌ها و برخورداری ایران از منافع اقتصادی حاصله، بخش حیاتی از برجام است. وزرای امور خارجه کشورهای شما متعهد شدند که «راه‌حل‌های عملی» به منظور عادی‌سازی و حتی ارتقای همکاری‌های اقتصادی با ایران من جمله از طریق ایجاد کانال‌های بانکی مؤثر، ادامه صادرات نفت و گاز و محصولات پتروشیمی، ادامه همکاری در حوزه حمل و نقل، اعطای اعتبارات صادراتی، حمایت از فعالین اقتصادی در همکاری‌های تجاری و مالی و سرمایه‌گذاری با ایران و حفاظت از آنها در برابر تحریم‌های فراسرزمینی آمریکا و تشویق سرمایه‌گذاری‌های بیشتر در ایران طراحی کنند.

اما متأسفانه غیر از صدوربیانه‌های سیاسی پی‌درپی، هنوز هیچ سازوکار عملیاتی برای مقابله و جبران تحریم‌های آمریکا مستقر نشده است. این در حالی است که تقریباً تمامی بنگاه‌های اقتصادی خارجی—منجمله تمامی بنگاه‌های کشورهای اروپایی عضو برجام—ایران را ترک کرده‌اند، توافقات و قراردادهای خارجی—حتی با بنگاه‌های کشورهای عضو برجام—لغو شده‌اند، حمل و نقل و کشتیرانی مختل شده، پروازهای ایرانی به بسیاری از کشورهای عضو برجام لغو و یا محدود گشته و پروازهای به ایران عموماً لغو شده، ارتباطات بانکی تقریباً به طور کامل مسدود شده و فروش نفت ایران کاهش قابل توجهی پیدا کرده است. علیرغم گذشت یک‌سال هیچ چشم اندازی برای بهره‌گیری ایران از منافع رفع تحریم‌ها در برجام ارائه نشده است. حتی کانال مالی ویژه اروپا موسوم به اینستکس، که تنها یک تعهد از بین بیش از ده تعهد پذیرفته شده از سوی وزرای امور خارجه است،

نه تنها پس از یک سال هنوز راه اندازی نشده بلکه امید زیادی به کارآمدی آن برای تضمین مراودات مالی بین ایران و سایر کشورها وجود ندارد.

چنانچه مطلعید روز ۱۴ اردیبهشت ۱۳۹۸ دولت ایالات متحده ضربه دیگری به برجام را وارد کرده و حتی از تمدید معافیت‌های خودساخته‌ی خویش برای ادامه برخی از طرح‌های هسته‌ای مندرج در برجام هم خودداری کرد که باعث می‌شود ایران امکان فروش یا تبادل اورانیوم غنی شده و آب سنگین تولیدی خود را نداشته باشد. این نشان می‌دهد که سیاست آمریکا به روشنی جلوگیری مستقیم از اجرای برجام است که طبیعتاً تمامی عواقب آن بر عهده همان دولت خواهد بود.

عالیجناب

در طول یک سال گذشته جمهوری اسلامی ایران با خویشتن داری استثنائی خود فضاها و فرصت‌های زیادی برای دیپلماسی ایجاد کرد اما متأسفانه از این فرصت‌ها استفاده نشد. اینجانب در نامه مورخ ۱۶ خرداد ۱۳۹۷ به برخی از شما صراحتاً اظهار داشتم «تردید نکنید که ادامه همزمان برجام و تحریم‌ها غیرممکن است». همچنین با اظهار اینکه اقدامات ایران «فعلاً» در چهارچوب برجام خواهد بود، هشدار دادم «قدم بعدی که چندان دور نخواهد بود، توقف جزئی یا کلی تعهدات ایران در برجام است که از جمله‌ی حقوق ایران بر اساس بند ۳۶ برجام می‌باشد».

اکنون پس از گذشت یک‌سال، جمهوری اسلامی ایران برای بازگرداندن توازن به برجام و حفظ آن «توقف اجرای برخی تعهدات خود ذیل برجام» را غیرقابل اجتناب می‌داند. بنابراین مایلم توجه شما را به موارد زیر جلب نمایم:

در پاسخ به خروج آمریکا از برجام و بازگشت تحریم‌های غیرقانونی آن کشور، جمهوری اسلامی ایران بر اساس حق خود در بندهای ۲۶ و ۳۶ برجام، از امروز «اجرای برخی تعهدات خود ذیل برجام را متوقف می‌کند» که جزئیات آن توسط وزیر امور خارجه به اطلاع هماهنگ‌کننده محترم برجام خواهد رسید.

چنانچه به فاصله ۶۰ روز سازوکارهای مربوط به تأمین مطالبات به حق ایران عملیاتی شده، به ویژه صادرات نفتی ایران به سطح اردیبهشت ۹۷ برگشته و بازگشت عواید آن

بدون مشکل تضمین شود، تصمیم فوق لغو خواهد شد. در غیر این صورت، جمهوری اسلامی ایران، وفق مواد ۲۶ و ۳۶ برجام، در مرحله بعدی بخش دیگری از تعهدات داوطلبانه خود را کاهش داده و به این روند به صورت مرحله به مرحله ادامه خواهد داد.

جمهوری اسلامی ایران در هر زمان آمادگی دارد به هر میزان که مطالبات به حقش از برجام تأمین گردد، مجدداً به همان میزان تعهدات داوطلبانه خود را از سر گیرد.

چنانچه ظرف شصت روز آینده پروژه نوین سازی رآکتور آب سنگین اراک طبق جدول زمانی توافق شده به مسیر تکمیل خود باز نگردد، جمهوری اسلامی ایران از ساخت مشترک این رآکتور صرفنظر کرده و به طراحی سابق—که دانش و فناوری آن را در اختیار دارد—باز خواهد گشت.

اراده کشور اینجانب تاکنون بر حفظ برجام به عنوان یک دستاورد ارزشمند دیپلماسی قرار داشته و برای حفظ آن در برابر تلاش‌های مخرب آمریکا تمامی سعی خود را به صورت یک جانبه به عمل آورده است. مطلعید که جمهوری اسلامی ایران به رغم عدم برخورداری از منافع رفع تحریم‌ها، تا به امروز به شهادت چهارده گزارش پی‌درپی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، به تمامی تعهدات خود در برجام به صورت کامل پایبند بوده و تدابیر فوق پس از گذشت یک‌سال و صرفاً به منظور بازگرداندن تعادل در اجرای برجام اتخاذ شده است. اما اگر ایران با هر بهانه‌ای موضوع قطعنامه‌ای در شورای امنیت قرار گیرد، نه تنها بلافاصله اجرای برجام به صورت کامل متوقف می‌شود، بلکه جمهوری اسلامی ایران روند خروج از معاهده منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای را نیز وفق بند یک ماده ۱۰ آن معاهده آغاز خواهد کرد.

جمهوری اسلامی ایران آمادگی دارد با حسن نیت به مشورت‌های خود با طرف‌های باقی‌مانده در برجام در تمامی سطوح ادامه دهد.

عالیجناب؛

مایلم از فرصت استفاده کرده و نکته دیگری را نیز به اطلاع شما برسانم. جمهوری اسلامی ایران در طول چهل سال گذشته میزبان میلیون‌ها پناهنده و مهاجر از کشور افغانستان بوده و به عنوان یک مسئولیت‌انساندوستانه به احسن وجه از این میهمانان

پذیرایی کرده است. هم اکنون قریب به سه میلیون افغان در ایران به سر می‌برند که از تمامی مزایای مربوط به ایرانیان همچون آموزش و بهداشت برخوردارند. با احتساب هزینه‌هایی همچون اشغال فرصت‌های شغلی، آموزش، خروج ارز، استفاده از سوبسیدهای مواد غذایی، دارویی، بهداشتی، سوخت، خدمات شهری و حمل و نقل، هزینه اقامت اتباع افغانستان در ایران سالانه به حدود هشت میلیارد یورو بالغ می‌گردد. از سوی دیگر جمهوری اسلامی ایران در طول چند دهه گذشته مبارزه سخت و بی‌امانی با مواد مخدری که در افغانستان تولید شده و توسط باندهای قاچاق بین‌المللی از مسیر ایران به مقاصد دیگر و به خصوص به اروپا منتقل می‌شود، به عمل آورده است. این مبارزه هزینه انسانی و مالی سنگینی برای ما داشته است. بیش از چهار هزار نفر از نیروهای انتظامی یا مرزبانی جمهوری اسلامی جان خود را در این مبارزه از دست داده و سالانه بیش از یک صد و پنجاه میلیون یورو هزینه شده است. متأسفانه تحریم‌های آمریکا منجر به کاهش قابل توجه منابع مالی جمهوری اسلامی ایران شده است و دولت ناگزیر است این هزینه‌ها و سایر هزینه‌های ناشی از دیگر خدمات بین‌المللی خود را به شدت کاهش دهد.

بی‌تردید مسئولیت تمامی تبعات شرایط کنونی بر عهده دولت آمریکا قرار دارد.

با احترامات فائقه

حسن روحانی

پیوست ۷-۲: ترجمه نامه مورخ ۱۸ اردیبهشت خطاب به هماهنگ‌کننده برجام در خصوص آغاز گام‌های کاهش پایبندی به تعهدات هسته‌ای

بسم الله الرحمن الرحيم

۸ مه ۲۰۱۹

۱۸ اردیبهشت ۱۳۹۸

عالیجناب، خانم فدریکا موگرینی

نماینده عالی محترم اتحادیه اروپایی در امور خارجی و سیاست امنیتی،

هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام

عالیجناب؛

چنانچه شما و سایر اطراف برجام به‌خوبی اطلاع دارید، در پاسخ به تخلفات خطیر و عدم پایبندی آمریکا به تعهدات خود در این توافق، به‌ویژه بعد از خروج غیرقانونی و یکجانبه آن کشور از برجام، جمهوری اسلامی ایران مکرراً — و از جمله در برخی از ۱۶ نامه اینجناب به شما و سایر طرف‌های برجام از ۲ سپتامبر ۲۰۱۶ تا ۷ آوریل ۲۰۱۹ و نیز در نامه مورخ ۱۰ می ۲۰۱۸ اینجناب خطاب به دبیرکل ملل متحد^۱ — بند ۳۶ برجام را فعال کرده است. به‌دنبال چندین جلسه کمیسیون مشترک برجام، عمده‌ی موارد «عدم پایبندی اساسی» حل نشده باقی مانده‌اند و این برای ایران «مبنای توقف اجرای تعهدات خود ذیل برجام به صورت کلی و جزئی» را فراهم آورده است.

علاوه بر این، از زمان برقراری و اعمال مجدد تحریم‌های آمریکا مندرج در ضمیمه دو که بر اساس برجام متوقف شده بودند، ایران طبق بند ۲۶ برجام محق بوده است که «به طور کلی یا جزئی تعهدات خویش را متوقف کند» و کماکان در چهارچوب مقررات توافق باقی بماند.

با این حال، ایران تصمیم گرفت که ضمن حفظ حقوق فوق در قالب برجام به‌صورت رسمی، حداکثر خویشتن‌داری را نشان داده و در احترام به درخواست اطراف باقی مانده در

^۱. S/2018/453

برجام، به آن‌ها «چند هفته» برای اجرای تعهداتی که در تاریخ‌های ۱۵ می، ۲۵ می، ۶ ژوئیه و ۲۴ سپتامبر ۲۰۱۸ داده بودند، زمان بدهد. همانطور که چهارده گزارش آژانس بین‌المللی انرژی اتمی — از جمله چهار گزارش بعد از خروج آمریکا — اثبات می‌کند، ایران به اجرای کامل تمامی تعهدات خود در برجام ادامه داده است.

اکنون یک سال از اعلام خروج غیرقانونی ایالات متحده از برجام می‌گذرد. و تقریباً یک سال است که اتحادیه اروپا و ۱+۴ تعهدات قوی سیاسی برای برقراری مجدد تعادل از دست رفته در برجام ناشی از خروج آمریکا داده‌اند. متأسفانه، و علی‌رغم قول‌های پی‌درپی، تا به امروز مطلقاً اقدام عملی موثری در رابطه با رفع تحریم‌ها — و آثار آن‌ها به‌نحو مشخص شده در ضمیمه دو — که باعث عادی‌سازی تجارت و روابط اقتصادی با ایران شود، اجرایی نشده است.

از این‌رو و در اجرای اقدام اول مندرج در نامه امروز عالیجناب دکتر روحانی، رئیس جمهوری اسلامی ایران، خطاب به همتایان خود از اطراف برجام که به این نامه پیوست شده، از مقامات عالی جمهوری اسلامی ایران دستور دارم رسماً به جنابعالی به‌عنوان هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام و از طریق جنابعالی به کلیه طرف‌های برجام، اعلام نمایم که جمهوری اسلامی ایران در اعمال حق خود مندرج در بندهای ۲۶ و ۳۶ برجام، تصمیم گرفته است از امروز «اجرای برخی از تعهدات خود در برنامه جامع اقدام مشترک را متوقف کند». این اقدامات داوطلبانه شامل موارد ذیل می‌شود:

- نگه‌داشتن ذخیره هگزافلوراید اورانیوم^۱ غنی شده تا ۳/۶۷ درصد زیر ۳۰۰ کیلو مندرج در بند ۷ برجام و بند ۵۶ ضمیمه یک؛
- ارائه آب سنگین فراتر از ۱۳۰ تن برای صادرات به بازار بین‌المللی مندرج در بند ۱۴ ضمیمه یک برجام؛

در واقع تصمیم اخیر دولت ایالات متحده — در مغایرت با برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت — در رابطه با همکاری‌های صلح‌آمیز هسته‌ای با جلوگیری از فروش، انتقال یا تبادل اورانیوم غنی شده و آب سنگین تولیدی ایران مانع اجرای این مفاد برجام شده است.

^۱. UF6

علاوه براین، در اجرای بند دوم نامه فوق‌الذکر، جمهوری اسلامی ایران پس از ۶۰ روز در رابطه با اقدامات داوطلبانه زیر «اجرای برخی تعهداتش را متوقف» خواهد کرد:

- ننگه‌داشتن سقف ۳/۶۷ درصد غنی‌سازی اورانیوم؛
- بازطراحی و بازسازی یک رآکتور آب سنگین نوین‌سازی شده در اراک بر اساس طرح مشترک در صورت عدم بازگشت به جدول زمانی مورد توافق.

جمهوری اسلامی ایران—در اجرای بند چهارم نامه رئیس‌جمهور—آماده ورود به مذاکرات فوری و فشرده با «گروه کاری اراک» به ریاست مشترک چین و انگلیس است.

هرزمان و هرگونه که لازم باشد، آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در جریان زمان دقیق و جزئیات اقداماتی که اتخاذ می‌شوند، قرار خواهد گرفت.

تصمیم ایران کاملاً منطبق با برجام اتخاذ شده و در چهارچوب موازین پیش‌بینی شده در این توافق اجرا می‌شود. ما یک بار دیگر بر عزم خود برای ادامه حمایت از برجام همراه با حسن نیت و در فضایی سازنده تأکید می‌کنیم.

جمهوری اسلامی ایران آمادگی دارد گفتگوهای خود را با حسن نیت در کلیه سطوح با دیگر اعضای باقی‌مانده برجام ادامه داده و در هرزمان آمادگی دارد مقررات فوق را، متناسب با میزان تحقق اهداف مندرج در برجام و اجرای تعهداتی که از تاریخ ۸ می ۲۰۱۸ توسط کمیسیون مشترک ارائه شد، از سر گیرد.

موجب امتنان خواهد بود، چنانچه شما در ظرفیت خود به‌عنوان هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام، این نامه را در اختیار سایر طرف‌های باقی‌مانده در برجام قرار دهید. عالیجناب، لطفاً احترامات فائقه اینجانب را پذیرا باشید.

محمدجواد ظریف

پیوست ۷-۳: ترجمه نامه به هماهنگ‌کننده برج‌ام مورخ ۱۶ مرداد ۹۸ پیرامون گام دوم جمهوری اسلامی ایران بر اساس ماده ۳۶

بسم الله الرحمن الرحيم

۷ ژوئیه ۲۰۱۹

۱۶ مرداد ۱۳۹۸

عالیجناب، خانم فدريکا موگرینی

نماینده عالی اتحادیه اروپا در امور خارجی و سیاست امنیتی،

هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برج‌ام

عالیجناب؛

پیرو نامه‌های پیشین اینجناب، به‌ویژه نامه مورخ ۸ مه ۲۰۱۹، مایل هستم به اطلاع شما، در جایگاه‌تان به‌عنوان هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برج‌ام، برسانم که (با لحاظ مباحث مثبت مطروحه در نشست اخیر کمیسیون مشترک برج‌ام) مسائل ناشی از خروج ایالات متحده از برج‌ام و وضع مجدد تحریم‌هایش—همچنین قصور سه دولت اروپایی در اجرای تعهداتشان وفق برج‌ام و بیانیه‌های ۱۵ مه ۲۰۱۸، ۲۵ مه ۲۰۱۸، ۶ ژوئیه ۲۰۱۸، ۲۴ سپتامبر ۲۰۱۸ و ۶ مارس ۲۰۱۹—کماکان به‌صورت حل‌نشده باقی مانده است. بنابراین، مطابق با نامه رئیس جمهوری اسلامی ایران خطاب به همتایان E3+2 خود مورخ ۸ مه ۲۰۱۹ و در راستای اعمال حقوق مندرج در بند ۳۶ برج‌ام، جمهوری اسلامی ایران از امروز دیگر به حفظ سطح غنی‌سازی «تا ۳.۶۷ درصد» ذیل بند ۵ برج‌ام و بندهای مربوط در پیوست یک متعهد نخواهد بود.

بانظر به توقف اجرای تعهدات مربوط به «بازطراحی و بازسازی رآکتور نوین‌سازی شده آب سنگین اراک»، جمهوری اسلامی ایران، با مدنظر قراردادن تحولات وعده‌داده شده اخیر در چهارچوب گروه‌کاری اراک و کمیسیون مشترک، تصمیم گرفته از نزدیک پیشرفت پروژه را رصد کند و در صورت ضرورت در مورد اعمال حقوق خود وفق بند ۳۶ تصمیم خواهد گرفت. زمانبندی دقیق و جزئیات مربوط به اقدامات متخذه به اطلاع آژانس خواهد رسید.

مایلم مجدداً تاکید نمایم که تصمیم ایران کاملاً سازگار با برجام بوده و در چهارچوب نص آن است. بار دیگر بر عزم خود مبنی بر تداوم حمایت از برجام با حسن نیت و در یک فضای سازنده، مادامی که سایر طرف‌های باقی‌مانده تعهدات خود را انجام می‌دهند، تاکید می‌کنم. مایلم تکرار کنم که تمام این اقدامات بازگشت‌پذیر بوده و جمهوری اسلامی ایران آمادگی دارد گفتگوهای خود را با حسن نیت در کلیه سطوح با E3+2 ادامه داده و در هر زمان آمادگی دارد تمام مقررات فوق‌را، متناسب با میزان تحقق اهداف مندرج در برجام و اجرای تعهداتی که از تاریخ ۸ می ۲۰۱۸ توسط کمیسیون مشترک ارائه شد، از سر گیرد. پس از خروج غیرقانونی ایالات متحده از برجام و شروع یک جنگ اقتصادی علیه ملت ایران، سه دولت اروپایی از برداشتن گام‌های معنادار جهت اجرای تعهدات خود ذیل برجام، ناکام مانده‌اند؛ حداقل انتظار ممکن و فوری از سه دولت اروپایی—همزمان که اقدامات عملی ضروری جهت تحقق تعهدات اقتصادی را اتخاذ می‌نمایند—این است که از اقدامات جبرانی ایران وفق بند ۳۶ برجام حمایت کرده و حاشیه امنی برای ناقضین آمریکایی ایجاد نکنند که آن‌ها بتوانند در سایه آن به سیاست «فشار حداکثری»، که چیزی کمتر از تروریسم اقتصادی علیه ملت ایران نیست، ادامه دهند. این یک تصمیم کاملاً حاکمیتی است و هیچ بهانه‌ای مانند استقلال بخش خصوصی نمی‌تواند مستمسکی برای اجتناب از اتخاذ موضع سیاسی راسخ—از جمله نشست اضطراری آتی شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی—برای حفظ برجام از طریق اجرای همه مفاد آن از جمله بند ۳۶ خودداری ورزند.

موجب امتنان خواهد بود، شما در ظرفیت هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام، این بلاغیه را میان طرف‌های باقی‌مانده توزیع نمایید.

عالیجناب، لطفاً احترامات فائقه اینجانب را پذیرا باشید.

پیوست ۷-۴: ترجمه نامه مورخ ۱۴ شهریور ۱۳۹۸

به هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام پیرامون گام سوم ایران ذیل ماده ۳۶ برجام

بسم الله الرحمن الرحيم

۵ سپتامبر ۲۰۱۹

۱۴ شهریور ۱۳۹۸

عالیجناب، خانم فدريکا موگريني

نماینده عالی اتحادیه اروپا در امور خارجی و سیاست دفاعی

هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام

عالیجناب؛

پیرو نامه‌های پیشین اینجناب و به‌ویژه نامه‌های مورخ ۶ نوامبر ۲۰۱۸، ۸ مه ۲۰۱۹ و ۷ ژوئیه ۲۰۱۹، مایل هستم در ظرفیت شما به‌عنوان هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام، به آگاهی شما برسانم که موضوعات ناشی از خروج ایالات متحده از برجام و وضع مجدد تحریم‌های خود—به‌علاوه کوتاهی سه دولت اروپایی در اجرای تعهدات مندرج در برجام و آنچه که در بیانیه‌های ۱۵ مه ۲۰۱۸، ۲۵ مه ۲۰۱۸، ۶ ژوئیه ۲۰۱۸، ۲۴ سپتامبر ۲۰۱۸، ۶ مارس ۲۰۱۹، ۲۸ ژوئن ۲۰۱۹ و ۲۸ ژوئیه ۲۰۱۹ یک‌به‌یک ذکر شده—کماکان حل نشده باقی است. در واقع، آثار تعهد اتحادیه و سه کشور اروپایی جهت رفع تحریم‌ها که در پیوست ۲ برجام تصریح شده، هم‌اکنون در پایین‌ترین حد خود قرار دارد. علاوه بر این، مشکلات و موانع تحمیل شده بر بخش‌های عمومی و خصوصی ایران در همه حوزه‌های تجاری، مالی، بانکی، بیمه و حمل و نقل—حتی در قلمرو بیشتر طرف‌های باقی‌مانده برجام و حتی در حوزه‌هایی که مستقیماً به نیازهای انسان‌دوستانه مربوط می‌شود—اینک بدتر از قبل از انعقاد توافق می‌باشد.

بنابراین، مطابق با نامه رئیس جمهوری اسلامی ایران به همتایان E3+2 مورخ ۸ مه

۲۰۱۹، جمهوری اسلامی ایران—در اجرای حقوق خود و گام‌های جبرانی پیش‌بینی شده در

بند ۳۶ برجام—از امروز اجرای دواطلبانه تعهدات ذیل برجام در حوزه تحقیق و توسعه هسته‌ای، از جمله آن دسته از تعهدات تحقیق و توسعه‌ای که در بندهای ۱ تا ۷ برجام و بندهای متناظر آن در پیوست ۱ تصریح شده‌اند را متوقف می‌نماید. زمان‌بندی و جزئیات اقدامات اتخاذ شده به صورت مقتضی و متناسب به اطلاع آژانس بین‌المللی انرژی اتمی خواهد رسید.

مایلم تکرار نمایم که تصمیم ایران کاملاً مطابق با برجام و ترتیبات پیش‌بینی شده در آن می‌باشد. با فعال‌سازی بند ۳۶، متعاقب خروج ایالات متحده از برجام و فراهم کردن فرصت کافی برای اتحادیه و سه کشور اروپایی برای اجرای تعهدات مستقل خود ذیل برجام—ضمن اینکه صراحتاً حقوق خودمان برای جبران را حفظ می‌کنیم—اینجانب رسماً طی کامل آیین‌های بند ۳۶ را در نامه‌های مورخ ۶ نوامبر ۲۰۱۸ و ۸ مه ۲۰۱۹ تشریح کرده‌ام. بنابراین جمهوری اسلامی ایران، اقدامات جبرانی تدریجی و محدود را—همانطور که در بند ۳۶ پیش‌بینی شده—در پاسخ به موارد متعدد عدم پایبندی اساسی حل‌نشده از جانب چندین طرف برجام و به‌ویژه در طی ۱۶ ماه گذشته، اعمال کرده است.

با یادآوری ابتکارات قطعی در بالاترین سطوح توسط برخی طرف‌های برجام، به‌منظور نشان‌دادن حسن‌نیت و تمایل جدی‌مان برای حفظ برجام، حتی در سومین مرحله از توقف جزئی اجرای تعهدات دواطلبانه‌مان، همه اقدامات اتخاذ شده، کاملاً و سریعاً قابل برگشت خواهد بود و جمهوری اسلامی ایران همچنان آماده است تا گفتگوها را در همه سطوح ادامه داده و به اجرای کامل متناسب با اجرای تعهدات توسط طرف‌های باقیمانده برجام و آن‌دسته از تعهداتی که در کمیسیون مشترک از ۸ مه ۲۰۱۸ اعلام شده، بازگردد.

موجب امتنان خواهد بود، شما در ظرفیت هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام، این بلاغیه را میان طرف‌های باقیمانده توزیع نمایید.

عالیجناب، لطفاً احترامات فائقه اینجانب را پذیرا باشید.

□ پیوست هشتم

نامه‌ها پیرامون مسموع نبودن استفاده اروپا از ساز و کار حل و فصل اختلافات

پیوست ۸-۱: ترجمه نامه مورخ ۱۸ فروردین ۹۸ خطاب به هماهنگ کننده

برجام ذیل بند ۳۶ برجام

پیرامون نقض اساسی سه کشور اروپایی و اتحادیه اروپا به دلیل مشارکت در

تصویب بیانیه ۱۷ فروردین گروه ۷

بسم الله الرحمن الرحيم

۷ آوریل ۲۰۱۹

۱۸ فروردین ۱۳۹۸

عالیجناب، خانم فدريکا مودرینی

نماینده عالی اتحادیه اروپا در سیاست خارجی و امور امنیتی،

هماهنگ کننده کمیسیون مشترک برجام

عالیجناب؛

این نامه را به شما می‌نویسم تا مراتب خشم خود را نسبت به بیانیه اخیر مورخ ۶ آوریل ۲۰۱۹ و وزیرای خارجه گروه ۷ ابراز نمایم. در سه بند از بیانیه، اتحادیه و سه کشور اروپایی ادعاهای کاملاً غیرقابل قبول و بی‌پایه‌ای را علیه جمهوری اسلامی ایران مطرح کرده اند. بدتر از همه، بند ۵۲ بیانیه مبین انحراف اساسی اتحادیه و سه کشور اروپایی — به عنوان ۴ طرف برجام — از اصول و اهداف اساسی برجام بوده و چنانچه به صورت رضایت بخشی حل نگردد، می‌تواند عدم پایبندی اساسی از تعهدات ذیل برجام قلمداد شده و همچنین تخطی از قطعنامه ۲۲۳۱ (۲۰۱۵) شورای امنیت ملل متحد محسوب گردد.

این وضعیت ناپایبندی‌های اساسی پیشین طرف‌های غربی اتحادیه اروپا و ۱+۵، متعاقب قصور شدید و مداوم اتحادیه و سه کشور اروپایی در اتخاذ تدابیر عملی معنی‌دار در اجرای تعهداتشان ذیل برجام و تعهداتی که متعاقب خروج یکجانبه و غیرقانونی ایالات متحده از برجام از جمله در ۱۵ مه ۲۰۱۸، ۲۵ مه ۲۰۱۸، ۶ ژوئیه ۲۰۱۸، ۲۴ سپتامبر ۲۰۱۸ و ۶ مارس ۲۰۱۹، اعلام داشته‌اند، را به سطح غیرقابل ادامه‌ای رسانده است.

مطلقاً غیرقابل قبول است که به‌جای محکوم کردن رفتارهای مستمر غیرقانونی، تحریک‌کننده و خطرناک ایالات متحده و به‌جای پیگیری راه‌های عملی بازگشت به پایبندی به تعهدات خودشان ذیل برجام—حتی بدون توجه به وظیفه برطرف نمودن زیان‌های غیرقابل جبران ملت ایران از خروج آمریکا از برجام—اتحادیه و سه کشور اروپایی به اعتراف خود، تسلیم عبارات مضحک آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران شده‌اند. این عبارت‌پردازی‌ها نه تنها با واقعیت‌های غیرقابل انکار در منطقه ما، بلکه با رویه جاری اتحادیه اروپا—اگر نگوئیم با تعهدات اتحادیه و سه کشور اروپایی ذیل برجام و شورای امنیت—مغایرت دارد. درحقیقت بیانیه گروه درخواست‌های غیرقابل تحملی را از ایران مطرح نموده و تعهداتی را برای ایران فرض می‌کند که با اهداف و اصول برجام ناسازگار بوده و کاملاً ورای دامنه برجام قرار دارند. تغییر بنیادین مندرج در این بیانیه موجب نگرانی جدی است. همچنین اتحادیه و سه کشور اروپایی دستاورد تاریخی حاصل شده از طریق انعقاد برجام و اجرای اقدامات داوطلبانه مندرج در آن توسط ایران، که ۱۴ بار در گزارش‌های آژانس بین‌المللی انرژی اتمی تایید شده، را نادیده گرفته است. درواقع، بیانیه گروه ۷، ان‌پی‌تی و رژیم عدم‌اشاعه را تضعیف می‌کند.

در حالی که تاکید می‌کنیم که ایران هیچگاه به دنبال تولید یا کسب تسلیحات هسته‌ای نبوده و نخواهد بود، ولی هدف اعلام شده برجام این است که «ایران بتواند به‌طور کامل حق خود برای انرژی هسته‌ای جهت مقاصد صلح‌آمیز را طبق مواد زیربط معاهده منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای و همسو با تعهداتش ذیل آن اعمال نماید و با برنامه هسته‌ای ایران همچون برنامه هر دولت دیگر غیر دارنده سلاح‌های هسته‌ای عضو معاهده منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای رفتار خواهد شد.» علاوه بر آن، برخلاف دلالت ضمنی این بیانیه، جمهوری اسلامی ایران هیچ تعهدی ذیل پروتکل الحاقی ندارد. طبق برجام، ایران

صرفاً پروتکل الحاقی را به صورت موقتی و داوطلبانه اجرا می‌کند. تداوم اجرای پروتکل الحاقی از جانب جمهوری اسلامی ایران و فرایند تصویب پروتکل در چهارچوب زمانی پیش‌بینی شده در پیوست پنج، مطلقاً و کاملاً بستگی به اجرای متقابل تعهدات با حسن نیت بوده، خصوصاً تعهداتی که در بندهای ۲۰ و ۲۱ از پیوست پنج برجام تصریح شده است.

لازم است تاکید نمایم که مفاد این بیانیه نشان دهنده فقدان شجاعت و تعهد به برجام است. برای مماشات با یک رژیم قانون‌گریز، حتی این بیانیه از اشاره ساده به برجام بازمانده است، چه برسد به تاکید مجدد حداقل به تعهد زبانی اتحادیه و سه کشور اروپایی در قبال این دستاورد تاریخی—که اتحادیه اروپا آن را امری ضروری برای امنیت اروپا قلمداد کرده است. وقتی تنها یک دولت قانون‌شکن عضو گروه ۷ می‌تواند مانع حتی یک اشاره ساده به یک توافق بین‌المللی معتبر و یک قطعنامه شورای امنیت شود، آیا ۶ عضو باقیمانده از گروه ۷، از جمله اتحادیه و سه کشور اروپایی، نمی‌توانستند مانع درج مواضع غیرقانونی و بی‌اساس ایالات متحده در متن شوند؟ هیچ چیزی بیش از این نمی‌تواند ایالات متحده را گستاخ نماید تا بی‌قانونیِ قلدرمآبانه‌اش را ادامه دهد.

من از کشورهای اتحادیه و سه کشور اروپایی مصرانه می‌خواهم که این موضوع را به شیوه رضایت‌بخشی در یک بازه زمانی معقول حل‌وفصل نمایند. ایران این حق را برای خود محفوظ می‌دارد تا موضوع را طبق سازوکار تصریح شده در بند ۳۶ دنبال نماید.

موجب امتنان خواهد بود که شما به عنوان هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام، مفاد این نامه را در اختیار طرف‌های باقیمانده برجام قرار دهید.

عالیجناب، لطفاً احترامات فائقه اینجانب را پذیرا باشید.

پیوست ۸-۲: ترجمه نامه به هماهنگ‌کننده برجام مورخ ۴ تیر ۱۳۹۸

در پاسخ به دمارش سفرای سه کشور اروپایی در تاریخ ۳۱ خرداد ۹۸

بسم الله الرحمن الرحيم

۲۵ ژوئن ۲۰۱۹

۴ تیر ۱۳۹۸

عالیجناب، خانم فدریکا موگرینی

نماینده عالی محترم اتحادیه اروپایی در امور خارجی و سیاست امنیتی،

هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام

عالیجناب؛

مایل هستم در ظرفیت شما به‌عنوان هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام به اطلاع‌تان برسانم که در تاریخ ۲۱ ژوئن ۲۰۱۹ سفرای سه دولت اروپایی طی ملاقات (دمارش)، مواردی را مطرح کردند که حاوی اتهام، سوءتفسیر، سوءرفتار، تهدید و ضرب‌الاجل بود که نشان دهنده عدم وجود حسن‌نیت و احترام متقابل بوده و موجبات عدم پابندی اساسی به متن، روح و هدف برجام را فراهم ساخته است. آن‌ها همچنین با علنی ساختن این دمارش غیرقابل قبول خود، باردیگر اصل حسن‌نیت را نقض کردند. در همین رابطه مایل هستم موارد زیر را به اطلاع طرف‌های کمیسیون مشترک برسانم:

جمهوری اسلامی ایران با قاطعیت تهدیدهای غیرقابل قبول مطرح شده در ملاقات مذکور را رد می‌کند، به‌ویژه اینکه این تهدیدات از جانب کسانی مطرح شده در قبال «پابندی کامل» و راستی‌آزمایی شده‌ی ایران به برجام، «مطلقاً هیچ اقدامی» را صورت نداده و جهت جبران آن هیچ گامی برنداشته‌اند.

این ملاقات، با نوعی «باج‌خواهی تحریمی» همراه بود؛ امری که ایالات متحده و شرکایش به‌واسطه سوءاستفاده از قطعنامه‌های شورای امنیت و همچنین اوضاع مالی مقطعی خود، همواره آن را در دستورکار داشتند تا به اهداف نامشروع سیاسی خود دست یابند. این سیاست‌های کوتاه‌بینانه منطقه ما و سایر نقاط جهان را به سوی هرج و مرج و ناامیدی پیش می‌برد.

توسل به تهدید جهت بازگرداندن تحریم‌های شورای امنیت برای اخاذی از ایران، نه تنها نابود کردن پایه و اساس برجام، قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت، و اصول کلی حقوقی ملل متمدن است، بلکه یک اقدام غیراخلاقی با سوءنیت نیز می‌باشد.

اکنون کاملاً واضح است که وجود چنین توهم‌هایی راجع به توانایی خود در سوءاستفاده از سازوکار برجام، سه دولت اروپایی را جهت تعلق طی چهار سال گذشته و به خصوص پس از خروج غیرقانونی ایالات متحده از برجام که باعث ایراد زیان‌های جبران ناپذیری بر اقتصاد ایران شده، ترغیب نموده و همچنین سبب شده با آمریکا در اجرای تروریسم اقتصادی علیه ملت ایران، مشارکت و همراهی کنند.

از روز اجرای برجام تاکنون، سه دولت اروپایی در عدم پایبندی اساسی نسبت به تعهدات خود، خصوصاً ذیل بند ۳ پیوست ۲ برجام قرار داشته‌اند، تعهداتی که «اثر محور» بوده و از تعهدات ایالات متحده مندرج در بند چهارم، مجزا و مستقل می‌باشند. نقض فاحش تعهدات توسط سه دولت اروپایی پس از خروج غیرقانونی ایالات متحده به شدیدترین حالت خود رسیده است. جمهوری اسلامی ایران همواره به‌طور رسمی و مکرراً در جلسات کمیسیون مشترک برجام و همچنین مکاتبات رسمی، نسبت به عدم پایبندی سه دولت اروپایی اعتراض خود را بیان کرده است.

با گذشت بیش از ۱۳ ماه، سه دولت اروپایی حتی به یک مورد از ۱۱ تعهد پذیرفته شده در بیانیه‌های نشست کمیسیون مشترک در سطح وزیران امور خارجه که بنا به درخواست ایران ذیل بند ۳۶ برجام در ۶ ژوئیه و ۲۴ سپتامبر ۲۰۱۸ تشکیل شده بود، عمل نکرده‌اند. آن‌ها همچنین به عدم پایبندی اساسی تعهدات مستقل خود خصوصاً ذیل بند ۳ پیوست ۲ برجام ادامه می‌دهند. آن‌ها در جایگاهی نیستند که هیچ‌گونه درخواستی از جمهوری اسلامی ایران، که حتی پس از استناد ایران به بند ۳۶ برجام پایبندی کامل آن به برجام توسط ۵ گزارش آژانس راستی‌آزمایی شده، داشته باشند.

ادعای مطرح شده در دمارش مذکور مبنی بر اینکه «ایران روند استناد به بند ۳۶ برجام را فعال نکرده است»، بی‌معنی است:

ابتدا ایران به چندین مورد عدم پایبندی اساسی ایالات متحده و حتی اتحادیه و سه کشور اروپایی در نامه مورخ ۲ سپتامبر ۲۰۱۶ ارجاع داده و برای اولین بار استناد رسمی به

بند ۳۶ برجام نیز در نامه مورخ ۱۶ دسامبر ۲۰۱۶ و در واکنش به اجرای قانون تحریم‌های ایران (ISA)، انجام شده است. از آن زمان، ایران مکرراً طی مکاتبات متعدد، به بند ۳۶ استناد کرده است.

متعاقب خروج غیرقانونی ایالات متحده از برجام، ایران به‌طور رسمی در نامه ۱۰ مه ۲۰۱۸ خود، بند ۳۶ را فعال کرد که منجر به تشکیل جلسه کمیسیون مشترک در سطح وزیران امور خارجه شد.

ذیل نامه ۲۱ اوت ۲۰۱۸، ایران به روشنی بیان داشت:

«جمهوری اسلامی ایران سازوکار حل اختلاف مندرج در بند ۳۶ برجام را فعال نموده است» و در این راستا کمیسیون مشترک برجام در سطح معاونین و وزرای امور خارجه در تاریخ ۲۵ مه ۲۰۱۸ و ۶ ژوئیه ۲۰۱۸ تشکیل جلسه داد. در بیانیه کمیسیون مشترک در سطح وزرا در ۶ ژوئیه ۲۰۱۸ با صراحت تأکید شده است «رفع تحریم‌ها، از جمله برخورداری از منافع اقتصادی حاصل از آن، بخش حیاتی برجام است» و بر تعهد خود در جهت یافتن «راه‌حل‌های عملی به منظور استمرار عادی‌سازی روابط تجاری و اقتصادی با ایران» تصریح کردند. «متأسفانه علیرغم تعهدات پذیرفته شده توسط وزرای امور خارجه در کمیسیون مشترک، هیچ سازوکار عملی ایجاد و حتی به‌صورت مشخص طراحی نشده است.» «بنابراین، ایران چاره‌ای ندارد جز آنکه در پاسخ به اجرایی شدن مجدد و کامل بخش اول تحریم‌های ایالات متحده، از طریق توقف جزئی ایفای تعهدات خود وفق برجام، به احیای نوعی تعادل در تعهدات و مزایای متقابل مقرر شده در برجام، اقدام نماید، حقی که ایران بلافاصله پس از خروج غیرقانونی ایالات متحده در تاریخ ۸ مه ۲۰۱۸ نیز محق به استفاده از آن بود.»

در نامه ۶ نوامبر ۲۰۱۸ ایران بیان داشت:

«بهره اقتصادی ایران از برجام کاملاً هیچ است. در واقع تجارت ایران با دنیا نسبت به سال ۲۰۱۲ محدودتر شده است. بانک‌های اروپایی و بانک‌های مستقر در سایر کشورهای اطراف برجام از ارائه خدمات مالی، حتی در زمینه‌های پزشکی و مواد غذایی امتناع می‌ورزند و همین امر سبب شده تا ایران با کمبود دارو مواجه شود که جان انسان‌ها را تهدید می‌کند. ذکر این نکته ضروری است که این اتفاقات نه تنها نقض تعهدات مصرح در

بیانیه‌های کمیسیون مشترک در سطح وزیران است، بلکه در تناقض با قرار موقت دیوان بین‌المللی دادگستری نیز می‌باشد».

در این نامه ایران بر این موضوع تأکید داشت:

«دولت ایران سازوکار حل اختلاف وفق بند ۳۶ را در ۱۰ مه ۲۰۱۸ فعال کرده است، اما با حسن‌نیت، از اجرای این راه‌حل و توسل فوری به توقف اجرای تعهدات طبق برجام امتناع ورزید تا به طرف‌های باقی‌مانده در برجام فرصت دهد تا به تعهدات اشاره شده عمل نمایند. اما همانطور که به‌طور مشخص در نامه مورخ ۱۰ مه ۲۰۱۸ بیان کردم، به هر حال «در این بازه زمانی، هیچ چیز حق ایران جهت واکنش و صیانت از منافع ملی خود به شیوه مقتضی را تحت تأثیر قرار نمی‌دهد، حقی که آشکارا در برجام و متعاقباً در قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد به رسمیت شناخته شده است».

ایران به‌طور رسمی درخواست تشکیل جلسه‌ی دیگری در سطح وزیران را جهت پیگیری موضوع پایبندی مطرح کرد که هیچ‌گاه چنین جلسه‌ای تشکیل نشد.

در نامه مورخ ۷ آوریل ۲۰۱۹، ایران نسبت به رفتار اتحادیه و سه کشور اروپایی در بیانیه گروه ۷ مخالفت خود را ابراز کرد:

«پاراگراف ۵۲ حاکی از انحراف اساسی اتحادیه و سه کشور اروپایی، به‌عنوان ۴ طرف برجام، از اصول و اهداف اساسی برجام بوده و چنانچه به صورت رضایت‌بخشی حل نگردد، می‌تواند متضمن عدم پایبندی اساسی از تعهدات ذیل برجام قلمداد شده و همچنین تخطی از قطعنامه ۲۲۳۱ (۲۰۱۵) شورای امنیت ملل متحد محسوب می‌گردد. این وضعیت، عدم پایبندی‌های اساسی پیشین اعضای غربی اتحادیه اروپا و ۱+۴، متعاقب قصور شدید و مطلق اتحادیه و سه کشور اروپایی در اتخاذ تدابیر معنی‌دار در اجرای تعهداتشان ذیل برجام و تعهداتی که متعاقب خروج یکجانبه و غیرقانونی ایالات متحده از برجام از جمله در ۱۵ مه ۲۰۱۸، ۲۵ مه ۲۰۱۸، ۶ ژوئیه ۲۰۱۸، ۲۴ سپتامبر ۲۰۱۸ و ۶ مارس ۲۰۱۹ پذیرفته‌اند، را به سطح غیرقابل توجیهی رسانده است».

سه دولت اروپایی، یا کمیسیون مشترک، هیچگاه پاسخی به آن نامه‌ها ندادند، چه رسد به اعتراض به استناد ایران به ماده ۳۶ و یا تأکید ایران مبنی بر عدم پایبندی اساسی تعهدات توسط ایالات متحده و سه دولت اروپایی.

هیچ‌یک از طرف‌ها تاکنون درخواست نکردند که «موضوع توسط یک هیأت مشورتی بررسی شود».

لذا کاملاً واضح است که ایران نه‌تنها پیش از این و در دفعات متعدد و با حسن‌نیت سازوکار ماده ۳۶ را فعال کرده است، بلکه ورای تمام انتظارات معقول، پیش از استفاده از راهکارهای مصرح در بند ۳۶، همه مسیرها را جهت جبران طی نمود.

سه دولت اروپایی با نقض فجیع برجام، چه از لحاظ حقوقی و چه اخلاقی در جایگاهی نیستند که ایران را به سبب اجرای بخشی از راه‌حل تصریح شده در برجام، نسبت به بازگشت قعطنامه‌های شورای امنیت تهدید نمایند.

بندهای ۳۶ و ۳۷ برجام به‌طور واضحی طراحی و عبارت‌پردازی شده‌اند، تا یک راه‌حل حقوقی برای ایران و E3+3 فراهم نمایند که در صورت عدم پایبندی اولیه طرف مقابل به آن متوسل شوند.

همانطور که یک اندیشمند حقوق بین‌الملل به آن اشاره کرده است، «این بدان معنی است که خروج آمریکا از برجام و ناتوانی سایر طرف‌های باقی‌مانده جهت جبران آن و عادی‌سازی روابط اقتصادی با ایران به‌عنوان بخشی از تعهداتشان، سبب شده تا «اسنپ‌بک» بی‌معنی و غیرقابل اجرا شود. به‌عبارت دیگر، اسنپ‌بک ابزاری جهت بازداشتن ایران از انجام اقدامات قانونی در چهارچوب توافق، جهت اطمینان از پایبندی سایر طرف‌ها نیست، بلکه به‌منظور بازداشتن ایران از عدم پایبندی اساسی در توافق گنجانده شده بود».

سه دولت اروپایی نمی‌توانند به‌واسطه باج‌خواهی، ایران را از توسل به راه‌حل حقوقی محروم نمایند.

سوء سابقه سه دولت اروپایی نسبت به خلع سلاح هسته‌ای و تسلیحات هسته‌ای اسرائیل، مانع از آن خواهد شد تا بتوانند درباره اهداف برنامه هسته‌ای ایران، با یا بدون ان‌پی‌تی، ایجاد تردید نماید. ایران بر مبنای محاسبات راهبردی خود و همچنین مبانی شرعی که در فتوای آیت‌الله خامنه‌ای نیز متجلی گشته، هیچ‌گاه به‌دنبال توسعه و دستیابی به تسلیحات هسته‌ای نبوده است.

به‌جای تهدید غیرقانونی به استفاده از زور و تروریسم اقتصادی علیه ملت ایران، سه دولت اروپایی می‌توانند با اجرای تعهدات خود ذیل بند ۳ پیوست ۲ برجام و همچنین

تعهدات خود پس از خروج ایالات از برجام، از جمله ذیل بیانیه‌های ۱۵ مه ۲۰۱۸، ۲۵ مه ۲۰۱۸، ۶ ژوئیه ۲۰۱۸، ۲۴ سپتامبر ۲۰۱۸ و ۶ مارس ۲۰۱۹، روند را تغییر دهند.

همانطور که در نامه خود در تاریخ ۸ مه ۲۰۱۹ اشاره کردم، «بار دیگر بر عزم خود مبنی بر تداوم حمایت از برجام با حسن‌نیت و در یک فضای سازنده تاکید کرده و اعلام می‌داریم جمهوری اسلامی ایران آمادگی دارد گفتگوهای خود را با حسن‌نیت در کلیه سطوح با E3+2 ادامه داده و در هر زمان آمادگی دارد تمام مقررات فوق را، متناسب با میزان تحقق اهداف مندرج در برجام و اجرای تعهداتی که از تاریخ ۸ می ۲۰۱۸ توسط کمیسیون مشترک ارائه شد، از سر گیرد.»

تقاضا دارم که این نامه را به اطلاع اعضا کمیسیون مشترک برجام برسانید.

لطفاً احترامات فائقه اینجانب را پذیرا باشید.

محمدجواد ظریف

پیوست ۸-۳: ترجمه نامه مورخ ۲۶ مرداد ۹۸ خطاب به هماهنگ‌کننده برجام پیرامون موارد نقض اساسی اتحادیه اروپا و سه کشور اروپایی ذیل بند ۳۶ برجام

بسم الله الرحمن الرحيم

۱۷ ژوئیه ۲۰۱۹

۲۶ مرداد ۱۳۹۸

عالیجناب، خانم فدريکا موگرینی

نماینده عالی اتحادیه اروپا در امور خارجی و سیاست امنیتی،

هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام

عالیجناب؛

پیرو نامه‌های پیشین اینجناب به شما در مورد نظام رفع تحریم‌های برجام، به ویژه نامه‌های مورخ ۲ سپتامبر ۲۰۱۶، ۲۱ اوت ۲۰۱۸، ۶ نوامبر ۲۰۱۸ و ۷ آوریل ۲۰۱۹، مایل هستم از طریق شما، در ظرفیت تان به عنوان هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام، به اطلاع کمیسیون مشترک برسانم که چندین موضوع مرتبط با پایبندی اتحادیه و سه کشور اروپایی وجود دارد که ناسازگار با متن، روح و هدف برجام و بیانیه‌های کمیسیون مشترک متعاقب خروج غیرقانونی ایالات متحده از برجام در ۸ مه ۲۰۱۸ می‌باشد.

- بند ۳ ضمیمه دوم برجام و بند ۸ بیانیه مشترک ۶ ژوئیه ۲۰۱۸: اتحادیه و سه کشور اروپایی در حفظ آثار رفع تحریم‌های اتحادیه اروپا که در ضمیمه دوم برجام تصریح شده است، ناکام ماندند. بند ۳ ضمیمه دوم برجام صراحتاً آثار رفع تحریم‌های اقتصادی و مالی اتحادیه اروپا را مشخص می‌کند. این یک حقیقت پابرجاست که، متأسفانه، انتفاع ایران از آثار مشخص رفع تحریم‌ها به طور اساسی پس از ۸ مه ۲۰۱۸ خنثی شده است. برای نمونه، برخلاف مفاد بند (۴) ۱۹ برجام، اینک سوئیفت (SWIFT) ارائه خدمات پیام‌رسان مالی را به برخی از اشخاص ایرانی که در پیوست ۱ از ضمیمه دوم برجام فهرست شده‌اند، تعلیق کرده است. همچنین، اشخاص ایرانی از دریافت خدمات معینی در داخل قلمرو اتحادیه اروپا منع شده‌اند. علاوه بر این، تجارت ایران با کنشگران اروپایی در حال حاضر نسبت به دوره قبل از برجام محدودتر شده است.

- بند ۳۰ برجام و بندهای ۴ و ۵ ضمیمه دوم: برخلاف بند ۳۰ برجام، دولت‌های عضو اتحادیه اروپا، از جمله سه دولت اروپایی، از فرآیند استرداد اتباع ایرانی به آمریکا با انگیزه‌های سیاسی حمایت می‌کنند، که این پرونده‌ها با به اصطلاح نقض نظام تحریم‌های غیرقانونی و یکجانبه ایالات متحده ارتباط دارد. اتحادیه اروپا و دول عضو از اتخاذ تدابیر متناسب جهت ممانعت از چنین استرداد‌های غیرقانونی ناکام ماندند. نهایی‌شدن فرآیند استرداد، یقیناً تأثیر معکوسی بر روی عادی‌سازی روابط تجاری و اقتصادی با ایران داشته که در تناقض محض با برجام است.

محتوای پرونده‌های مربوطه نشان می‌دهد که آن‌ها، خصوصاً پرونده‌های مربوط به بهزاد پورقناد و احمد خلیلی در آلمان، جلال روح‌الله نژاد در فرانسه و سیدسجاد شهیدیان در بریتانیا، به صورت جزئی یا کلی با به اصطلاح نقض تحریم‌های یکجانبه ایالات متحده ارتباط داشته که این موارد در بخش رفع تحریم‌های برجام مورد اشاره قرار گرفته است. بسیاری از متخصصان حقوقی معتقدند که ایالات متحده از نظام‌های قضایی کشورهای فوق با دستکاری عناوین اتهامی و یا عناوین مجرمانه ادعایی، سوءاستفاده می‌کند. باعث تأسف است که دولت‌های ذی‌ربط عضو اتحادیه اروپا، هیچ‌گونه اقدامی جهت جلوگیری از این سوءاستفاده انجام نداده‌اند. به راستی مایه حیرت است که اتحادیه اروپایی مزورانه از یک سو از کنشگران اروپایی می‌خواهد که به تحریم‌های فراسرزمینی آمریکا پایبند نباشند و از سویی دیگر نهادهای حاکمیتی دولت‌های عضو اتحادیه اروپا، سبب اثربخشی به تحریم‌های مذکور می‌گردند.

- بند ۱.۳ و ۴.۳ از ضمیمه دوم برجام: در روز پنجشنبه مورخ ۴ جولای ۲۰۱۹، نیروی دریایی بریتانیا در تنگه جبل الطارق، یک نفت‌کش پانامایی حامل نفت خام ایران، به نام گریس ۱ را توقیف کرد. دولت بریتانیا ادعا کرده که این نفت‌کش در حال حمل نفت ایران به سوریه بوده که به اصطلاح در تناقض با تحریم‌های اتحادیه اروپایی قرار دارد. با این وجود، این اقدام نه تنها نقض قواعد بین‌المللی حاکم بر آزادی ناوربری است، بلکه با متن و روح بندهای مربوطه برجام ناسازگار است. علی‌الخصوص این مایه نگرانی است که طبق گزارش‌ها، بریتانیا متعاقب درخواست ایالات متحده اقدام به توقیف این نفت‌کش نموده

است. از قرار معلوم در واقع، دولت بریتانیا در اجرای تحریم های یکجانبه علیه ایران، همدست آمریکا شده است.

- بند ۲۸ برجام و بند ۵ ضمیمه دوم برجام: پس از ۸ مه ۲۰۱۸، اتحادیه و سه کشور اروپایی به طور کلی تلاش کردند تا سیاست ها و نظام تحریم خود را با سیاست ها و نظام تحریم ایالات متحده هماهنگ سازند. به عنوان نمونه، تصمیم آلمان در ۲۱ ژانویه ۲۰۱۹ و فرانسه در ۳۱ مارس ۲۰۱۹ مبنی بر منع فرود هواپیماهای شرکت هواپیمایی ماهان در قلمروشان در مغایرت با بند ۲۸ برجام قرار دارد. ذیل این بند، اتحادیه اروپا و ۱+۵ صراحتاً متعهد شدند تا از الزامات استثنائی و تبعیض آمیز به موازات تحریم ها خودداری ورزند. این تحولات در کنار وضع مجدد تحریم های آمریکا علیه صنعت هوانوردی ایران پس از ۸ مه ۲۰۱۸ (برخلاف بند ۵ ضمیمه دوم برجام)، تعلیق اجرای قراردادهای تجاری برای فروش هواپیمای مسافربری و عدم ارائه خدمات به خطوط هوایی ایران در فرودگاه های اروپایی، سبب شده تا ایران نتواند از آثار رفع تحریم های مندرج در برجام منتفع گردد. این موضوع همچنین در زمره عدم پایبندی به قرار موقت دیوان بین المللی دادگستری می باشد.

- بندهای ۲۸ و ۳۰ برجام: علاوه بر این، موجب نگرانی عمیق است که تغییرات اخیر در فهرست تحریمی اتحادیه اروپا، تحولات اتخاذ شده متعاقب برجام را نادیده گرفته است. به عنوان نمونه اتحادیه اروپایی دلیل تحریم یک شرکت را «دخیل بودن در تأمین مالی منافع راهبردی رژیم» و دلیل تحریم یک سازمان را «نگرانی های مرتبط با ابعاد احتمالی نظامی برنامه هسته ای ایران (PMD)» عنوان کرده است. ذیل بند ۳۰ برجام، اتحادیه و سه کشور اروپایی متعهد شده اند تا «تحریم های مرتبط با فعالیت هایی که مشمول نظام رفع تحریم ها هستند» را اعمال نکنند. علاوه بر این، گزارش های نگران کننده ای را دریافت کردیم، مبنی بر اینکه اتحادیه اروپا با استناد به برجام، با درخواست خروج نهادهای ایرانی از فهرست مخالفت کرده است. برجام و ضمیمه ۵ (برنامه اجرا) به هیچ عنوان نباید به عنوان بهانه ای جهت محروم سازی اشخاص ایرانی از حقوقشان قرار گرفته و باعث شود که با آن ها به صورت تبعیض آمیزی رفتار شود.

- بند ۲۷ برجام و بند ۸ بیانیه مشترک ۶ ژوئیه ۲۰۱۸: اتحادیه و سه کشور اروپایی از برداشتن گام های مقتضی جهت ترغیب کنشگران اروپایی برای ادامه روابط تجاری خود با ایران

پس از ۸ مه ۲۰۱۸ ناکام مانده‌اند؛ دقیقاً عکس آن اتفاق افتاد. به‌عنوان نمونه در پرسش و پاسخ (سند راهنمای شماره 2018/C 277 I/03) مورخ ۷ اوت ۲۰۱۸، اتحادیه اروپایی اعلام داشت که کنشگران اروپایی «می‌توانند آزادانه انتخاب نمایند که همکاری با ایران را آغاز کرده، ادامه داده و یا فعالیت خود را متوقف کنند». این موضوع منجر به وضعیتی شده است که تقریباً تمام شرکت‌های بزرگ اروپایی تصمیم به ترک ایران گرفته‌اند. طبق بند ۲۷ برجام، اتحادیه و سه کشور اروپایی متعهدند تا «به منظور تضمین وضوح و اثربخشی در ارتباط با لغو تحریم‌ها وفق برجام، تدابیر قانونی و آئین‌نامه‌های اجرایی کافی را اتخاذ نمایند». ایران مکرراً از اتحادیه اروپا درخواست کرده‌است که شیوه‌نامه رفع تحریم‌های خود را در رابطه با بازگشت تحریم‌های یکجانبه آمریکا، روزآمد نماید که اتحادیه و سه کشور اروپایی از انجام آن بازماندند. علاوه بر این، ذیل همان بند، «اتحادیه اروپا و دولت‌های عضو متعهد هستند که در خصوص محتوای دستورالعمل‌ها و بیانیه‌های رفع تحریم، با ایران مشورت نمایند». متأسفانه دول عضو اتحادیه اروپایی از جمله سه دولت اروپایی، چنین اقدامی را صورت ندادند.

این موارد متعدد و واضح عدم‌پایبندی اساسی اتحادیه و سه کشور اروپایی به تعهدات ذیل برجام، به‌طور قابل توجهی عادی‌سازی روابط اقتصادی با ایران را به خطر افکنده و نیازمند توجه مقتضی و در زمان مناسب است. جمهوری اسلامی ایران مراتب نگرانی خود را در خصوص این موضوعات ابراز داشته، که می‌تواند به‌عنوان موارد عدم‌پایبندی اساسی در سازوکار حل‌وفصل اختلافات برجام احراز شود و درخواست می‌نماید تا آن‌ها بصورت فوری در نشست آتی کمیسیون مشترک مورد بررسی قرار گیرند.

همچنین موجب امتنان خواهد بود، شما در ظرفیت هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام، این ابلاغیه را میان طرف‌های باقی‌مانده توزیع کرده و تمامی اقدامات ضروری وفق بند ۳.۱ ضمیمه چهارم برجام را اتخاذ نمایید.

عالیجناب، لطفاً احترامات فائقه اینجناب را پذیرا باشید.

پیوست ۸-۴: ترجمه نامه مورخ ۹ بهمن ۹۸ خطاب به هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام در رد نامه مورخ ۲۴ دی ۹۸ سه کشور اروپایی مبتنی بر ادعای شروع روند حل اختلافات ذیل ماده ۳۶ برجام

بسم الله الرحمن الرحيم

۲۹ ژانویه ۲۰۲۰

۹ بهمن ۱۳۹۸

عالیجناب، آقای جوزپ بورل

نماینده عالی اتحادیه اروپا در امور خارجی و سیاست امنیتی،

هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام

عالیجناب؛

این نامه را برای ابراز نگرانی شدیدمان درخصوص نامه شما در تاریخ ۱۴ ژانویه ۲۰۲۰ که نامه وزرای خارجه فرانسه، آلمان و بریتانیا در مورد ادعای «فعال‌سازی سازوکار حل اختلاف برجام» به آن منضم بود می‌نویسم. اقدام اخیر سه دولت اروپایی به صراحت تغییر جهت اساسی آن‌ها نسبت به قصد و اهداف اساسی برجام را آشکار می‌سازد. در این باره نامه سه دولت در تناقض آشکار با مفاد برجام بوده و به خواست جامعه بین‌المللی مصرح در قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت، بی‌اعتنایی می‌نماید. در پاسخ به ادعاهای بی‌اساس مطروحه در نامه سه دولت اروپایی، مایلم به موضوعات زیر جهت استحضار و اصلاح مقتضی توسط طرف‌های باقیمانده برجام به‌علاوه برای اقدام فوری هماهنگ‌کننده برای تصحیح رویکرد تبعیض‌آمیز وی در ابلاغیه‌های ارسال شده از جانب طرف‌های برجام—که در بخش چهارم در ذیل تصریح شده—اشاره نمایم.

الف) طی نمودن سازوکار حل اختلاف برجام توسط جمهوری اسلامی ایران

باتوجه به موضوعات حل‌نشده‌ی اصیل، مشخصاً عدم پابندی اساسی به واسطه اقدام غیرقانونی مستمر ایالات متحده و قصور مداوم اتحادیه و سه کشور اروپایی، که به تفصیل در نامه‌های پیشین اینجانب به آن‌ها اشاره شده، جمهوری اسلامی ایران به صراحت و به‌طور

رسمی در مقاطع مختلف به هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک و از طریق وی به دیگر طرف‌های برجام، اطلاع داده که سازوکار حل اختلاف مندرج در بند ۳۶ برجام را فعال کرده است.^۱

موضوعات حل‌نشده عبارتند از: (۱) خروج غیرقانونی ایالات متحده و اعمال مجدد تحریم‌ها؛ (۲) عدم پایبندی اساسی اتحادیه و سه کشور اروپایی در اجرای تعهداتشان وفق برجام؛ (۳) قصور مطلق اتحادیه و سه کشور اروپایی در اجرای تعهدات خود، که با اجماع توسط کمیسیون مشترک در سطح وزرا در ۶ ژوئیه ۲۰۱۸ و ۲۴ سپتامبر ۲۰۱۸ تصویب شده که به دنبال جلسات در سطح معاونین وزیر امور خارجه / مدیران سیاسی به‌نحو پیش‌بینی شده در بند ۳۶ و «بنا به درخواست جمهوری اسلامی ایران» برای «بررسی موضوعات حل‌نشده ناشی از خروج یکجانبه ایالات متحده از توافق و وضع مجدد تحریم‌های رفع‌شده وفق برجام و ضمیمه دوم آن» که تایید می‌نماید «رفع تحریم‌ها، از جمله آثار اقتصادی منبعث از آن، بخش اساسی برجام را تشکیل می‌دهند»، برگزار شده است.

پس از خروج غیرقانونی ایالات متحده و اعمال مجدد تحریم‌های مرتبط با هسته‌ای که وفق برجام رفع شده بودند، ایران درحالی‌که حقوق خود ذیل بند ۲۶ برجام^۲ را محفوظ می‌داشت، به‌طور رسمی و با ارسال نامه‌ای در تاریخ ۱۰ مه ۲۰۱۸، بند ۳۶ برجام را فعال کرد که به تشکیل جلسات کمیسیون مشترک رسمی و در سطح وزرا انجامید. همانطور که در نامه اینجانب در تاریخ ۲۱ اوت ۲۰۱۸ به‌وضوح بیان شد، ایران صراحتاً به بند ۳۶ برجام برای فعالسازی سازوکار حل اختلاف برجام استناد نموده که در پاسخ به آن، جلسات کمیسیون مشترک—به‌نحو مقرر در بند ۳۶—در سطوح مدیران سیاسی و وزرای امور خارجه در تاریخ‌های ۲۵ مه^۳ و ۶ ژوئیه^۴ ۲۰۱۸ تشکیل گردید.

۱. بند ۳۶ برجام: «چنانچه ایران معتقد باشد که هر یک یا کلیه اعضای گروه ۵+۱ تعهدات خود را طبق این برجام رعایت ننموده‌اند، ایران می‌تواند موضوع را به منظور حل و فصل به کمیسیون مشترک ارجاع نماید؛»

۲. بند ۲۶ برجام: «ایران اعلام کرده است که تحمیل یا بازگرداندن تحریم‌های مشخص شده در پیوست دو یا وضع تحریم‌های جدید هسته‌ای را به منزله مبنایی برای توقف کلی یا جزئی اجرای تعهدات خود وفق این برجام، تلقی خواهد نمود.»

۳. در بیانیه هماهنگ‌کننده متعاقب این نشست آمده بود: «بنا به درخواست جمهوری اسلامی ایران و برای بررسی آثار خروج ایالات متحده از برجام» این جلسه تشکیل شده است.

۴. در بیانیه مشترک تصریح شد: «کمیسیون مشترک جهت بحث درباره راه‌های پیش‌رو جهت تضمین تداوم اجرای برجام در تمامی ابعاد و بررسی موضوعات حل‌نشده منبعث از خروج ایالات متحده از برجام تشکیل شده است.»

در ۶ ژوئیه ۲۰۱۸ کمیسیون مشترک برجام در سطح وزرا این موضوع را شناسایی کرد که «رفع تحریم‌ها، از جمله آثار اقتصادی منبعث از آن، بخش اساسی برجام را تشکیل می‌دهند». در حقیقت این موضوع، خود گواه مطلبی است که در بند ۲۶ برجام نیز بازتاب داده شده بود. خروج یکجانبه یک طرف برجام و اعمال مجدد تحریم‌هایی که وفق برجام رفع شده بود، دارای آنچنان آثار سوئی بود که حتی سایر طرف‌های برجام را از اجرای تعهداتشان بازمی‌داشت و به‌طور قابل ملاحظه‌ای، پایداری و تمامیت کل توافق را به مخاطره می‌انداخت. به همین دلیل بود که کمیسیون مشترک تشکیل شد تا «موضوعات حل‌نشده‌ی منبعث از خروج یکجانبه ایالات متحده از برجام و وضع مجدد تحریم‌های رفع شده ذیل برجام و ضمیمه ۲» را مورد بررسی قرار دهد.

با تصدیق کامل به شناسایی این حقیقت که خروج آمریکا و وضع مجدد تحریم‌هایش تا حد زیادی اجرای کامل برجام را متأثر خواهد ساخت، طرف‌های باقیمانده برجام ۱۱ تعهد مکمل را پذیرفتند تا خروج غیرقانونی ایالات متحده را جبران نمایند؛ که بدون این تعهدات، تداوم اجرای کامل برجام توسط ایران بی‌معنا بود. متأسفانه هیچ‌یک از تعهداتی که توسط اتحادیه و سه کشور اروپایی پذیرفته شد، اجرایی نشده و به راه‌حل‌های عملیاتی منتج نشد. همانطور که در نامه اینجانب مورخ ۷ آوریل ۲۰۱۹ اشاره شده، اتحادیه و سه کشور اروپایی جهت اجرای تعهدات خود وفق برجام و همچنین تعهداتی که مکرراً پس از خروج یکجانبه و غیرقانونی ایالات متحده از برجام پذیرفتند، هیچ اقدام معنادار و عملی انجام ندادند.

علاوه بر این، مسائل مرتبط با عدم‌پایبندی اساسی اتحادیه و سه کشور اروپایی در تضاد با متن، روح و هدف برجام و همچنین بیانیه‌های کمیسیون مشترک، متعاقب خروج ایالات متحده مطرح بوده است. اینجانب به‌نحو مقتضی، موضوعات عدم‌پایبندی اساسی را طی نامه‌های متعددی به هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام ثبت کردم و آن‌ها را در نامه مورخ ۱۷ ژوئیه ۲۰۱۸ تشریح نمودم.

سه کشور اروپایی—یا کمیسیون مشترک—هیچگاه این موضوعات حل‌نشده را که طی نامه‌های متعدد توسط ایران بیان شد، زیر سوال نبردند، چه برسد به اعتراض به فعال‌سازی بند ۳۶ یا اعتراض به اظهارات علنی ایران در مورد عدم پایبندی اساسی ایالات متحده و سه کشور اروپایی. چالش‌های مطرح شده‌ی اخیر توسط سه کشور اروپایی،

نمی‌تواند واقعیات موجود را تغییر داده و ایران را از اِعمال حقوق خود وفق بندهای ۲۶ و ۳۶ برجام محروم نماید.

نظر به این واقعیت که موضوعات برآمده از خروج ایالات متحده از برجام و وضع مجدد تحریم‌ها و همچنین قصور سه کشور اروپایی در اجرای تعهداتشان ذیل برجام و بیانیه‌های کمیسیون مشترک در ۱۵ مه ۲۰۱۸، ۲۵ مه ۲۰۱۸، ۶ ژوئیه ۲۰۱۸، ۲۴ سپتامبر ۲۰۱۸ و ۶ مارس ۲۰۱۹، همچنان حل نشده باقی ماند، ایران تصمیم گرفت حق خود ذیل بند ۳۶ برجام را اِعمال نموده و تعهدات خود را پس از ۸ مه ۲۰۱۹ به صورت جزئی متوقف سازد.

ب) مسموع نبودن استناد سه کشور اروپایی به بند ۳۶ برجام

پس از یکسال خویشنداری توأم با حسن نیت ایران متعاقب خروج آمریکا از برجام و پس از طی کامل روند پیش‌بینی شده در بند ۳۶ توسط ایران، هرگونه تلاشی از جانب سه دولت اروپایی جهت آغاز سازوکار حل اختلاف برجام، بدون در نظر گرفتن حل و فصل موضوعات حل نشده مطروحه توسط ایران، با اصل حسن نیت مصرح در برجام که پایه هر توافق بین‌المللی بوده و صراحتاً در بسیاری از بندهای برجام مورد تأکید قرار گرفته ناسازگار است. این دیدگاه در نامه وزیر خارجه فدراسیون روسیه در تاریخ ۱۵ ژانویه ۲۰۲۰ نیز آمده است.

بنابراین، بدون در نظر گرفتن این حقایق و بدون حل و فصل نخستین مسائل ناشی از موارد متعدد اثبات شده—حتی مورد اذعان—عدم پایبندی اساسی آمریکا و تعهدات سه دولت اروپایی و همچنین قصور وحشتناک سه دولت اروپایی جهت اجرای تعهداتشان متعاقب خروج غیرقانونی آمریکا و ناتوانی در ایجاد شرایطی برای تضمین «ضروری» انتفاع اقتصادی ایران از رفع تحریم‌های اتحادیه اروپا، هرگونه آغاز سازوکار حل اختلاف برجام بدون مبنا بوده و از این رو مسموع نیست.

از طریق نامه‌های متعدد رسمی ارسالی به هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام، ایران فرایند سازوکار حل اختلاف ذیل بند ۳۶ را طی کرده است. پس از وضع مجدد تمام تحریم‌ها با اثر تمام عیار در ۵ نوامبر ۲۰۱۸، ایران طی نامه ۶ نوامبر ۲۰۱۸ به هماهنگ‌کننده

کمیسیون مشترک برجام ذیل ماده ۳۶ به صراحت اعلام کرد که «سازوکار حل اختلاف مندرج در بند ۳۶ برجام را در ۱۰ مه ۲۰۱۸ آغاز کرده بود. ولی در راستای عمل با حسن- نیت و زمان دادن به سایر طرف های برجام جهت یافتن راهی برای اجرای تعهداتشان، از اعمال «اقدام ترمیمی» برای آن اجتناب کردیم و بلافاصله تعهدات خود ذیل برجام را متوقف نکردیم». طی آن نامه، زمانبندی تمامی تحولات متعاقب خروج غیرقانونی ایالات متحده و موارد متعدد عدم پایبندی اساسی اتحادیه و سه کشور اروپایی به تعهداتشان مورد اشاره قرار گرفت. ایران به صراحت بیان کرد که روند مندرج در بند ۳۶ را به طور کامل طی کرده و هیچ راهی جز رجوع به راهکارهای ارائه شده ذیل بند ۳۶ نداشته است. در تلاشی دیگر برای عمل به حسن نیت برای حفظ برجام، ایران همچنین تقاضای تشکیل کمیسیون مشترک دیگری در سطح وزرا را مطرح کرد، که هیچگاه تشکیل نشد.

در راستای نشان دادن حسن نیت، ایران گام های خود جهت توقف اجرای تعهدات را ۶ ماه پس از نامه ۶ نوامبر ۲۰۱۸، در تاریخ ۸ مه ۲۰۱۹ آغاز نمود و در حالیکه به اطلاع هماهنگ کننده کمیسیون مشترک رساند که «به دنبال جلسات متعدد کمیسیون مشترک برجام، قاطبه موارد عدم پایبندی اساسی همچنان حل نشده باقی مانده و مبنای محکمی برای توقف کلی یا جزئی تعهدات ایران فراهم است». ایران هیچ پاسخ رسمی حتی تا این مقطع دریافت نکرد.

نخستین واکنش رسمی از جانب سه دولت اروپایی در تاریخ ۲۱ ژوئن ۲۰۱۹ بود که به وسیله دمارش علنی سفرای سه دولت در تهران انجام شد. طی چهار روز در نامه ای به تاریخ ۲۵ ژوئن ۲۰۱۹، ایران پاسخی کاملاً مستند به اتهامات، سوء تفسیرها، اظهارات نادرست، تهدیدها و ضرب الاجل های بیان شده توسط سفرای سه دولت پاسخ داد که اقدام آنان نشان دهنده عدم حسن نیت و احترام متقابل و موجبات نقض فاحش متن، روح و هدف برجام را فراهم ساخته بود و به تفصیل تشریح نمود که ایران چگونه سازوکار حل اختلاف برجام را فعال ساخته است.^۱

۱. ایران سازوکار حل اختلاف را از طریق نامه های ارسالی اینجانب طی کرده است: ۱۰ مه ۲۰۱۸، ۲۱ اوت ۲۰۱۸، ۶ نوامبر ۲۰۱۸، و ۷ آوریل ۲۰۱۹. برای درک بهتر، به دیاگرام پیوست شده به نامه رجوع کنید. (ایران چگونه روند سازوکار حل اختلاف را طی کرده است). که اینجانب آن را در ۱۰ ژوئیه ۲۰۱۹ توثیق کردم.

بنابراین، سه کشور اروپایی در جایگاه حقوقی و یا اخلاقی نیستند که بتوانند در پاسخ به اعمال حق قانونی ایران که ذیل همان بند به رسمیت شناخته شده است، نسبت به فعال‌سازی سازوکار حل اختلاف اقدام نمایند. سه کشور اروپایی نمی‌توانند همان مسیر حقوقی را در مقابل اقدامات ایران در پیش گیرند. این برخلاف هدف سازوکار حل اختلاف برجام و اصول کلی حقوقی ملل متمدن می‌باشد.

بادر نظر گرفتن واقعیات فوق‌الذکر و با عنایت به اینکه درخواست سه کشور اروپایی با قصد تقویت اهداف و مقاصد برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ انجام نگرفته، توسل به سازوکار حل و فصل اختلاف و هرگونه تلاشی به دنبال این امر مبتنی بر واقعیت و حقوق نبوده و غیرمنصفانه و غیرقانونی است و می‌بایست با قاطعیت رد شود.

ج) مواضع غیرمسئولانه مقامات سه دولت اروپایی

نخست‌وزیر بریتانیا در یک مصاحبه تلویزیونی در تاریخ ۲۳ سپتامبر ۲۰۱۹—که تنها رئیس‌جمهور آمریکا را در موضع طولانی مدت تهاجمی وی در قبال برجام گستاخ‌تر می‌کند—برجام را به‌عنوان یک «توافق بد» ترسیم نموده، تا حدی فرا می‌رود که یک «توافق بهتر» می‌خواهد که تنها توسط «یک نفر که می‌تواند توافق بهتری ببندد»، منعقد شود.^۱

دو روز بعد در ۲۵ سپتامبر ۲۰۱۹، وزیر خارجه بریتانیا در جلسه استماع پارلمان، اظهار نمود «همانطور که رئیس‌جمهور ترامپ و رئیس‌جمهور مکرون گفته‌اند، ما می‌توانیم برجام را بهبود ببخشیم. نهایتاً، ما به یک چهارچوب بلندمدت‌تری نیاز داریم که قطعیت بیشتری در مورد برنامه هسته‌ای ایران فراهم نماید.»^۲

ادعاهای سه کشور اروپایی در بیانیه مشترک سران دولت‌هایشان در ۲۱ ژانویه ۲۰۲۰ که «ما همچنین نیاز خواهیم داشت چهارچوب بلندمدت‌تری برای برنامه هسته‌ای ایران تعریف نماییم»^۳،

^۱ مصاحبه نخست‌وزیر بوریس جانسون با "NBC Nightly News".

Available at: <https://www.nbcnews.com/news/world/boris-johnson-calls-new-iran-nuclear-deal-says-trump-one-n1057541>

^۲ بیانیه وزیر خارجه بریتانیا در جلسه استماع پارلمان مورخ ۲۵ سپتامبر ۲۰۱۹؛

Available at: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-25/debates/95159D35-0C2F-4137-9553-5711477D8CBE/Iran>

^۳ بیانیه مشترک سران دولت‌های فرانسه، آلمان و بریتانیا در ۲۱ ژانویه ۲۰۲۰؛

Available at: <https://www.gov.uk/government/news/e3-statement-on-the-jcpoa-12-january-2020>

نمایانگر نقض فاحش برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت است و به وضوح نشانه «سوءنیت» بوده و سیر زمانی ایجادشده در مذاکرات را که صراحتاً و بدون هیچ ابهامی در برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت تصریح شده، زیر سوال می‌برد.

در ۱۴ ژانویه ۲۰۲۰، نخست‌وزیر بریتانیا در یک مصاحبه تلویزیونی گام را فراتر نهاده و علناً کشورش را با عضوی که برجام را نابود می‌کند، هم‌راستا و در یک صف قرار می‌دهد: «بگذارید آن را با توافق ترامپ جایگزین کنیم. رئیس‌جمهور ترامپ معامله‌گر بزرگی است. پس باید با یکدیگر کار کنیم تا برجام را با توافق ترامپ جایگزین کنیم.»^۱

چنین بیانه‌هایی در تعارض جدی با بند ۲۸ برجام^۲ قرار داشته و گواهی آشکار بر تغییر رویکرد اروپایی در قبال این توافق تاریخی بوده و حاکی از تسلیم سه کشور اروپایی در مقابل هوا و هوس‌های دولت کنونی ایالات متحده است.

در کلیت، بیانه‌های سه کشور اروپایی و اقدامات آن‌ها در مشارکت با سیاست غیرقانونی و یکجانبه «فشار حداکثری» ایالات متحده علیه ایران قرار دارد. برایان هوک، نماینده ویژه ایالات متحده در مورد ایران، در ۱۷ ژانویه ۲۰۲۰ اعلام کرد «خرسندیم که می‌بینیم بریتانیا، فرانسه و آلمان سازوکار حل اختلاف توافق هسته‌ای با ایران را در اوایل این هفته فعال کرده‌اند. نخست‌وزیر جانسون خواسته تا توافق ایران با یک توافق جدید جایگزین شود، که ما بسیار از آن حمایت می‌کنیم.»^۳

انعقاد برجام در ۱۴ ژوئیه ۲۰۱۵ یک گام تاریخی جهت حل‌وفصل یک بحران ساختگی و غیرضروری از طریق مذاکرات و بر اساس احترام متقابل بود. برجام یک راه‌حل نهایی است، جایگزین دیگری برای آن وجود ندارد و هرگونه اظهارات علیه این واقعیت، با اجرای توأم با حُسن نیت برجام ناسازگار است.

۱. مصاحبه تلویزیونی نخست‌وزیر بریتانیا در ۱۴ ژانویه ۲۰۲۰، با BBC News

Available at: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-51104386>

۲. بند ۲۸ برجام: «گروه ۵+۱ و ایران متعهد هستند که این برجام را با حسن نیت و در فضایی سازنده، بر مبنای احترام متقابل اجرا نمایند و از هرگونه اقدام مغایر با نص، روح و هدف این برجام که اجرای موفقیت‌آمیز آن را مختل سازد، خودداری کنند. مقامات ارشد دولتی در گروه ۵+۱ و ایران تمام تلاش خود را برای حمایت از اجرای موفقیت‌آمیز این برجام، از جمله در بیانات عمومی خود، به کار خواهند بست.»

۳. Brian H. Hook, Special Representative for Iran, Special Briefing, 17 January 2020. Available at: <https://www.state.gov/special-representative-for-iran-brian-hook/>

همانطور که در نامه ۳ اکتبر ۲۰۱۹ اینجانب تصریح شده، برجام، همانگونه که از نام آن بر می‌آید، یک برنامه «جامع» اقدام مذاکره‌شده است و به‌عنوان یک راه‌حل نهایی برای یک بحران تماماً ساختگی است که علیه برنامه هسته‌ای ایران به راه افتاد. چهارچوب‌های زمانی دقیق و مشخص مندرج در برجام گواه دیگری بر آن است. طرف‌های برجام—که با اتفاق آرا به‌عنوان بخش لاینفک قطعنامه ۲۲۳۱ به تایید رسیده—به‌وضوح تصریح کرده‌اند پس از چهارچوب‌های زمانی مطروحه در توافق، با برنامه هسته‌ای ایران همانند سایر کشورهای غیردارنده تسلیحات هسته‌ای عضو پیمان عدم‌اشاعه (NPT) رفتار خواهد شد. سه دولت اروپایی به راحتی—و در واقع متکبرانه، مذاکرات دو جانبه و چند جانبه سخت از همان روز اول تا آخرین روز انعقاد برجام در ۱۴ ژوئیه ۲۰۱۵ و بسیاری از انعطاف‌پذیری‌های غیرقابل برگشت مهم و اساسی ارائه‌شده توسط ایران به منظور تثبیت چهارچوب‌های زمانی را نادیده انگاشته‌اند. با احترام کامل، ولی این چیزی جز ضرب‌المثل قدیمی استعماری نیست که می‌گوید «آنچه مال من است، مال من است و آنچه که مال شماست قابل مذاکره است». جمهوری اسلامی ایران این رویکرد را قویاً رد می‌کند و هرگز آن را نخواهد پذیرفت.

ما قویاً از سه کشور اروپایی می‌خواهیم در این رویکرد مندرج در بیانیه‌ها و اظهارات متناقض‌شان در قبال برجام، تجدید نظر نمایند. بنابراین، ما از کمیسیون مشترک برجام می‌خواهیم در جلسه آتی خود، به این موضوعات رسیدگی و اقدامات مناسبی برای حل آن‌ها به طریق رضایت‌بخشی اتخاذ نماید.

د) رویکرد تبعیض‌آمیز در قبال مکاتبات ایران

نامه و بیانیه مورخ ۱۴ ژانویه ۲۰۲۰ هماهنگ‌کننده محترم کمیسیون مشترک—تصدیق ادعای فعال‌سازی سازوکار حل اختلاف توسط سه دولت اروپایی—قابل قبول نیست و در قبال مکاتبات جمهوری اسلامی ایران—که با حسن نیت و با پذیرش کامل جهانی—برخلاف اقدام سه دولت اروپایی درخواست فعال‌سازی سازوکار حل اختلاف وفق بند ۳۶ برجام نموده، تبعیض‌آمیز است. رویکرد تاسف‌بار و تبعیض‌آمیز نماینده عالی اتحادیه اروپا، به‌عنوان هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک، هیچ تاثیری قانونی و/یا آیینی در اعتبار و مشروعیت این روند ندارد. در

عوض، این تنها بی‌طرفی هماهنگ‌کننده را زیر سوال می‌برد، که به نوبه خود منجر به تضعیف بیشتر تلاش‌ها برای حفظ برجام خواهد شد.

به‌طور خاص، ما به اشاره به ادعای «فعال‌سازی سازوکار حل اختلاف» در بیانیه مورخ ۲۴ ژانویه ۲۰۲۰ صادره پس از رایزنی‌های غیررسمی فشرده دوجانبه و جمعی، اعتراض داریم، که در آن ایران با نهایت حسن نیت و سازندگی مشارکت کرد. اینجانب مایلم مجدداً تأکید نمایم که اینگونه ارجاعات، واقعیت‌ها را تغییر نداده و نمی‌توانند تغییر بدهند. در واقع، آن‌ها نمایانگر بی‌احترامی کامل به ایران هستند؛ از این رو ضربه‌ای بزرگ به هدف اصلی اعلامی «حفظ برجام» در این شرایط بسیار حساس پیرامون این توافق می‌باشد.

در ارتباط با بیانیه^۱ مورخ ۲۴ ژانویه ۲۰۲۰ متعاقب رایزنی‌های غیررسمی در تاریخ ۲۲ ژانویه ۲۰۲۰، مایلم برای ثبت در سوابق مطرح نمایم که هیچ چیزی در آن بیانیه به معنای این نیست که جمهوری اسلامی ایران پذیرفته و سکوت حاکی از رضایت داشته که درخواست سه دولت اروپایی که به‌طور کامل در بالا توضیح داده شده، مسموع است. ایران همچنان اعتقاد دارد درخواست آن‌ها خلاف قصد و هدف برجام است.

جمهوری اسلامی ایران به‌شدت این رویکرد را رد می‌کند، آن را عاری از هرگونه تأثیر محتوایی و شکلی می‌داند و انتظار دارد که این مسئله بدون تأخیر بیشتر به‌طور صحیح رسیدگی و اصلاح شود. در حداقلی‌ترین حالت ممکن، جمهوری اسلامی ایران این انتظار را دارد که هماهنگ‌کننده محترم—هم در نامه و هم در بیانیه عمومی مشابه—تصدیق نماید که ایران از ۱۰ مه ۲۰۱۸ سازوکار حل اختلاف را فعال و با حسن نیت طی کرده است.

عالیجناب؛

به‌منظور نشان دادن حُسن نیت و جدیت‌مان در حفظ برجام، حتی در گام پنجم و پایانی توقف اجرای تعهدات داوطلبانه‌مان، لازم است یکبار دیگر تأکید نمایم که همه اقدامات اتخاذ شده می‌توانند بازگشت‌پذیر بوده و جمهوری اسلامی ایران به همکاری کامل و موثر با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی ادامه خواهد داد.

^۱. https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/73436/statement-high-representative-josep-borrell-following-consultations-jcpoa-participants_en

جمهوری اسلامی ایران همچنان آماده است تا به گفتگوها در تمامی سطوح ادامه داده و به اجرای کامل برجام، متناسب با اجرای تعهدات طرف‌های باقیمانده در برجام بازگردد؛ خصوصاً با اتحادیه و سه کشور اروپایی که تعهدات مشخصی وفق برجام—و همچنین آن تعهداتی که به دنبال کمیسیون مشترک سطح وزرا در مورخ ۶ ژوئیه و ۲۴ سپتامبر ۲۰۱۸ پس از درخواست جمهوری اسلامی ایران در چهارچوب سازوکار حل اختلاف تشکیل شده، پذیرفته‌اند—دارند.

موجب امتنان خواهد بود، در ظرفیت خود به‌عنوان هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام، این نامه را در میان طرف‌های باقیمانده برجام توزیع نمایید.

عالیجناب، لطفاً احترامات فائقه اینجانب را پذیرا باشید.

محمدجواد ظریف

پیوست ۸-۵: ترجمه نامه مورخ ۲۰ اسفند ۹۸ خطاب به هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام پیرامون تکمیل روند بند ۳۶ برجام توسط ایران و غیرقابل قبول بودن توسل سه کشور اروپایی به سازوکار حل اختلاف

بسم الله الرحمن الرحيم

۱۰ مارس ۲۰۲۰

۲۰ اسفند ۱۳۹۸

عالیجناب، آقای جوزپ بورل فونتلس

نماینده عالی اتحادیه اروپا در سیاست خارجی و امور امنیتی و هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام

عالیجناب،

این نامه را در پاسخ به نامه مورخ ۲۴ فوریه ۲۰۲۰ شما و پیرو نامه‌های پیشین اینجناب به‌ویژه نامه مورخ ۲۹ ژانویه ۲۰۲۰ می‌نگارم و مایلم موضوعات ذیل را جهت ملاحظه شما مطرح نمایم:

این نکته را مورد توجه قرار دادیم که شما در نامه خود اظهار داشته‌اید که وفق مفاد ضمیمه چهارم، وظایف محدودی به هماهنگ‌کننده محول شده است. در ارتباط با نقش هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک، مایلم مجدداً تأکید نمایم که در هیچ‌جای برجام «نظارت بر عملکرد کمیسیون مشترک» به صورت بی‌قید و شرط نیامده است.

در نامه شما و طی جلسات کمیسیون مشترک، شما یا نماینده شما به جنبه‌های ماهوی چگونگی طی آئین مصرح در بند ۳۶ برجام توسط ایران پرداخته‌اید. این اقدام خارج از صلاحیت شما است. ما قویاً معتقدیم که هماهنگ‌کننده چنین صلاحیتی ندارد تا تعیین کند آیا طرف‌های برجام آئین مصرح در بند ۳۶ را طی نموده‌اند یا خیر، مگر اینکه کمیسیون مشترک به گونه دیگری تصمیم گرفته باشد. در موضوع حاضر، اختیار تعیین چنین امری، هیچگاه در برجام و یا تصمیمات کمیسیون مشترک به هماهنگ‌کننده تفویض نشده است. طبق بندهای ۴.۱ و ۴.۴ ضمیمه چهارم، تصمیمات مرتبط با مسایل ماهوی می‌بایست با

اجماع اتخاذ شوند. برخلاف آنچه در نامه شما ادعا شده است، بیانیه مشترک کمیسیون مشترک در سطح وزیران در تاریخ ۶ ژوئیه ۲۰۱۸ موارد ارجاعی توسط ایران را به‌عنوان «موضوعات حل‌نشده» به رسمیت شناخته و بر همان اساس تعهداتی را در این زمینه به تصویب رسانید. اگر این چنین نبود، همانطور که قبلاً در مناسبت‌های مختلف به‌صورت رسمی اعلام شده بود، ایران بلافاصله اجرای تعهداتش را متوقف می‌نمود. این نهایت حسن نیت ایران، شایسته قدردانی و تایید و نه تغافل و سوءرفتار است.

رویکرد ناقص در سیر استدلالی اظهار شده در نامه شما از این حقیقت نشأت می‌گیرد که نه تنها استانداردهای خودخوانده شکلی بر اولویت‌های اصلی محتوایی برتری داده شده، بلکه نامه شما اهمیت و شدت ماهیت موضوعات حل‌نشده و ارجاعی توسط ایران ذیل بند ۳۶ را نادیده می‌انگارد. علاوه بر این، یک رویکرد گزینشی در قبال مکاتبات متعدد و بی‌پاسخ ایران دنبال شده که از جمله نامه ۶ نوامبر ۲۰۱۸ را کاملاً نادیده می‌انگارد. منطق در پس آئین بند ۳۶ و سیاق و شرایط پیرامونی مکاتبات ایران روشن است. ایرادات وارده‌ی معطوف به گذشته و دیرهنگام نمی‌تواند این منطق و سیاق را تغییر دهد.

لازم است برای ثبت در سوابق اعلام نمایم که، ماه‌ها پس از نامه ۱۰ مه، ۲۱ اوت و ۶ نوامبر ۲۰۱۸، ما اولین مخالفت را—از طریق دمارش سفرای سه دولت اروپایی در تهران—در ۲۱ ژوئن ۲۰۱۹ دریافت کردیم، که اینجانب به صورت جامع در نامه ۲۵ ژوئن ۲۰۱۹ به آن جواب دادم. ولی پاسخی نگرفتیم. در طی تمام این دوره، استناد به بندهای ۲۶ و ۳۶ توسط ایران، هیچگاه به چالش کشیده نشد. درحقیقت، موضع ما چنان روشن بود که هرگونه مخالفت کاملاً پوچ و خودویرانگر می‌نمود. تحت این شرایط، سکوت می‌بایست به منزله سکوت حاکی از اعلام رضایت در خصوص حقوق ایران ذیل بندهای ۲۶ و ۳۶ جهت توقف اجرای تعهداتش ذیل برجام، تفسیر گردد.

در مورد ارتباط بین بند ۳۶ برجام و جلسات کمیسیون مشترک، یک پیوند میان بند ۳۶ برجام و تشکیل نشست اضطراری کمیسیون مشترک طبق آئین‌های ضمیمه چهار برجام وجود دارد. همه اختیارات مرتبط با تشکیل نشست‌های کمیسیون مشترک، برخاسته از ضمیمه چهارم است؛ خواه نشست‌های عادی، اضطراری یا نشست ذیل آئین بند ۳۶ باشد. متن و سیاق مکاتبات ایران بسیار واضح بود. ایران در دو مرحله برای حل موضوعات حل‌نشده به بند ۳۶ استناد نمود:

نخستین موضوع حل‌نشده در مورد عدم‌پایبندی اساسی ایالات متحده بود که در ۱۰ می ۲۰۱۸ مطرح شد: درخواست برگزاری نشست اضطراری کمیسیون مشترک وفق بند ۳.۱ ضمیمه چهارم برجام، کاملاً در راستای بند ۳۶ بود. ایران در تاریخ ۱۰ مه ۲۰۱۸، با عنایت به فوریت موضوعی که به‌واسطه عدم پایبندی اساسی ایالات متحده به وجود آمده بود، درخواست تشکیل نشست کمیسیون مشترک نمود. درخواست ایران برای تشکیل آن جلسه، کاملاً ذیل دامنه بند ۳۶ می‌گنجد و به موضوع حل‌نشده نخستین که توسط ایران طرح گردید، یعنی خروج غیرقانونی و یکجانبه ایالات متحده از برجام می‌پرداخت.

موضوع حل‌نشده دوم در مورد عدم پایبندی اساس اتحادیه و سه کشور اروپایی در تاریخ ۶ نوامبر ۲۰۱۸ تشریح گردید: بعد از توافق در مورد تعهدات مشخص در مورخ ۶ ژوئیه ۲۰۱۸ و به دنبال آن، ناتوانی اتحادیه و سه کشور اروپایی جهت پایبندی به تعهداتشان ذیل برجام و هم تعهدات ژوئیه و سپتامبر ۲۰۱۸، ایران هیچ گزینه دیگری جز درخواست مجدد تشکیل نشست اضطراری کمیسیون مشترک ذیل بند ۳۶ نداشت.

در مورد اینکه ایران چگونه به‌صورت ماهوی و شکلی، بند ۳۶ را طی نموده، مایلیم یادآوری کنم که نامه اینجانب در تاریخ ۱۰ مه ۲۰۱۸ در مورد سازوکار حل اختلاف برجام ساکت نبود. درحقیقت، ایران رسماً و آشکاراً سازوکار را فعال کرده است. متعاقب خروج ایالات متحده و وضع (مجدد) تحریم‌های مربوطه هسته‌ای که طبق برجام رفع شده بودند، ضمن محفوظ نگاه داشتن حق مسجل خود ذیل بند ۲۶^۱، دولت متبوع اینجانب سازوکار حل اختلاف برجام ذیل بند ۳۶ را در تاریخ ۱۰ مه ۲۰۱۸ آغاز نمود. اما، در راستای عمل به حسن نیت و با هدف قادرساختن طرف‌های باقیمانده برجام جهت عمل مناسب به وعده-هایشان، ایران از اتخاذ «ترتیبات جبرانی» خودداری و بلافاصله به «توقف اجرای تعهداتش ذیل برجام» توسل نجست. هرچند همانگونه که در نامه ۱۰ مه ۲۰۱۸ اینجانب مشخصاً اعلام نمودم «در این بازه زمانی، هیچ چیز حق ایران جهت واکنش و صیانت از منافع ملی خود به شیوه مقتضی را تحت تاثیر قرار نمی‌دهد، حقی که آشکارا در برجام و متعاقباً در

۱. بند ۲۶ برجام: ایران اعلام کرده است که تحمیل یا بازگرداندن تحریم‌های مشخص شده در پیوست دو، یا وضع تحریم‌های جدید هسته‌ای را به منزله مبنایی برای توقف کلی یا جزئی اجرای تعهدات خود وفق این برجام، تلقی خواهد نمود.

ق‌عظنامه (۲۰۱۵) ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد به رسمیت شناخته شده است». این موضوع همچنین در نامه مورخ ۲۱ اوت ۲۰۱۸ بیشتر متبلور شد.

از منظر آئینی، ایران موضوعات حل‌نشده را در تاریخ ۱۰ مه ۲۰۱۸ برای حل‌وفصل به کمیسیون مشترک ارجاع داد. ذیل بند ۳۶، کمیسیون مشترک ۱۵ روز زمان داشت، تا موضوع را حل نماید و بر همین مبنا، نشست کمیسیون مشترک در تاریخ ۲۵ مه ۲۰۱۸ تشکیل و این نشست‌ها فوراً در سطح وزرا تداوم یافت.^۱ این کاملاً با روند مصرح در بند ۳۶ در یک راستا قرار دارد.

طی کمیسیون مشترک مورخ ۲۵ می ۲۰۱۸ و نشست‌های متعاقب آن، ایران به‌وضوح موضوع خود را ذیل بند ۳۶ اظهار داشت و سایر طرف‌ها با اینکه رفع تحریم‌ها، از جمله آثار اقتصادی برخاسته از آن تشکیل‌دهنده بخش اساسی برجام است، موافقت کردند. هیچ کس در آن مقطع و اکنون منکر این حقیقت نیست که این بخش اساسی برجام مدت‌مدتی است که کاملاً از بین رفته و این چیزی نیست جز «عدم پایداری اساسی» ذیل بند ۳۶ توسط سایر اطراف، صرف‌نظر از اینکه متخلف(ها) چه کس یا کسانی هستند. کمیسیون مشترک هرگز موضوعات حل‌نشده‌ای که توسط ایران طی نامه‌های مختلف مطرح گردیدند، زیر سوال نبرد، چه برسد به اینکه با استناد به بند ۳۶ مخالفت کند، یا با اظهار صریح ایران در خصوص موارد چندگانه عدم پایداری اساسی ایالات متحده و سه کشور اروپایی اعتراض نماید. ایرادات با تاخیر نماینده هماهنگ‌کننده طی نشست‌های کمیسیون مشترک بعد از ژوئن ۲۰۱۹، نمی‌تواند حقیقت را تغییر دهد.^۲

عالیجناب؛

طرف‌های باقیمانده در برجام، با تصدیق کامل این واقعیت که خروج ایالات متحده و وضع مجدد تحریم‌ها، به‌طور اساسی اجرای کامل برجام را متاثر می‌سازد، ۱۱ تعهد تکمیلی برای جبران خروج غیرقانونی ایالات متحده را پذیرفتند، که بدون آنها تداوم اجرای کامل

۱. طبق بیانیه متعاقب نشست ۲۵ مه ۲۰۱۸ کمیسیون مشترک، ایران موضوع را به عنوان گام بعدی به نشست وزاری خارج ارجاع داد.

۲. همانگونه که در بیانیه کمیسیون مشترک مورخ ۶ ژوئیه ۲۰۱۸ منعکس گردید، کمیسیون مشترک «بنا به درخواست ایران» تشکیل شد تا «موضوعات حل‌نشده ناشی از خروج یکجانبه آمریکا از این توافق و وضع مجدد تحریم‌هایی که وفق برجام و پیوست شماره دو آن رفع شده بود، بررسی نماید» که تأیید گردید «رفع تحریم‌ها، از جمله برخورداری از منافع اقتصادی حاصله از آن، بخش اساسی برجام است».

برجام توسط ایران نامربوط می‌بود. متأسفانه، هیچکدام از تعهداتی که توسط اتحادیه و سه کشور اروپایی داده شد، اجرا یا به راه حل‌های عملی منتج نگردیده است. همانگونه که در نامه اینجانب در تاریخ ۷ آوریل ۲۰۱۹ تصریح شده، اتحادیه و سه کشور اروپایی در اجرای تعهداتشان ذیل برجام و به علاوه تعهدات مکررشان متعاقب خروج یکجانبه و غیرقانونی ایالات متحده از برجام، از جمله مواردی که در بیانیه‌های ۱۵ مه ۲۰۱۸، ۲۵ مه ۲۰۱۸، ۶ ژوئیه ۲۰۱۸، ۲۴ سپتامبر ۲۰۱۸ و ۶ مارس ۲۰۱۹ مورد موافقت قرار گرفته‌اند، هیچ اقدام معنی‌دار عملی اتخاذ نکرده‌اند.

سیاست آشکار نادیده گرفتن اظهار صریح ایران در خصوص حقوق خود ذیل بندهای ۲۶ و ۳۶، سیاست مناسبی نبوده و در تعارض با هدف حفظ برجام قرار دارد. آن سیاست، متأسفانه مکمل تلاش‌های شرورانه ایالات متحده جهت تضعیف و سرانجام نابودی برجام می‌باشد. به نظر می‌رسد این سیاست—احتمالاً غیرعامدانه—در ادامه سیاست فشار حداکثری ایالات متحده بوده و متأسفانه نشان‌دهنده عدم وجود اراده سیاسی یا عدم توانایی اتحادیه و سه کشور اروپایی برای پایبندی به تعهداتشان ذیل برجام— و نیز آنهایی که در بیانیه هماهنگ‌کننده متعاقب نشست‌های کمیسیون مشترک برشمرده شده است— می‌باشد.

به‌منظور نشان دادن حسن نیت و تمایل جدی برای حفظ برجام، مایلم یکبار دیگر تاکید نمایم که جمهوری اسلامی ایران کماکان آماده است تا گفتگوها در همه سطوح به منظور تضمین اجرای کامل برجام توسط همه طرف‌ها را ادامه دهد. با این حال، در خصوص بیانیه ۲۴ ژانویه ۲۰۲۰ متعاقب نشست غیررسمی مشورتی در ۲۲ ژانویه ۲۰۲۰، مایلم برای ثبت در سوابق اعلام دارم جمهوری اسلامی ایران هرگز مسموع بودن درخواست سه دولت اروپایی را نپذیرفته و بدان رضایت ندارد. علاوه بر این، هیچ چیزی در بیانیه این حقیقت را تغییر نمی‌دهد که ایران همچنان بر عدم پایبندی اساسی اتحادیه و سه کشور اروپایی در عمل به تعهداتشان ذیل بندهای ۱۹، ۲۰، ۲۷، ۲۸، ۲۹ و ۳۰ برجام و بندهای ۱-۳ ضمیمه دوم آن، همانگونه که در نامه‌های قبلی اینجانب درج گردیده، اصرار می‌ورزد.^۱ ایران کماکان معتقد است درخواست آنها، علیه اهداف و مقصود برجام است. ما همچنین در

^۱ مهم‌ترین آن، نامه اینجانب در مورخ ۶ نوامبر ۲۰۱۸ و ۱۷ ژوئیه ۲۰۱۹.

مورد بیانیه هماهنگ‌کننده متعاقب نشست ۲۶ فوریه ۲۰۲۰ کمیسیون مشترک نگرانی اساسی داریم. برای ثبت در سوابق اعلام می‌داریم که آن بیانیه مواضع ایران را منعکس نمی‌کند.^۱ موجب امتنان خواهد بود که در ظرفیت هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام، این نامه را میان طرف‌های باقی مانده برجام توزیع نمایید. عالیجناب، لطفاً احترامات فائقه اینجانب را پذیرا باشید.

محمدجواد ظریف

^۱. بیانیه‌ای که توسط هماهنگ‌کننده یا نمایندگان وی منتشر شده، همانگونه که از نام آن برمی‌آید، به عنوان "بیانیه ریاستی" است، و تنها بازتاب‌دهنده دیدگاه‌ها و درک خود هماهنگ‌کننده است و فاقد اثر حقوقی "بیانیه مشترک" است. بیانیه‌های ریاستی هرگز مورد مذاکره قرار نمی‌گیرند و فقط توسط طرف‌ها مورد مشورت قرار می‌گیرند و لزوماً منعکس‌کننده نظرات و مواضع طرف‌ها نیستند.

□ پیوست نهم

ترجمه نامه مورخ ۲۱ فروردین ۱۳۹۸ به دبیرکل ملل متحد پیرامون اقدام ایالات متحده در قرارداد سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در فهرست گروه‌های تروریستی

بسم الله الرحمن الرحيم

عالیجناب آقای آنتونیو گوترش

دبیر کل ملل متحد

عالیجناب؛

مایلم توجه شما را به اقدام بی‌سابقه، غیرقانونی و خطرناک دولت بی‌قانون فعلی ایالات متحده آمریکا در قرارداد سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شاخه‌ای رسمی از نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، در فهرست به اصطلاح «سازمان‌های تروریستی خارجی» جلب کنم. جمهوری اسلامی ایران ضمن محکومیت شدید این اقدام بی‌اساس و تحریک آمیز، آن را اقدامی خصمانه علیه جمهوری اسلامی ایران و خطر عمده‌ای برای صلح و امنیت منطقه‌ای و بین‌المللی می‌داند. این حرکت که قبلاً هیچگاه—حتی برای این رژیم ایالات متحده که پیش از این تحریم‌ها و اقدامات یکجانبه غیرقانونی زیادی صورت داده بود—سابقه نداشته است، نقض آشکار اصول مسلم حقوق بین‌الملل و منشور ملل متحد از جمله اصل برابری حاکمیت دولت‌ها است.

این حرکت تحریک آمیز تنش‌ها را به سطحی تقابلی و غیرقابل کنترل می‌رساند و خطر حوادث و وقایع را در منطقه‌ای که پیش از این هم با چالش‌های بی‌شماری مواجه بوده، افزایش می‌دهد. بدیهی است رژیم ایالات متحده آمریکا همراه با کسانی که به صورت علنی مشارکت و تأثیرگذاری در این اقدام را پذیرفته‌اند و همچنین دو یا سه رژیم دست‌نشانده‌ای که از این کار حمایت کرده‌اند، تمامی مسئولیت‌های عواقب خطرناک این اقدام ماجراجویانه را برعهده خواهند داشت.

برخلاف ایالات متحده و متحدان منطقه‌ای آن که همواره حامی گروه‌های افراطی و تروریست‌ها در منطقه غرب آسیا بوده‌اند—همانطور که صراحتاً از جمله توسط رئیس جمهور فعلی ایالات متحده در زمان مبارزات انتخاباتی‌اش اذعان شد—نیروهای مسلح ایران از جمله و به ویژه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی پیوسته در خط مقدم مقابله با تروریسم و افراطی‌گری در منطقه بوده‌اند. نقش سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در مقابله با گروه‌های تروریستی مورد تحریم شورای امنیت نظیر القاعده، داعش، النصره و سایر گروه‌های تروریستی در منطقه توسط مردم و دولت‌های آسیب‌دیده همواره مورد توجه و تقدیر بوده است.

در اقدامی متقابل در برابر اقدام غیرقانونی و نابخردانه آمریکا، جمهوری اسلامی ایران رژیم ایالات متحده آمریکا را «دولت حامی تروریسم» و «فرماندهی مرکزی آمریکا موسوم به سنتکام» و تمامی نیروهای وابسته به آن را «گروه تروریستی» اعلام کرد. این فرماندهی مسئولیت اجرای سیاست‌های تروریستی دولت آمریکا علیه منطقه غرب آسیا را با هدف قراردادن عامدانه غیرنظامیان برای پیشبرد سیاست‌های خصمانه ایالات متحده بر عهده داشته است. سنتکام امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران و جان افراد بی‌گناه ایرانی و غیرایرانی را به خطر انداخته است که از آن جمله حمله وحشیانه و عامدانه به هواپیمای مسافربری ایران در سال ۱۹۸۸ میلادی، همدستی در کشتار ملت یمن و دیگر شهروندان غیر نظامی در غرب آسیا را می‌توان نام برد.

جمهوری اسلامی ایران همچنین مایل است این موضوع را شفاف‌سازی کند که به رغم اقدام‌های متعدد مستقیم و غیرمستقیم صورت گرفته از سوی سنتکام که ذات تروریستی دارند، اعلان این نهاد دولتی به عنوان یک سازمان تروریستی توسط ایران صرفاً براساس عمل متقابل است و نباید تغییر در موضع حقوقی ایران در ارتباط با اصل برابری حاکمیت دولت‌ها و تعریف تروریسم تلقی شود.

موجب امتنان خواهد بود چنانچه این نامه را به‌عنوان سند مجمع عمومی و شورای امنیت منتشر نمایید.

عالیجناب، لطفاً احترامات فائقه اینجناب را پذیرا باشید.

□ پیوست دهم

نامه مورخ ۲۲ اسفند ۹۸ خطاب به دبیرکل متحد پیرامون اقدامات
غیرقانونی آمریکا برای جلوگیری از دسترسی ایران به دارو و اقلام
بهداشتی جهت مقابله با کرونا

بسم الله الرحمن الرحيم

۱۲ مارس ۲۰۲۰

۲۲ اسفند ۱۳۹۸

عالیجناب، آقای آنتونیو گوترش

دبیرکل محترم ملل متحد

عالیجناب؛

این نامه را درباره موضوعی با بالاترین سطح فوریت برای شما می‌نویسم. مع الاسف همانگونه که جنابعالی — تمامی همتایان اینجانب در سراسر دنیا — مستحضرید، امروز همگی رسماً گرفتار یک همه‌گیری جهانی شده‌ایم. اکثر ما تحت تاثیر شیوع بیماری ویروسی به شدت واگیردار کووید-۱۹ قرار گرفته‌ایم و کشور من جزو کشورهایی است که تاکنون قربانی بدترین تاثیرات بوده‌است.

در شرایطی که این ویروس شهرها و روستاهای ما را به سرعت در می‌نوردد، ملت ما — برخلاف دیگر ملت‌های مبتلا شده دنیا — از عواقب شدیدترین و گسترده‌ترین تروریسم اقتصادی تاریخ که به صورت غیرقانونی و فراسرزمینی از ماه می ۲۰۱۸ توسط دولت ایالات متحده در پی نقض تعهداتش ذیل قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد اعمال شده، رنج می‌برد.

اگرچه تجهیزات پزشکی، پزشکان، پرستاران و دیگر دست‌اندرکاران بهداشتی ما جزو بهترین‌ها در دنیا هستند، اما تلاش‌های ما در تشخیص و درمان بیماران و مبارزه با شیوع کرونا و در نهایت شکست این ویروس با کارزار تروریسم اقتصادی دولت ایالات متحده مواجه شده‌است.

رژیم تحریم‌های غیرقانونی آمریکا علاوه بر هدف‌گیری تجارت مشروع ما با دنیا، بر تمامی بخش‌های اقتصاد ایران تاثیر منفی گذاشته و این در حالی است که وزیر خارجه آمریکا به ملت ما می‌گوید که «اگر می‌خواهند گرسنه نمانند» دولتشان می‌بایست تسلیم دستورات ظالمانه بیگانگان شود. اکنون همان مقام بی‌شرم آمریکایی تا آنجا پیش رفته که علناً ارسال دارو برای ملت ایران را به گروگان خود گرفته و فروش دارو را به زیاده‌خواهی‌های نامربوط و غیرقانونی مشروط کرده است.

واضح است که دولت ایالات متحده سیاست تنبیه دسته جمعی ملت ایران را—از جمله از طریق محرومیت آنها از خرید اقلام بشردوستانه بر خلاف شعارهایی که مکرراً توسط دولتمردان آمریکایی اعلام می‌شود—در پیش گرفته است. آنچه که تا اینجا و متأسفانه برای جامعه بین‌الملل نامشخص باقی مانده این است که تروریسم اقتصادی آمریکا چگونه به‌طور مشخص و البته مستقیم—تلاش‌های ما برای مبارزه با همه‌گیری کرونا در ایران را به شرح ذیل تضعیف کرده است:

- تحریم‌های ثانویه غیرقانونی ایالات متحده، صادرات نفت و اقلام تولیدی را برای ایران به‌نحو فزاینده‌ای سخت کرده، از اینرو نه تنها بخش دولتی را—که تهیه و تدارک غذا و داروی یارانه‌ای و دیگر کالاهای اساسی برای ملت ایران و بویژه آسیب‌پذیرترین قشر جمعیت را برعهده دارد—هدف قرار داده بلکه به تضعیف کل بخش خصوصی ما که مسئول تامین کالا، ارائه خدمات و اشتغالزایی برای ملت ایران می‌باشد، منجر شده است.

ایالات متحده در تلاش است از طریق سیاست شرم آور و شکست خورده «فشار حداکثری»—با ارباب دیگران در تجارت مشروع با ایران که اتفاقاً به‌واسطه قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد توصیه شده—منابع دولتی و بخش خصوصی مورد نیاز ایران برای تضمین اصل بقای ملت ایران را محدود تخلیه و تهی نماید.

- تحریم‌های ثانویه غیرقانونی ایالات متحده فعالیت اشخاص حقیقی و حقوقی ایرانی و مستقر در ایران برای واردات دارو و تجهیزات پزشکی را تقریباً غیرممکن می‌سازد و حتی اگر یک شرکت خارجی حاضر باشد اقلام مورد نیاز را به ایران بفروشد و ما بهای آن

را از طریق دارایی‌هایمان در خارج از کشور پردازیم، باز هم تحریم‌های درهم‌تنیده آمریکا در حوزه حمل‌ونقل و کشتیرانی، بیمه و بخش‌های مالی و بانکی چنین تجارتی را برای طرفین امکان‌ناپذیر می‌کند. این اقدام نه تنها نقض قطعنامهٔ ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد، بلکه نقض حقوق بین‌المللی عمومی بشردوستانه—که به مثابه جرم علیه بشریت است—و نیز قرار صادره توسط دیوان بین‌المللی دادگستری مورخ ۳ اکتبر ۲۰۱۸ محسوب می‌شود.

- تحریم‌های ثانویه غیرقانونی ایالات متحده هزاران شهروند ایرانی را در خارج از کشور سردرگم کرده و آنها را در معرض اختلال فراوان پروازها در فرودگاه‌های اروپایی قرار داده است. در واقع، قطع ارتباط فرودگاه‌های اروپایی با هواپیمایی ایران ایر طی روزهای گذشته به هیچ‌عنوان به شیوع کرونا مربوط نبود بلکه مستقیماً به تحریم خرید و نصب نرم‌افزار به روز شده برنامه ریزی پرواز توسط آمریکا مربوط می‌شود. چنین اقدامات ظالمانه‌ای هزاران خانواده ایرانی را در اضطراب و فشار ناخواسته در شرایط بحران قرار داده است. بار دیگر علاوه بر نقض مکرر مفاد قطعنامهٔ ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد، مقررات سازمان بین‌المللی هوانوردی (ICAO) و حقوق بین‌الملل بشردوستانه، خلاف قرار صادره توسط دیوان بین‌المللی دادگستری مورخ ۳ اکتبر ۲۰۱۸ محسوب می‌شود.

- علاوه بر هدف‌گیری معیشت، دسترسی به مراقبت بهداشتی و دارو و نیز عبور و مرور ملت ایران، تحریم‌های ثانویه غیرقانونی ایالات متحده حتی دسترسی شهروندان ما به اطلاعاتی که دولت به منظور مبارزه با کرونا منتشر می‌کند را محدود کرده است. اعمال سانسور غیراخلاقی توسط گوگل بر نرم‌افزار موبایل جدیدی تحت عنوان AC 19—با طراحی یک شرکت ایرانی برای کمک به شهروندان برای تشخیص بالقوه و مبارزه با کرونا—نیز به دلیل تروریسم اقتصادی آمریکا است که به تولیدکنندگان ایرانی نرم‌افزارها اجازه افتتاح حساب در گوگل را فارغ از هر هدفی حتی بشردوستانه نمی‌دهد.

عالیجناب؛

چگونه ممکن است محرومیت ملت ایران از دارو و دسترسی به اطلاعات مربوط به درمان کرونا به نفع دنیا و دیگر ملت‌ها تمام شود؟

متأسفانه وضعیت ظالمانه کنونی تاحدودی نتیجه بی‌عملی برخی از طرف‌های جامعه بین‌المللی است. برای نمونه—و حتی پیش از همه‌گیری جهانی کرونا—چه در حوزه ضدعفونی‌کننده‌های

بهداشتی، سرنگ یا لوازم تنفسی و چه در کل در حوزه اقلام دارویی و تجهیزات پزشکی، واردات ما از اروپا از لحاظ ارزش و مقدار کمتر از دوره پیش از اجرای کامل برجام در سال ۲۰۱۶ است. واردات لوازم استریل کننده پزشکی از اتحادیه اروپا به تنهایی به میزان ۷۵ درصد کاهش یافته است. همین روند تاسف‌بار در دیگر زمینه‌های تجارت ما با اروپا وجود دارد.

دولت ایالات متحده در یک اقدام خلاف اصول اخلاقی نه تنها آنچه خود وقیحانه «فشار حداکثری» بر ملت ایران می‌خواند را افزایش داده بلکه علاوه بر آن—همانند کرونا که با شیوع خود در حال نابودی آسیب پذیرترین شهروندان ما است—با وقاحت هر چه تمام ما را درباره مهار این ویروس موعظه هم میکند به نحوی که گویا خودش تاکنون قادر به کنترل حمله کرونا بوده است. در شرایطی که دیگر کشورها اکنون مشغول مناظره درباره چگونگی مهار شیوع کرونا هستند—و درحالی‌که اقتصادشان ضربه دیده و بیم و هراس در میان شان پدیدار گشته—ملت ایران نه تنها از تأثیرات این ویروس در پی عدم دسترسی کامل و کافی به تجهیزات پزشکی و تامین اقلام بهداشتی در امان نیستند، بلکه اقدامات فراوان دیگری که تروریسم اقتصادی آمریکا توسط آن خانوارهای بیشماری را حتی پیش از ابتلای کرونا نابود کرده منجر به وخامت شرایط در ایران شده است. این وضعیت آشکارا قابل مشاهده است؛ چراکه تأثیرات اقتصادی و دیگر تأثیرات کرونا حتی در کشورهایی که تعداد مبتلایان کمتری نسبت به ایران دارند نیز در حال افزایش است.

با توجه به مطالب فوق‌الاشاره دولت ایالات متحده می‌بایست به سرعت به کارزار تروریسم اقتصادی خود علیه ملت ایران خاتمه داده و فوراً تمامی تحریم‌هایی را که به صورت غیرقانونی علیه کشور من در تناقض آشکار با قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد اعمال کرده رفع نماید. به همین منظور، لازم است که ملل متحد و اعضای آن به این خواسته ملت ایران در توقف سیاست شرورانه و بدون ثمر دولت آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران توجه کافی مبذول دارند. موجب امتنان خواهد بود که این نامه را به عنوان سند مجمع عمومی و شورای امنیت منتشر نمایید.

عالیجناب، لطفاً احترامات فائقه اینجانب را پذیرا باشید.

□ پیوست یازدهم

ترجمه نامه مورخ ۱۹ اردیبهشت ۹۹ خطاب به دبیرکل ملل متحد پیرامون نقض مستمر حقوق بین‌الملل و منشور ملل متحد توسط ایالات متحده

بسم الله الرحمن الرحيم

۸ مه ۲۰۲۰

۱۹ اردیبهشت ۱۳۹۹

عالیجناب، آقای آنتونیو گوترش

دبیرکل ملل متحد

عالیجناب؛

پیرو نامه اینجناب در تاریخ ۱۰ مه ۲۰۱۸ (سند شماره A/72/869-S/2018/453)، مایلم توجه شما را به برخی موضوعات مرتبط با خروج غیرقانونی ایالات متحده آمریکا از برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) و همچنین اعمال غیرقانونی تحریم‌های آن دولت علیه ملت و دولت جمهوری اسلامی ایران که در تناقض روشن با تعهدات آن دولت ذیل حقوق بین‌الملل است، جلب نمایم. به‌طور خاص، مایلم—از طریق شما در جایگاه دبیرکل—توجه شورای امنیت را به موضوعات مرتبط با نقض‌های فاحش، مکرر و مستمر منشور ملل متحد، علی‌الخصوص ماده ۲۵، توسط ایالات متحده که اعتبار و تمامیت ملل متحد را به مخاطره انداخته و صلح و امنیت بین‌المللی را تهدید می‌کند، جلب نمایم.

خروج یکجانبه و غیرقانونی ایالات متحده از برجام

همانطور که به نیکی مطلع هستید، در ۸ مه ۲۰۱۸، با نقض فاحش قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد که برجام به آن منضم است، رئیس‌جمهور ایالات متحده به‌طور رسمی خروج یکجانبه آمریکا از برجام را اعلام کرد. بنابراین دولت آمریکا مشارکت ایالات

متحده در برجام را خاتمه داد و تمامی تحریم‌هایی که وفق برجام رفع شده بود را مجدداً اعمال نمود. به‌همین ترتیب مکرراً «ناپایبندی اساسی» نسبت به برجام را مرتکب شد که در تناقض آشکار با قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد قرار دارد.

عمل غیرقانونی ایالات متحده یعنی خروج ناموجه از برجام و اعمال مجدد تحریم‌های خود، متضمن مسئولیت دولت ایالات متحده ذیل منشور ملل متحد و حقوق بین‌الملل است. ایالات متحده قطعنامه ۲۲۳۱ را نقض کرده است، قطعنامه‌ای که توسط خود آن دولت ارائه شده بود و به اتفاق آراء توسط شورای امنیت ملل متحد در تاریخ ۲۰ ژوئیه ۲۰۱۵ به تصویب رسید. ملل متحد می‌بایست فوراً به مسئولیت دولت ایالات متحده رسیدگی کرده و آن دولت را، به دلیل تبعات اعمال متخلفانه‌اش که در تناقض آشکار با منشور ملل متحد و حقوق بین‌الملل قرار دارد، پاسخگو سازد. بی‌کیفرمانی ایالات متحده در این مورد و سایر موارد، به اعتبار ملل متحد به شدت لطمه خواهد زد.

در حقیقت، اکنون بر همگان روشن است که اعمال غیرقانونی ایالات متحده بی‌اعتنایی آشکار به حقوق بین‌الملل و منشور ملل متحد است، اصل حل و فصل مسالمت‌آمیز اختلافات را تضعیف می‌کند، چندجانبه‌گرایی و نهادهای آن را به مخاطره می‌اندازد، حاکی از بازگشت به عصر فاجعه بار و شکست خورده یک‌جانبه‌گرایی است و باعث تشویق ناسازگاری و اعمال غیرقانونی می‌شود که همه آن‌ها نشان‌دهنده تهدید واضح علیه صلح و امنیت بین‌المللی است.

عملکرد سوء ایالات متحده در جهت تضعیف مفاد قطعنامه شورای امنیت ۲۲۳۱ (۲۰۱۵)

قطعنامه ۲۲۳۱ (۲۰۱۵) با تاکید بر اینکه «برجام موجب تقویت و تسهیل توسعه همکاری و تعاملات عادی اقتصادی و تجاری با ایران می‌شود»، خواستار «اجرای کامل آن براساس برنامه زمانی مندرج در برجام است و از همه دولت‌های عضو، سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی می‌خواهد آن دسته اقداماتی که برای حمایت از اجرای برجام مناسب باشد را اتخاذ نمایند، از جمله انجام اقداماتی که همسو با برنامه اجرایی برجام و این قطعنامه هستند، و نیز خودداری از اقداماتی که اجرای تعهدات وفق برجام را با مشکل روبرو می‌نماید.»

ایالات متحده نه تنها تعهدات خود وفق برجرام را انجام نداده، بلکه همچنین در مسیر اجرای تعهدات سایر طرف‌های برجرام و دول عضو ملل متحد به‌طور اساسی مانع‌تراشی کرده است. از زمان روی کار آمدن دولت دونالد ترامپ تاکنون، دولت ایالات متحده بار دیگر به اقدامات قهرآمیز یکجانبه متوسل شده و ۱۲۹ تحریم علیه ایران اعمال نموده است تا بدان وسیله ضربات جبران‌ناپذیری به اقتصاد ایران و روابط تجاری بین‌المللی اش وارد سازد. این اقدامات آثار سوء مستقیمی بر بخش خصوصی ایران داشته است و درآمد مردم عادی ایران را قطع و توانایی بخش خصوصی برای تولید و کارآفرینی را کاهش داده است. امروز، شرایط اقتصادی در مقایسه با پیش از برجرام نیز بدتر است. جهت روشن‌تر شدن موضوع، فهرست کامل این تحریم‌ها به پیوست این نامه ارسال می‌شود.

خروج ایالات متحده از برجرام و متعاقب آن اعمال مجدد تحریم‌های ظالمانه، جامع و یکجانبه خود علیه ایران می‌بایست به‌عنوان هشداریه علیه صلح و امنیت بین‌المللی تلقی شود. به راستی این برای نخستین بار در تاریخ ملل متحد است که یک عضو دائم شورای امنیت، دول عضو را به دلیل پیروی از یک قطعنامه شورای امنیت تنبیه می‌کند.

وقت آن رسیده که شورای امنیت و طرف‌های آن، اجرای کامل برجرام توسط تمامی طرف‌ها را تضمین نمایند. شورای امنیت به جای نظارت منفعلانه نسبت به تکرار چنین رویکردهای توهین‌آمیز ایالات متحده همراه با بی‌کیفرمانی مطلق، می‌بایست اعمال مجدد تحریم‌های غیرقانونی علیه ملت ایران که نقض منشور، قطعنامه ۲۲۳۱ و حقوق بین‌الملل است، را قویا محکوم نماید. ایالات متحده می‌بایست به دلیل وارد ساختن این خسارات مسئول شناخته شده و خسارات وارده به ملت ایران به‌طور کامل جبران شود. جامعه بین‌المللی می‌بایست اجرا و پابندی نسبت به برجرام را تضمین نماید.

تلاش‌های توأم با حسن نیت ایران جهت حفظ برجرام

متعاقب خروج غیرقانونی ایالات متحده از برجرام و اعمال مجدد تحریم‌هایی که وفق برجرام رفع شده بودند، درحالی که حقوق خود ذیل بند ۲۶ برجرام^۱ را محفوظ می‌داشت، دولت متبوع

۱. بند ۲۶ برجرام: «ایران اعلام کرده است که تحمیل یا بازگرداندن تحریم‌های مشخص‌شده در پیوست دو یا وضع تحریم‌های جدید هسته‌ای را به منزله مبنایی برای توقف کلی یا جزئی اجرای تعهدات خود وفق این برجرام، تلقی خواهد نمود.»

اینجانب به‌طور رسمی و با ارسال نامه‌ای در تاریخ ۱۰ مه ۲۰۱۸، بند ۳۶ برجام را فعال کرد. جمهوری اسلامی ایران، در راستای عمل به حسن نیت و اعطای فرصت به طرف‌های باقیمانده برجام جهت عمل به تعهداتشان، بلافاصله به توقف اجرای تعهدات خود وفق برجام متوسل نشد.

عالیجناب؛

همانطور که شما در بیانیه خود پس از خروج ایالات متحده از برجام تصریح کردید: «ضروری است تمامی نگرانی‌ها از اجرای برجام از طریق سازوکار موجود در برجام پیگیری شود».^۱ همچنین بنا به درخواست طرف‌های باقیمانده برجام و جامعه بین‌المللی، درحالی که ایران پس از خروج آمریکا از برجام در ۸ مه ۲۰۱۸ محق به اجرای بلافاصله حقوق خود وفق برجام بود، دولت متبوع اینجانب تصمیم گرفت حقوق خود را در چهارچوب کمیسیون مشترک برجام پیگیری نماید و به اجرای کامل برجام ادامه داد. اطمینان دارم شما از ۱۵ گزارش پی‌درپی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی که پایبندی کامل ایران به تعهداتش وفق برجام را راستی آزمایی نمود، مطلع هستید.^۲

همانگونه که بیانیه رسمی جمهوری اسلامی ایران که متعاقب تصویب قطعنامه ۲۲۳۱ در ۲۰ ژوئیه ۲۰۱۵ منتشر گردید، بیان می‌دارد:

«رفع تحریم‌ها و اقدامات محدودیت‌ساز مرتبط هسته‌ای توسط اتحادیه اروپایی و ایالات متحده به این معنا خواهد بود که معاملات و فعالیت‌های مورد اشاره در برجام می‌توانند با ایران و اشخاص ایرانی در همه جای دنیا بدون هراس از مجازات‌های ناشی از مزاحمت‌های فراسرزمینی انجام شوند و همه اشخاص قادر خواهند بود تا با آزادی انتخاب به معاملات تجاری و مالی با ایران بپردازند. در برجام به وضوح تصریح شده است که اتحادیه اروپایی و آمریکا هر دو از بازگرداندن یا تحمیل مجدد تحریم‌ها و اقدامات محدودیت‌ساز که منطبق با برجام رفع شده‌اند، خودداری خواهند ورزید».^۳

^۱. "Statement by the Secretary-General on the Joint Comprehensive Plan of Action (JCPOA)", 08 May 2018, Available at: <https://www.un.org/sg/en/content/sg/statement/2018-05-08/statement-secretary-general-joint-comprehensive-plan-action-jcpoa>

^۲. IAEA Reports to the Security Council: S/2016/57 (19 January 2016), S/2016/250 (15 March 2016), S/2016/535 (13 June 2016), S/2016/808 (22 September 2016), S/2016/983 (21 November 2016), S/2017/234 (20 March 2017), S/2017/502 (14 June 2017), S/2017/777 (13 September 2017), S/2017/994 (28 November 2017), S/2018/205 (8 March 2018), S/2018/540 (6 June 2018), S/2018/835 (12 September 2018), S/2018/1048 (26 November 2018), S/2019/212 (6 March 2019), S/2019/496 (14 June 2019)

^۳. بیانیه جمهوری اسلامی ایران پس از تصویب قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد در تایید برجام در تاریخ ۲۳ تیر ۱۳۹۴

متأسفانه در نتیجه اعمال مجدد تحریم‌های آمریکا از مه ۲۰۱۸، ایران از منافع نظام رفع تحریم‌ها طبق برجام محروم شد. در واقع، از ابتدا تفاهم بر آن بود که «بازگرداندن یا تحمیل مجدد تحریم‌ها و اقدامات محدودیت ساز از جمله از طریق تمدید، به مثابه عدم پایبندی اساسی خواهند بود که ایران را از تعهداتش به‌طور جزئی یا کلی معاف خواهد ساخت»^۱ و این موضوع در بند ۲۶ برجام نیز تصریح شده بود.

ایران طی یک سال پس از خروج یکجانبه ایالات متحده از برجام، با خویشتنداری توأم با حسن نیت خود، تمامی آئین‌های پیش‌بینی شده در بند ۳۶ برجام را طی کرد. اگرچه در فضای مخرب پس از اقدام دونالد ترامپ در ۸ مه ۲۰۱۸، سه دولت اروپایی/اتحادیه اروپایی به‌طور کلی از اجرای تعهدات خود بازماندند و ایران هیچ راهی جز اجرای حقوق خود ذیل بندهای ۲۶ و ۳۶ برجام جهت توقف اجرای بخشی تعهداتش ذیل برجام در ۸ مه ۲۰۱۹ پیش روی خود نداشت. این اقدام یک سال تمام با تلاش‌های بی‌وقفه از طرف جمهوری اسلامی ایران برای طی ساز و کار حل اختلاف—که به‌طور رسمی و صراحتاً در ۱۰ مه ۲۰۱۸ آغاز گردید—بدون توسل به اقدامات جبرانی ذیل بند ۳۶ ادامه یافت.

به‌منظور اثبات حسن نیت خود و تمایل جدی به حفظ برجام، مایلم بار دیگر اعلام نمایم جمهوری اسلامی ایران به همکاری کامل و موثر خود با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی ادامه داده و آماده است تا جهت تضمین اجرای کامل برجام، به گفتگو در هر سطحی ادامه دهد.

از نظر محتوایی بسیار حائز اهمیت است که اشاره نمایم برنامه صلح‌آمیز هسته‌ای ایران به‌طور مستمر تحت «قوی‌ترین» نظام نظارت و راستی‌آزمایی آژانس قرار دارد، لذا ادعای خطرات اشاعه‌ای نامربوط می‌باشد. در حقیقت، حتی در آخرین گزارش منتشره درباره برنامه هسته‌ای ایران در ۳ مارس ۲۰۲۰ آژانس بیان داشته است که «آژانس به راستی‌آزمایی عدم انحراف مواد هسته‌ای اعلام شده در تاسیسات هسته‌ای و مکان‌های خارج از تاسیسات که به‌طور معمول مورد استفاده قرار می‌گیرند (LOFs) و از سوی ایران در چهارچوب موافقت نامه پادمان‌های آن اظهار شده، ادامه می‌دهد».^۲

^۱. بیانیه جمهوری اسلامی ایران پس از تصویب قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد در تایید برجام در تاریخ ۲۳ تیر ۱۳۹۴

^۲. IAEA, Report by the Director General, "Verification and monitoring in the Islamic Republic of Iran in light of United Nations Security Council resolution 2231 (2015)", March 2020. Available at: <https://www.iaea.org/sites/default/files/20/03/gov2020-5.pdf>

مایلم بار دیگر تاکید نمایم که اگر حقوق و منافع ملت ایران ذیل برجام بطور کامل جبران نشود، این حق غیرقابل انکار ایران—در برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ شناخته شده—است که در واکنش به اقدامات مستمر غیرقانونی ایالات متحده، اقدامات مقتضی را انجام دهد.

تفسیر غلط قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد توسط ایالات متحده

دولت‌های عضو ملل متحد متعهد مکلف هستند به تصمیمات شورای امنیت که ذیل ماده ۲۵ منشور تصویب می‌شود، پایبند باشند. در غیر این صورت، این رکن اصلی را از اجرای اختیارات و عملکردهای ذیل منشور محروم خواهد ساخت. به همین خاطر، شورای امنیت در چهاردهمین بند مقدماتی قطعنامه ۲۲۳۱ (۲۰۱۵) به ماده ۲۵ منشور ارجاع داده و تأکید کرده است که «اعضای ملل متحد موافقت می‌نمایند که تصمیمات شورای امنیت را بر طبق این منشور قبول و اجرا نمایند.»

تهیه پیش‌نویس، تصویب، تفسیر و اجرای قطعنامه‌های شورای امنیت چهارچوب خاصی داشته و باید تابع اصول و قواعد حقوق بین‌الملل باشد. هیچ دولتی نمی‌تواند، با انسداد کلیه مسیرهای اجرای قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت (۲۰۱۵)، خود را بالاتر از قانون بداند (*legibus solutus*) و با اعمال غیرقانونی شنیع و تفاسیر خودسرانه آن را نقض نماید. تفسیر قطعنامه‌های شورای امنیت همچنین مولفه‌های دیگری را می‌طلبد که باید ملحوظ توجه واقع شوند. قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت (۲۰۱۵) محصول یک فرایند رای‌گیری بوده که در ماده ۲۷ منشور آمده است و متن نهایی قطعنامه، از جمله پیوست اول آن (برجام)، نگرش تمامی شورای امنیت را ارائه می‌دهد.

علاوه بر این، قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت (۲۰۱۵)، نسبت به کلیه دولت‌های عضو الزام‌آور است، جدای از اینکه مشارکت فعالانه و یا منفعلانه در تهیه و تصویب آن داشته باشند، و یا خواه آن‌ها مفاد آن را با اتخاذ گام‌های یکجانبه تضعیف و یا به‌طور فاحش نقض کرده‌اند. مضحک است، دولتی که در تهیه پیش‌نویس و مذاکره قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت (۲۰۱۵) مشارکت داشته بود، اکنون به دشمن اصلی آن مبدل شده و با نقض فاحش آن و نیز با قلدری سایر دولت‌ها را مجبور به اتخاذ چنین رفتارهای بی‌پروا می‌کند.

بیانیه‌های نمایندگان اعضای شورای امنیت در حین تصویب قطعنامه‌ها، زمینه اساسی برای تفسیر آنها را فراهم می‌کند. نماینده ایالات متحده در جلسه ۲۰ ژوئیه ۲۰۱۵ ابراز

داشت: «کار ما هنوز تمام نشده است. جامعه بین‌المللی باید سختگیری مشابهی در تضمین پایبندی نسبت به برنامه جامع اقدام مشترک، همانگونه که ما در تهیه پیش‌نویس و مذاکره آن داشتیم، اعمال کنند. اجراء همه چیز است.»^۱ همچنین نماینده فرانسه اظهار داشت: «اکنون به شورای امنیت بستگی دارد که توافق وین را تأیید و به‌عنوان ضامن اجرای آن عمل کند.»^۲ اساس چنین ضمانتی، گسترش اختیارات شورای امنیت نیست، بلکه حمایت از جایگاه و تمامیت شورای امنیت، برای حفظ اهدافی است که در قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت (۲۰۱۵) و پیوست اول آن یعنی برجام، تصریح شده است.

در اینجا شایان ذکر است که قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت (۲۰۱۵) باید در سیاق مفاد تصریح‌شده در برجام (که به‌عنوان ضمیمه اول قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت است) نیز قرائت شود. در واقع، به یک معنا، قطعنامه اساساً پیوندی ناگسستنی با برجام دارد. در قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت (۲۰۱۵)، شورا «برجام را تأیید کرده، و مصرانه خواستار اجرای کامل آن بر اساس برنامه زمانی مندرج در برجام می‌باشد.» این مفاد در برجام برای ارائه یک راه‌حل «جامع» برنامه عمل بوده و یک راه‌حل نهایی برای بحرانی ساختگی در مورد برنامه صلح‌آمیز انرژی هسته‌ای ایران است.

بنابراین، لازم به یادآوری است در بند دوم اجرایی قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت (۲۰۱۵)، شورای امنیت «از همه دولت‌های عضو، سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی می‌خواهد آن دسته اقداماتی که برای حمایت از اجرای برجام مناسب باشد را اتخاذ نمایند، از جمله با انجام اقداماتی که همسو با برنامه اجرایی برجام و این قطعنامه هستند، و نیز از طریق خودداری از اقداماتی که اجرای تعهدات وفق برجام را تضعیف می‌نماید، آشکارا دولت‌ها را مکلف می‌نماید تا از اعمال تحریم‌های رفع‌شده در برجام، خودداری نمایند.

با بیان ویژگی‌های اصلی قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت در بالا، سه ویژگی متمایز از این قطعنامه در خصوص تعیین موضوع و هدف آن باید در نظر گرفته شود:

نخست، قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت (۲۰۱۵) نشانه «تغییر اساسی» در توجه شورای امنیت به این موضوع بوده و به ایجاد اعتماد به ماهیت کاملاً صلح‌آمیز برنامه انرژی هسته‌ای

^۱. Remarks of Ms. Power (United States of America), Security Council, 71st year: 7488 meeting, Monday, 20 July 2015, New York. Available at: <https://undocs.org/S/PV.7488>

^۲. Remarks of Mr. Delattre (France), Security Council, 71st year: 7488 meeting, Monday, 20 July 2015, New York. Available at: <https://undocs.org/S/PV.7488>

ایران کمک خواهد کرد. دوم، راه‌حل ارائه‌شده در قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت (۲۰۱۵) به منظور ارتقا و تسهیل توسعه روابط اقتصادی و تجاری عادی و همکاری با ایران بوده است. سوم، با عنایت به بند دوازدهم مقدمه قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت (۲۰۱۵)، با خاتمه مفاد قطعنامه‌های قبلی و سایر اقدامات پیش‌بینی‌شده در این قطعنامه، از دولت‌های عضو خواسته شده نسبت به این تغییرات توجه لازم را داشته باشند.

بیانیه‌های مقامات آمریکایی مبنی بر قصد آنها برای اقدام علیه قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت (۲۰۱۵)، بسیار نگران‌کننده است و ممکن است اوضاع را به شرایط غیرقابل کنترل بکشاند. این یک حقیقت تأییدشده و کاملاً مستند است که تلاش‌های مداوم ایالات متحده به طور یکجانبه برای ایجاد تغییرات اساسی در قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت (۲۰۱۵)، اولین بار در نوع خود نیست. طرح شکست‌خورده ایالات متحده در نوامبر ۲۰۱۹ برای به‌روزرسانی فهرست ۲۲۳۱ آخرین نمونه بارز بود. قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت (۲۰۱۵) برای خاتمه تحریم‌ها تصویب شده و نه برای تمدید تحریم‌هایی که توسط قطعنامه‌های قبلی و منقضی‌شده وضع شده بود. قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت (۲۰۱۵) صراحتاً به گونه‌ای طراحی و نوشته شده تا یک قطعنامه تحریمی نباشد. هرگونه اقدام علیه قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت (۲۰۱۵) و برخلاف این چهارچوب، پیامدهای جدی برای دوام و پایداری شرایط توافق‌شده به همراه خواهد داشت.

ایالات متحده نه تنها در نقض فاحش قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت (۲۰۱۵) قرار دارد، بلکه آشکارا در تلاش است تا با مسیرهای غیرقانونی در بی‌احترامی مطلق به اصول تثبیت‌شده حقوق بین‌الملل، قطعنامه را بازگرداند. یک اصل اساسی حاکم بر روابط بین‌الملل که تثبیت شده، این است که دولتی که به تعهدات خود عمل نمی‌کند، نمی‌تواند مدعی حفظ حقوقی شود که منبعث از آن روابط است. در این مورد، صرفاً با خروج از برجام، ایالات متحده حق خود را از دست داده است.

بنابراین، من از جامعه بین‌المللی و به‌ویژه شورای امنیت و دبیرکل می‌خواهم که برای مقابله با این تلاش‌های شرورانه دولت ایالات متحده که مفاد قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت (۲۰۱۵) را به شدت تضعیف می‌کند، تمام اقدامات مقتضی را انجام دهند. ملل متحد باید مسئولیت خود را در قبال اقدامات تحریک‌آمیز اخیر ایالات متحده انجام دهد.

همانطور که در نامه رئیس جمهوری اسلامی ایران به هم‌تایان ۱ + ۴ خود در ۸ مه ۲۰۱۹ تصریح شده است، هرگونه تحریم یا محدودیت جدید توسط شورای امنیت خلاف تعهدات اساسی داده شده به ملت ایران است. در چنین سناریویی، گزینه‌های ایران، همانطور که قبلاً به طرف‌های باقیمانده در برجام اطلاع داده شده، قاطع خواهد بود و همه مسئولیت آن بر عهده ایالات متحده و هر موجودیتی خواهد بود که یا به ایالات متحده کمک کرده و یا تلویحاً در قبال رفتار غیرقانونی اش سکوت نماید.

همانطور که تقریباً ۱۴ سال پیش نزد شورای امنیت ملل متحد بیان کردم: «ملت و حکومت جمهوری اسلامی ایران به دنبال رویارویی نیستند و همواره آمادگی خود را برای مشارکت در مذاکرات جدی و نتیجه‌گرای مبتنی بر احترام متقابل و برابری نشان داده‌اند. آنها همچنین بارها و بارها مقاومت خود را در برابر فشار، تهدید، بی‌عدالتی و تحمیل نشان داده‌اند.»^۱ ملت من قبلاً حسن نیت و مسئولیت کامل خود را نشان داده است. اکنون نوبت جامعه جهانی است که سهم خود را ایفا کند. بر این اساس، من از ملل متحد مصرانه می‌خواهم که دولت ایالات متحده را در قبال رفتارهای یکجانبه و غیرمسئولانه که اعتبار شورای امنیت ملل متحد و تمامیت منشور ملل متحد را شدیداً به چالش می‌کشد، پاسخگو سازد.

موجب امتنان خواهد بود چنانچه این نامه را به‌عنوان سند مجمع عمومی و شورای امنیت منتشر نمایید.

عالیجناب، لطفاً احترامات فائقه اینجانب را پذیرا باشید.

محمدجواد ظریف

¹. Security Council, 61st year: 5500th meeting, Monday, 31 July 2006, New York. Available at: <https://digitallibrary.un.org/record/580129?ln=en>

□ پیوست دوازدهم

نامه به رئیس دوره‌ای شورای امنیت و دبیرکل ملل متحد
در مورد اطلاعیه ایالات متحده برای بازگرداندن تحریم‌ها

پیوست ۱۲-۱: ترجمه نامه به رئیس شورا

بسم الله الرحمن الرحيم

۲۰ اوت ۲۰۲۰

۳۰ مرداد ۱۳۹۹

عالیجناب، آقای سفیر دیان تریانسیا دجانی

رئیس شورای امنیت سازمان ملل متحد

با اشاره به ثبت احتمالی و غیرقابل پذیرش «اطلاعیه» توسط ایالات متحده در رابطه با قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل متحد و پیرو نامه‌های اینجانب در ۱۰ مه ۲۰۱۸ (سند شماره A/72/869 و S/2018/453) و ۸ مه ۲۰۲۰ (سند شماره A/74/850 و S/2020/380) مایلیم توجه شما را به برخی نکات، درباره تلاش غیرقانونی ایالات متحده آمریکا جهت سوءاستفاده از شورای امنیت ملل متحد با ارسال اطلاعیه مذکور به شورا، جلب نمایم.

موضع غیرمسئولانه و غیرقانونی آمریکا، قواعد قوام یافته و رویه‌های حقوق بین‌الملل که طی قرن‌ها برای حفظ جهان از هرج و مرج شکل گرفته است، را نادیده می‌گیرد.

توجیهات آمریکا از حق خودخوانده اش برای «وضع مجدد مفاد قطعنامه‌های خاتمه یافته»^۱ علیه ایران، از هیچگونه جاهت و مشروعیتی برخوردار نیست و می‌بایست توسط

^۱. واژه «اسنپ بک» هرگز در برجام یا قطعنامه ۲۲۳۱ ذکر نشده است. ایالات متحده از این واژه استفاده می‌کند که بطور تلویحی به سرعت و خودکار بودن فرآیند استناد نماید، در حالی که هرگز چنین مقصودی در روند آن در برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ وجود نداشته است. در عوض، هر دو [سند] یک روند زمان‌بر را باهدف حفظ و نه نابودی برجام،

شورا رد شود. برای جامعه بین‌المللی ضروری است که در مقابل چنین سوءاستفاده‌ای از رویه‌های شورای امنیت هوشیار باشد. ایران از شورا می‌خواهد که این سوءاستفاده از رویه را متوقف نماید، سو استفاده‌ای که تبعات جدی برای صلح و امنیت بین‌المللی دارد. بر مبنای استدلال‌ات قانع‌کننده و شفاف که در ادامه به آنها اشاره خواهد شد، جمهوری اسلامی ایران قاطعانه بر این عقیده است که آمریکا هیچ حقی برای توسل به وضع مجدد مفاد قطعنامه‌های خاتمه یافته ندارد. در این راستا، مجموعه ملاحظات عینی و حقوقی به استحضار می‌رسد:

۱- خاتمه عضویت آمریکا در برجام

رئیس جمهور ایالات متحده آمریکا، در نقض فاحش قطعنامه ۲۲۳۱، که برجام را که ضمیمه آن است تایید می‌نماید، رسماً خروج یکجانبه خود از برجام را اعلام کرد.^۱ بر آن اساس دولت آمریکا اقدامات غیر قانونی گسترده‌ای را برای خاتمه عضویتش در برجام به عمل آورد و تمامی تحریم‌هایی که وفق آن رفع شده بودند را مجدداً وضع کرد و بر این اساس به کرات مرتکب «ناپایبندی اساسی» برجام و نقض آشکار قطعنامه ۲۲۳۱ شده است. مقامات دولت ایالات متحده خود مکرراً اذعان کردند که عضویتشان در برجام را خاتمه داده‌اند. رئیس‌جمهور آمریکا، در فرمان اجرایی‌اش جهت وضع مجدد تحریم‌های مرتبط با هسته‌ای علیه ایران بیان داشت: «من، دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری ایالات متحده، در پرتو تصمیمم در ۸ مه ۲۰۱۸ جهت توقف عضویت در برجام...»^۲ وزیر امور خارجه، مایک پمپئو، اعلام کرد: «رئیس‌جمهور ترامپ عضویت ایالات متحده در برجام را خاتمه داد».^۳ در تاریخ ۱۱ مه ۲۰۱۸، نماینده رسمی دولت ایالات متحده در مکاتبه رسمی به اطلاع سایر اعضای برجام رساند که آمریکا دیگر در فعالیت‌ها و نشست‌های مرتبط با برجام شرکت

تأسیس کرده‌اند. عبارت پردازی بند ۳۷ برجام می‌گوید، «وضع مجدد مفاد قطعنامه‌های پیشین» و عبارت پردازی مفاد ۱۱-۱۳ قطعنامه ۲۲۳۱ به این صورت است: «اعمال مجدد مفاد قطعنامه‌های خاتمه یافته ۱۹۹۶ (۲۰۰۶)، ۱۷۳۷ (۲۰۰۶)، ۱۷۴۷ (۲۰۰۷)، ۱۸۰۳ (۲۰۰۸)، ۱۸۳۵ (۲۰۰۸) و ۱۹۲۹ (۲۰۱۰)».

¹. The Whitehouse, Presidential Actions, "Ceasing U.S. Participation in the JCPOA", 8 May 2018. Available at: <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/ceasing-u-s-participation-jcpoa-taking-additional-action-counter-irans-malign-influence-deny-iran-paths-nuclear-weapon/>

². Federal Register, Presidential Document, "Reimposing Certain Sanctions With Respect to Iran", 6 August 2018. Available at: <https://www.federalregister.gov/documents/2018/08/07/2018-17068/reimposing-certain-sanctions-with-respect-to-iran>

³. Remarks of Secretary of State Mike Pompeo at Heritage Foundation, 21 May 2018. Available at: <https://www.heritage.org/defense/event/after-the-deal-new-iran-strategy>

نخواهد کرد و بیان داشت «در ۸ مه ۲۰۱۸، رئیس‌جمهور ترامپ اعلام کرد که آمریکا به عضویت خود در برجام خاتمه داده است. این شامل تمامی فعالیت‌ها می‌شود. از هم‌اکنون، آمریکا دیگر [در فعالیت‌های مرتبط با برجام] شرکت نخواهد کرد». یک نمونه از چنین عدم مشارکتی این است که شورای امنیت همچنان مبادرت به تایید پیشنهادهای کمیسیون مشترک در ارتباط با فعالیت‌های مرتبط هسته‌ای ارابه شده توسط کانال خرید می‌نماید. اما طی دو سال گذشته، آمریکا در هیچ یک از جلسات کارگروه خرید شرکت نکرده و در نشست‌های کمیسیون مشترک برجام حضور نداشته است.

از منظر حقوقی، مفهوم «عضو» یک عنوان ساده افتخاری نیست، بلکه مستلزم مشارکت در فعالیت یا رویداد در پابندی به توافق انجام شده و علی‌الخصوص وظایف، حقوق و تعهدات مشخص شده است. در مورد قطعنامه ۲۲۳۱، «عضو برجام» بودن به معنای مشارکت در فعالیت‌ها و رویدادهای مرتبط با برجام و همچنین پابندی به تعهدات و مسئولیت‌های مربوطه است. آمریکا، پس از تصمیم رسمی‌اش برای «توقف عضویت در برجام»، حتی در یک جلسه کمیسیون مشترک یا سایر ارکان برجام شرکت نکرده است. این واقعیت توسط اعضای باقیمانده برجام و از جمله اتحادیه اروپا بعنوان هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام هم مورد تاکید قرار گرفته است. نماینده اتحادیه اروپا در ملل متحد اعلام کرد که از زمان اعلام خروج از برجام، «آمریکا در هیچ یک از نشست‌ها و فعالیت‌ها در چهارچوب توافق شرکت نکرده است».^۱

۲- ایالات متحده بطور رسمی هرگونه حق خود ذیل سازوکار حل اختلاف را متفی نموده است در موارد متعدد، مقامات آمریکایی اذعان داشته‌اند که دیگر هیچ حقی برای استفاده از سازوکار حل اختلاف مصرح در بندهای ۱۰ تا ۱۳ قطعنامه ۲۲۳۱ ندارند. در ۸ مه ۲۰۱۸، مشاور وقت امنیت ملی آمریکا، جان بولتون، در توجیه خبرنگاران کاخ سفید در مورد تصمیم رییس‌جمهور آمریکا به وضع مجدد تحریم‌ها، به وضوح بیان داشت که آمریکا وضع مجدد مفاد قطعنامه‌های خاتمه یافته را دنبال نخواهد کرد^۲ و بیان داشت «توسل به

¹. Remarks by the European Union Representative to the United Nations, Ambassador Olof Skoog, 30 June 2020.

². <https://www.theguardian.com/world/2018/may/08/iran-deal-trump-withdraw-us-latest-news-nuclear-agreement>

Also see <https://carnegieendowment.org/2020/05/09/can-pompeo-trap-future-president-biden-in->

مفاد قطعنامه ۲۲۳۱ را دیگر دنبال نخواهیم کرد، زیرا ما از توافق خارج شدیم».^۱ همچنین در ۱۶ آگوست ۲۰۲۰، بولتون در مقاله‌ای در وال استریت ژورنال بیان داشت: «موافقان توافق (برجام) بیان می‌کنند که واشنگتن با خروج از آن، جایگاهی برای استفاده از مفاد آن را ندارند. آنها راست می‌گویند».^۲

برایان هوک، نماینده ویژه در امور ایران و مشاور ارشد وزیر امور خارجه آمریکا به روشنی بیان داشت: «ما دیگر در توافق نیستیم و بنابراین طرف‌هایی که همچنان در توافق هستند باید تصمیم خود را درباره استفاده یا عدم استفاده از سازوکار حل اختلاف اتخاذ نمایند».^۳

بنابراین، پرواضح است که تمامی مقامات آمریکایی بدون استثناء فرض را بر این گذاشتند و برخی همچون معمار خروج آمریکا از برجام، جان بولتون، صراحتاً بیان داشتند که آمریکا دیگر هیچ حقی برای وضع مجدد مفاد قطعنامه‌های خاتمه یافته بواسطه مفاد قطعنامه ۲۲۳۱ ندارد.

حقیقت این است که دولت ترامپ امیدوار بود که خروج غیرقانونی آمریکا از برجام به همراه سیاست غیرقانونی فشار حداکثری سبب فروپاشی دولت ایران و یا به زانو درآوردن ملت ایران و یا موجب تحریک ایران به خروج متقابل از برجام خواهد شد. از آنجاییکه ثابت شد تمامی مفروضات آنها اشتباه بوده است، اکنون آنها شرمسارانه تلاش دارند مسیر

trump-s-self-imposed-iran-crisis-pub-81760

¹. "Q In terms of the hundred — what happens in 180 days, what ultimately is going to happen with the European companies that have begun to trade with Iran? Are we for certain going to be sanctioning those companies? Or is there 180-day period where that can be potentially negotiated away?"

AMBASSADOR BOLTON: Well, the decision that the President signed today puts sanctions back in place that existed at the time of the deal; it puts them in place immediately. Now, what that means is that within the zone of economics covered by the sanctions, no new contracts are permitted. Treasury will be announcing, in the next few hours, what they call winddown provisions that will deal with existing contracts. And there will be varying periods within these contracts to be wound down. Some will extend up to six months; some might be 90 days. There might be other provisions as well.

This contingency has been posted on the Treasury Department website since 2015 because of the potential for the use of the provisions of Resolution 2231, which we're not using because we're out of the deal. But in other words, the concept that there would be a wind-down period has been there for a long time. And that's basically the pattern we'll follow — we are following. But the fact of the sanctions coming back in is effective right now.

Q But that won't be negotiated away during that — for those existing —

AMBASSADOR BOLTON: We're out of the deal.

Q We're out.

AMBASSADOR BOLTON: We're out of the deal. We're out of the deal.

Q Are we out of the deal?

AMBASSADOR BOLTON: You got it."

<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/press-briefing-national-security-advisor-john-bolton-iran/>

². John Bolton, "Iran 'Snapback' Isn't Worth the Risk", the Wall Street Journal, 16 August 2020.

Available at: <https://www.wsj.com/articles/iran-snapback-isnt-worth-the-risk-11597595060>

³. Remarks of Brian H. Hook, Special Representative for Iran and Senior Policy Advisor to the Secretary of State. Available at: <https://www.state.gov/middle-east-peace-and-security>

را تغییر داده و در نهایت سوءنیت، به روشی متوسل شوند که خودشان برای همیشه خود را از آن محروم کردند.

وانگ ئی، مستشار دولتی و وزیر امور خارجه جمهوری خلق چین، طی نامه خود به دبیرکل ملل متحد (سند شماره S/2020/517) نیز این موضع را اتخاذ نمود که «ایالات متحده دیگر پس از خروج از توافق، عضو آن نیست و هیچ حقی برای درخواست از شورای امنیت جهت استناد به اسنپ بک را نخواهد داشت».^۱

در جلسه شورای امنیت سازمان ملل متحد در تاریخ ۳۰ ژوئن ۲۰۲۰، اعضای شورا بر این نکته تأکید کردند که آمریکا هیچ حقی برای سوءاستفاده از سازوکار حل اختلاف ندارد. جمهوری خلق چین اینطور موضع گرفت که «با خروج از برجام، آمریکا دیگر بعنوان یک عضو نیست و هیچ حقی برای فعال‌سازی اسنپ بک در شورای امنیت ندارد».^۲ نماینده دائم آلمان در ملل متحد هم ضمن تأیید نظر چین در مورد رد وضع مجدد مفاد قطعنامه‌های خاتمه یافته بوسیله قطعنامه ۲۲۳۱، در همان جلسه بیان داشت «من نیز همراهی خود را با آنچه همکار چینی درباره سازوکار اسنپ بک بیان داشت، اعلام می‌نمایم».^۳

نماینده اتحادیه اروپایی در ملل متحد با قصد آمریکا جهت سوءاستفاده از روند قطعنامه ۲۲۳۱ و برجام مخالفت کرده و بیان داشت «مایلم درباره احتمال اسنپ بک تحریم‌های این شورا و شایعاتی که اخیراً مطرح می‌شود نظر خود را بیان کنم. همانطور که نماینده عالی اتحادیه اخیراً بیان داشت، در مه ۲۰۱۸ آمریکا خاتمه عضویت خود در برجام را اعلام کرد. این اعلام بواسطه یک یادداشت ریاست جمهوری آمریکا تأیید شد».^۴ اخیراً نیز نماینده عالی همین حقیقت را تأیید و تأکید کرد که «بنابراین ما بر این نظر هستیم که آمریکا در جایگاهی نیست که به سازوکاری متوسل شود که برای اعضای برجام در نظر گرفته شده است (از جمله به اصطلاح اسنپ بک)».^۵

¹. Letter dated 8 June 2020 from the Permanent Representative of China to the United Nations addressed to the Secretary-General and the President of the Security Council, S/2020/517.

². Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China, "Statement by Ambassador Zhang Jun at Security Council Open VTC on Iranian Nuclear Issue", 30 June 2020. Available at: https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjb_663304/zwjg_665342/zwbw_665378/t1793668.shtml

³. Permanent Mission of the Federal Republic of Germany to the United Nations, "Remarks by Ambassador Christoph Heusgen in the Security Council VTC Meeting on Non-proliferation", 30 June 2020. Available at: <https://new-york-un.diplo.de/un-en/news-corner/200630-heusgen-jcpoa/2361042>

⁴. Remarks by the European Union Representative to the United Nations, Ambassador Olof Skoog, 30 June 2020.

⁵. Available at: <https://www.aljazeera.com/news/2020/08/trigger-snapback-sanctions-iran-eu-official-200816105311200.html>

وزیر امور خارجه روسیه، لاوروف، نیز در نامه خود به دبیرکل (سند شماره S/2020/451) این نکته را مورد تأکید قرار داده است که «با نقض قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت و امتناع از اجرای برجام، آمریکا از امکان استفاده از سازوکار مصرح در بندهای ۱۱ تا ۱۳ قطعنامه را از دست داد».^۱

پروفسور لری دی جانسون، دستیار پیشین دبیرکل در امور حقوقی، که از سال ۱۳۹۷ تا ۲۰۱۰ در دفتر حقوقی ملل متحد مشغول بکار بوده، تحلیلی را از تلاش آمریکا برای توسل به سازوکار ارائه داده است:

«از تاریخ ۸ مه ۲۰۱۸، ایالات متحده - طبق اسناد و بیانه‌های رسمی خود - دیگر "عضو برجام" نیست. بنابراین، براساس چه مبنایی اکنون ایالات متحده ادعا می‌کند که دولت عضو ذیل قطعنامه ای است که محق به استناد به اسنپ بک است؟ شاید این استدلال براساس بندی از قطعنامه ۲۲۳۱ باشد که در آن ایالات متحده به عنوان "عضو برجام" توصیف شده است و مستقل از متن توافق می‌باشد. به نظر می‌رسد استدلال این باشد از آنجا که این بند قطعنامه الزام آور "فصل هفتمی" بوده، ایالات متحده "عضو" آن است مگر اینکه بدون در نظر گرفتن موضع داخلی ایالات متحده در خارج از توافق - شورا تصمیم دیگری بگیرد. اگر این مبنای قانونی باشد، بسیار ناقص است. نخست، بند مورد نظر صرفاً توصیفی است؛ این بند صرفاً به عنوان بیان واقعیت بیرونی، اعضا در زمان تصویب قطعنامه در سال ۲۰۱۵ را فهرست می‌کند. شورا "وضعیت مشارکت" را برای هیچ کس تحمیل یا اعلام نکرد. دوم، اسنپ بک تحت بند الزام آور قطعنامه فقط توسط "دولت عضو" قابل راه‌اندازی است. ایالات متحده در حال حاضر و با توجه به اقداماتش، همان موقعیتی را داراست که سایر دولت‌های غیرعضو (برجام) در شورا دارند».^۲

با توجه به مطالب فوق و با تکیه بر زمینه، هدف و مقصود قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت، اذعان صریح کاخ سفید در روزی که ترامپ دستور خاتمه «مشارکت ایالات متحده» را صادر کرد، رویه عملی ایالات متحده متعاقب خروج، بیانه‌های نمایندگان همه اعضای باقی‌مانده

^۱. Remarks of Foreign Minister Sergey Lavrov's statement and answers to media questions at a joint news conference following talks with Minister of Foreign Affairs of Iran Mohammad Javad Zarif, Moscow, 16 June 2020. Available at: https://www.mid.ru/en/diverse/-/asset_publisher/zw12FuDbhJx9/content/vystuplenie-i-otvety-na-voprosy-smi-ministra-inostrannyh-del-rossijskoj-federacii-s-v-lavrova-v-hode-sovmestnoj-press-konferencii-po-itogam-peregov-17?_101_INSTANCE_zw12FuDbhJx9_redirect=https%3A%2F%2Fwww.mid.ru%2Fen%2Fdiverse%3Fp_p_id%3D101_INSTANCE_zw12FuDbhJx9%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-1%26p_p_col_pos%3D2%26p_p_col_count%3D6

^۲. <https://twitter.com/MarkTFitz/status/1296221037684838402?s=09>

برجام، و دیدگاه‌های معتبر نخبگان و دست‌اندرکاران حقوقی، آمریکا به هیچ وجه نمی‌تواند حتی در نهایت تخیل، توهم یا سوءتفسیر، به عنوان یک عضو برجام طبق اهداف مندرج در قطعنامه ۲۲۳۱ به حساب آید.

۳- نقض ماهوی قطعنامه ۲۲۳۱ توسط آمریکا و فقدان حسن نیت

مطابق با بند ۲ قطعنامه ۲۲۳۱، شورای امنیت:

از همه دولت‌های عضو، سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی می‌خواهد آن دسته اقداماتی که برای حمایت از اجرای برجام مناسب باشد را اتخاذ نمایند، از جمله با انجام اقداماتی که همسو با برنامه اجرایی برجام و این قطعنامه هستند، و نیز از اقداماتی که اجرای تعهدات وفق برجام را با مشکل روبرو می‌نماید خودداری کنند؛

ایالات متحده با خروج غیرقانونی از برجام، بازگرداندن یکجانبه تحریم‌ها از ۸ مه ۲۰۱۸ به این سو و تا این لحظه، مرتکب نقض فاحش قطعنامه ۲۲۳۱ و برجام شده و دولت‌های متعهد به قانون و سایر نهادها را برای پایبندی به این تعهد مجازات می‌نماید.

یکی از قواعد قوام‌یافته در ایجاد و اجرای تعهدات قانونی، حسن نیت است. حسن نیت بخشی جدایی‌ناپذیر از همکاری‌های بین‌المللی است، به ویژه هنگامی که این همکاری مبنایی برای اجرای برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ باشد. اقدامات و مواضع ایالات متحده ثابت کرده است که هرگز با حسن نیت عمل نکرده است.

نه تنها ایالات متحده تعهدات خود را ذیل برجام رعایت نمی‌کند، بلکه مانع از اجرای تعهدات اعضای باقیمانده در برجام و سایر دولت‌های عضو ملل متحد نیز می‌شود که مطابق قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت ملزم به اجرای آن شده‌اند.

دولت ترامپ از زمان روی کارآمدنش بیش از ۱۴۵ بار تحریم علیه ایران وضع کرده است.^۱ دبیر کل ملل متحد بر اهمیت رفع تحریم‌ها براساس مفاد مربوط به برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ - که ایالات متحده آنها را نادیده گرفته - تأکید کرده است. دبیر کل در هفتمین گزارش خود درباره اجرای قطعنامه ۲۲۳۱، اظهار داشت: «لغو تحریم‌ها برای عادی‌سازی تجارت و روابط اقتصادی بخش اساسی برجام را تشکیل می‌دهد».^۲

^۱ فهرستی از تحریم‌های ایالات متحده علیه ایران در پیوست این نامه درج شده است.

^۲ UN Security Council, Secretary General 7th Report on Implementation of UNSCR 2231, S/2019/492

نقض قطعنامه ۲۲۳۱ توسط ایالات متحده به تعهدات رفع تحریمی آن محدود نشده است. همانطور که در گزارش دبیر کل منعکس شده، تصمیم ایالات متحده مبنی بر عدم تمدید اسقاطیه‌های مرتبط با پروژه‌های هسته‌ای در چهارچوب برجام همچنان «بر خلاف اهداف مندرج در برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ (۲۰۱۵) بوده و همچنین ممکن است مانع از توان جمهوری اسلامی ایران برای اجرای برخی از مقررات برنامه و قطعنامه شود»^۱

اعمال تحریم‌ها نشان آشکاری از «سوءنیت» آمریکا در نقض برجام، قطعنامه ۲۲۳۱، دستور موقت دیوان بین‌المللی دادگستری^۲ و همچنین قطعنامه‌های متعدد مجمع عمومی ملل متحد و شورای حقوق بشر در مورد اقدامات قهرآمیز اقتصادی یکجانبه است.

بنابراین، همانطور که دیوان بین‌المللی دادگستری به وضوح در نظر مشورتی خود در ۱۹۷۱ در مورد نامیبیا تأکید کرده است:

«یک اصل اساسی حاکم بر روابط بین الملل که تثبیت شده، این است که دولتی که به تعهدات خود عمل نمی‌کند، نمی‌تواند مدعی حفظ حقوقی شود که منبث از آن روابط است»^۳.

اطلاعیه ذیل قطعنامه ۲۲۳۱ صرفاً یک اقدام خودسرانه و تشریفاتی نیست بلکه بخشی محتوایی از فرایند حل اختلاف است که تعمداً منوط به الزامات و شروط بسیاری شده است. هر عضو واجد شرایط برجام - که ایالات متحده یکی از این اعضا نیست - مکلف است هرگونه اطلاعیه‌ای را ذیل بند ۱۱ قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت به همراه «توضیحی از تلاش‌های توأم با حسن نیت آن طرف برای طی فرایند حل و فصل اختلاف پیش‌بینی شده در برجام» همانگونه که در بند ۳۷ برجام، که به قطعنامه ۲۲۳۱ پیوست شده، تصریح شده است، ارائه کند. ایالات متحده آمریکا هیچ تلاشی در این خصوص نکرده است - چه رسد به تلاش توأم با حسن نیت - تا «فرایند حل اختلاف» را طی کند.

¹. UN Security Council, Secretary General 8th Report on Implementation of UNSCR 2231, S/2020/531

². Alleged Violations of The 1955 Treaty of Amity, Economic Relations, and Consular Rights (Islamic Republic of Iran V. United States of America), Provisional Measures, ICJ Reports, 3 October 2018, Available at: <https://www.icj-cij.org/files/case-related/175/175-20181003-ORD-01-00-EN.pdf>

³. Legal Consequences for States of the Continued Presence of South Africa in Namibia (South West Africa) notwithstanding Security Council Resolution 276 (1970), Advisory Opinion, I.C.J. Reports 1971, Para. 91.

براساس اصل بنیادین حقوقی که در سراسر جهان پذیرفته شده است، ایالات متحده نمی‌تواند از «تصمیمات اقدام غیرقانونی خود» در خروج از برجام، بهره‌مند شده و ادعا کند که هیچ تعهدی برای ارائه توضیحی از اقدامات با حسن نیت به همراه اطلاعیه خود ندارد.^۱ شورای امنیت باید مفاد مربوطه برجام را که طی پیوست الف به قطعنامه ضمیمه شده است، در نظر گیرد.

تاریخ مذاکره برجام — و قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت — به وضوح گواه این واقعیت است که روند حل و فصل اختلافات — در کمیسیون مشترک و همچنین در شورای امنیت — عمده‌اً یک فرآیند چند مرحله‌ای و زمان‌بر برای حفظ این دستاورد منحصر به فرد جامعه جهانی و برای جلوگیری از اقدام خودسرانه هر یک از اعضای واقعی برجام بوده است — چه رسد به ایالات متحده، که صریحاً و در بالاترین سطح وضعیت عضویت خود در برجام را متفی کرده است.

در این زمینه، لازم به ذکر است که شرط «حسن نیت» در مورد تفسیر قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت نیز صدق می‌کند، و با ماده ۲ (۲) منشور تقویت می‌شود:

«کلیه اعضا به منظور تضمین حقوق و مزایای ناشی از عضویت، تعهداتی را که به موجب این منشور بر عهده گرفته‌اند با حسن نیت انجام خواهند داد.»

سابقه ایالات متحده در مورد اقدامات و رویه‌های غیرقانونی در این مورد، همراه با «سوء استفاده از فرایند»، تحرکات فریبکارانه و شبه‌قانونی برای فعالسازی اعمال مجدد مفاد قطعنامه‌های خاتمه‌یافته علیه ایران مغایر با الزام به عمل با حسن نیت است.

۴- تلاش‌های همراه با حسن نیت ایران در اجرای کامل برجام

پیش از تصمیم رئیس‌جمهور ایالات متحده جهت توقف عضویت آمریکا در برجام، حتی یک مورد از ناپایداری ایران از تعهداتش ذیل برجام بیان نشد. برعکس، پایداری کامل ایران در ۱۵ گزارش آژانس بین‌المللی انرژی اتمی از تاریخ انعقاد برجام تا حتی یکسال پس از خروج آمریکا از برجام، مورد راستی آزمایشی قرار گرفته است.^۲

^۱. Ex Injuria Sua Nemo Habere Debet . هیچکس نباید از عمل غیرقانونی خود منتفع شود .

^۲. گزارش‌های آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به شورای امنیت شامل:

S/2016/57 (19 January 2016), S/2016/250 (15 March 2016), S/2016/535 (13 June 2016), S/2016/808 (22 September 2016), S/2016/983 (21 November 2016), S/2017/234 (20 March

در پی خروج ایالات متحده از برجام و وضع (مجدد) تحریم‌هایی که وفق برجام رفع شده بود، ایران از انتفاع نظام رفع تحریمی برجام، محروم شد. پس از خروج آمریکا از برجام، دبیرکل ملل متحد،^۱ سایر طرف‌های برجام^۲ و بسیاری دیگر از اعضای جامعه بین‌المللی، از ایران خواستند تا نگرانی‌های خود را از طریق سازوکارهای مندرج در برجام پیگیری کرده تا به طرف‌های باقیمانده برجام اجازه دهد خروج غیرقانونی آمریکا را جبران کنند.

از ابتدا روشن بود که «بازگرداندن یا تحمیل مجدد تحریم‌ها و اقدامات محدودیت ساز از جمله از طریق تمدید، به مثابه عدم پابندی اساسی خواهند بود که ایران را از تعهداتش به طور جزئی یا کلی معاف خواهد ساخت»^۳ و این موضوع در بند ۲۶ برجام نیز تصریح شده بود.^۴ ایران، ضمن تصریح به محفوظ نگاه داشتن حق مسلم خود^۵ طبق بند ۲۶، سازوکار حل اختلاف ذیل بند ۳۶ برجام را در ۱۰ مه ۲۰۱۸ فعال نمود.^۶ اما ایران با عملکرد مبتنی بر

2017), S/2017/502 (14 June 2017), S/2017/777 (13 September 2017), S/2017/994 (28 November 2017), S/2018/205 (8 March 2018), S/2018/540 (6 June 2018), S/2018/835 (12 September 2018), S/2018/1048 (26 November 2018), S/2019/212 (6 March 2019), S/2019/496 (14 June 2019).

۱. بیانیه دبیرکل در مورد برنامه جامع اقدام مشترک (برجام)، ۹ مه ۲۰۱۸، دسترسی در تارنمای:

<https://www.un.org/sg/en/content/sg/statement/2018-05-08/statement-secretary-general-joint-comprehensive-plan-action-jcpoa>

۲. «اظهارات نماینده عالی اتحادیه اروپا خانم فدریکا موگرینی در مورد بیانیه رئیس جمهور ایالات متحده در مورد توافق هسته‌ای ایران (برجام)»، رم، ۸ مه ۲۰۱۸.

۳. بیانیه جمهوری اسلامی ایران پس از تصویب قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل متحد در تایید برجام در تاریخ ۲۳ تیر ۱۳۹۴

۴. بند ۲۶ برجام: «ایران اعلام کرده است که تحمیل یا بازگرداندن تحریم‌های مشخص شده در پیوست دو یا وضع تحریم‌های

جدید هسته‌ای را به منزله مبنایی برای توقف کلی یا جزئی اجرای تعهدات خود وفق این برجام، تلقی خواهد نمود.»

۵. در نامه وزیر امور خارجه ایران به تاریخ ۱۰ مه ۲۰۱۸ خطاب به هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام آمده است که: «این حق غیرقابل انکار ایران است که اقدامات مناسبی در پاسخ به اقدامات غیرقانونی متعدد و مداوم آمریکا، به ویژه خروج از برجام و اعمال مجدد همه تحریم‌ها انجام دهد؛ این حق همچنین ذیل برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ شناسایی شده است.» با این حال، همانطور که رئیس جمهور روحانی در پاسخ تلویزیونی خود در تاریخ ۸ مه اعلام کرد و در بیانیه دولت در تاریخ ۱۰ مه ۲۰۱۸ با جزئیات بیشتری توضیح داد، جمهوری اسلامی ایران با طرف‌های باقیمانده برجام رایزنی-های خود را ادامه خواهد داد تا ببیند که آیا تعهداتی که به صورت جمعی توسط EU/E3+3 در قبال ایران وجود دارد، می‌تواند در غیاب یک طرف عهدشکن، توسط EU/E3+2 انجام شود و اگر پاسخ مثبت است، چگونه این کار را خواهند کرد؛ سپس ایران در مورد گام بعدی خود ظرف چند هفته تصمیم خواهد گرفت. در این دوره زمانی هیچ چیز نمی‌تواند بر حق ایران مبنی بر واکنش و محافظت مناسب از منافع ملی، تأثیر بگذارد؛ این حق، آشکارا در برجام و قطعنامه (۲۰۱۵) ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد به رسمیت شناخته شده است.

۶. نامه وزیر خارجه ایران مورخ ۱۰ مه ۲۰۱۸ به هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام.

حسن نیت، از اعمال اقدامات جبرانی خودداری نموده تا طرف‌های باقیمانده برجام قادر باشند به وعده‌های خود عمل کنند. به مدت یک سال تمام، ایران اجرای کامل برجام را ادامه داد. ۱۵ گزارش متوالی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی پایبندی کامل ایران از تعهدات برجامی را تأیید می‌کند.^۱

پس از چند دور طی تمامی سازوکار پیش بینی شده در بند ۳۶ برجام بی‌هیچ ثمری، دولت متبوع اینجانب تصمیم گرفت با هدف حفظ توافق و در پایبندی کامل به مفاد برجام، حقوق خود ذیل بندهای ۲۶ و ۳۶ برجام جهت انجام اقدامات جبرانی و توقف اجرای تعهداتش را در تاریخ ۸ مه ۲۰۱۹ اعمال نماید.

با وجود تمام این مسائل، اقدامات جبرانی ما تا امروز هیچ تاثیری در نظارت و راستی‌آزمایی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی درباره برنامه صلح‌آمیز هسته‌ای مان نداشته‌است. از اینرو ادعای هرگونه خطر اشاعه‌ای بی پایه می‌باشد. قطعاً برنامه صلح‌آمیز هسته‌ای ایران، تحت «سخت‌گیرانه‌ترین» نظام بازرسی در تاریخ قرار دارد. در واقع، از سال ۲۰۱۶ تا ۲۰۱۹، بیش از ۹۲ درصد از تمام بازرسی‌های آژانس در مقیاس جهانی در ایران انجام شده‌است.^۲

۵- جمع‌بندی: اطلاعیه محتمل ایالات متحده غیرمسموع است

نادیده گرفتن حاکمیت قانون و سوءاستفاده از سازمان ملل متحد از سوی ایالات متحده برای پیشبرد منافع یکجانبه‌اش و نابودی بنیان‌های چندجانبه‌گرایی و حقوق بین‌الملل، تهدیدی جدی علیه جهان متمدن و نیز صلح و امنیت بین‌المللی ایجاد می‌نماید. سوءاستفاده و نقض مفاد بندهای ۱۰ و ۱۱ قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت از طریق ثبت یک اطلاعیه شکلی - در حالیکه پیش از این، ایالات متحده با تحمیل مجدد تحریم‌های یکجانبه و غیرقانونی خود تعهداتش به موجب قطعنامه ۲۲۳۱ و ماده ۲۵ منشور ملل متحد را نقض کرده است - رویه بسیار خطرناکی را برجای می‌گذارد که باید قاطعانه و آشکارا از سوی شورای امنیت و اعضای آن رد شود.

^۱. گزارش‌های آژانس که در پاورقی شماره ۲۳ مورد اشاره قرار گرفت

^۲. آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، «گزارش اجرایی پادمان ۲۰۱۹»، GOV/2020/9

همانطور که در سطر آغازین بند ۱۰ قطعنامه ۲۲۳۱ مشخص شده است، سازوکار حل و فصل اختلافات صرفاً در دسترس اعضای واقعی برجام است، -و نه یک عضو «اولیه» متواری، که به طور صریح و تعمدی تصمیم به «توقف مشارکت» گرفت، و به طور جدی در صدد نابودی این توافق بود و متعاقباً تمام حقوق و مزایای خود را رها کرد.

این سازوکار، خود-اجرا نبوده و منوط به شرایط مندرج در بندهای ۳۶ و ۳۷ برجام که به قطعنامه ۲۲۳۱ ضمیمه و تایید شده، و بندهای ۱۰ الی ۱۳ قطعنامه ۲۲۳۱ می‌باشد. تلاش غیرقانونی ایالات متحده برای سوءاستفاده از سازوکار حل اختلاف به منظور از بین بردن قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت باید به عنوان یک «سوءاستفاده از فرایند» تلقی شود که تأثیر منفی بر اعتبار بنیادین و تمامیت شورای امنیت ملل متحد خواهد گذاشت.

همانطور که «سوءاستفاده از فرآیند» در حقوق بین‌الملل منع شده، در سازوکار دقیق مندرج در قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت نیز از آن پیشگیری شده است. با توجه به سابقه اقدامات غیرقانونی علیه ایران، در زمان تصویب برجام این قطعنامه با دقت و وسواس تمام تدوین شد تا از سوءاستفاده یک جانبه از روند حل اختلاف جلوگیری شود. برای این منظور، در بندهای ۱۰ و ۱۱ قطعنامه به الزامات حل اختلاف مصرح در بندهای ۳۶ و ۳۷ برجام اشاره دارد. شورای امنیت در بند ۱۱ قطعنامه همچنین لزوم تأسیس «هیأت مشورتی» را برای اطمینان از جلوگیری از توسل خودسرانه به سازوکار حل اختلاف ابراز می‌دارد.

جمهوری اسلامی ایران تاکنون به روشنی حسن نیت و مسئولیت‌پذیری کامل خود را نشان داده است. اکنون نوبت جامعه جهانی است. بر این اساس، من از شورای امنیت قویاً می‌خواهم که هر اقدام مناسبی را برای ممانعت آمریکا -یک ناقض سریالی، غیرقانونی و جدی قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت- از سوءاستفاده یک‌جانبه و غیرقانونی از سازوکار حل اختلاف، با هدف اعلام شده تخریب برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت، به عمل آورد، و از پذیرش اطلاعاتی و شناسایی هرگونه آثار ناشی از آن خودداری نماید. مردم ایران به درستی انتظار دارند که شورا حقوق آنان را ذیل این قطعنامه تضمین و ایالات متحده را مجبور به پاسخگویی در مورد آسیب‌های جبران‌ناپذیری که به ملت ایران وارد کرده است نماید؛ اقداماتی که صرفاً برای تمایلات تفرعن شخصی یا مصلحت سیاسی داخلی اتخاذ شده اند.

با توجه به مطالب فوق، امیدوارم که رئیس شورای امنیت از دریافت و توزیع اطلاعیه غیر قابل پذیرش آمریکا خودداری کند، و شورا به ایالات متحده اجازه ندهد که از قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سوءاستفاده کند تا به هدف اعلام شده خود یعنی از بین بردن خود این قطعنامه، و همراه با آن اقتدار شورا و سازمان ملل متحد، دست یابد.

موجب امتنان خواهد بود اگر این نامه را به عنوان سند شورای امنیت منتشر نمایید.

عالیجناب، لطفاً احترامات فائقه اینجانب را پذیرا باشید.

محمدجواد ظریف

پیوست ۱۲-۲: ترجمه نامه به دبیرکل سازمان ملل متحد پیرامون تلاش آمریکا برای بازگرداندن تحریم‌ها

بسم الله الرحمن الرحيم

۵ اکتبر ۲۰۲۰

۱۴ مهر ۱۳۹۹

عالیجناب

پیرو نامه‌های قبلی اینجناب، به ویژه نامه مورخ ۸ مه ۲۰۲۰ (S/2020/380) و نامه ۲۰ اوت ۲۰۲۰ (S/2020/814)، مایلم توجه شما را به موارد زیر در خصوص تلاش‌های غیرقانونی ایالات متحده برای سواستفاده از فرایندهای شورای امنیت سازمان ملل متحد و ادعای بی اساس آن در مورد اعمال مجدد قطعنامه‌های قبلی شورای امنیت جلب نمایم. در ۱۹ سپتامبر ۲۰۲۰، ایالات متحده ادعا نمود که مفاد قطعنامه‌های قبلی شورای امنیت اعمال شده است. جمهوری اسلامی ایران با ۱۳ عضو شورای امنیت و سه رئیس متوالی شورای امنیت - که در دو نامه رسمی اعلام کرده‌اند بازگرداندن مجدد قطعنامه‌های پیشین باطل و بلااثر است، موافق می‌باشد. یک اتفاق نظر واضح میان اعضای شورای امنیت وجود دارد که ایالات متحده یک عضو برجام نبوده و با خروج یکجانبه و وضع مجدد تحریم‌های یکجانبه علیه ایران، مرتکب نقض قطعنامه ۲۲۳۱ و برجام شده است. برخلاف ادعای غیرقانونی ایالات متحده، یقیناً هیچ عدم قطعیتی نه در حقایق و نه در حقوق وجود ندارد و ناگزیر باید موضع صریح اعضای شورا را در نظر داشت. دیوان بین‌المللی دادگستری در نظر مشورتی ۱۹۷۱ خود در خصوص نامیبیا اشعار داشت که «یک اصل اساسی حاکم بر روابط بین‌الملل که تثبیت شده، این است که دولتی که به تعهدات خود عمل نمی‌کند، نمی‌تواند مدعی حفظ حقوقی شود که منبث از آن روابط است»^۱. شورای امنیت نیز در پرونده‌های قبلی خود این را مورد تاکید قرار داده که نقض فاحش «قواعد ریشه‌دار حقوق بین‌الملل هیچ اعتبار حقوقی نداشته، باطل و بلااثر است»^۲.

¹. Legal Consequences for States of the Continued Presence of South Africa in Namibia (South West Africa) notwithstanding Security Council Resolution 276 (1970), Advisory Opinion, I.C.J. Reports 1971, Para. 91.

². UNSCR 662, Paragraph 1.

باتوجه به ماهیت غیرقانونی ادعای ایالات متحده و رد و باطل و بلااثر خواندن آن توسط ۱۳ عضو و سه رئیس متوالی شورای امنیت [اندونزی، نیجر و روسیه]، برای جامعه بین‌المللی، دول عضو سازمان ملل متحد و همه ارکان سازمان ملل متحد از جمله و بطور خاص دبیرخانه - ضرورت دارد از به رسمیت شناختن این اقدام غیرقانونی خودداری نموده و ترتیبات مقتضی اتخاذ گردد تا از اعتبار بخشی یک وضعیت غیرقانونی ایجاد شده بواسطه سوءاستفاده از فرآیند بطریق خودسرانه خودداری گردد - و نباید به هیچ عنوان در طی زمان به آن اثری بخشیده شود.

جمهوری اسلامی ایران یادآوری می‌نماید که شورای امنیت در قطعنامه ۲۲۳۱ تأکید شده است که «دولتهای عضو بر اساس ماده ۲۵ منشور ملل متحد مکلف هستند تصمیمات شورای امنیت را پذیرفته و اجرا نمایند»^۱ و از آنها می‌خواهد «از اقداماتی که اجرای تعهدات وفق برجام را با مشکل روبرو می‌نماید»^۲ خودداری نمایند. همان بند اجرایی قطعنامه ۲۲۳۱، از سازمان‌های بین‌المللی می‌خواهد همان اقدام را انجام دهند، بنابراین دول عضو و دبیرخانه سازمان ملل متحد یک تعهد منشوری دارند تا از اثر بخشی به نقض فاحش قطعنامه ۲۲۳۱ توسط ایالات متحده و سیاست اعلامی آن کشور در تخریب برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) - که نه تنها به قطعنامه منضم شده، بلکه دلیل وجودی اصلی قطعنامه است - خودداری نمایند. طبق همین مفاد قطعنامه ۲۲۳۱، همه دولت‌های عضو و ارکان سازمان ملل متحد از جمله و به ویژه دبیرخانه - یک تعهد بین‌المللی دارند که اقدامات غیرقانونی آمریکا را بعنوان یک وضع موجود به رسمیت نشناخته، بنابراین و متعاقباً باید از فعل و ترک فعل که بعنوان شناسایی آن قلمداد شود، خواه مستقیم یا غیرمستقیم، خودداری ورزند. ما بر تعهد تکمیلی دولت‌ها تأکید می‌ورزیم که دولت‌ها تحت آن از کمک و یاری در حفظ وضعیت غیرقانونی ایجاد شده توسط ایالات متحده منع شده - اند. با این وجود متعاقب ادعای غیرقانونی ایالات متحده، جنابالی در یک نامه به رئیس شورای امنیت (S/2020/921) بیان داشته‌اید که " تا زمان شفاف سازی شورای امنیت در مورد اینکه آیا اختتام مورد اشاره بند ۷ (الف) قطعنامه ۲۲۳۱ (۲۰۱۵) همچنان ادامه دارد یا

¹. UNSCR 2231, penultimate preambular paragraph.

². UNSCR 2231, Operative Paragraph 2.

خیر، دبیرخانه آماده است تا پشتیبانی مورد نیاز را زیر نظر و با هماهنگی شورای امنیت یا تشکیل مجدد کمیته تحریم ۱۷۳۷ ارائه دهد."

این نامه نه تنها با غیر قابل قبول بودن ادعای ایالات متحده در حقوق و حقایق و همچنین اظهارات بدون ابهام سه رئیس متوالی شورا و ۱۳ عضو شورا مغایرت دارد، بلکه فراتر از روند و دستورکار واضح اداری در رابطه با اجرای قطعنامه ۲۲۳۱ بوده که طی یادداشت رئیس شورای امنیت (S/2016/44) ایجاد شده است.

با توجه به انحلال ترتیبات اجرایی قطعنامه‌های قبلی مانند کمیته ۱۷۳۷ و هیئت کارشناسان - که قابل برگشت نیست و به "تصمیمات" جدید شورا نیاز دارد - شورای امنیت خود مسئول نظارت بر اجرای قطعنامه ۲۲۳۱ است. این بدان معنی است که دبیرخانه در جایگاهی نیست که در مورد موضوعات محتوایی اظهار نظر کند و روند اجرای قطعنامه ۲۲۳۱ را تغییر دهد. بنابراین، و با کمال احترام، نامه ۱۹ سپتامبر ۲۰۲۰ شما، آشکارا فراتر از حدود و اختیارات دبیرخانه است.

عالیجناب،

خروج یکجانبه ایالات متحده از برجام در ۸ مه ۲۰۱۸ به عنوان یک امر غیرقانونی توسط کل جهان رد شد و مورد محکومیت جهانی قرار گرفت، با تعهدات - به ویژه توسط اتحادیه اروپا / سه دولت اروپایی - برای اقدامات جبرانی همراه گردید. اما متأسفانه این محکومیت ها و تعهدات فقط بیانیه‌هایی پشتوانه بودند. بسیاری از کشورهای عضو سازمان ملل متحد - در واقع - در مقابل قلدری ایالات متحده تسلیم شدند و - هر چند علی رغم میلشان - نظاره‌گر محدودیت‌های غیرقانونی ایالات متحده علیه مردم ایران بودند. ملل متحد با خودداری از اتخاذ اقدامات مقتضی برای جلوگیری از انتفاع ایالات متحده از ثمره اقدامات غیرقانونی خود - و راه اندازی تروریسم اقتصادی علیه مردم ایران، مردم ایران را ناامید کرد.

در ماه‌های اخیر، مردم ایران با قدردانی شاهد رد یکپارچه دو اقدام اخیر ایالات متحده علیه ایران در شورای امنیت بوده اند. اما ضروری است که این مواضع قاطع قانونی نباید مانند سال ۲۰۱۸ فقط اعلامی باقی بماند و به صورت عملی نیز باید به بار نشیند. جامعه بین‌المللی باید از عواقب تکرار شکست عملی گذشته خود وقوف داشته باشد. اگر آثار عملی به ادعای

غیرقانونی و بی‌اساس ایالات متحده مبنی بر اعمال مجدد مفاد قطعنامه های قبلی - حتی در کمترین و نمادین ترین مقیاس، ظهور یابد، جمهوری اسلامی ایران اقدامی قاطعانه انجام خواهد داد - که قبلاً در بند ۱۳ قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت تصدیق شده و توضیحات بیشتر در بیانیه ما در تاریخ ۲۰ ژوئیه ۲۰۱۵ (S //550) و همچنین نامه رئیس جمهور روحانی در ۸ مه ۲۰۱۹ خطاب به رهبران کشورهای باقیمانده در برجام تصریح شده است.

ما انتظار داریم جامعه بین‌المللی و سازمان ملل متحد این مسیر خطرناک خودشیفتگی را تغییر دهد. هیچ کس از آثار مماشات در مقابل یک قلدر بی قانون مصون نخواهد بود و ترغیب کرده و خواهد کرد که بی قانونی همراه با مصونیت خود را گسترش و توسعه دهد. جمهوری اسلامی ایران حسن‌نیت و مسئولیت خود را نشان داده است، اکنون نوبت جامعه بین‌المللی است که متقابلاً به آن عمل نماید. بنابراین مصرانه از سازمان ملل متحد می‌خواهم که حکومت ایالات متحده را بدلیل اقدامات غیرمسئولانه و یکجانبه، که به شیوه خطرناکی اعتبار شورای امنیت سازمان ملل را به چالش خواهد کشید و تمامیت منشور سازمان ملل را تضعیف می‌کند، پاسخگو نماید.

عالیجناب، احترامات فائقه اینجانب را پذیرا باشید.

محمدجواد ظریف

□ پیوست سیزدهم

اطمینان از رفع تحریم‌ها قبل از بازگشت آمریکا به برجام

پیوست ۱۳-۱: ترجمه نامه به آقای بورل هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام
پیرامون اقدامات ضروری برای دولت جدید آمریکا

بسم الله الرحمن الرحيم

۲۲ اسفند ۱۳۹۹

عالیجناب جناب آقای جوزپ بورل

نماینده عالی اتحادیه اروپا در سیاست خارجی و امور امنیتی مشترک

و هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام

اینجناب مایلم بار دیگر بر تعهد کامل جمهوری اسلامی ایران به برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) و و آمادگی مان جهت بازگشت فوری به اجرای کامل، تاکید نمایم.

ضمناً، طبق بند ۳۶ برجام و طبق مکاتبه‌های متعدد اینجناب از سپتامبر ۲۰۱۶، باید توجه شما را به برخی نگرانی‌های اساسی سیاسی، عینی و حقوقی پیرامون تحولات متعاقب شروع به کار دولت جدید در ایالات متحده، جلب نمایم.

▪ جمهوری اسلامی ایران به اجرای کامل و موثر برجام توسط تمامی طرف‌ها کاملاً متعهد است.

▪ ایران در عالی‌ترین سطح، تعهد خود به توقف تمامی اقدامات جبرانی متخذه طبق بند ۳۶ بلافاصله پس از لغو تمامی تحریم‌های وضع شده، مجدد وضع شده یا تحریم با عناوین جدید از ۲۰ ژانویه ۲۰۱۷ را اعلام کرد.

▪ تعهد ایران به اقدام متقابل منطقی بوده و با حسن نیت انجام شده است.

- همانطور که منطق و نجابت حکم می‌کند، ایالات متحده نیز باید متوجه باشد که رفع معلول بدون از بین رفتن علت هرگز نتیجه‌بخش نخواهد بود و مانند طبیعت، در سیاست هم بی‌معناست.
- ایالات متحده خود را در موضعی قرار داده است که پیشرفت در آن غیرممکن شده است.
- تکرار موضعی نظیر آنچه این هفته توسط وزیر [امور خارجه آمریکا] بلینکن در کنگره مطرح شد، پیشرد امور در آینده را دشوارتر خواهد کرد.
- جمهوری کره جنوبی از انتقال بخشی از جوهی که بصورت غیرقانونی مسدود شده، به کانال سوئیس جهت خرید غذا و دارو منع شده است؛ این اموال متعلق به ملت ایران بوده و فوراً مورد نیاز می‌باشد. چنین تصمیمی نه تنها بی‌رحمانه است، بلکه به دلیل تحمیل رنج و محنت عمدی و هدفمند آحاد ملت، موجبات مسئولیت کیفری بین‌المللی را فراهم می‌نماید.
- مشکل اصلی عدم اعتماد متقابل نیست؛ طرفی که [بواسطه عدم] وفاداری به پیروی از تعهداتش نتوانسته اعتماد ایجاد نماید، ایران نیست، بلکه ایالات متحده و در وهله دوم متحدینش سه دولت / اتحادیه اروپایی هستند.
- پایبندی تمام و کمال ایران به تعهدات برجامی‌اش، ۱۵ مرتبه بواسطه راستی‌آزمایی آژانس تأیید شده است. ۵ مورد از گزارشات فوق‌الذکر پس از تصمیم غیرقانونی و یکجانبه ترامپ جهت خروج و توقف عضویت ایالات متحده در برجام بوده است.
- این ایالات متحده است که حتی در دولت اوباما، نتوانسته با اجرای توأم با حسن نیت تعهداتش، اعتماد ایجاد نماید. ایران تمام موضوعات عدم پایبندی را ذیل نامه‌های اینجانب به هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام از ۲ سپتامبر ۲۰۱۶ به بعد، مستند کرده است.
- پس از یکسال اجرای کج‌دار و مریز برجام توسط دولت اوباما و چهارسال دشمنی با و نقض فاحش برجام و ۲۲۳۱ توسط ترامپ و حتی مجازات فراسرزیمینی پایبندان به آن، این ایالات متحده است که باید در رفتار خود

تجدیدنظر کرده و اقدامات قابل راستی آزمایی انجام دهد تا در مورد پایبندی کنونی و آینده خود، اعتماد ایجاد نماید.

- علیرغم تعهدات شفاهی و ادعاهای خلاف واقع، سه دولت / اتحادیه اروپایی قادر نبودند بطور موثری تعهدات خود وفق برجام و آن تعهداتی که پس از خرج آمریکا پذیرفتند را اجرایی کنند. این موارد به تفصیل در مکاتبه ایران ذیل بند ۳۶ در مورخ ۲ جولای ۲۰۲۰ بیان شده است.
- کسی در جهان نیست که شک داشته باشد این ایالات متحده بود که به برجام لطمه وارد کرد و خودش باید آن را ترمیم کند. عوام‌فریبی این حقیقت مشهود را تغییر نخواهد داد.
- ایالات متحده جهت تحمیل صدها میلیارد دلار خسارات مستقیم و غیرمستقیم و جبران ناپذیر به اقتصاد و معیشت مردم ایران مسئول است. علاوه بر خسارات، این تروریسم اقتصادی کور که مردم ایران را هدف گرفته است، بطور مستقیم جان‌های بسیاری را گرفته است.
- نه ایالات متحده - و نه سه دولت / اتحادیه اروپایی - حق ندارند پیش از آنکه سابقه ناخوشایند خود در مورد عدم اجرا و بی‌رحمی آشکار علیه مردم ایران - که همچنان تا امروز و در میانه بیماری همه‌گیر در آن ادامه دارد- را اصلاح کنند، مطالبه‌ای از ایران داشته باشند.
- پیشنهاد تعامل با ایران به منزله تغییر در سیاست رئیس‌جمهور سابق آمریکا- ترامپ- نیست [و تداوم همان سیاست سابق است]. او نیز آماده تعامل بود. اما ایران هرگز تحت فشار کسانی که قواعد آمره حقوق بین‌الملل، به ویژه حسن نیت، وفای به عهد و غیر قابل قبول بودن انتفاع از اقدامات متخلفانه را نقض می‌کنند، تعامل نخواهد کرد.
- مذاکره مجدد درباره یک سند کاملاً مذاکره‌شده، هرگز انجام نخواهد شد.
- برنامه جامع اقدام مشترک و قطعنامه ۲۲۳۱ اسناد جامع مذاکره شده و با جدول زمانی پذیرفته‌شده‌ای هستند که به طور قطعی و کامل، به کلیه موضوعات مربوطه مانند موشک‌هایی با قابلیت تحویل سلاح هسته‌ای پرداخته و با رفع

موثر تحریم‌ها "موجب تقویت و تسهیل توسعه همکاری و تعاملات عادی اقتصادی و تجاری با ایران" می‌شود.

▪ کارهای مقدماتی برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ برای اعضای ارشد دولت فعلی ایالات متحده و حداقل سه وزیر خارجه عضو برجام که شخصاً در مذاکرات مشارکت داشتند، کاملاً شناخته شده است.

▪ چانه‌زنی‌های سخت منعقد [و نهایی] شد و انتخاب‌های دشواری انجام شد، از جمله تمدید محدودیت‌های خاص ۵ و ۸ ساله برای ایران علی‌رغم تمایل ما و در عوض ترتیبات گفته شده.

▪ ایران قبلاً هزینه آنچه که در نوشتن اتفاق افتاده - متن توافق نامه - را با وجود انتفاع صفر در اجرای عملی، کاملاً داده است.

▪ ایران هرگز موافقت نخواهد کرد که در مورد آنچه که قبلاً نهایی شده و هزینه آن را به طور کامل داده، مذاکره کند - البته هرچند مورد آخر (هزینه) فقط برای ایران بود.

▪ مسیر و زمان‌بندی بازگشت به پایبندی کامل با برجام از نظر منطق، قانون و واقعیت کاملاً واضح است.

▪ ایران هیچگاه برجام را ترک نکرد و در هنگام انجام اقدامات جبرانی، کاملاً مطابق با متن و روح بند ۳۶ توافق عمل کرد.

▪ ایران به محض اینکه علل اقداماتش که به وضوح در نامه‌های ایران تشریح شده - از جمله در نامه‌های ۱۶ دسامبر ۲۰۱۶، ۱۰ مه ۲۰۱۸، ۲۱ اوت ۲۰۱۸، ۶ نوامبر ۲۰۱۸، ۸ مه ۲۰۱۹، ۲۹ ژانویه ۲۰۲۰، ۱۰ مارس ۲۰۲۰ و ۲ ژوئیه ۲۰۲۰ به هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام ذیل بند ۳۶ برجام و نامه‌های ۱۰ مه ۲۰۱۸ و ۱۰ آوریل ۲۰۱۹ به دبیرکل سازمان ملل متحد - رفع گردد، اقدامات جبرانی خود را متوقف می‌کند.

▪ اگر ایالات متحده قصد دارد اقدامات متخلفانه خود را اصلاح کند، اولین قدم ضروری بازگشت به پایبندی کامل به عنوان طرف متخلف است.

- هیچ استدلال حقوقی - یا حتی سیاسی - نمی‌تواند توجیه‌گر اقدامات دیگر، یا در واقع هر شرط‌گذاری باشد.
- مفهوم منسوخ "حق با قدرت است" دیگر در جهان متمدن جایی ندارد و قطعاً ایران هرگز تسلیم چنین رفتاری نخواهد شد. سابقه طولانی ما در این مورد به همان اندازه که کاملاً شفاف است، محکم نیز می‌باشد.
- برای اجرای یک سند کاملاً مذاکره‌شده و کاملاً عملی - حداقل از جانب ایران - هیچ مذاکره‌ای لازم نیست.
- بازگشت به پایبندی کامل با برجام هیچ چیز مبهم و نامشخصی ندارد. دولت فعلی ایالات متحده به وضوح می‌داند که برای انجام تعهدات خود به طریقی که رضایت ایران را جلب کند، چه کاری لازم است.
- وقتی این کار انجام شد و علت اقدام برطرف شد، ایران بلافاصله اقدامات جبرانی خود را ذیل بند ۳۶ برخواهد گرداند. ایران دقیقاً می‌داند برای جلب نظر آژانس باید چه کاری انجام دهد، همانطور که خود آژانس نیز می‌داند.
- اصرار ایالات متحده در مورد ضرورت مذاکره قبل از اجرا، قصد احتمالی آن برای تحمیل شروطی جدید تحت فشار اقتصادی را آشکار می‌کند.
- این به معنای اخاذی است که هرگز در مورد ایران جواب نداده و نخواهد داد.
- اظهارات مقامات فعلی و به زودی مقامات ارشد دولت آمریکا - از جمله اینکه "۲۰۲۱ مانند ۲۰۱۵ نیست ... ژئوپلیتیک منطقه تغییر کرده است و راه پیش رو نیز باید به همین ترتیب تغییر کند" - متأسفانه به قصد مذموم فوق‌الذکر اشاره دارد و نشانگر سوءنیت مطلق می‌باشد.
- سه دولت / اتحادیه اروپایی، به عنوان اعضای برجام، و هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام باید از الزامات سازوکار حل اختلاف بین ایران و ایالات متحده پیروی کنند - که رسماً از ۲ سپتامبر ۲۰۱۶ تا ۸ مه ۲۰۱۹ توسط ایران فعال شده، طی شده و به طور شایسته‌ای به آنها اطلاع داده شده است.
- «بنا بر درخواست جمهوری اسلامی ایران، نشست کمیسیون مشترک برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) در تاریخ ۶ ژوئیه در سطح وزرا در وین برگزار

گردید. در این نشست کمیسیون مشترک پیرامون راه‌های پیش رو برای اطمینان یافتن از ادامه اجرای توافق هسته‌ای در همه ابعاد و بررسی مسائل حل نشده ناشی از خروج آمریکا از توافق و اعلام اعمال مجدد تحریم‌های رفع شده ذیل برجام و ضمیمه دوم آن که عمیقاً نسبت آن اظهار تاسف شد، بحث نمود.

▪ «نشست وزرا بین سه دولت / اتحادیه اروپایی، چین، روسیه و جمهوری اسلامی ایران، اعضای در برنامه جامع اقدام مشترک در تاریخ ۲۴ سپتامبر ۲۰۱۸ در نیویورک برگزار شد. اعضا راه‌های پیش رو برای اطمینان یافتن از اجرای کامل و موثر برجام در همه ابعاد آن را مورد ملاحظه قرار دادند. همچنین آنها فرآیند یافتن و عملیاتی ساختن راه‌حل‌های عملی برای مسائل ناشی از خروج یکجانبه آمریکا از توافق و اعمال مجدد تحریم‌های رفع شده ذیل برجام و ضمیمه دوم آن که نسبت به آن عمیقاً اظهار تاسف شد را مورد ملاحظه قرار دادند.»

▪ سه دولت / اتحادیه اروپایی باید -در حالت بسیار حداقلی- از برابر قرار دادن قربانی و متهم خودداری کنند یا بدتر از آن، از جانبداری متهم و بازگو کردن ادعاهای غیرقانونی با انگیزه سیاسی آن، خودداری کنند.

▪ بیانیه مشترک وزرا بین سه دولت اروپایی و آمریکا که به دنبال دگرگون کردن تاریخ است، هیچ اعتبار حقوقی ندارد و به‌عنوان عدم پایبندی اساسی ذیل بندهای ۲۸، ۲۹ و ۳۶ برجام احصاء خواهد شد.

▪ دعوت به نشست از طرف هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام علی‌رغم مخالفت صریح ایران -یک عضو در برجام- و نیز به دلیل اصرار آمریکا به عنوان یک غیر عضو در برجام که اعضای برجام و دیگر اعضای جامعه بین المللی را برای پایبندی مجازات می‌کند، تماماً غیرقابل قبول و علیه اصول عدالت و انصاف است.

▪ این واقعیت که پیشنهاد اتحادیه اروپایی تقریباً همزمان مورد استقبال وزارت امور خارجه ایالات متحده قرار گرفت، ایجاد پویش پروپاگاندا و تبلیغات سوء توسط یک ناقض علیه یک عضو را اثبات می‌کند.

- این اقدامات موجب عدم پایداری اساسی برجام شده است و باید فوراً متوقف و این روند تصحیح گردد.
- به محض اینکه مفاهمه‌ای در مورد اصول شکل گیرد، یک طرح ترتیبی منطقی از گام‌ها می‌تواند به سادگی با کمک هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام مطابق در چهارچوب مسئولیت‌هایش ذیل برجام، حاصل شود.
- هر زمان و اگر نیاز به توضیحات بیشتر باشد، ایران و ایالات متحده می‌توانند از سوئیس یا هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام جهت دریافت توضیحات استفاده کنند.

ایران آماده است تا تمامی اقدامات ضروری برای اجرای کامل تمامی تعهدات خود ذیل برجام را فوراً پس از لغو موثر همه تحریم‌ها اتخاذ نماید. بسته به اینکه ایالات متحده و سه دولت اروپایی گام‌های ضروری را اتخاذ کنند، این اقدامات می‌توانند زودتر یا دیرتر محقق شوند. موجب امتنان است، در ظرفیت‌تان به عنوان هماهنگ‌کننده کمیسیون مشترک برجام، این نامه را در میان اعضای باقیمانده برجام (سه دولت / اتحادیه اروپایی، چین و روسیه) توزیع نمایید. به منظور شفافیت و در راستای انصاف، می‌توانید رونوشتی از این نامه را به دولت ایالات متحده ارائه کنید.

عالیجناب، لطفاً احترامات فائقه اینجناب را پذیرا باشید.

محمدجواد ظریف

پیوست ۱۳-۲: ترجمه نامه به هماهنگ کننده برجام در مورد رفع تحریم‌ها قبل از بازگشت آمریکا به برجام

بسم الله الرحمن الرحيم

۱۱ آوریل ۲۰۲۱

۲۲ فروردین ۱۴۰۰

عالیجناب آقای جوزپ بورل فونتلز

نماینده عالی اتحادیه اروپا در امور خارجی و سیاست امنیتی

هماهنگ کننده کمیسیون مشترک برنامه جامع اقدام مشترک

عالیجناب؛

مطابق بند ۲۴ برنامه جامع اقدام مشترک (برجام)، این مسئولیت بر عهده اتحادیه اروپا/سه کشور اروپایی و ایالات متحده آمریکا است تا « فهرست کامل و جامعی از تحریم‌ها یا اقدامات محدودیت‌ساز مرتبط با هسته‌ای» را مشخص سازند.

مطابق با بندهای ۲ و ۶ ضمیمه دوم برجام، اطمینان از اینکه لیست‌های مربوطه، لیست‌های کامل و جامعی از همه تحریم‌های مرتبط که باید لغو شوند باشد، در زمره تعهدات آن‌ها (اتحادیه اروپا/سه کشور اروپایی و ایالات متحده آمریکا) است.

متأسفانه، ایالات متحده آمریکا به طور غیرمسئولانه ای انجام این تعهد را رد نموده است. بنابراین، از روی حسن نیت جهت مشارکت جهت خاتمه به موقع رایزنی‌های کمیسیون مشترک کنونی، من یک لیست احصایی اما نه حصری از تحریم‌ها، اقدامات محدودیت‌ساز و دیگر اقدامات ایالات متحده آمریکا که مغایر با برجام و ناسازگار با هدف شورای امنیت که « تقویت و تسهیل توسعه‌ی همکاری و تعاملات عادی اقتصادی و تجاری با ایران » است را به صورت ضمیمه ارائه می‌دهم.

من باید تأکید نمایم که جهت بازگشت کامل به تعهدات برجامی، ایالات متحده آمریکا و اتحادیه اروپا/سه کشور اروپایی نیز متعهد به رفع همه اقدامات محدودیت‌ساز وضع شده، وضع مجدد شده یا با برچسب‌های جدید از روز «اجرای برجام» که ناسازگار با

تعهدات آن‌ها ذیل برجام است به خصوص آن دسته از این اقدامات - شامل موارد ذیل بند ۳۶ برجام - که من به صورت کتبی توجه کمیسیون مشترک را بدان جلب نمودم، هستند.

در نامه مورخ ۲ سپتامبر ۲۰۱۶ من به هماهنگ‌کننده برجام، «برگزاری کمیسیون مشترک در سطح وزرا» را از جمله برای «رسیدگی به شکست‌های متعدد و مداوم» شامل موضوعات مرتبط با فروش هواپیمای مسافربری به ایران، موضوعات مالی و بانکی، سیگنال‌های محدودیت ساز و بازدارنده اوفک، برنامه لغو روادید آمریکا، وضع مجدد برخی تحریم‌ها، محدودیت‌های اعمال شده توسط اتحادیه اروپایی بر صادرات برخی اقلام به ایران، رویکرد غیر سازنده اتحادیه اروپایی و آمریکا در قبال ایران در شورای امنیت ملل متحد ناسازگار با قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد، درخواست نمودم.

در نامه مورخ ۱۶ دسامبر ۲۰۱۶، من هماهنگ‌کننده برجام را مطلع ساختم که «در تاریخ ۱۴ دسامبر ۲۰۱۶، ایالات متحده آمریکا مرتکب نقض اساسی تعهدات خود ذیل برجام با وضع مجدد تحریم‌ها ذیل «قانون تحریم‌های ایران» شده است. تجدید «قانون تحریم‌های ایران» چه با امضای رئیس‌جمهور باشد چه بدون آن، نقض آشکار تعهد آمریکا در برجام مبنی بر «خودداری از وضع و تحمیل مجدد تحریم‌هایی است که وفق برجام اجرای آن‌ها را متوقف شده است» (بندهای ۲۶ و ۲۸) می‌باشد.» من از هماهنگ‌کننده خواستم تا «مطابق با بند ۳۶ برنامه جامع اقدام مشترک توجه همه مشارکت‌کنندگان در برجام را به این نامه جلب نماید.» این اقدامات غیرقانونی که توسط ایالات متحده و تا حدودی توسط اتحادیه اروپا/سه کشور اروپایی پس از «روز اجرا» برجام اتخاذ شد، باید جبران گردد.

علاوه بر این، در نامه مورخ ۲۸ مارس ۲۰۱۷، من به کمیسیون مشترک برجام هشدار دادم که «از زمان روی کار آمدن دولت جدید ایالات متحده آمریکا اجرای «ضعیف» برجام توسط دولت قبل به دشمنی آشکار و تمام عیار در برابر آن تبدیل شده است. جمهوری اسلامی ایران به تمامی تعهدات خود وفق موافقتنامه عمل کرده و از این رو مستحق درخواست و دریافت تمامی منافی است که در برجام مقرر گردیده است. برجام تعهدی چند جانبه است که «در برگیرنده تعهدات متقابل است» و بایستی «با حسن نیت و در فضایی سازنده مبتنی بر احترام متقابل» اجرا شود و تجلی تعهد همه‌ی طرف‌های برجام «برای خودداری از هرگونه اقدام مغایر با متن، روح و هدف برجام بوده که اجرای موفقیت‌آمیز

آن را تضعیف می‌کند» و در مقدمه‌ی قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد نیز بر این نکته تأکید شده است که «به نتیجه رسیدن برجام تغییری بنیادین» در تعامل با ایران است. سیاست اعلامی و عملی دولت کنونی ایالات متحده‌ی آمریکا، دهن کجی آشکار به تک‌تک این تعهدات شفاف «دولت ایالات متحده آمریکا» است. البته بدیهی است که «دولت ایالات متحده‌ی آمریکا» از همان ابتدا بدخواهانه به دنبال جلوگیری از عادی‌سازی تجارت با ایران و محروم ساختن ایران از بهره‌مندی از منافع اقتصادی پیش‌بینی شده در برجام بوده است»

مطابق با بند ۲۹ برجام، «اتحادیه اروپایی و دولتهای عضو و همچنین ایالات متحده، منطبق با قوانین خود، از هرگونه سیاست با هدف خاص تأثیرگذاری منفی و مستقیم بر عادی سازی تجارت و روابط اقتصادی با ایران، در تعارض با تعهدات‌شان مبنی بر عدم اخلال در اجرای موفقیت‌آمیز این برجام خودداری خواهند کرد.» در آن نامه و مکاتبات پر تعداد پس از آن که، از طریق هماهنگ‌کننده با کمیسیون مشترک انجام گردید، من خط‌مشی جامع، هدف اعلام شده و کارزار خبیث جهانی رئیس جمهور، مقامات و نهادهای «دولت ایالات متحده آمریکا» را مستند کردم که دقیقاً در پی: تأثیر مخرب بر عادی سازی تجارت و مخدوش کردن اجرای برجام است. برای ارجاع شما، برخی از این اسناد را پیوست کرده‌ام.

کاملاً واضح است که تمام تدابیر دولت پیشین ایالات متحده که حتی از جانب مقامات رسمی آمریکا نیز بطور آشکار ترویج می‌شد، با این هدف اتخاذ شدند که برجام را نابود کرده و مانع از بهره‌مندی ایران از منافع پیش‌بینی شده در توافق شود. در نتیجه، تمامی تحریم‌ها و تدابیر اتخاذ شده از سوی دولت ترامپ - بر هر مبنایی - تحریم‌های مرتبط با برجام تلقی شده و باید بطور موثر رفع، معکوس و جبران شود.

همکاران من با حسن نیت و با این دید به نشست فعلی کمیسیون مشترک آمدند که برجام را به وضع اجرای کامل و موثر از سوی تمامی طرف‌ها بازگردانند. حسن نیت ما، از هموار بودن روند کارگروه هسته‌ای مشهود است. با اینحال، روند کارگروه رفع تحریم‌ها جور دیگری نشان می‌دهد. رویکرد مبهم، غیرشفاف، غیرمسئولانه و نامشخص ایالات متحده، راه پیش رو را بسیار دشوار و دست و پا گیر می‌سازد. اسنادی که تا بدینجای کار از سوی ایالات متحده ارائه شده است، ناقص، ناکافی و ناامیدکننده بوده‌اند که حاکی از عدم جدیت و فقدان حسن نیت از طرف ایالات متحده در بازگشت به برجام است.

همانطور که در طول نشست‌ها، همکاران من به کرات تاکید کردند، لغو تحریم‌ها مشروط به چانه‌زنی نبوده و نیازی به «گفتگوهای دقیق» یا یک «نقشه راه» ندارد. حتی نیازی به یک «چهارچوب» هم نیست. بنظر می‌رسد که ایالات متحده بنا دارد بخشی از تحریم‌های غیرقانونی تحمیل شده از «روز اجرای توافق» را بعنوان یک اهرم فشار بر ایران حفظ کند. این مسئله غیرقابل قبول بوده و یقیناً به شکست منتهی خواهد شد.

اکنون این مسئله حائز اهمیت اساسی که یک «فهرست تحریم‌های» واضح دریافت شود که ایالات متحده قرار هست آنها را لغو نماید. بدون چنین فهرستی، پیشرفتی حاصل نخواهد شد. در حالی که من صرفاً بر مبنای اقدامی توأم با حسن نیت که منجر به تسهیل کار شود، فهرست احصایی را به نام خود ضمیمه می‌کنم، آنطور که پیش از این گفته شد، بر اساس بند ۲۴ برجام و بندهای ۲ و ۶ از پیوست شماره ۲ آن، مسئولیت تهیه «فهرست کامل و جامع» تنها بر عهده سه کشور اروپایی/اتحادیه اروپا و ایالات متحده است. همچنین، پیوست شماره ۲ به تصریح آثار لغو تحریم‌ها پرداخته است. موثر بودن و اثبات‌پذیری لغو تحریم‌ها در مرکز و شاکله اصلی هدف از هرگونه گفتگویی در خصوص بازگشت احتمالی ایالات متحده است.

همانطور که در نامه ۱۲ مارس ۲۰۲۱ خود گفتم، ایالات متحده می‌باید درک نماید که رفع یک معلول بدون حذف علت، هیچگاه نتیجه بخش نخواهد بود. علت بی‌اعتمادی، متقابل نیست. طرفی که نتوانست در پابندی به تعهداتش اعتمادسازی کند، ایالات متحده و به میزان کمتری شرکای اروپایی آن هستند.

البته هیچ شکمی وجود ندارد که این ایالات متحده بود که برجام را نقض کرد و بنابراین مسئولیت اصلاح آن نیز با خود آن است. راه و توالی برای بازگشت به پابندی کامل به برجام چه از منظر منطق، حقوق و واقعیت، آشکار و مبرهن است. ایران هیچگاه از برجام عدول نکرد و حتی زمانی که اقدامات جبرانی را اتخاذ کرد، در تطابق کامل با متن و فحوای بند ۳۶ توافق عمل کرد. به محض آنکه علت اقدامات رفع گردد و متعاقب اثبات اجرای کامل از سوی ایالات متحده، ایران اقدامات جبرانی خود را متوقف خواهد ساخت. ما آماده هستیم درباره چگونگی اثبات سریع و موثر، با مشارکت‌کنندگان در برجام گفتگو کنیم.

برای ثبت در سوابق، تمایل دارم تصریح کنم که انتظار ما اجرای کامل بند ۳۳ برجام است که مطابق آن «دسترسی ایران به حوزه‌های تجارت، فناوری، مالی انرژی تضمین می‌شود».

موجب امتنان است؛ این نامه و پیوست‌های آن را با وزرای خارجه مشارکت‌کنندگان باقیمانده در برجام به اشتراک بگذارید (اتحادیه اروپا/سه کشور اروپایی + ۲). در راستای شفافیت و اصل انصاف، می‌توانید نسخه‌ای را در اختیار دولت ایالات متحده قرار دهید.

عالیجناب، لطفاً پذیرای احترامات فائقه اینجانب باشید.

محمدجواد ظریف

□ پیوست چهاردهم

ترجمه پاسخ به اتهامات آمریکا در سخنرانی پمپئو

«آمریکا باید دکترین تهدید را کنار بگذارد»

منتشر شده در روزنامه Iran Daily و ترجمه در روزنامه اطلاعات ۳۱ خرداد ۹۷

دکتر محمدجواد ظریف

برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) در مورد برنامه هسته‌ای ایران پس از توافق‌نامه مشارکت تجاری در حوزه اقیانوس آرام و معاهده آب و هوایی پاریس، سومین توافق بین‌المللی است که دولت آمریکا از آن خارج شده است. این دولت با اقدامات خود همچنین بسیاری از توافقات دیگر مانند نفتا، نظام تجارت آزاد و بخش‌هایی از سیستم ملل متحد را به مخاطره انداخته و لطمه بزرگی به چندجانبه گرایی و دورنمای حل اختلافات از طرق دیپلماتیک زده است.

خروج آمریکا از برجام و بازگرداندن یکجانبه و غیرقانونی تحریم‌های هسته‌ای^۱ در ۱۸ اردیبهشت ۱۳۹۷ حتی برخلاف نظر مردم آمریکا، در واقع نقطه اوج بد عهدی‌ها و نقض مکرر این توافق توسط دولت آمریکا بود، درحالی که آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به عنوان تنها نهاد تخصصی ذیصلاح بین‌المللی به طور مکرر پایبندی جمهوری اسلامی ایران به تعهداتش وفق برجام را تأیید نموده است.^۲ تصمیم آمریکا با اعتراض جامعه بین‌المللی و حتی شرکای نزدیک این کشور همانند اتحادیه اروپا،^۳ انگلیس،^۴ فرانسه^۵ و آلمان مواجه شد.

^۱. <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/ceasing-u-s-participation-jcpoa-taking-additional-action-counter-irans-malign-influence-deny-iran-paths-nuclear-weapon/>

^۲. <https://edition.cnn.com/2018/05/08/politics/poll-iran-agreement/index.html>

^۳. آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در گزارش ۲۴ مه نتیجه‌گیری کرد که «کماکان عدم انحراف مواد اعلام شده در تأسیسات هسته‌ای و مراکز خارج از تأسیسات در آنها معمولاً مواد هسته‌ای به کار می‌رود و توسط ایران تحت پادمان جامع آن اعلام شده است را تأیید می‌کند» و «از روز اجراء آژانس بر تعهدات برجامی هسته‌ای ایران نظارت و راستی‌آزمایی داشته است.»

<https://www.iaea.org/newscenter/focus/iran/iaea-and-iran-iaea-reports>

^۴. https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/44238/remarks-hrvp-mogherini-statement-us-president-trump-regarding-iran-nuclear-deal-jcpoa_en

^۵. <https://www.gov.uk/government/news/joint-statement-from-prime-minister-may-chancellor-merkel-and-president-macron-following-president-trumps-statement-on-iran>

^۶. <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/disarmament-and-non-proliferation/events/article/jcpoa-joint-statement-by-france-the-united-kingdom-and-germany-08-05-18>

وزیر خارجه جدید آمریکا نیز در تاریخ ۳۱ اردیبهشت ۱۳۹۷ در سخنانی بی‌اساس، توهین آمیز و مداخله گرانه، خواسته‌ها و تهدیداتی را در ارتباط با ایران مطرح کرد^۱ که در تعارض آشکار با هنجارهای شناخته شده بین‌المللی و در مغایرت کامل با حقوق بین‌الملل و رفتار متمدنانه است. این سخنرانی قبل از هر چیز واکنشی انفعالی از جانب دولت آمریکا در برابر مخالفت یکپارچه جامعه بین‌المللی با تلاش واشنگتن برای نابودی برجام و انزوای ناشی از آن بود. آقای پمپئو در این سخنرانی در واقع کوشید تا اقدام آمریکا به خروج از توافق چند جانبه برجام را توجیه و اذهان عمومی بین‌المللی را از این اقدام غیرقانونی و نقض قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت ملل متحد^۲ که متن آن توسط دولت آمریکا پیشنهاد و به اتفاق آرا تصویب شده بود، منحرف کند. به‌ویژه پیش شرط‌های ۱۲ گانه مطرح شده در این سخنرانی از آن جهت مضحک بود که آمریکا خود به خاطر تکروری و تلاش در جهت تضعیف چندجانبه‌گرایی در انزوا قرار گرفته است. بی‌دلیل نبود که این سخنرانی و سخنرانی رئیس‌جمهوری آمریکا با برخورد منفی و بی‌اعتنایی جامعه بین‌المللی حتی دوستان آمریکا مواجه شد و تنها معدودی از اقمار آمریکا در منطقه ما از آن حمایت کردند.^۳

تردید دارم که اگر وزیر خارجه آمریکا اندک اطلاعاتی در مورد تاریخ و فرهنگ ایران و مبارزات تاریخی مردم ایران برای استقلال و آزادی داشت و می‌دانست که برخلاف برخی از متحدین منطقه‌ای آمریکا، نظام سیاسی ایران نظامی مبتنی بر یک انقلاب مردمی و خواست و اراده مردم است، چنین سخنانی را بر زبان می‌راند. او باید دریابد که یکی از آرمان‌های بزرگ مردم ایران پایان دادن به مداخلات بیگانگان در ایران بوده است که طی ۲۵ سال پس از کودتای ۱۳۳۲ به اوج خود رسیده بود. او باید بداند که مردم ایران در طول چهار دهه گذشته در مقابل تجاوزها و فشارهای گوناگون آمریکا، از جمله تلاش برای کودتا و مداخله نظامی، حمایت از متجاوز در جنگ تحمیلی و اعمال تحریم‌های یک جانبه و تعمیم فراملی آنها و حتی سرنگونی یک هواپیمای مسافری ایرانی و... سرافرازانه ایستاده‌اند. مردم ایران هیچگاه این واقعیات را فراموش نمی‌کنند.

^۱. <https://www.state.gov/secretary/remarks/2018/05/282301.htm>

^۲. شورای امنیت در قطعنامه شماره (۲۰۱۵) ۲۲۳۱ خواهان اجرای کامل برجام شده و از همه اعضای ملل متحد، به شمول ایالات متحده، خواسته است که «از اقداماتی که اجرای تعهدات ذیل برجام را خدشه‌دار می‌کند اجتناب ورزند.» [https://undocs.org/S/RES/2231\(2015\)](https://undocs.org/S/RES/2231(2015))

^۳. <http://www.newsweek.com/trumps-iran-deal-announcement-could-leave-us-isolated-and-allies-trouble-916023>

بزرگترین پشتوانه نظام سیاسی ایران مردم آزاده و صلح طلب آن است؛ مردمی که ضمن پذیرش تعامل سازنده با دنیا بر اساس احترام متقابل، آماده مقاومت در برابر زورگویی و زیاده‌خواهی و دفاع یک صدا و یک‌پارچه از استقلال و سربلندی خود هستند. تاریخ گواه است که مهاجمین به این سرزمین کهن و متمدن همگی همچون صدام و حامیانش به سرنوشت ذلت باری دچار شدند، و ایران همچنان سربلند و سرفراز و امیدوار به آینده روشن خود به راهش ادامه داده است.

متأسفانه، در یک سال و نیم گذشته سیاست خارجی امریکا - البته اگر سیاستی وجود داشته باشد^۱ - از جمله سیاست این کشور در قبال جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر انگاره‌های بی‌پایه و اوهام بوده است. ضمن رد اتهامات بی‌پایه و مستمر رییس‌جمهور و وزیر امور خارجه آمریکا، که مداخله آشکار در امور داخلی ایران و تهدید غیرقانونی یک عضو ملل متحد در مغایرت آشکار با تعهدات بین‌المللی آمریکا مطابق منشور ملل متحد، عهدنامه ۱۳۳۴^۲ و بیانیه الجزایر ۱۳۵۹^۳ است، توجه سردمداران دولت ایالات متحده آمریکا را به برخی جنبه‌های سیاست خارجی آن دولت که برای تمامی جامعه جهانی خسارت بار است، جلب می‌کنم:

۱. رفتار و تصمیمات دفعتی و بی‌منطق رئیس‌جمهور آمریکا و تلاش اطرافیان او برای یافتن توجیحات و بهانه‌هایی برای قانع کردن مخاطبان داخلی و خارجی متأسفانه به وجه بارز روند تصمیم‌گیری در واشنگتن طی ۱۷ ماه گذشته تبدیل شده است. این گونه تصمیم‌گیری‌ها و توضیحات نسنجیده و عجولانه برای توجیه آنها معمولاً موجب تناقض‌گویی و اقدامات متضاد می‌شود. به عنوان مثال، آقای پمپئو یکبار در جلسه استماع کنگره - درحالی که هنوز رئیس سازمان سیا بود - در پاسخ به پرسش نمایندگان مؤکداً گفت: «ایران برجام را نقض نکرده است»^۴ اما پس از تصمیم رئیس‌جمهوری آمریکا به خروج از برجام، در سخنرانی ۳۱

^۱. https://www.washingtonpost.com/news/josh-rogin/wp/2018/05/21/pompeos-iran-strategy-speech-lacked-a-real-strategy/?utm_term=.9789576593c4

^۲. بر اساس عهدنامه مودت سال ۱۳۳۴، ایالات متحده متعهد است که تحریمی را علیه ایران و مردم آن اعمال نکند. به عنوان مثال ماده ۴ عهدنامه، آمریکا را موظف می‌کند که همواره رفتار منصفانه و عادلانه با اتباع و شرکت‌های ایرانی داشته باشد و از اقدامات غیرمتعارف و تبعیض‌آمیز که مانع برخورداری آنها از حقوق و منافع قانونی می‌شود احتراز کند. همچنین ماده ۱۰ مقرر می‌دارد که بین سرزمین ایران و ایالات متحده آزادی تجارت و ناوبری حاکم باشد. <https://rc.majlis.ir/fa/law/show/94974>

^۳. در بیانیه الجزایر سال ۱۳۵۹ «ایالات متحده آمریکا تعهد می‌نماید که سیاست ایالات متحده اینست و از این پس این خواهد بود که بصورت مستقیم یا غیر مستقیم، سیاسی و یا نظامی، در امور داخلی ایران مداخله ننماید.»

<http://www.iusct.net/General%20Documents/FA/1-Fa-%20Algerian%20Decelation.pdf>

^۴. <https://www.foreign.senate.gov/hearings/nomination-041218>

اردیبهشت، بر خلاف گفته پیشین خود و نظرات تخصصی آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای اظهارداشت که، «ایران برجام را نقض کرده است».^۱

۲. اغراق نیست اگر گفته شود که ابعادی از سیاست خارجی آمریکا طی این مدت به حراج گذاشته شده است؛ یعنی چیزی بسیار فراتر از لابی‌گری معمول. به عنوان مثال، تاکنون هرگز سابقه نداشته که یک رئیس‌جمهور آمریکا کشوری را که در طول مبارزات انتخاباتی بارها «فناتیک و حامی تروریست» خوانده بود^۲، به عنوان مقصد اولین سفر خارجی خود برگزیند^۳ و یا علنا ابعادی از سیاست خارجی آمریکا را مشروط و موقوف به خرید سلاح و دیگر اقلام توسط این یا آن کشور نماید^۴. حتی برخی گزارش‌ها نشان می‌دهد که در مواردی منافع صرفا مادی و غالبا نامشروع مبنای عمل سیاست خارجی آمریکا قرار گرفته است.^۵

۳. بی‌اعتنایی به قوانین و مقررات بین‌المللی و تلاش برای تخریب هرگونه قانونمندی در نظام بین‌المللی یکی دیگر از وجوه بارز سیاست خارجی دولت کنونی آمریکا است. تا آنجا که حتی مطابق گزارش‌های خبری، نمایندگان آمریکا در جریان مذاکره بر سر بیانیه نشست گروه ۷ در کانادا، با ذکر عبارتی مبنی بر لزوم اعتلای «نظم بین‌المللی مبتنی بر قانون» مخالفت کرده بودند.^۶ دولت ترامپ این رویه مخرب خود را با نفی اصل بنیادی «وفای به عهد» آغاز کرد. خروج آمریکا از شماری از توافقات بین‌المللی و به مخاطره انداختن شماری دیگر از آنها، و اقداماتی که بر علیه سازمان‌های بین‌المللی در دست انجام دارد، نمونه‌هایی از اقدامات مخربی است که تا کنون توسط آن دولت انجام شده و متأسفانه دورنمای نظم بین‌المللی را تیره کرده است. بدیهی است ادامه چنین سیاست‌هایی می‌تواند ثبات جامعه بین‌المللی را به خطر بیندازد و دولت آمریکا را در وضعیت یک «یاغی بین‌المللی»^۷ قرار دهد.

^۱ <https://www.state.gov/secretary/remarks/2018/05/282301.htm>

^۲ <https://www.politico.com/story/2016/10/full-transcript-third-2016-presidential-debate-230063>

^۳ <https://lobelog.com/how-the-saudis-took-donald-trump-for-a-ride/>

^۴ <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-crown-prince-mohammed-bin-salman-kingdom-saudi-arabia-bilateral-meeting/> , <https://www.rt.com/news/421890-peanuts-mbs-trump-video/> and <https://www.haaretz.com/us-news/trump-humiliated-saudi-crown-prince-while-boasting-about-arms-sales-1.5938561>

^۵ <https://theintercept.com/2018/03/02/jared-kushner-real-estate-qatar-blockade/> and <https://www.vanityfair.com/news/2018/03/did-jared-kushner-punish-qatar-because-it-wouldnt-lend-his-family-money>

^۶ <https://www.reuters.com/article/us-g7-summit-communicate-text/the-charlevoix-g7-summit-communicate-idUSKCN1J5107>

^۷ <https://www.smh.com.au/world/middle-east/donald-trump-s-america-has-just-become-a-rogue-nation-20180509-p4zebu.html>

۴. خیال‌پردازی و تکیه بر موهومات وجه دیگر سیاست خارجی دولت آمریکا است. این گونه برخورد آمریکا در سیاست خارجی به‌ویژه در ارتباط با منطقه غرب آسیا نمود داشته است. اقدامات غیرقانونی و خطرناک آمریکا در مورد قدس شریف، حمایت چشم بسته از اقدامات سبعانه رژیم صهیونیستی در غزه و حمله هوایی و موشکی به مناطقی در سوریه از وجوه بارز چنین سیاست غیر اصولی است.

اظهارات ۳۱ اردیبهشت آقای پمپئو اوج توهم مقامات دولت کنونی آمریکا در مورد منطقه ما است. وزیر امور خارجه ایالات متحده در حالی برای مذاکره و تفاهم با جمهوری اسلامی ایران شرط تعیین می‌کند که جامعه بین‌المللی نسبت به اصل امکان مذاکره و تفاهم با دولت کنونی ایالات متحده برای هر موضوعی تردید جدی دارد. دولتی که برجام را که نتیجه صدها ساعت مذاکره دوجانبه و چندجانبه با حضور عالی‌ترین مقامات ایالات متحده است و به وسیله شورای امنیت ملل متحد که آمریکا عضو دائم آن است در قطعنامه‌ای به پیشنهاد خود آن دولت و تصویب تمامی اعضای شورای امنیت به یک تعهد بین‌المللی طبق اصل ۲۵ منشور ملل متحد تبدیل شده است را زیرپا گذاشته، چگونه می‌تواند توقع داشته باشد که دوباره با آن دولت مذاکره شود؟ اقدامات و اظهارات اخیر رییس جمهور آمریکا حتی بهانه مضحک مجاز بودن خروج از برجام به دلیل مذاکره و تفاهم توسط دولت قبلی آمریکا را هم باطل نموده و نشان داده که به فاصله چندساعت توافق شخص رییس جمهور را هم زیرپا می‌گذارد. اقدام رییس جمهور آمریکا برای خروج از بیانیه اجلاس گروه هفت^۱ یک نمونه روشن از این روش رفتاری قانون‌گریز است. اظهارات رییس جمهور آمریکا در مصاحبه مطبوعاتی بلافاصله پس از دیدار با رهبر کره شمالی نمونه دیگری از رفتار یک دولت خطرناک و غیرعقلانی است. آیا وزیر امور خارجه آمریکا توقع دارد که جمهوری اسلامی ایران با دولتی مذاکره کند که رییس آن دولت اعلام می‌کند «در صورتی که شش ماه دیگر متوجه شوم که اشتباه کرده‌ام بهانه‌ای پیدا می‌کنم»؟^۲ آیا چنین دولتی می‌تواند برای ایران شرط قرار دهد و جای شاک و متشاکمی را عوض نماید؟ ایشان فراموش کرده که این دولت کنونی آمریکا است که باید نشان دهد حرف و امضایش

^۱. <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-44427660> and <https://www.telegraph.co.uk/news/2018/06/10/donald-trump-throws-g-7-disarray-tweets-leaves/>

^۲. <http://thehill.com/homenews/administration/391774-trump-if-i-was-wrong-about-kim-ill-find-some-kind-of-an-excuse> and <https://www.rollingstone.com/politics/news/trump-interview-north-korea-w521433>

اعتبار دارد و نه طرفی که که به تعهدات بین‌المللی و قول خود پایبند بوده است. واقعیت این است که این دولت‌های آمریکا در ۷ دهه گذشته‌اند که می‌باید به خاطر بی‌اعتنایی به قوانین بین‌المللی و نقض فاحش توافقات دوجانبه و چندجانبه با ایران پاسخگو باشند. فهرست کوتاهی از مطالبات به حق مردم و دولت ایران از دولت ایالات متحده آمریکا می‌تواند حداقل شامل موارد زیر باشد:

۱. دولت آمریکا باید به استقلال و حق حاکمیت ملی ایران احترام بگذارد و تضمین دهد بر اساس تعهدات این کشور در عهدنامه ۱۳۵۹ الجزایر به مداخلات خود در ایران خاتمه خواهد داد.^۱

۲. دولت آمریکا باید تهدید و استفاده از زور به عنوان یک ابزار سیاست خارجی علیه جمهوری اسلامی ایران و سایر کشورها را که با اصول آمره حقوق بین‌الملل و منشور ملل متحد در تضاد بوده و باعث خسارات فراوان به مردم جهان، منطقه ما و مردم آمریکا شده است رسماً کنار بگذارد.

۳. دولت آمریکا باید به مصونیت دولت جمهوری اسلامی ایران که از اصول اساسی حقوق بین‌الملل بشمار می‌آید احترام گذارد^۲ و ضمن الغای احکام خودسرانه و غیرقانونی صادره قبلی از به اجرا گذاردن آنها در آمریکا و سایر کشورها خودداری نماید.

۴. دولت آمریکا باید اقدامات غیرقانونی خود علیه مردم ایران در طول دهه‌های گذشته شامل موارد ذیل را پذیرفته، خسارات وارده به مردم ایران را جبران نموده و به صورت قابل راستی آزمایشی اطمینان دهد که از ادامه و تکرار آنها خودداری خواهد نمود:

▪ نقش در کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲^۳ که منجر به سقوط دولت مردمی و قانونی ایران شد و خسارات و زیان‌های عظیمی به ملت ایران بابت استمرار ۲۵ ساله دولت خودکامه کودتایی وارد نمود.^۴

¹. <http://www.iusct.net/General%20Documents/1-General%20Declaration%E2%80%8E.pdf>

². <http://www.icj-cij.org/en/case/143/judgments>

³. <https://www.theguardian.com/world/2013/aug/19/cia-admits-role-1953-iranian-coup>
https://nsarchive2.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB435/#_ftn1

⁴. <https://www.nytimes.com/2000/04/16/world/secrets-history-cia-iran-special-report-plot-convulsed-iran-53-79.html>

- ضبط و مصادره غیر قانونی ده‌ها میلیارد دلار اموال و دارایی‌های ملت ایران که پس از پیروزی انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ در امریکا مسدود شده^۱ و یا در طول سالیان گذشته به بهانه‌های واهی به صورت غیرقانونی مصادره شده است^۲
- تجاوز نظامی به خاک ایران در سال ۱۳۵۹^۳ و نقض صریح و آشکار حق حاکمیت و تمامیت ارضی ایران
- کمک‌های بی‌دریغ نظامی، تسلیحاتی و اطلاعاتی به دیکتاتور معدوم عراق (صدام)^۴ در جنگ تحمیلی ۸ ساله علیه مردم ایران^۵
- نقش مستقیم در درد و رنج سه دهه‌ای خیل عظیم ایرانیان مجروح شده توسط سلاح‌های شیمیایی عراق که اجزاء آن توسط امریکا^۶ و متحدین غربی‌اش در اختیار صدام^۷ گذاشته شده بود^۸
- ساقط نمودن هوایمای مسافربری ایران توسط ناو وینسنز در تیرماه ۱۳۶۷ که به کشته شدن بیش از ۲۹۰ مسافر و خدمه بی‌گناه غیرنظامی انجامید^۹، و اعطای مدال به فرمانده ناو^{۱۰}
- حملات مکرر به سکوه‌های نفتی ایران در بهار سال ۱۳۶۷^{۱۱}.

^۱ بر اساس مفاد دو و سه بیانیه الجزایر سال ۱۳۵۹، آمریکا متعهد است که دارایی‌های ایران را بازگرداند.

^۲ https://www.supremecourt.gov/opinions/15pdf/14-770_9o6b.pdf

^۳ <https://scholarship.law.berkeley.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2243&context=californialawreview>

^۴ <https://www.britannica.com/event/Operation-Eagle-Claw>

^۵ <https://www.nytimes.com/1992/01/26/world/us-secretly-gave-aid-to-iraq-early-in-its-war-against-iran.html>, https://www.washingtonpost.com/archive/politics/2002/12/30/us-had-key-role-in-iraq-buildup/133cec74-3816-4652-9bd8-7d118699d6f8/?noredirect=on&utm_term=.6be00053e094 and https://en.wikipedia.org/wiki/United_States_support_for_Iraq_during_the_Iran%E2%80%93Iraq_War.

همچنین بر اساس برنامه فرانت لاین شبکه پی بی اس، صدام در دهه ۵۰ میلادی در قاهره توسط سیا استخدام شد. بر اساس یو پی آی، او توسط امریکا برای کودتا علیه ژنرال عبدالکریم قاسم بکار گرفته شد. همکاری او با ایالات متحده پس از گرفتن قدرت در سال ۱۹۷۹ به صورت گسترده مستند شده است. برای مثال رک:

Richard Sale "Exclusive: Saddam key in early CIA plot," *United Press International*, 4 October 2003, <http://www.upi.com/archive/view.php?archive=1&StoryID=20030410-070214-6557r>.

^۶ <https://1997-2001.state.gov/statements/2000/000317.html>

^۷ <http://www.bbc.com/persian/iran-features-40431691>

^۸ <http://foreignpolicy.com/2013/08/26/exclusive-cia-files-prove-america-helped-saddam-as-he-gassed-iran/>

^۹ <https://glasgow.r1.talis.com/items/684B064F-2507-AE89-0568-56D8F164C550.html>

^{۱۰} <https://www.britannica.com/event/Iran-Air-flight-655>

^{۱۱} https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1990/04/23/2-vincennes-officers-get-medals/cf383f02-05ce-435b-9086-5d61de569ed8/?utm_term=.e6c9789813e6

^{۱۲} دیوان بین‌المللی دادگستری، رکن اصلی قضایی ملل متحد، در قضاوت سال ۲۰۰۳ حکم داد که «اقدامات ایالات متحده علیه سکوه‌های نفتی ایران در تاریخ ۱۹ اکتبر ۱۹۸۷ و ۱۸ آوریل ۱۹۸۸ نمی‌تواند به عنوان اقدام ضروری برای

- تهمت‌ها و ناسزاگویی‌های مستمر و بی‌پایه به ملت شریف ایران نظیر نام بردن از ملت ایران به عنوان «ملت یاغی و مجرم»^۱، و «ملت تروریست»^۲ و عضو «محور شرارت»^۳،
- قرارداد غیرقانونی، نژادپرستانه و بی‌دلیل مسلمانان، از جمله شهروندان ایران در فهرست افرادی که ورودشان به آمریکا ممنوع است.^۴ ایرانیان در زمره موفق‌ترین، فرهیخته‌ترین و قانونمندترین گروه مهاجر در آمریکا بوده و خدمات فراوانی به جامعه خود کرده‌اند و اکنون از دیدار اقوام خود، حتی مادر بزرگ‌ها و پدر بزرگ‌های خود محرومند.
- پناه دادن به افراد مروج خشونت علیه ایران در آمریکا و حمایت از گروه‌های تبهکار شبه نظامی و سازمان‌های تروریستی^۵ که برخی از آنها سال‌ها در فهرست گروه‌های تروریستی دولت آمریکا قرار داشته و با تلاش لابی‌های جنگ افروزان و حقوق‌بگیران این سازمان‌ها^۶ - که برخی از آنها امروز در زمره مسئولین تراز اول دولت کنونی آمریکا قرار دارند^۷ - از این فهرست خارج گردیده‌اند.
- کمک به سازمان اطلاعاتی رژیم صهیونیستی (موساد)^۸ برای اقدامات تروریستی که منجر به شهادت دانشمندان هسته‌ای ایران شد^۹
- خرابکاری در برنامه هسته‌ای ایران از طریق جنگ‌های سایبری^{۱۰}

حمایت از منافع اصلی امنیتی ایالات متحده آمریکا ذیل بند ۱ ماده ۲۰ عهدنامه مودت ۱۳۳۴ بر اساس تفسیر مبتنی بر حقوق بین‌الملل حاکم بر استفاده از زور توجیه شود»

1. http://articles.latimes.com/1987-09-28/news/mn-6980_1_weinberger

2. https://www.washingtonpost.com/video/politics/trump-calls-iran-a-terrorist-nation-like-few-others/2017/10/13/810b8214-b025-11e7-9b93b97043e57a22_video.html?utm_term=.33c4c2ad3feb

3. <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/01/20020129-11.html>

4. <https://travel.state.gov/content/travel/en/us-visas/tourism-visit/visa-waiver-program.html>

<https://www.nytimes.com/2017/09/24/us/politics/new-order-bars-almost-all-travel-from-seven-countries.html>

5. https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/monographs/2009/RAND_MG871.pdf

6. <http://foreignpolicy.com/2018/04/30/bolton-iran-mek-terrorism-trump/>

7. <https://www.politico.com/magazine/story/2016/11/giuliani-mek-terrorist-group-money-bolton-iran-214479> , <https://www.youtube.com/watch?v=4OWYnNh9w4s> ; Also in,

<http://nototerrorism-cults.com/en/?p=1436>

8. <https://www.politico.eu/article/netanyahu-israel-assassinate-iranian-scientists-hatched-a-secret-plan/>

9. <https://www.jpost.com/Middle-East/Iran/Israel-behind-assassinations-of-Iran-nuclear-scientists-Yaalon-hints-411473>

10. https://www.washingtonpost.com/world/national-security/us-israel-developed-computer-virus-to-slow-iranian-nuclear-efforts-officials-say/2012/06/19/gJQA6xBPoV_story.html?noredirect=on&utm_term=.54301c957813; Also in: <https://www.nytimes.com/2012/06/01/world/middleeast/obama-ordered-wave-of-cyberattacks-against-iran.html>

▪ تلاش برای جعل اسناد و اغوای جامعه بین‌المللی^۱ و ترویج بحران ساختگی^۲

۵. دولت آمریکا باید سیاست‌های تجاوزکارانه تجاوز مستمر اقتصادی خود در ۴ دهه گذشته علیه مردم ایران را متوقف نموده، تحریم‌های ظالمانه و گسترده مستقیم و فرامرزی علیه ایران را باطل کرده و صدها لایحه و فرمان اجرایی^۳ جهت مانع تراشی در مسیر طبیعی توسعه در ایران که نقض صریح و آشکار حقوق بین‌الملل و معاهدات لازم‌الاجرا^۴ است و از سوی همگان محکوم گردیده است^۵ را فوراً متوقف نموده و خسارات عظیم وارده بر ملت و اقتصاد ایران را جبران نماید.

۶. دولت آمریکا باید فوراً بدعهدی‌ها و نقض صریح برجام^۶ که صدها میلیارد دلار خسارت مستقیم و غیرمستقیم ناشی از جلوگیری از تجارت با ایران و سرمایه‌گذاری در ایران وارد کرده است را متوقف نموده، خسارات مردم ایران را جبران نماید و به صورت قابل راستی‌آزمایی متعهد شود که بدون هیچ قید و شرط کلیه تعهدات خود در برجام را اجرا نموده و بر اساس مفاد برجام از هر اقدامی که مانع عادی شدن روابط اقتصادی با ایران شود خودداری خواهد کرد.

۷. دولت آمریکا باید همه شهروندان ایرانی و غیر ایرانی که به دلیل اتهامات جعلی و ساختگی^۷ نقض تحریم‌های ایران در آمریکا در زندان به سر می‌برند و یا با فشارهای غیرقانونی دولت آمریکا توسط سایر دولت‌ها برای استرداد به آمریکا دستگیر شده و تحت سخت‌ترین شرایط در بازداشت غیرقانونی به سر می‌برند^۸ را فوراً آزاد نموده، خسارت‌های وارده به آنها - شامل بانوی باردار^۹، افراد سالخورده و بیمار که حتی برخی از آنها در زندان جانشان را از دست داده‌اند^{۱۰} - و خانواده‌هایشان را جبران نماید.

^۱. <https://www.nytimes.com/2015/01/27/us/politics/cia-officer-in-leak-case-jeffrey-sterling-is-convicted-of-espionage.html>

^۲. <http://justworldbooks.com/books-by-title/manufactured-crisis/>

^۳. <https://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/Programs/pages/iran.aspx>

^۴. <https://treaties.un.org/Pages/showDetails.aspx?objid=0800000280142196>

^۵. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31996R2271:EN:HTML>

^۶. See UN. Documents A/72/869 and S/2018/453

^۷. <https://www.nytimes.com/2018/03/09/world/middleeast/ahmad-sheikhzadeh-iranian-prosecution.html>

^۸. <https://www.theblaze.com/news/2014/01/13/former-u-s-defense-contractor-arrested-for-attempting-to-ship-sensitive-information-to-iran>; Also in: <https://www.justice.gov/usao-sdny/pr/dual-iranian-american-citizen-sentenced-25-years-prison-conspiring-and-attempting>

^۹. <http://ifpnews.com/exclusive/iran-perusing-situation-iranian-woman-detained-australia-official/>

^{۱۰}. <http://globalnation.inquirer.net/109665/wanted-iranian-dies-in-nbi-custody>

۸. دولت آمریکا باید عواقب لشکر کشی تجاوزکارانه و مداخله جویانه به منطقه از جمله عراق^۱، افغانستان و نیز خلیج فارس را پذیرفته^۲، نیروهای خود را از منطقه خارج نموده و به مداخله در امور منطقه خاتمه دهد.

۹. دولت آمریکا باید به سیاست‌ها و اقداماتی که به ایجاد گروه تروریستی و ضد انسانی داعش و سایر گروه‌های افراطی منجر شد پایان داده و متحدین منطقه‌ای خود را وادار نماید که حمایت‌های مالی، تسلیحاتی و سیاسی از گروه‌های افراطی در منطقه و جهان را به صورت قابل راستی‌آزمایی متوقف کنند.^۳

۱۰. دولت آمریکا باید از تامین سلاح برای طرف متجاوز در یمن و مشارکت در حملات مکرر به مردم مظلوم یمن^۴ و قتل و کشتار هزاران نفر و تخریب کشور دست بردارد^۵ و متحدان خود را وادار به پایان تجاوز علیه مردم یمن و جبران خسارات وارده نماید.

۱۱. دولت آمریکا باید با احترام به حقوق و قوانین بین‌المللی، حمایت بی‌حد و مرز خود از رژیم صهیونیستی^۶ را متوقف نموده، سیاست آپارتاید و نقض مداوم حقوق بشر توسط آن رژیم را محکوم نموده و از حقوق مردم فلسطین به ویژه حق تعیین سرنوشت و ایجاد دولت مستقل فلسطینی به پایتختی قدس شریف عملاً حمایت نماید.

۱۲. دولت آمریکا باید فروش سالیانه صدها میلیارد دلار سلاح‌های مرگبار^۷ - و نه زیبا - به مناطق بحرانی جهان و به ویژه منطقه غرب آسیا را متوقف ساخته^۸ و بجای این که مناطق بحرانی را به انبار باروت تبدیل کند^۹، اجازه دهد این مبالغ هنگفت برای توسعه کشورها و فقرزدایی جهانی

1. <https://www.nytimes.com/2007/02/08/opinion/08zarif.html>

2. <https://www.globalpolicy.org/humanitarian-issues-in-iraq/consequences-of-the-war-and-occupation-of-iraq.html>; Also in: https://www.huffingtonpost.com/ivan-eland/worst-effect-of-us-afghan_b_5474805.html?guccounter=1; And <https://www.usnews.com/news/articles/2016-01-17/the-lessons-of-the-first-gulf-war-still-linger-25-years-on#close-modal>

3. <https://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/isis-us-saudi-arabia-arms-fighters-jihadis-military-capability-enhanced-weapons-syria-terrorism-a8112076.html> and <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-iraq-arms-supplied-by-u-s-saudi-ended-up-with-islamic-state-researchers-say-idUSKBN1E82EQ>

4. <https://www.brookings.edu/opinions/lets-admit-it-the-u-s-is-at-war-in-yemen-too/>

5. https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2017/11/09/saudi-arabias-arms-deals-are-buying-the-west-s-silence-over-yemen-allege-activists/?utm_term=.7bf6b323a98b

6. <http://www.middleeasteye.net/news/42-times-us-has-used-its-veto-power-against-un-resolutions-israel-942194703>

7. <https://www.defensenews.com/breaking-news/2017/06/08/revealed-trump-s-110-billion-weapons-list-for-the-saudis/>

8. <https://www.sipri.org/news/press-release/2018/asia-and-middle-east-lead-rising-trend-arms-imports-us-exports-grow-significantly-says-sipri>

9. <https://www.nytimes.com/2017/05/26/opinion/us-saudi-arabia-arms-deal-iran.html>

بکار رود که تنها کسری از هزینه‌های خرید سلاح مشتریان آمریکا می‌تواند به رفع گرسنگی و فقر مطلق، تأمین آب آشامیدنی سالم، مبارزه با بیماری و ... در تمام جهان بینجامد.^۱

۱۳. دولت آمریکا باید از مخالفت با خواست ۵ دهه جامعه بین‌المللی برای ایجاد منطقه عاری از سلاح کشتار جمعی در خاورمیانه^۲ دست برداشته، رژیم اشغالگر و متجاوز صهیونیستی را وادار به خلع سلاح اتمی کرده و بزرگترین خطر واقعی برای صلح و امنیت منطقه‌ای و جهانی یعنی قرار داشتن مخرب‌ترین سلاح‌ها در اختیار متجاوزترین و جنگ‌افروزترین رژیم در تاریخ معاصر را خاتمه دهد.

۱۴. دولت آمریکا باید تکیه بیشتر بر سلاح‌های هسته‌ای و دکتین تهدید به استفاده از این سلاح‌های غیرانسانی در برابر خطرات غیر هسته‌ای^۳ را که نقض صریح تعهدات آن کشور طبق ماده ۶ معاهده منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای، رای مشورتی دیوان بین‌المللی دادگستری^۴، بیانیه اجلاس بازنگری و تمدید معاهده منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای سال ۱۳۷۴ و قطعنامه شماره ۹۸۴ شورای امنیت است متوقف نموده و به وظیفه اخلاقی، قانونی و امنیتی خود برای خلع سلاح کامل هسته‌ای که خواسته اکثریت قریب به اتفاق اعضای ملل متحد و حتی وزرای خارجه سابق خود آمریکا^۵ و یقیناً تمامی آحاد مردمان کره زمین است عمل نموده و به عنوان تنها کشوری که ننگ استفاده از سلاح هسته‌ای را در تاریخ به نام خود ثبت نموده است، بشریت را از کابوس شوم هولوکاست جهانی هسته‌ای و امنیت موهومی که بر اساس نابودی قطعی متقابل بنا شده رها کند.

۱۵. دولت آمریکا باید به تمامی طرف‌های قراردادی خود و به جامعه بین‌المللی تعهد دهد که اصل وفای به عهد که مهم‌ترین قاعده حقوق بین‌الملل و بنیان روابط متمدنانه بشری است را رعایت نموده و دکتین خطرناک استفاده ابزاری از حقوق بین‌الملل و

^۱. <http://watson.brown.edu/costsofwar/news/2014/facebook-meme-iraq-war-dollars-could-have-ended-world-hunger-30-years>

^۲. <https://www.theguardian.com/world/2015/may/23/netanyahu-thanks-us-blocking-middle-east-nuclear-arms-ban>

^۳. <https://media.defense.gov/2018/Feb/02/2001872886/-1/-1/1/2018-NUCLEAR-POSTURE-REVIEW-FINAL-REPORT.PDF>

^۴. دیوان بین‌المللی دادگستری در رأی مشورتی سال ۱۹۹۶ خود به صراحت اعلام می‌کند «اهمیت حقوقی تعهدات خلع سلاحی فراتر از تعهدات رفتاری است؛ این تعهدات شامل تعهد به دستیابی به یک نتیجه دقیق است - خلع سلاح هسته‌ای در تمام جنبه‌های آن - با اتخاذ یک روش عملی مشخص، یعنی پیگیری مذاکرات با حسن نیت.»

<http://www.icj-cij.org/files/case-related/95/095-19960708-ADV-01-00-EN.pdf>

^۵. <https://www.wsj.com/articles/SB116787515251566636>

سازمان‌های بین‌المللی تنها به‌عنوان «یکی از ابزارها در جعبه ابزار ایالات متحده»^۱ را به صورت رسمی و مهم‌تر از آن در عمل خاتمه دهد.

سیاست‌های پیش‌گفته دولت ایالات متحده نه تنها نمونه‌ای از دلایل بی‌اعتمادی مردم ایران به دولت آمریکا است، بلکه از علل مهم و بنیادین بی‌عدالتی، خشونت، تروریسم، جنگ و ناامنی در جهان و به ویژه در منطقه غرب آسیا است. این سیاست‌ها جز هزینه سنگین مالی و جانی و انزوای جدی^۲ در افکار عمومی اکثریت قریب به اتفاق کشورهای جهان^۳ حاصلی برای مردم شریف و متمدن آمریکا نداشته و تنها سود آن به معدودی تولیدکنندگان سلاح‌های مرگ‌بار رسیده است. چنانچه دولت ایالات متحده این شجاعت را داشته باشد که بخاطر امنیت و رفاه مردم خود و سایر ملل جهان این سیاست‌ها را به صورت رسمی و در عمل کنار بگذارد، انزوای بین‌المللی آمریکا خاتمه یافته، تصویر جدیدی از آمریکا در ایران و جهان شکل گرفته و شرایط برای حرکت مشترک به سوی امنیت، آرامش و توسعه فراگیر و پایدار مهیا می‌شود.

باید اذعان کنیم که متأسفانه چنین دورنمایی از تغییر رفتار ایالات متحده در شرایط کنونی واقع بینانه نیست. لذا جمهوری اسلامی ایران در سطح جهانی همواره در جهت ترویج فراگیری، چندجانبه‌گرایی، گفتگو، احترام به حاکمیت قانون و خلع سلاح هسته‌ای از طریق ارائه ابتکارهایی همچون «گفتگوی تمدن‌ها»^۴ و «جهان علیه خشونت و افراطی‌گری»^۵ و مشارکت فعال در تلاش‌های جهانی برای دستیابی به خلع سلاح هسته‌ای^۶ و نظم بین‌الملل مبتنی بر قانون کوشیده است.^۷ ما همچنین راهکارهای عملی برای حل سیاسی بحران‌های سوریه^۸ و یمن^۹ از روزهای آغازین این بحران‌ها ارائه نموده و در ابتکارهای جدی سیاسی مشارکت فعال داشته‌ایم ولی متأسفانه ایالات متحده در همه این بحران‌ها از متجاوزین و تروریست‌ها حمایت کرده است.

1. US Department of State: <http://usinfo.state.gov/mena/Archive/2006/Mar/06-846555.html>

2. <http://www.utrikesmagasinet.se/kronikor/2017/november/hans-blix-from-an-isolated-iran-to-an-isolated-us/and> <https://www.theguardian.com/world/2018/jan/05/russia-us-iran-un-emergency-session>

3. <https://news.gallup.com/poll/225761/world-approval-leadership-drops-new-low.aspx>

4. A/Res/56/6

5. A/Res/70/109

6. See for instance "Impermissibility of the Use or Threat of Use of Nuclear Weapons," *Iranian Journal of International Affairs*, Volume VIII, No. 1, 1996 and <https://www.theguardian.com/commentisfree/2015/jul/31/iran-nuclear-deal-israel-vienna-treaty-middle-east-wmd>.

7. See for instance *International Law as a Language for International Relations*, (The Hague: Kluwer Law International, 1996.)

8. <https://www.theguardian.com/commentisfree/2015/dec/18/syria-islam-syrians-peace>

9. <https://www.reuters.com/article/us-yemen-security-iran/iran-submits-four-point-yemen-peace-plan-to-united-nations-idUSKBN0N823820150417>

همچنین به دنبال خروج آمریکا از برجام، ما تلاش صادقانه را با اعضای باقی‌مانده برجام برای حفظ این دستاورد جهانی مهم دیپلماسی انجام داده‌ایم^۱ و هنوز در ادامه این مسیر هستیم.

در سطح ملی و در طول ۴ دهه گذشته امنیت و ثبات خود را از توانایی‌های ذاتی داخلی و با اتکا به مردم بزرگ و دلاور ایران و نه با اتکا به حمایت و یا وابستگی به دولت‌های خارجی تضمین نموده و علیرغم همه فشارهای خارجی و کمترین هزینه تسلیحاتی در منطقه،^۲ هر روز قدرتمندتر، باثبات‌تر و پیشرفته‌تر شده است.

در سطح منطقه‌ای بر خلاف آمریکا و سیاست خارجی آن، ایران بر اساس قانون اساسی خود با هرگونه سلطه‌گری و سلطه‌پذیری مخالف است^۳ و براین باور است که دوران سلطه جهانی و منطقه‌ای به سر آمده است و تلاش در این مسیر برای هر قدرتی بیهوده است.^۴ کشورهای منطقه‌ما باید بجای پذیرش سلطه خارجی و یا تلاش برای سلطه بر همسایگان، به دنبال ایجاد منطقه‌ای قوی‌تر، پیشرفته‌تر و با ثبات‌تر باشیم.^۵ ما در ایران امنیت و پیشرفت خود را در امنیت و ثبات همسایگان و منطقه خود می‌بینیم.^۶ ما با همسایگان‌مان تاریخ مشترک، فرهنگ مشترک و چالش‌ها و فرصت‌های جدانشدنی از یکدیگر داریم و تنها در پرتو امنیت و آرامش داخلی و بین‌المللی یکدیگر می‌توانیم طعم شیرین امنیت و آرامش توسعه را به مردمان خود بچشانیم. از دیگر کشورهای منطقه نیز انتظار داریم رویکرد مشابهی داشته و بجای دکترین تجربه شده و شکست خورده «خرید و برون‌سپاری امنیت»^۷ به گفتگو، درک مشترک، اعتمادسازی، تشریک مساعی و همکاری با همسایگان متمرکز شوند.

جمهوری اسلامی ایران بهترین راه برای حل بحران‌های منطقه‌ای و دستیابی به منطقه قوی‌تر را تشکیل «مجمع گفتگوی منطقه‌ای در خلیج فارس» می‌داند^۸ تا بر مبنای اصول

1. <https://tvnewsroom.consilium.europa.eu/video/eu-hr-mogherini-meets-mfaf-of-the-e3-and-iran-1abbf>

2. <https://www.sipri.org/sites/default/files/Milex-share-of-GDP.pdf> and <https://www.sipri.org/databases/milex>

3. اصل ۱۵۲ قانون اساسی: «سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران بر اساس نفی هر گونه سلطه جویی و سلطه‌پذیری، حفظ استقلال همه جانبه و تمامیت ارضی کشور، دفاع از حقوق همه مسلمانان و عدم تعهد در برابر قدرت‌های سلطه‌گر و روابط صلح‌آمیز متقابل با دول غیر محارب استوار است.»

4. <https://aawsat.com/home/article/10372>

5. <https://www.ft.com/content/c0b6bc36-fead-11e7-9650-9c0ad2d7c5b5>

6. <http://assafir.com/Article/1/434785>

7. <https://www.theatlantic.com/international/archive/2017/10/iran-persian-gulf-jcpoa/542421/>

8. <https://www.ft.com/content/c0b6bc36-fead-11e7-9650-9c0ad2d7c5b5>

مشترک همچون برابری حق حاکمیت ملی کشورها، پرهیز از تهدید و توسل به زور، حل مسالمت آمیز مناقشات، احترام به تمامیت ارضی کشورها، خدشه ناپذیری مرزهای بین المللی، عدم مداخله در امور داخلی کشورها و احترام به حق تعیین سرنوشت ملت‌ها، اقدامات اعتمادساز برای نزدیک کردن کشورهای منطقه را آغاز نموده و با ایجاد درک مشترک پیرامون تهدیدات و فرصت‌های منطقه‌ای و جهانی به هدف دستیابی به پیمان عدم تعرض و ایجاد سازوکارهای مشترک همکاری منطقه‌ای دست یابد. ما به جد باور داریم که منطقه ما -- به عنوان وراثان غنی‌ترین تمدنی که جهان به خود دیده است -- باید با اقتدار مسایل خود را به دست خود و بدون دخالت و یا وابستگی به بیگانگان -- که جز هزینه سنگین برای عزت مشترک و توسعه آینده ما نتیجه‌ای ندارد -- حل و فصل نموده و آینده بهتری را برای فرزندان خود رقم بزنیم.

Letter to the UN Secretary-General:

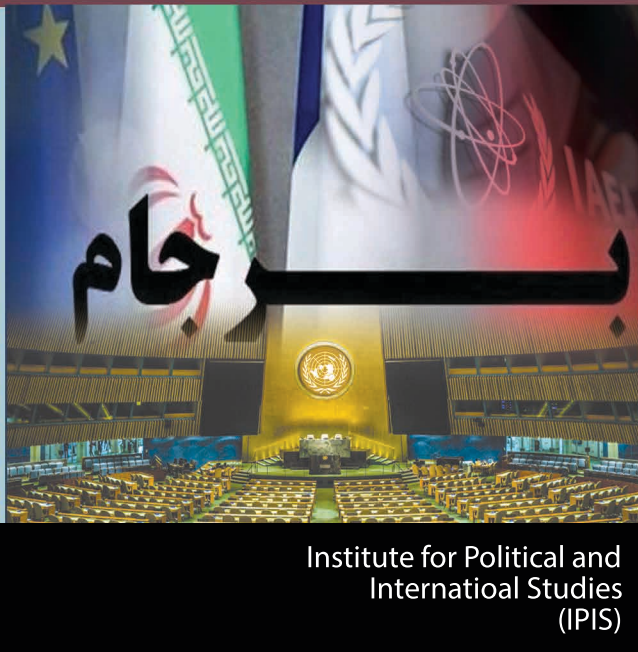
Documenting Six Years of
Western [Non-] Implementation of the
"Iran Nuclear Deal"

M. Javad Zarif

A/75/968 and S/2021/669
20 July 2021

Institute for Political and International Studies (IPIS)
Tehran-2021

ISBN: 978-622-98606-4-9

Institute for Political and
International Studies
(IPIS)

Letter to the UN Secretary-General

Documenting Six Years of
Western [Non-]Implementation of the
"Iran Nuclear Deal"

M. Javad Zarif